

utrustning till den av 1958 års riksdag beslutade sammansättningsverkstaden för ammunition.

Y r k a n d e

Försvarets fabriksstyrelse hemställer, att anslaget uppföres med 7 700 000 kr., vilket innebär en ökning med 4 000 000 kr.

Anslaget avses för följande maskinanskaffningar.

	Kostnad
1. Ny- och ersättningsanskaffning av maskiner m. m.	4 500 000
2. Nyanskaffning av maskiner vid de nytillverkande fabrikerna	2 650 000
3. Nyanskaffning av maskiner för tvätterierna	550 000
Summa kr.	7 700 000

M o t i v

1. I medelsäskandena för budgetåret 1962/63 angav fabriksstyrelsen medelsbehovet för normal ny- och ersättningsanskaffning av maskiner till 3 500 000 kr. Styrelsen ansåg sig emellertid för budgetåret 1962/63 kunna begränsa medelsbehovet för ny- och ersättningsanskaffningar till 2 500 000 kr. Maskinparken vid både fabriker och tvätterier har emellertid i vissa fall nått en så hög ålder, att ersättningsanskaffningen måste intensifieras för att icke den produktionstekniska standarden skall sänkas. Av företagsekonomiska skäl bör anslagstilldelningen icke understiga den normala. För budgetåret 1963/64 bör följaktligen till den fortlöpande ersättningsanskaffningen av maskiner beräknas dels det som normalt angivna beloppet, 3 500 000 kr., dels ock det från budgetåret 1962/63 kvarstående beloppet, 1 000 000 kr., eller sammanlagt 4 500 000 kr.

2. Genom de knappa medelstilldelningarna under senare år har medel saknats för erforderlig utveckling av produktionsresurserna vid de nytillverkande fabrikerna. På grund härav föreligger ett avsevärt anslagsbehov för nyanskaffning av maskiner för följande speciella ändamål.

A m m u n i t i o n s t i l l v e r k n i n g. Vid ammunitionsfabriken i Karlsborg har anskaffning av maskiner under senaste årtionden endast kunnat ske i begränsad omfattning. Maskinparken är därför starkt försliten, vilket orsakat hög kassationsprocent särskilt för 6,5 mm ammunition. Under senare år har nya kostnadsreducerande metoder för framställning av hylsor och kulor framkommit. Dessa metoder bör införas inom fabriksverket men för att möjliggöra detta är det nödvändigt att komplettera maskinparken. Vidare erfordras komplettering av maskinutrustning för att kunna övergå till modernare kalibrar å handvapenammunition. De sammanlagda investeringarna för dessa ändamål har beräknats till 2 250 000 kr.

Tillverkning av civila produkter. För att kunna upprätthålla beläggningen vid fabrikerna och därigenom vid behov möjliggöra en

snabb uppkörning av tillverkningarna för försvaret har det visat sig nödvändigt upptaga tillverkning av civila produkter i viss omfattning. Enär fabriksverkets maskinpark till stor del är avpassad för militära produkter erfordras vissa kompletteringar för civil tillverkning. Kostnaderna härför har beräknats till 750 000 kr.

Pyroteknisk tillverkning. Vid Åkers krutbruk föreligger behov av viss maskinanskaffning för pyroteknisk tillverkning. Kostnaderna härför har beräknats till 400 000 kr.

Kallhamring. För övergång till en modernare och effektivare metod för framställning av räfflor i gevärspipor erfordras vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori en speciell kallhamringsmaskin. Kostnaderna för en dylik utrustning har beräknats till 500 000 kr.

Verktygsmaskiner med numerisk styrning. För att framdeles kunna införa numerisk styrning av verktygsmaskiner erfordras vissa maskinanskaffningar framför allt för upplärning av personal. Dessa första anskaffningar har kostnadsberäknats till 400 000 kr.

Sprängämnespressning. För övergång från gjutning av sprängämne i olika slag av granater till pressning av sprängämne erfordras utrustning för detta ändamål, som kostnadsberäknats till 300 000 kr.

Ämnestillverkning. Utformningen av ämnena som utgångsmateriel för vissa produkter inom fabriksverket har visat sig kunna förbilligas genom tillverkning av ämnena i rationella smidesmaskiner. Kostnaderna härför har beräknats till 750 000 kr.

Kostnaderna för nyanskaffning av maskiner för de nytillverkande fabrikkerna uppgår således till $(2\,250\,000 + 750\,000 + 400\,000 + 500\,000 + 400\,000 + 300\,000 + 750\,000 =)$ i runt tal 5 300 000 kr. Detta belopp bör fördelas på två budgetår. För budgetåret 1963/64 erfordras hälften eller 2 650 000 kr.

3. Medicinalstyrelsen har framställt krav på att alla slag av tvättgods från mentalsjukhusen skall kunna behandlas vid fabriksverkets tvätterier. Detta kräver en komplettering av utrustningen för behandling av vissa ömtåliga persedlar, vilka som ett led i mentalsjukvårdens upprustning anskaffas i ökad mängd. Från arméintendenturförvaltningen har vidare krav framställts på en högre behandlingsstandard beträffande den nya permissionsuniformen med tillhörande skjorta. För att kunna tillgodose dessa önskemål erfordras komplettering av maskinutrustningen å vissa produktionsavdelningar. De maskinanskaffningar, som därigenom blir nödvändiga, har kostnadsberäknats till 550 000 kr., vilket belopp icke kan inrymmas i tvätteriernas andel av beloppet för den normala ersättningsanskaffningen av maskiner inom anslaget.

Sedermera har fabriksstyrelsen i skrivelse den 19 oktober 1962 hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett investeringsanslag av 1 000 000 kr. till anskaffning av maskiner och annan utrustning för centraltvätteriet för västra Sverige samt att i anslutning härtill investeringsanslaget till An-

skaffning av maskiner och utrustning m. m. för förswarets fabriksverk måtte minskas till 6 700 000 kr.

Beträffande motivet för ifrågavarande omdisposition anför fabriksstyrelsen i huvudsak följande.

Såsom framgår av 1960 års statsverksproposition (bil. 26, s. 45) har kostnaderna för maskinanskaffningar m. m. för centraltvätteriet för västra Sverige uppskattats till 4 100 000 kr. Härav har riksdagen för budgetåren 1960/62 anvisat tillhoppa 2 350 000 kr. Utvecklingen inom tvättmaskinområdet har under de senaste åren fortskridit så snabbt att ifrågavarande centraltvätteriet i stor utsträckning måste utrustas med maskiner av helt nya typer. De undersökningar på detta område som varit nödvändiga att företaga har medfört att medel icke tidigare äskats för ytterligare maskinanskaffningar under budgetåren 1962/63 och 1963/64. Emellertid har det under den senaste tiden visat sig möjligt att erhålla leveranser av numera slutprövade maskintyper i sådan takt att av återstående beräknade maskinkostnader (4 100 000 — 2 350 000 =) 1 750 000 kr. ett belopp av 1 000 000 kr. erfordras under budgetåret 1963/64. Med anledning härav finner styrelsen erforderligt att föreslå en om disponering av investeringsanslaget till Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. Detta möjliggöres genom att leveranstiderna för de i styrelsens medelsäskanden för budgetåret 1963/64 angivna maskinanskaffningarna numera i vissa fall visat sig bli så långa, att en förskjutning av betalningsutfallet till budgetåret 1964/65 synes komma att äga rum. Under dessa betingelser synes det ändamålsenligt att av det äskade investeringsanslaget å 7 700 000 kr. ett belopp av 1 000 000 kr. omdisponeras för anskaffning av maskiner och annan utrustning för centraltvätteriet för västra Sverige.

Departementschefen

I genomsnitt hälften av fabriksverkets maskiner utnyttjas för närvarande i produktionen. Återanskaffningsvärdet av denna del av maskinparken kan uppskattas till ca 35 miljoner kronor. Med en normal ekonomisk livslängd på 10 år fordras såsom fabriksstyrelsen hävdar en årlig ersättningsanskaffning av 3,5 miljoner kronor. Jag har intet att anföra emot fabriksstyrelsens beräkning i denna del. Genomsnittsåldern på de maskiner som användes i produktionen är i dag väsentligt högre än 10 år och en betydande eftersläpning föreligger således.

Fabriksstyrelsen har vidare begärt medel dels för att täcka otillräcklig ersättningsanskaffning under närmast föregående år (1 milj. kr.) dels för att utrusta centraltvätteriet för västra Sverige (1 milj. kr.) dels ock för att tillgodose särskilda nyanskaffningsbehov (2,2 milj. kr.). Jag tillstyrker fabriksstyrelsens förslag i dessa hänseenden såtillvida, att jag föreslår att 3,2 miljoner kronor beräknas för att utrusta centraltvätteriet och för övrig nyanskaffning av maskiner.

Under förevarande anslag bör således för nästa budgetår upptagas sammanlagt 6,7 miljoner kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för förswarets fabriksverk* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 6 700 000 kr.

[211] Vissa byggnadsarbeten för försvarets fabriksverk

	Anslag	Nettoutgift	Behållning
1961/62	1 500 000	959 983	6 407 547
1962/63	2 300 000		
1963/64 (förslag)	3 100 000		

Anslaget avses för inom försvarets fabriksverk förekommande byggnadsföretag av nyinvesteringskaraktär föranledda såväl av driftrationaliseringar och uppkommande ersättningsbehov som utökningar av driften eller tillkomsten av nya produktionsenheter.

För budgetåren 1958/63 har anvisats sammanlagt 10 400 000 kr. för detta ändamål, varav 4 200 000 kr. avsetts för uppförande av den av 1958 års riksdag beslutade sammansättningsverkstaden för ammunition.

Y r k a n d e

Försvarets fabriksstyrelse hemställer, att anslaget uppföres med 3 100 000 kr., vilket innebär en ökning med 800 000 kr.

Anslaget avses för i det följande angivna ändamål.

1. Fullföljande av tidigare anmälda byggnadsföretag 1 875 000
2. Skotthus vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori 250 000
3. Pyroteknisk fabrik vid Åkers krutbruk 675 000
4. Oförutsedda mindre byggnadsarbeten 300 000

Summa kr. 3 100 000

M o t i v

1. För fullföljande av byggnadsobjekt, som fabriksstyrelsen upptagit i sina medelsäskanden för budgetåret 1962/63 och tidigare å ifrågavarande anslag och vilka ännu icke kommit till utförande, erfordras i runt tal 4 275 000 kr. Under anslaget tillgängliga medel uppgår till 2 370 000 kr. Återstoden ($4\,275\,000 - 2\,370\,000 =$) i runt tal 1 875 000 kr. erfordras för nästa budgetår.

2. Experiment- och funktionsskjutningar vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori utföres för närvarande i en träbarack, vilket icke är tillfredsställande ur drifts- och säkerhetssynpunkt. På grund härav erfordras ett nytt skotthus, vilket kostnadsberäknats till 250 000 kr.

3. Behovet av pyroteknisk fabrik vid Åkers krutbruk har anmälts i 1962 års statsverksproposition (bil. 6, s. 365). Fabriksstyrelsen uppskattar medelsbehovet till 675 000 kr., vilket belopp erfordras för nästa budgetår.

4. För oförutsedda mindre byggnadsarbeten av investeringskaraktär erfordras för nästa budgetår 300 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 3 100 000 kr. Dessa medel bör enligt Kungl. Maj:ts bestämmande utnyttjas för fullföljande av byggnadsobjekt, vilka under budgetåret 1962/63 eller tidigare anmälts av fabriksstyrelsen men som ännu icke påbörjats, ävensom för de av fabriksstyrelsen till utförande under nästa budgetår anmällda byggnadsföretagen. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Vissa byggnadsarbeten för försvarets fabriksverk* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 3 100 000 kr.

[212] Ämbetsbyggnad för försvarets fabriksstyrelse

1961 års riksdag (rskr. 87) beslöt med bifall till motionerna I: 182 och II: 290 uttala sig för en utflyttning från stockholmsområdet av försvarets fabriksstyrelse.

Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 7 april 1961 åt fabriksstyrelsen att i samråd med byggnadsstyrelsen och fortifikationsförvaltningen undersöka på vad sätt erforderliga ämbetslokaler för fabriksstyrelsen kunde anordnas i Eskilstuna samt att, därest undersökningarna det föranledde, till Kungl. Maj:t inkomma med underlag för beslut om projekteringstillstånd för nybyggnad av ämbetslokaler för fabriksstyrelsen.

I skrivelse den 24 november 1961 underställde fabriksstyrelsen, efter samråd med byggnadsstyrelsen och fortifikationsförvaltningen, Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för uppförande av ny ämbetsbyggnad för fabriksstyrelsen å kronan tillhörig tomtmark i Eskilstuna. Styrelsen förordade en förläggning av ämbetshuset till den av styrelsen förvaltade s. k. faktoriängen (del av stadsägorna nr 1332 och 1333) belägen i anslutning till Carl Gustafs stads gevärsfaktori. Till det planerade nya ämbetshuset skulle förläggas huvuddelen av fabriksverkets centrala administration. Antalet anställda beräknades 1966 uppgå till 310 personer. Enligt styrelsens förslag skulle ämbetshuset uppföras i sju våningar ovan jord med en bruttovåningsyta av 9 000 kvadratmeter. Kostnaderna uppskattades till 8 000 000 kr., varav 800 000 kr. för projektering.

Genom beslut den 13 april 1962 uppdrog Kungl. Maj:t åt fabriksstyrelsen att på grundval av det framlagda byggnadsprogrammet snarast utföra projektering fram till färdiga bygghandlingar av en ämbetsbyggnad i Eskilstuna i sju våningar ovan jord för en personal av cirka 315 personer. För bestridande av de med projektering av ifrågavarande byggnadsarbete föränade kostnaderna fick högst 800 000 kr. av investeringsanslaget Vissa projekteringskostnader tas i anspråk.

Fabriksstyrelsen hemställer i sina medelsäskanden för nästa budgetår *dels* om bemyndigande att uppföra en ämbetsbyggnad för styrelsen intill ett belopp av 8 000 000 kr., *dels ock* att ett anslag om 4 000 000 kr. måtte anvisas för nästa budgetår. I anslutning härtill anmäler styrelsen, att projekteringen av ämbetsbyggnaden pågår och beräknas kunna slutföras under första hälften av 1963.

Departementschefen

1961 års riksdag uttalade sig för en förflyttning av fabriksstyrelsen från stockholmsområdet. Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t åt fabriksstyrelsen att undersöka frågan om anordnande av ämbetslokaler för fabriksstyrelsen i Eskilstuna. Fabriksstyrelsen inkom med förslag till byggnadsprogram för uppförande av ny administrationsbyggnad för styrelsen å kronan tillhörig tomtmark i Eskilstuna för en uppskattad kostnad av 8 000 000 kr. Genom beslut den 13 april 1962 uppdrog Kungl. Maj:t sedermera åt fabriksstyrelsen att på grundval av det framlagda byggnadsprogrammet utföra projektering av ämbetsbyggnad för styrelsen i Eskilstuna. Projekteringen kan förväntas bli slutförd under första hälften av 1963. Det är angeläget att byggnadsarbetena kan sättas igång så snart som möjligt efter projekteringsarbetets slut. Medel för påbörjande av byggnadsarbetena med den nya ämbetsbyggnaden bör därför anvisas för nästa budgetår. Fabriksstyrelsen har uppskattat de totala kostnaderna till 8 000 000 kr., varav 4 000 000 kr. erfordras för nästa budgetår och återstoden för budgetåret 1964/65.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ämbetsbyggnad för försvarets fabriksstyrelse* för budgetåret 1963/64 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.

STATENS UTLÅNINGSFONDER

[213] **Värnpliktslånefonden.** Värnpliktslånefonden inrättades enligt beslut av 1945 års riksdag (skr. nr 285) för utgivande av värnpliktslån till värnpliktigt befäl ävensom till visst avgående fast anställd manskap. Med stöd av riksdagens bemyndigande meddelade Kungl. Maj:t genom kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 494) bestämmelser angående lån från värnpliktslånefonden. Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1947: 143 medgav riksdagen att lån från värnpliktslånefonden skulle få utgå även till under fredsmässig militärtjänstgöring skadade och bemyndigade Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser härom. Sådana bestämmelser har meddelats genom kungörelse den 20 juni 1947 (nr 258) angående ändring i vissa delar av kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 494) angående lån från värnpliktslåne-

fonden. Efter förslag av Kungl. Maj:t i proposition 1960: 91 har riksdagen beslutat, bland annat, att lån från värnpliktslånefonden icke skall utgå till fast anställt manskap. Med stöd av riksdagens beslut har Kungl. Maj:t genom kungörelsen den 3 juni 1960 (nr 241) om ändring i kungörelsen den 29 juni 1945 (nr 494) angående lån från värnpliktslånefonden meddelat bestämmelser härom.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1961: 55 har riksdagen godkänt ett i propositionen framlagt förslag till viss avskrivning av kapital-skuld å, bland annat, lån för studier som utlämnats från värnpliktslånefonden. Med stöd av riksdagens beslut har Kungl. Maj:t genom kungörelsen den 2 juni 1961 (nr 384) om avskrivning av lån för studier meddelat bestämmelser härom.

För fondens verksamhet har för budgetåren 1945/53, 1954/56, 1957/59 och 1961/63 anvisats sammanlagt 3 900 000 kr.

Förvaltningen av värnpliktslånefonden ankommer numera på riksbanken medan låneverksamheten i övrigt handhaves av försvarets civilförvaltning.

Försvarets civilförvaltning har i skrivelse den 29 augusti 1962 hemställt, att till värnpliktslånefonden måtte för budgetåret 1963/64 anvisas ett investeringsanslag av 500 000 kr.

Beträffande behovet av kapitalinvestering i fonden för nästa budgetår anför civilförvaltningen i huvudsak följande.

För budgetåret 1963/64 beräknas inflytande amorteringar komma att uppgå till 600 000 kr. Utbetalningar på lån beräknas för samma budgetår komma att uppgå till 800 000 kr., vartill kommer avskrivningar med 175 000 kr. eller tillhoppa $(800\,000 + 175\,000 =)$ 975 000 kr. Behovet av investering uppgår sålunda till minst $(975\,000 - 600\,000 =)$ 375 000 kr. Härutöver bör fonden tillföras vissa medel såsom utlåningsmarginal. Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål beräknas till 125 000 kr. Den för budgetåret 1963/64 erforderliga kapitalinvesteringen uppgår således till $(375\,000 + 125\,000 =)$ 500 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med civilförvaltningens förslag föreslår jag, att 500 000 kr. anvisas under anslaget för nästa budgetår.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen
att till *Värnpliktslånefonden* för budgetåret 1963/64 anvisa
ett investeringsanslag av 500 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollat:
Hugo Grimlund

Register

till

Bilaga 6 till statsverkspropositionen år 1963

Sid.

- 1 Översikt
 11 Ramberäkning m.m.
 15 Vissa frågor rörande totalförsvarets personalplanering

DRIFTBUDGETEN

Fjärde huvudtiteln

A. Försvarsdepartementet m. m.

Kr

23	Avlöningar	2 095 000
24	Omkostnader	340 000
25	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	1 000 000
25	Extra utgifter	350 000
Försvarsdepartementet m. m.		<u>3 785 000</u>

B. Centrala förvaltningsmyndigheter

Försvarets civilförvaltning

26	Avlöningar	6 120 000
32	Omkostnader	1 600 000
		<u>7 720 000</u>

Försvarets sjukvårdsstyrelse

34	Avlöningar	1 720 000
37	Omkostnader	164 000
		<u>1 884 000</u>

Fortifikationsförvaltningen

38	Avlöningar	¹ 13 800 000
38	Omkostnader	750 000
40	Forskningsverksamhet	800 000
		<u>15 350 000</u>

Försvarets intendenturverk

41	Avlöningar	¹ 6 400 000
41	Omkostnader	¹ 350 000
42	Försvarets intendenturverks anstalter: Avlöningar	4 545 000
		<u>11 295 000</u>

¹ Beräknat belopp.

Sid.

Armétygförvaltningen		Kr
44	Avlöningar	30 500 000
57	Omkostnader	1 900 000
59	Armétygförvaltningens anstalter: Avlöningar.....	9 350 000
		41 750 000

Marinförvaltningen		
61	Avlöningar	16 500 000
61	Omkostnader	1 500 000
		18 000 000

Flygförvaltningen		
63	Avlöningar	137 500 000
63	Omkostnader	2 525 000
66	Datamaskiner m. m.	3 600 000
		43 625 000

Försvarets förvaltningsdirektion		
66	Avlöningar	325 000
68	Omkostnader	18 000
		343 000

Centrala förvaltningsmyndigheter **139 967 000**

C. Försvarskrafterna

Försvarsstaben		
69	Avlöningar	9 465 000
73	Omkostnader	2 077 000
75	Övningar	44 000
75	Vissa bostadskostnadsersättningar.....	350 000
		Försvarsstaben 11 936 000

ARMÉN

Avlöningar m. m. till fast anställd personal		
77	Avlöningar till aktiv personal m. fl.	1320 000 000
77	Avlöningar till personal å reservstat.....	1 400 000
78	Avlöningar till personal i arméns reserver m. fl.	11 700 000
78	Rekryteringskostnader	250 000
80	Avlöningar till viss arbetarpersonal	20 000 000
		353 350 000

Avlöningar m. m. till värnpliktiga		
82	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	193 700 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.

	Sjukvård m.m.	Kr
82	Sjukvård m.m.	3 935 000
	Reseersättningar m. m.	
84	Reseersättningar m. m.	11 500 000
	Expenser m. m.	
85	Bränsle m. m.	16 200 000
87	Renhållning	4 700 000
87	Telefon m. m.	2 330 000
88	Övriga expenser m. m.	1 300 000
		24 530 000
	Mathållning m. m.	
89	Mathållning	49 000 000
91	Furagering	1 000 000
		50 000 000
	Intendenturmateriel m. m.	
93	Beklädnad m. m.	156 300 000
93	Inventarier m. m.	11 000 000
96	Tvätt	4 500 000
		71 800 000
	Övningar m. m.	
97	Övningar m. m.	39 000 000
99	Ökning av drivmedelslagringen	1 000
99	Drivmedelsförråd m. m.	2 050 000
100	Anskaffning av drivmedelsutrustning	3 400 000
		44 451 000
	Anskaffning och vård av hästar m. m.	
102	Remonterning	1 000
103	Uttagning av hästar	50 000
103	Veterinärvård	1 000
105	Hundväsendet	71 000
		123 000
	Tygmateriel m. m.	
105	Anskaffning av tygmateriel m. m.	1410 000 000
105	Underhåll av tygmateriel m. m.	78 000 000
106	Förhyrning av motorfordon m. m.	5 800 000
108	Uttagning av motorfordon och motorredskap.	134 000
		493 934 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.

Hemvärnet		Kr
108	Hemvärnets avlöningar.....	1 034 000
111	Hemvärnets omkostnader.....	753 000
113	Hemvärnets intendenturmateriel m. m.....	725 000
115	Hemvärnets övningar	¹ 2 950 000
116	Hemvärnets tygmateriel m. m.	4 815 000
		10 277 000
		Armén 1 157 600 000

MARINEN**Avlöningar m. m. till fast anställd personal**

117	Avlöningar till aktiv personal m.fl.....	¹ 127 000 000
117	Avlöningar till personal å reservstat.....	135 000
117	Avlöningar till personal i marinens reserver	2 100 000
118	Rekryteringskostnader	265 000
119	Avlöningar till viss arbetarpersonal	11 750 000
		141 250 000

Avlöningar m. m. till värnpliktiga

120	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	¹ 19 300 000
-----	--	-------------------------

Sjukvård m.m.

120	Sjukvård m.m.	1 060 000
-----	--------------------	-----------

Reseersättningar m. m.

121	Reseersättningar m. m.....	3 100 000
-----	----------------------------	-----------

Expenser m. m.

121	Bränsle m. m.	6 100 000
122	Renhållning	2 550 000
122	Telefon m. m.	1 180 000
123	Övriga expenser m. m.	450 000
		10 280 000

Mathållning

123	Mathållning	17 000 000
-----	-------------------	------------

Intendenturmateriel m. m.

125	Beklädnad m. m.	7 500 000
127	Inventarier m. m.....	2 000 000
129	Tvätt	1 300 000
		10 800 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.

	Övningar m. m.	Kr
129	Övningar m. m.	23 500 000
131	Drivmedelsförråd m. m.	200 000
131	Anskaffning av drivmedelsutrustning	415 000
132	Materialförråd m. m.	255 000
133	Hundbevakningstjänsten	10 000
		24 380 000

Flytande materiel, vapenmateriel m. m.

133	Fartygsbyggnader m. m.	¹ 108 000 000
133	Anskaffning av vapenmateriel m. m.	¹ 82 000 000
134	Underhåll av fartyg m. m.	50 430 000
136	Anskaffning av vissa maskiner m. m.	600 000
		241 030 000

Bidrag och understöd

136	Bidrag till sjövärnsskåren	¹ 400 000
	Marinen	468 600 000

FLYGVAPNET**Avlöningar m. m. till fast anställd personal**

137	Avlöningar till aktiv personal m. fl.	¹ 154 000 000
137	Avlöningar till personal å reservstat.	10 000
138	Avlöningar till personal i flygvapnets reserv	1 500 000
138	Rekryteringskostnader	325 000
139	Avlöningar till viss arbetarpersonal	1 590 000
		157 425 000

Avlöningar m. m. till värnpliktiga

140	Avlöningar m. m. till värnpliktiga	¹ 15 100 000
-----	---	-------------------------

Sjukvård m. m.

140	Sjukvård m. m.	830 000
-----	---------------------	---------

Reseersättningar m. m.

141	Reseersättningar m. m.	6 300 000
-----	-----------------------------	-----------

Expenser m. m.

143	Bränsle m. m.	6 300 000
144	Renhållning	2 900 000
144	Telefon m. m.	4 000 000
145	Övriga expenser m. m.	420 000
		13 620 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.

	Mathållning	Kr
145	Mathållning	11 300 000
	Intendenturmateriel m. m.	
147	Beklädnad m. m.	10 000 000
149	Inventarier m. m.	2 000 000
150	Tvätt	1 050 000
		13 050 000
	Övningar m. m.	
151	Övningar m. m.	8 931 000
152	Hundbevakningstjänsten	28 000
		8 959 000
	Flygmateriel m. m.	
152	Anskaffning av flygmateriel m. m.	1 939 300 000
153	Drift och underhåll av flygmateriel m. m.	179 600 000
156	Drivmedelsförråd m. m.	7 000 000
157	Anskaffning av drivmedelsutrustning	5 000 000
159	Ökning av drivmedelslagringen	1 150 000
		1 132 050 000
	Bidrag och understöd	
159	Understöd åt privatflyget	366 000
		Flygvapnet 1 359 000 000
		Försvarskrafterna 2 997 136 000

D. Vissa för försvaret gemensamma ändamål

	Krigsarkivet	
161	Avlöningar	607 000
163	Omkostnader	54 000
164	Samlingars konservering m. m.	3 000
165	Inredning av vissa arkivaliemagasin.	20 000
		684 000
	Armémuseum	
165	Avlöningar	316 000
168	Omkostnader	72 000
168	Samlingars konservering m. m.	18 000
		406 000
	Marinmuseet och modellkammaren i Karlskrona	
169	Avlöningar	58 000
169	Omkostnader	10 000
170	Samlingars konservering m. m.	40 000
		108 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.

Försvarets forskningsanstalt		Kr
171	Avlöningar	14 800 000
176	Omkostnader	1 155 000
177	Viss forskningsverksamhet	134 715 000
177	Engångsanskaffning av viss utrustning	1 400 000
		52 070 000
Försvarets radioanstalt		
178	Avlöningar	14 470 000
178	Omkostnader	3 004 000
178	Övningar	55 000
178	Anskaffning och underhåll av materiel.....	2 825 000
		20 354 000
Försvarshögskolan		
179	Avlöningar	394 000
181	Omkostnader	70 000
		464 000
Militärhögskolan		
181	Avlöningar	2 985 000
193	Omkostnader	350 000
194	Övningar	800 000
195	Militärhistorisk forskning	100 000
		4 235 000
Försvarets läroverk		
195	Avlöningar	1 710 000
197	Omkostnader	100 000
		1 810 000
Försvarets brevskola		
198	Avlöningar	266 000
201	Omkostnader	60 000
		326 000
Försvarets sjukvårdsförråd		
202	Avlöningar	734 000
204	Omkostnader	121 000
205	Vissa flyttningkostnader m. m.	100 000
		955 000
Militärapoteket		
206	Avlöningar	866 000
209	Omkostnader	50 000
		916 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.

Försvarets tandvård		Kr
212	Avlöningar	2 490 000
214	Omkostnader	280 000
		2 770 000
Militärpsykologiska institutet		
214	Avlöningar	660 000
217	Omkostnader	145 000
		805 000
Centrala värnpliktsbyrån		
218	Avlöningar	1 150 000
220	Omkostnader	470 000
		1 620 000
Militärmusiken		
222	Avlöningar	12 500 000
224	Reseersättningar m. m.	540 000
226	Materiel	160 000
		13 200 000
Industriell krigsberedskap		
226	Årskostnader för industriell krigsberedskap	1 700 000
226	Engångskostnader för industriell krigsberedskap	15 000 000
		5 700 000
Byggnads- och reparationsberedskapen		
227	Övningar m. m.	100 000
228	Materiel	2 200 000
		2 300 000
Anskaffning av viss materiel m. m.		
230	Sjukvårdsmateriel	2 500 000
230	Engångsanskaffning av sjukvårdsmateriel m. m.	3 600 000
232	Vissa signalförbindelser m. m.	11 300 000
234	Anskaffning av fortifikatorisk materiel	2 000 000
235	Järnvägskrigsbromateriel	3 000 000
236	Anskaffning av krigskartor	700 000
		23 100 000
Familjebidrag		
237	Familjebidrag	138 500 000
Personalvårdsverksamhet m. m.		
237	Försvarets personalvård: Avlöningar	1 555 000
240	Försvarets personalvård: Omkostnader	230 000
241	Soldathemsverksamhet	190 000
241	Fritidsundervisning m. m.	563 000
		2 538 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.	Bidrag och understöd	Kr
244	Frivilliga befälsutbildningsrörelsen m. m.	¹³ 625 000
244	Lottaorganisationen.....	¹¹ 185 000
245	Frivilliga sjukvårdsväsendet i krig	160 000
245	Frivilliga djursjukvården i krig.....	20 000
246	Frivilliga skytteväsendet	2 100 000
247	Understöd åt vissa föreningar m. m.	80 000
248	Bidrag till social verksamhet m. m.	100 000
		7 270 000
Vissa övriga gemensamma ändamål		
249	Inskrivningskostnader	1 700 000
250	Vissa specialundersökningar m. m.	460 000
250	Resersättningar till värnpliktiga m. fl.	¹¹³ 900 000
251	Vissa civilanställningsåtgärder.....	2 000 000
251	Vidareutbildning av viss civil personal	263 000
252	Försvarsupplysning	600 000
253	Försvarsfilm	568 000
254	Publikations- och blankettryck	4 000 000
255	Militärmedicinsk forskning	¹ 500 000
		24 991 000
	Vissa för försvaret gemensamma ändamål	205 122 000

E. Flygtekniska försöksanstalten

Flygtekniska försöksanstalten:

256	Avlöningar	7 770 000
261	Omkostnader	2 880 000
263	Utrustning	300 000
		10 950 000

F. Diverse

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

264	Slottsbyggnadernas delfond	32 000
264	Beskickningsfastigheternas delfond	50 000
265	Byggnadsstyrelsens delfond	1 129 000

Ersättning till försvarets fastighetsfond:

265	Kasernbyggnaders delfond	¹ 121 282 000
265	Befästningars delfond	¹ 38 700 000
266	Bestridande av beredskapskostnader vid försvarets fabriksverk	1 600 000
266	Ersättning för automobilskatt	7 700 000
267	Ersättning för rustning och rotering.....	15 000
267	Resestipendier	15 000
267	Vissa nämnder m. m.....	275 000
268	Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.....	235 000
269	Vissa ersättningar i anledning av skador vid militär verksamhet m. m.	2 000 000
269	Vissa hälsovårdsåtgärder m. m.....	80 000
269	Täckande av vissa medelsbrister.....	10 000
270	Borttagande av pansarhinder m. m.....	300 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.		Kr
270	Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär-tjänstgöring m. m.	13 000 000
271	Omskolning av i militärtjänst skadade	250 000
271	Rationaliseringsförsök	50 000
272	Prisundersökningar m. m.	50 000
272	Bärgning m. m. av regalskeppet Wasa	1 100 000
274	Inredning m. m. av vissa kontorslokaler	¹ 1 000 000
274	Reglering av prisstegringar	¹ 100 000 000
	Diverse	288 873 000
	Summa IV ht	3 645 833 000

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

276	Byggnadsarbeten vid flygtekniska försöksanstalten	1 575 000
-----	---	-----------

Försvarets fonder

A. Försvarets fastighetsfond

Kasernbyggnaders delfond

278	Byggnadsarbeten för gemensamma ändamål.	¹ 15 425 000
278	Byggnadsarbeten för armén	¹ 42 200 000
278	Byggnadsarbeten för marinen	¹ 10 000 000
278	Byggnadsarbeten för flygvapnet	¹ 7 400 000
278	Flygfältsarbeten m. m.	¹ 18 000 000
278	Markförvärv för övningsfält m. m.	¹ 7 600 000
		100 625 000

Befästningars delfond

278	Berghangarer	¹ 2 500 000
278	Anordnande av vissa drivmedelsförråd	¹ 13 900 000
278	Vissa ammunitionsförråd	¹ 15 200 000
278	Uppställningsplatser för radarstationer	¹ 9 300 000
278	Vissa fortifikatoriska anordningar för kustartilleribatterier.	¹ 19 500 000
278	Anordnande av vissa lokaler för luftbevakningen m. m.	¹ 34 700 000
278	Tygmaterieförråd i berg.	¹ 1 500 000
278	Bergverkstäder vid flygvapnet	¹ 600 000
278	Fullträffsäkra uppehållsplatser	¹ 5 000 000
278	Anläggningar för robotvapen	¹ 3 800 000
278	Övriga befästningsarbeten	¹ 19 800 000
278	Flyttning av Stockholms örlogsbas (Muskövarvet)	¹ 30 000 000
278	Markförvärv för befästningar	¹ 1 000 000
		156 800 000
	Försvarets fastighetsfond	257 425 000

¹ Beräknat belopp.

Sid.

Kr

B. Försvarets fabriksfond

279	Anskaffning av maskiner och utrustning m. m. för försvarets fabriksverk.....	6 700 000
283	Vissa byggnadsarbeten för försvarets fabriksverk	3 100 000
284	Ämbetsbyggnad för försvarets fabriksstyrelse	4 000 000
		13 800 000

Statens utlåningsfonder

285	Värnpliktslånefonden	500 000
-----	----------------------------	---------------

Summa kapitalbudgeten **273 300 000**Summa driftbudget och kapitalbudget **3 919 133 000**

BILAGA 7 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN ÅR 1963

SOCIALDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari
1963.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, och statsrådet Lindström anmäler de frågor, som gäller utgifterna för budgetåret 1963/64 inom socialdepartementets verksamhetsområde, därvid departementschefen anmäler de under punkterna 1—23, 27—45, 48 och 57—219 upptagna frågorna och statsrådet Lindström de under punkterna 24—26, 46, 47 och 49—56 upptagna frågorna.

ÖVERSIKT

Socialdepartementets verksamhetsområde kommer fr. o. m. nästa budgetår att väsentligt förändras. Hälso- och sjukvårdsfrågorna har sedan departementsdelningen 1947 handlagts i inrikesdepartementet. De återgår nu till socialdepartementet. Samtidigt övergår frågor, som rör sysselsättningspolitiken och bostadsproduktionen, från social- till inrikesdepartementet.

Då lagen om allmän försäkring nu utfärdats och trätt i kraft har en milstolpe passerats i det sociala trygghetssystemets utveckling. De första tilläggspensionerna från ATP utbetalas i år. Socialdepartementets arbete har under de senaste åren i hög grad präglats av strävan att samordna och effektivisera socialförsäkringens olika grenar. Ytterligare åtgärder i samma syften är under förberedelse.

En i väsentliga avseenden förstärkt moderskapsförsäkring, som nu trätt i kraft, bör följas av nya reformer i syfte att stödja barnfamiljerna.

Utvecklingen på olika vårdområden står f. n. i centrum för den allmänna

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1963. 1 saml. Nr 1. Bil. 7*

uppmärksamheten då det gäller socialpolitiken. Åldringsvården — i hudsak en uppgift för kommunala huvudmän — utvecklas och intensifieras. En kartläggning av verksamhet och utbyggnadsplaner pågår. Ungdomsvården och nykterhetsvården har byggts ut, men metoder och resultat befinner sig under debatt och prövning. Rehabiliteringsverksamheten för handikappade kräver resurser utöver de förstärkningar som skett särskilt de senaste åren.

På hälso- och sjukvårdens område har den kraftiga expansionen fortsatt. Bl. a. har flera nya mentalsjukhus tillkommit. Försöksverksamhet med förebyggande hälsokontroll har påbörjats och skyddssympning mot polio har införts. Ytterligare utbyggnad av hälsovården i sjukdomsförebyggande syfte förberedes. Provinsiälläkarväsendet kommer att i enlighet med riksdagens beslut överföras till landstingen. Ny sjukvårdslagstiftning och nya läkemedelsförfattningar har nyligen antagits. De centrala medicinalorganen har förstärkts.

Gemensamt för alla vårdområden är problemet att rekrytera och utbilda personal. De kvalitativa sidorna av vårdarbetet, vårdmetoder och personalutbildning ägnas ökad uppmärksamhet. Utbildningskapaciteten för sjuksköterskor och andra personalkategorier förstärkes successivt.

Allmän försäkring

En standardhöjning av folkpensionerna ägde rum fr. o. m. juli 1962. Vid årsskiftet 1962—1963 har lagen om allmän försäkring trätt i kraft. Därmed har en generösare förtidspensionering av invalider och handikappade börjat förverkligas. Högre ersättningar vid sjukdom kommer stora delar av folket till del, däribland husmödrarna. Företagare och självständiga yrkesutövare får automatiskt ett ekonomiskt skydd vid sjukdom, som flertalet av dem tidigare saknat. Moderskapsförsäkringen har i hög grad effektiviserats. Tilläggs pensioner från ATP utgår fr. o. m. 1963. Genom det successiva ikraftträdandet av bestämmelserna om förtida uttag av allmän ålderspension uppmjukas den sedan 50 år gällande regeln att sådan pension kan utgå först från 67 års ålder. — En ny socialförsäkringsförvaltning har trätt i funktion.

En jämkning föreslås nu av avdragsreglerna för inkomstprövade folkpensionsförmåner, främst kommunala bostadstillägg och hustrutillägg. Kostnaden härför beräknas till 17 milj. kr., varav 5 milj. kr. faller på staten.

Reformerna på socialförsäkringens område och folkmängdsförändringarna medförde en kostnadsökning i det nu löpande budgetårets stat på 526 milj. kr., varav huvudparten föll på folkpensionshöjningarna. En del av kostnaden för förra årets reformbeslut framkommer först nu och medför, tillsammans med automatiska förändringar, en beräknad kostnadsökning på detta avsnitt med 168 milj. kr.

Utredningsarbetet rörande en utbyggnad av sjukförsäkringsskyddet till att bl. a. också avse tandvård fortsätter. En ny kommitté skall utreda vissa frågor på pensionsförsäkringens område, däribland frågan om ersättningar till personer som invalidiserats vid låg ålder.

Ungdomsvård

Byggnadsprogrammet för att helt tillfredsställa ungdomsvårdsskolornas platsbehov är ännu inte till fullo förverkligat, men platsbristen är i stort sett hävd. Platsantalet är ca 1 000. Den fortsatta upprustningen av skolorganisationen inriktas på att förstärka skolornas kvalitativa resurser i fråga om personal, undervisning och arbetsträning samt den eftervård som benämnes vård utom skola. Personalen vid skolorna uppgår till ca 700. Medel begäres till ett 25-tal nya tjänster, bl. a. för skol- och yrkesundervisning. Grundskoleundervisning införes vid fyra av de 25 skolorna. Medelsanvisningen för vård utom skola höjes kraftigt.

En ytterligare utbyggnad av undervisnings- och verkstadslokaler samt personalbostäder förordas. Vidare beräknas medel för en ny elevavdelning vid Johannisbergs yrkesskola.

Flera utredningar behandlar frågor av vikt för det framtida reformarbetet. Vård- och behandlingsmetoderna belyses av en utredning om behandlingsforskning vid ungdomsvårdsskolor. En annan utredning behandlar frågan om effektivare åtgärder för vård utom skola. Statskontoret utreder frågan om organisationen av arbetsdrift vid bl. a. ungdomsvårdsskolorna.

Nykterhetsvård

Efter den avsevärda utbyggnaden av nykterhetsvårdens institutioner har det uppställda målet för platsantalet vid allmänna anstalter nåtts. Platsantalet vid statliga och erkända anstalter för alkoholmissbrukare är nu ca 2 130. Utredningar pågår om utbyggnad av arbetsdriften och vården av unga alkoholmissbrukare.

Anslag till en ny sjuk- och mottagningsavdelning vid Ribbingebäck föreslås. Medel beräknas för ett 100-tal nya platser vid enskilda anstalter, däribland ett tjugutal platser för kvinnor, och för ca 125 nya platser på inackorderingshem. Kommunernas verksamhet för familjevård av alkoholmissbrukare föreslås få ökat finansiellt stöd av staten.

En höjning av övervakningsarvodena förordas. Till Länkrörelsen begäres en bidragshöjning med en tredjedel till 400 000 kr.

Stöd åt barnfamiljer

Efter förra årets höjning av de allmänna barnbidragen beräknas för nästa budgetår en viss minskning av bidragsanslaget, eftersom antalet barn i bidragsberättigande ålder minskar.

Ett ökat stöd åt barnfamiljerna föreslås ta formen av en utvidgning av systemet med familjebostadsbidrag. Reformen syftar till att öka möjligheterna för flerbarnsfamiljer att skaffa sig moderna, tillräckligt rymliga bostäder. Bostadsräkningen 1960 har visat, att kvarstående trångboddhet är koncentrerad till de större barnfamiljerna. Ändringarna innebär, att inkomststrecken för familjebostadsbidrag höjs väsentligt och att nu gällande tidsgräns för lägenhetens färdigställande — 1 januari 1942 — slopas. Reformen väntas medföra att antalet bidragstagare, som nu är 130 000, mer än fördubblas. Den innebär vidare, att åtskilliga familjer blir berättigade till bidrag med högre belopp än enligt nu gällande bestämmelser. Kostnaderna för familjebostadsbidrag beräknas öka med ca 130 milj. kr. för helt år. Reformkostnaden för nästa budgetår stannar vid hälften av detta belopp. I anslutning till denna reform föreslås under inrikesdepartementets huvudtitel en partiell avveckling av räntesubventionerna för bostäder.

Anslaget till utbildning av hemvårdarinnor föreslås uppräknat för att möjliggöra en utvidgning av hemhjälpssysselsättningen. Förslag rörande stödet till barnstugorna beräknas komma att framläggas i särskild proposition.

Olika problem i anknytning till samhällets stöd till barnfamiljerna behandlas f. n. av ett särskilt organ, familjeberedningen, samt av allmänna skatteberedningen, studiehjälpsutredningen och socialpolitiska kommittén.

Arbeterskydd, semester

Frågan om den lagstadgade semesterns utsträckning från tre till fyra veckor kommer att behandlas i särskild proposition. Vidare förebådas förslag om utsträckning av arbetarskyddslagens tillämpningsområde. Förslag om en viss personalförstärkning syftar till att öka arbetarskyddsstyrelsens möjligheter att utfärda generella skyddsanvisningar och att granska maskiner och redskap redan innan de saluföres.

Medicinalstyrelsen m. m.

En översyn av organisation och arbetsuppgifter för medicinalstyrelsen och därtill knutna organ har igångsatts. Utredningen syftar till att möjliggöra för styrelsen att koncentrera sig på uppgiften som det planerande och ledande fackorganet på medicinalväsendets område.

Medicinalstyrelsen har redovisat ett förslag till förbättrad redovisning av diagnosmaterialet vid kroppssjukhusen i syfte att bättre än f. n. klarlägga sjukdomsorsaker och behandlingsresultat. En försöksverksamhet med omlagd diagnosstatistik föreslås.

En skärpt läkemedelskontroll är nödvändig. Ett uttryck härför är den nya läkemedelsförordning, som skall träda i kraft den 1 januari 1964. Förstärkningar föreslås nu av medicinalstyrelsens apoteksbyrå och statens farmaceutiska laboratorium. Vid laboratoriet föreslås bl. a. inrättande av en särskild farmakoterapeutisk avdelning.

Den giftnämnd, som skall inrättas för frågor angående gifter och bekämpningsmedel, avses påbörja sin verksamhet den 1 juli 1963.

För utrustningsanskaffning till beredskapssjukhus och sjukhärbargen föreslås för nästa budgetår ett anslag på 5 milj. kr.

Centrala sjukvårdsberedningens omorganisation beräknas snart möjliggöra, att beredningen intensifierar sin planerings- och rationaliseringsverksamhet. Vid beredningens sida har nyligen ställts ett råd för sjukhusdriftens rationalisering. Rådet skall även ta initiativ till och främja forskning av betydelse för sjukhusdriften. En avsevärd ökning av medelsanvisningen till beredningen föreslås.

De ökade risker för höjning av radioaktivitetsnivån i landet, som kärnvapenproven förorsakat, har föranlett radiofysiska institutionen och andra myndigheter att intensifiera sina mätningar av aktiviteten i luft, nederbörd och livsmedel. För strålskyddsverksamheten vid radiofysiska institutionen färdigställs nya lokaler. Personalökningar föreslås för att möjliggöra en förbättrad kontroll över atomenergianläggningar och en förstärkning av mätverksamheten.

Statens institut för folkhälsan föreslås få personalförstärkning, bl. a. i syfte att förbättra utbildningen av hälsovårdsinspektörer.

Tre milj. kr. begäres för bl. a. en produktionsbyggnad för bakteriella vacciner vid statens bakteriologiska laboratorium.

För fortsatt utbyggnad av länsläkarorganisationen föreslås tre nya tjänster som biträdande länsläkare och sex som länshälsovårdskonsulent.

Huvudmannaskapet för provinsialläkarväsendet kommer enligt tidigare beslut att övergå till landstingen den 1 juli 1963. Ett hundratal provinsialläkare beräknas kvarstå i statens tjänst under nästa budgetår. Totalt beräknas tjänsteläkarorganisationen i landstingsområdena för nästa budgetår omfatta 713 provinsialläkartjänster. För statsbidrag till landstingens kostnader för provinsialläkarorganisationen beräknas för andra halvåret 1963 11 milj. kr.

Förslag framlägges om samarbete med Malmöhus läns landsting för uppförande och drift av en läkarstation för forskning och försöksverksamhet i öppen vård i ett blivande Dalby provinsialläkardistrikt. Statsanslag föreslås nu till en del av byggnadskostnaderna. Även personalkostnaderna avses skola fördelas mellan landstinget och staten.

Mentalsjukhus m. m.

Inom den statliga mentalsjukvården har under de senaste åren tillkommit fyra nya mentalsjukhus, nämligen Gullberna, Falbygdens, Mellringe och Hälsinge sjukhus. Samtidigt har en väsentlig utökning av personal av alla kategorier genomförts. För nästa budgetår föreslås en fortsatt personell upprustning. Den betingas bl. a. av att ytterligare två nya mentalsjukhus tillkommer. Psykopatsjukhuset i Katrineholm och sjukhuset i Sala för

vård av högradigt psykiskt efterblivna beräknas nämligen kunna beläggas under loppet av nästa budgetår. Vidare torde en ny barnavdelning vid Vipeholms sjukhus kunna tagas i bruk under sommaren 1963. Detta innebär, att ca 850 nybyggda vårdplatser skulle tillkomma vid de statliga mentalsjukhusen under nästa budgetår. Sammanlagt för nya och befintliga sjukhus föreslås en nettoökning av antalet tjänster med 643, därav 32 tjänster för läkare. Av de nya tjänsterna avses 524 för de nya sjukhusen i Katrineholm och Sala samt för nya avdelningar vid befintliga sjukhus. För befintliga sjukhus i övrigt innebär förslaget alltså en nettoökning med 119 tjänster.

Försöksverksamhet med öppen vård — öppna mottagningar, dagsjukhusvård och s. k. skyddade verkstäder — har påbörjats vid vissa mentalsjukhus under innevarande budgetår. Medel för att fortsätta och utvidga denna verksamhet begäres. Inom mentalsjukvårdsberedningen pågår en undersökning av de moderna behandlingsmetodernas inverkan på vårdtider och platsbehov.

För en fortsatt förbättring av den materiella standarden vid mentalsjukhusen föreslås en uppräknings av mentalsjukhusens omkostnadsanslag med ca 9,5 milj. kr. Medlen avses främst för inventarier, utspisning och läkemedel.

För utrustning av nya mentalsjukhus och upprustade vårdavdelningar m. m. vid befintliga sjukhus beräknas preliminärt 7,3 milj. kr.

Investeringsanslaget till vissa byggnadsarbeten vid statens mentalsjukhus m. m. har beräknats till 58 milj. kr. Det slutliga ställningstagandet till anslagsbelopp och investeringsvolym avses skola föreläggas riksdagen i särskild proposition.

För avtalsenliga bidrag till Örebro och Gävleborgs läns landsting för driften av Mellringe respektive Hälsinge sjukhus beräknas sammanlagt 14 milj. kr. Statsbidragen till mentalsjukvården i Stockholm, Göteborg och Malmö beräknas öka med 5 milj. kr. till 53 milj. kr. Förhandlingar rörande överflyttningen av huvudmannskapet för den av staten nu drivna mentalsjukvården till landstingen har upptagits med sikte på att principförslag skall kunna underställas årets riksdag.

För att möjliggöra tillkomsten av nya vårdplatser och säkerställa driften vid vissa befintliga institutioner för vård av olika specialkategorier utvecklingsstörda och psykiskt sjuka barn föreslås, att statsbidrag utgår till driften av nio vårdhem med sammanlagt ca 250 platser.

Universitetssjukhus m. m.

En utbyggnad av administrationen vid Karolinska sjukhuset förordas. Under år 1963 kommer sjukhusets nya neurologiska och neurokirurgiska kliniker att öppnas. Samtidigt nedlägges motsvarande verksamhet vid Serafimerlasarettets nervkliniker. Anordnandet av särskilda akutmottagnings-

och intensivvårdsavdelningar samt av en provisorisk steriliseringscentral kräver personalförstärkning. Sammanlagt föreslås inrättande av 95 nya tjänster vid Karolinska sjukhuset, varav sex läkartjänster.

Med hänsyn till lokalproblemen vid Karolinska sjukhuset, dit en inte oväsentlig del av stockholmsregionens sjukvård skall förläggas, beräknas ny generalplan för sjukhuset snart föreligga. Preliminärt begäres ett anslag av 6 milj. kr. till sjukhusets utbyggnad under nästa budgetår.

Serafimerlasarettet behöver upprustas med hänsyn till att det övergångsvis skall utnyttjas som undervisningssjukhus. Enligt överenskommelse med Stockholms stad skall utbildningen och forskningen under 1970-talet överflyttas till S:t Görans sjukhus. Överenskommelsen innebär även att tidpunkten för stadens övertagande av Serafimerlasarettet framflyttats till den 1 juli 1968. För nästa budgetår föreslås vid lasarettet ca 45 nya tjänster, varav sex läkartjänster.

Förhandlingar pågår med vederbörande städer om villkoren för upplåtelsen av S:t Görans sjukhus som undervisningssjukhus samt om ianspråktagandet av ytterligare sjukhus i Malmö och Göteborg för utbildning och forskning. Statens bidrag till driften och utbyggnaden av de kommunala undervisningssjukhusen beräknas under budgetåret 1963/64 komma att uppgå till nära 40 milj. kr.

Viss rehabiliteringsverksamhet

Ortopediska hjälpmedel till handikappade samt hörapparater bekostas numera av staten. Kostnadsökningen för dessa ändamål beräknas till sammanlagt 4,5 milj. kr.

Bidragen till de handikappades olika organisationer föreslås uppräknade med ca 300 000 kr. Bidraget till De vanföras riksförbund till bl. a. hushållsredskap för invalidiserade husmödrar har därvid höjts med 50 000 kr. Till De blindas förening föreslås ett bidrag med 50 000 kr. till anskaffande av bandspelare åt blindas.

Vid statens arbetsklirik, som bedriver kvalificerad arbetsprövning och därmed sammanhängande forskning, föreslås inrättande av en överläkartjänst.

Utbildning av sjukvårdspersonal

Lärarytildningen vid statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor föreslås utökad från 60 till 100 elevplatser. Med hänsyn till distriktsvårdens personalbehov föreslås försökskurser för utbildning av distriktsköterskor och för förebyggande mödravård m. m.

Verksamheten vid den nya sjuksköterskeskolan i Norrköping har påbörjats. Skolan beräknas vara fullt utbyggd under nästa budgetår.

Allmän hälsovård m. m.

Försöksverksamheten i Värmland med allmän hälsokontroll kommer att fortsättas under nästa budgetår och eventuellt överflyttas även till annat sjukvårdsområde.

Under 1957—1962 beräknas i runt tal fem miljoner personer ha vaccinerats mot polio. Under innevarande budgetår avses grundläggande ympning ske av omkring 670 000 barn och vuxna samt kompletterande ympning av ca 1 750 000 personer för att befästa ympskyddet hos dem. Omkring 200 000 personer beräknas bli ympade med levande vaccin. Ympningsprogrammet för budgetåret 1963/64 omfattar nyympning av ca 450 000 personer och kompletterande ympning av omkring 1 670 000 personer.

Ambulans- och räddningsflygtjänsten i Jämtlands län föreslås förstärkt med en helikopter.

Olika anslag för hälsovårdsupplysning har sammanförts till ett gemensamt reservationsanslag, benämnt hälsovårdsupplysning, på 300 000 kr.

Nordiskt och internationellt

Frågor, som står i samband med förberedelserna för svenska förhandlingar med den europeiska ekonomiska gemenskapen, har inom socialdepartementet varit föremål för studium och planläggning särskilt vad gäller arbetsmarknad och socialförsäkring. Principerna för en samordning av olika länders socialförsäkringssystem med sikte på vidmakthållandet av ett socialt försäkringsskydd för personer, som flyttar mellan länderna, har även tagits upp av Europarådet. Departementet deltar i arbetet på en multilateral överenskommelse i ämnet. De lösningar, som härvid framkommer, torde vara av betydelse för de regler i samma syfte, som kan bli gällande för Sverige i förhållande till den europeiska ekonomiska gemenskapen.

Stor vikt har fästs vid kontakten mellan de nordiska länderna inför förhandlingarna med gemenskapen i vad avser de nu behandlade frågorna. Fortlöpande överläggningar med de övriga nordiska länderna i syfte att nå fram till gemensamma ståndpunkter har hållits bl. a. inom ramen för nordiska socialpolitiska kommittén. Inom denna kommitté behandlas också frågor av intresse speciellt för Norden, bl. a. beträffande samordning av sociala förmåner och om harmonisering av lagstiftning på det sociala området.

En tjänst som socialattaché i Bryssel föreslås utöver de befintliga tjänsterna i London och Washington.

Sammanställning

Förändringarna inom socialdepartementets verksamhetsområde i förhållande till riksstaten för budgetåret 1962/63 framgår av följande sammanställning¹, vari beloppen anges i milj. kr.

¹ Förteckningar över anslagen under femte huvudtiteln för budgetåret 1963/64 och deras motsvarigheter i riksstaten för budgetåret 1962/63 finns intagna på s. 669 och 670.

DRIFTBUDGETEN

Femte huvudtiteln

	Anvisat 1962/63	Förslag 1963/64	Ökning eller minskning
A. Socialdepartementet m. m.	3,4	6,0	+ 2,6
B. Allmän försäkring m. m.	3 337,9	3 506,5	+ 168,6
C. Socialvård, nykterhetsvård m. m.	96,3	98,5	+ 2,2
D. Stöd åt barnfamiljer m. m.	1 148,4	1 172,8	+ 24,4
E. Arbetarskydd	7,6	8,5	+ 0,9
F. Medicinalstyrelsen m. m.	55,7	58,4	+ 2,7
G. Mentalsjukhus m. m.	355,7	424,2	+ 68,5
H. Universitetssjukhus m. m.	147,0	167,8	+ 20,8
I. Viss rehabiliteringsverksamhet	28,2	39,5	+ 11,3
J. Utbildning av sjukvårdspersonal	4,0	5,9	+ 1,9
K. Allmän hälsovård m. m.	53,5	59,8	+ 6,3
L. Diverse	37,7	40,9	+ 3,2
Summa för driftbudgeten	5 275,3	5 588,7	+ 313,4

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond	53,0	88,5	+ 35,5
Statens utlåningsfonder	.	.	—
Fonden för låneunderstöd	7,6	2,2	— 5,4
Summa för kapitalbudgeten	60,6	90,7	+ 30,1
Totalt för socialdepartementet	5 335,9	5 679,4	+ 343,5

DRIFTBUDGETEN**Femte huvudtiteln****A. Socialdepartementet m. m.****[1] 1. Socialdepartementet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 590 000	1 541 267
1962/63	1 688 000	
1963/64 (förslag)	2 413 000	

Chefen för justitiedepartementet har vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor redogjort för vissa omflyttningar av ärenden mellan bl. a. social- och inrikesdepartementen. Till socialdepartementet överföres ärenden rörande hälso- och sjukvården, medan ärenden rörande arbetsmarknaden samt bostadsbyggandet och därmed sammanhängande frågor övergår till inrikesdepartementet.

För socialdepartementet innebär förändringarna, att departementets arbetsuppgifter växer. Följande tjänster, vilka främst avses för hälso- och sjukvårdsärenden inom inrikesdepartementet, bör överflyttas till socialdepartementet och uppföras på dess personalförteckning, nämligen en byråchef i Br 2, två kansliråd i Bo 1, en byrådirektör i Ao 27, två budgetsekreterare i ABr 25 och fem förste kanslisekreterare, därav tre i Ao 23 och två i Ae 23. Därjämte bör medel för avlöning av en kanslisekreterare i reglerad befordringsgång överföras till socialdepartementets avlöningsanslag. Å andra sidan bör från socialdepartementets personalförteckning avföras två kansliråd i Bo 1, två byrådirektörer i Ao 27 och en regeringsrättssekreterare i Ae 27, vilka tjänster bör övergå till inrikesdepartementet.

Det är f. n. inte möjligt att överblicka hur omflyttningen av tjänster mellan social- och inrikesdepartementen kan komma att påverka enskilda tjänstemäns ställning. Jag föreslår, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att göra de ytterligare justeringar av personalförteckningen, som kan förledas av tjänsteomflyttningarna.

Vidare föreslår jag, att i socialdepartementet inrättas en tjänst såsom byråchef för lagärenden i Br 2 och en såsom kansliskrivare i Ao 11, båda avsedda i första hand för hälso- och sjukvårdsärenden. För arbetsuppgifter i samband med det internationella socialpolitiska samarbetet bör medel beräknas för en tjänsteman med förordnande att bestrida göromål, som ankommer på tjänsteman i lönegrad B 2.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttning av två tjänster med 4 756 kr.

Vad jag nu förordat medför, inräknat automatiska utgiftsförändringar m. m., en ökning av medelsbehovet med 725 000 kr. Anslaget bör uppföras med 2 413 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för socialdepartementet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för socialdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	54 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	883 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	335 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	498 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	614 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	29 000

Summa kr. 2 413 000;

c) till *Socialdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 413 000 kr.

[2] 2. *Socialdepartementet*: *Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	103 000	115 942
1962/63	95 000	
1963/64 (förslag)	140 000	

De under föregående punkt berörda omflyttningarna mellan social- och inrikesdepartementen medför under förevarande anslag ett ökat medelsbehov för reseersättningar och expenser. Anslagsposten till reseersättningar (utgift 1960/61 13 134, 1961/62 13 957; anslag 1962/63 10 000) bör höjas med 15 000 kr. För expenser (utgift 1960/61 49 904, 1961/62 71 984; anslag 1962/63 52 000) beräknar jag en ökning med 30 000 kr., varav 10 000 kr. avser engångsutgifter i samband med departementets omorganisation. Anslaget bör sålunda uppföras med 140 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 kr.

[3] 3. Socialattachéer

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	245 000	294 366
1962/63	223 000	
1963/64 (förslag)	323 000	

Vid 1959 års riksdag beslöts inrättande av befattningar som socialattaché inom utrikesrepresentationen. Socialattachéerna skulle ha till uppgift att bevaka och avge rapporter om utvecklingen på arbetsmarknadens och socialpolitikens område i sina placeringsländer. Vidare skulle de bl. a. stå placeringslandets myndigheter och organisationer till tjänst med uppgifter om motsvarande förhållanden i Sverige. Till dess att någon erfarenhet vunnits av attachéernas arbete och utgångspunkter därmed erhållits för en bedömning av verksamheten på längre sikt, begränsades antalet befattningar till två.

Kungl. Maj:t har därefter förordnat socialattachéer för tjänstgöring vid beskickningarna i London och Washington. Erfarenheterna av deras verksamhet är goda. Vid sidan om sin rapportering till hemlandet har de visat sig fylla viktiga funktioner som kontaktmän och upplysningsgivare till värdländernas myndigheter och organisationer. Svenska myndigheters och arbetsmarknadsorganisationers företrädare har kunnat utnyttja deras tjänster för planering och kontakt i samband med studiebesök. Svensk socialpolitik och arbetsmarknadspolitik tilldrar sig f. n. stor uppmärksamhet utomlands. Socialattachéernas verksamhet har bidragit till detta goodwillskapande intresse, och attachéerna har medverkat till att vår upplysningsverksamhet intensifierats.

Flera skäl talar för att socialattachéinstitutionen utbygges. Det europeiska integrationsarbetet på det ekonomiska och sociala området kräver ökade insatser för kontakt och information. Överenskommelser med främmande makter i sociala frågor och arbetsmarknadsfrågor på bilateral bas eller genom de internationella organisationerna har slutits eller diskuteras i vidgad omfattning.

Jag föreslår, att en ny befattning som socialattaché inrättas i Bryssel. Förutom nyssnämnda skäl talar för denna placering det förhållandet, att såväl arbetstagarnas som arbetsgivarnas internationella huvudorganisationer har sina säten där.

Kostnaderna för en socialattaché i Bryssel kan beräknas till 100 000 kr. under förevarande anslag, varav 65 000 kr. avser avlöning och 35 000 kr. bostadskostnadsersättning, flyttningskostnader samt reseersättningar och expenser. Anslaget bör sålunda uppföras med 323 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialattachéer* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 323 000 kr.

[4] 4. **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	11 200 000	1 480 924
1962/63	1 300 000	
1963/64 (förslag)	3 000 000	

¹ Härav 200 000 kr. på tilläggsstat.

Under anslaget har för innevarande budgetår anvisats 1 300 000 kr. Reservationen den 30 juni 1962 utgjorde 828 kr. På grundval av uppgifter som infordrats från kommittéerna kan medelsbehovet under innevarande budgetår beräknas till ca 2 300 000 kr. En förstärkning av anslaget med 1 000 000 kr. synes sålunda bli erforderlig. Till denna fråga torde jag få återkomma i annat sammanhang.

Under femte huvudtiteln finns f. n. uppfört ett anslag med rubriken Socialstyrelsen: Statistiska specialundersökningar. Senare denna dag kommer förslag att framläggas om att socialstyrelsens kvarvarande statistikproduktion i huvudsak överflyttas till statistiska centralbyrån den 1 juli 1963. I samband därmed bör nämnda anslag utgå ur riksstaten. I fortsättningen torde vid behov kommittéanslaget få anlitas för undersökningar till vilka medel kunnat anvisas från förutnämnda anslag.

För nästa budgetår kan kostnaderna för sådana redan verksamma kommittéer som efter den ändrade ärendesfördelningen mellan social- och inrikesdepartementen kommer att höra under socialdepartementet uppskattas till drygt 2 100 000 kr. Vidare torde för nya kommittéer m. m. höra beräknas ca 900 000 kr. Totalt torde sålunda anslagsbehovet för nästa budgetår kunna uppskattas till ca 3 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr.

[5] 5. **Extra utgifter**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	100 000	102 451
1962/63	100 000	
1963/64 (förslag)	130 000	

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1961/62 en reservation av 16 456 kr.

Med hänsyn till de vidgade arbetsuppgifter som kommer att åvila socialdepartementet fr. o. m. nästa budgetår bör anslaget höjas med 30 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 130 000 kr.

B. Allmän försäkring m. m.**[6] 1. Försäkringsdomstolen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	529 000	432 093
1962/63	529 000	
1963/64 (förslag)	670 000	

Yrkanden

Försäkringsdomstolen har hemställt, att anslaget ökas med (avrundat) 156 000 kr.

Personalförstärkningar

	Ökning
1. 1 försäkringsdomare B 3.....	54 740
2. 1 kontorist Ae 9.....	15 187
3. 2 kontorsbiträden Ae 5.....	24 676
<i>Automatiska förändringar</i>	62 026
	156 629

Motiv

1. Handläggningen av domstolens mål kräver mer tid än som tidigare beräknats. Ytterligare utredning har befunnits erforderlig i väsentligt större utsträckning än man haft anledning att förutsätta. Föredragningen av målen, i vilkas avgörande även lekmanaledamöter deltar, kräver förhållandevis lång tid. Vidare kan förutses att målens antal kommer att öka, när förmåner från tilläggspensioneringen börjat utgå enligt lagen om allmän försäkring. I samma riktning torde även komma att verka vissa av de ändringar i övrigt inom socialförsäkringen, som införandet av denna lag medför. Med hänsyn till att målen vanligen rör förmåner, som är väsentliga för den enskilde rättssökandens försörjning, finner domstolen det angeläget att i tid åtgärder vidtas för att hålla balansen nere. En beredskapsåtgärd härvidlag är att antalet försäkringsdomare ökas från fyra till fem. Den femte befattningen förutsattes dock ej bli tillsatt förrän Kungl. Maj:t funnit oundgängligt behov av ytterligare en lagfaren ledamot föreligga.

2. Tjänsten erfordras för att avlasta vissa av de arbetsuppgifter, som nu åligger innehavaren av domstolens kontorsskrivartjänst, vilken ej utan delegering av nuvarande arbetsuppgifter kan undvika regelbundet övertidsarbete.

3. Dessa två tjänster motsvarar tjänster, som domstolen redan nödgats inrätta.

Domstolen framhåller, att de med tjänsten som kontorsskrivare och tjänsten som expeditionsvakt förenade göromålen är av så stadigvarande natur, att tjänsterna bör överföras från extra ordinarie till ordinarie stat.

Departementschefen

Ikraftträdandet av den nya lagstiftningen om allmän försäkring väntas innebära en utökning av antalet förtidspensionärer med 30 000. Vidare börjar de första tilläggs pensionerna nu utbetalas. Det finns därför anledning att räkna med en ökad arbetsbelastning för försäkringsdomstolen. Såsom domstolen föreslagit bör som en beredskapsåtgärd uppföras ytterligare en tjänst såsom försäkringsdomare i Bo 3 på personalförteckningen.

Av domstolens förslag i övrigt kan jag tillstyrka en förstärkning med två kontorsbiträden i reglerad befordringsgång. Med hänsyn till svårigheten att bedöma tillströmningen av mål och därmed behovet av föredragande och annan personal, bör anslagsposten till övrig icke-ordinarie personal även för nästa budgetår uppföras som förslagsvis betecknad post.

Vad jag nu förordat medför, inräknat automatiska förändringar, en ökning av medelsbehovet med 141 000 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med 670 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för försäkringsdomstolen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för försäkringsdomstolen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	240 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	70 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	225 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	125 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 000
Summa kr. 670 000;	

c) till Försäkringsdomstolen: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 670 000 kr.

[7] 2. Försäkringsdomstolen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	102 000	94 611
1962/63	42 000	
1963/64 (förslag)	35 000	

Yrkanden

Försäkringsdomstolen föreslår, att anslaget ökas med 12 000 kr.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Petita 1963/64	Ökn. el. minskn.
1. Övriga expenser.....	94 999	30 000	47 000	+ 17 000
2. Publikationstryck.....	—	5 000	—	— 5 000
				+ 12 000

Motiv

1. Av denna delpost har för innevarande budgetår endast 20 000 kr. beräknats för inköp av löpande natur. För sådana inköp under nästa år beräknas 30 000 kr. på grund av kostnadsstegringar och personalstyrkans utökning. Nuvarande manuella telefonväxel bör ur bl. a. arbetskraftssynpunkt utbytas mot en ny växel, vilken drar en inträdeskostnad av ungefär 17 000 kr.

2. *Försäkringsdomstolen* har träffat överenskommelse med Svenska sjukkaskeförbundet om publicering av referat av domstolens avgöranden. Detta innebär, att domstolen inte kommer att vidkännas någon kostnad för detta ändamål.

Departementschefen

Såsom försäkringsdomstolen anført behöver medel till publikationstryck inte anvisas. Förslaget om utbyte av telefonväxel kan jag inte biträda. För löpande expensutgifter bör beräknas 28 000 kr. och för övriga kvarstående ändamål oförändrat 7 000 kr. Anslaget bör uppföras med 35 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försäkringsdomstolen*: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kr.

[8] 3. Försäkringsrådet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	680 000	603 637
1962/63	672 000	
1963/64 (förslag)	724 000	

Yrkanden

Försäkringsrådet har föreslagit, att anslaget ökas med 85 200 kr.

Tjänsteförändringar m. m.

	Ökning
1. Arvodeshöjning för en avdelningsordförande.....	5 742
2. Arvodeshöjning för rådets representanter för arbetsmarknadsparterna.....	3 600
3. 2 assessorer Ao 25—Ao 27.....	8 832
4. 1 biträde i reglerad befordringsgång.....	11 437
<i>Automatiska förändringar</i>	55 589
	85 200

Motiv

1. Före den 1 juli 1959 uppbär avdelningsordförande samma arvode som kammarrättsordförande. Sistnämnda tjänst har fr. o. m. den 1 juli 1962 uppflyttats till lönegrad B 4. En arvodeshöjning föreslås som motsvarar skillnaden mellan årslönerna i lönegraderna B 4 och B 1.

2. Arvodet till partsrepresentanterna har alltsedan den 1 juli 1957 uppgått till 18 000 kr. för år. Den föreslagna höjningen motiveras med de lönehöjningar som de statsanställda i allmänhet kommit i åtnjutande av.

3. En uppflyttning av assessorerna till 27 lönegraden innebär, att de placeras i samma grad som gäller för kammarrättens och flertalet andra assessorstjänster. Uppflyttningen motiveras även av att rådet har stort behov av att få behålla kvalificerad personal.

4. Ifrågavarande tjänst motiveras med långvarig sjukskrivning av försäkringsrådets kanslibiträde.

Departementschefen

De föreslagna arvodeshöjningarna och tjänsteförändringarna kan jag inte tillstyrka.

Medel bör beräknas för anställande av ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång. Beräkningen av de automatiska anslagsförändringarna kan jag i huvudsak godtaga. Anslaget bör uppföras med 724 000 kr.

Av de tjänster som enligt gällande personalförteckning är uppförda på övergångsstat bör en assessorstjänst och två tjänster som förste byråsekreterare utgå.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för försäkringsrådet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för försäkringsrådet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	325 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	76 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	121 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	192 100
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	9 000

Summa kr. 724 000;

c) till *Försäkringsrådet*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 724 000 kr.

[9] 4. Försäkringsrådet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	32 000	29 880
1962/63	32 000	
1963/64 (förslag)	35 000	

Yrkande

Försäkringsrådet har hemställt, att anslaget ökas med 6 000 kr.

	Utgifter	Anslag	Petita	Ökning
	1961/62	1962/63	1963/64	
1. Reseersättningar.....	2 030	4 000	4 000	—
2. Expenser.....	25 850	25 500	31 500	6 000
				6 000

Motiv

1. Posten bör uppföras med oförändrat belopp. Den låga medelsförbrukningen under det sistförflutna budgetåret beror på att resor till följd av personalbrist ej kunnat ske i önskvärd omfattning.

2. Højningen beror huvudsakligen på højda städningslöner.

Departementschefen

Anslagsposten till reseersättningar bör i enlighet med försäkringsrådets förslag beräknas till oförändrat belopp. Højningen av expensposten synes böra begränsas till 3 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Försäkringsrådet: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kr.

[10] 5. Riksförsäkringsverket: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	15 230 000	14 451 274
1962/63	15 172 000	
1963/64 (förslag)	15 793 000	

Yrkanden

Riksförsäkringsverket har hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 1 209 000 kr.

	Ökn. el. minskn.
<i>Personalförändringar</i>	
1. Verksledningen:	
1 byråchef Bg 3.....	+ 54 740
2. Kanslibyrån:	
1 personalkonsulent lägst Ae 19.....	+ 25 448
2 kansliskrivare Ae 11.....	+ 33 668
1 kontorist Ae 9.....	+ 15 187
1 kanslibiträde Ae 7.....	+ 13 694
7 expéditionsvakter Ae 7.....	+ 95 856

	Ökn. el. minskn.	
3. Organisationssektionen:		
1 förste byråsekreterare Ag 21.....	+	28 211
4. Avgiftsbyrån:		
1 kanslist.....	+	15 187
1 assistent Ae 15.....	+	20 678
1 kontorsskrivare Ae 13.....	+	18 653
1 kontorist Ae 9.....	+	15 187
10 kanslibiträden Ae 7.....	+	136 937
5 kontorsbiträden.....	+	52 853
5. Matematisk-statistiska byrån:		
1 förste aktuarie Ae 23.....	+	31 283
2 kontorsskrivare Ae 13.....	+	37 306
1 kanslist.....	+	15 187
1 kanslibitråde Ae 7.....	+	13 694
1 kontorsbiträde.....	—	10 571
6. Utbetalningsbyrån:		
1 byrådirektör Ae 25.....	+	34 680
a) Betalningsmottagarsektionen:		
1 kontorsskrivare Ae 13.....	—	18 653
1 kansliskrivare Ae 11.....	—	16 834
1 kanslibitråde Ae 7.....	+	13 694
6 kontorsbiträden.....	—	63 423
b) Register- och uträkningssektionen:		
1 förste byråsekreterare Ae 23.....	+	31 283
1 kontorsskrivare Ae 13.....	+	18 653
1 kontorist Ae 9.....	+	15 187
2 amanuenser A 17.....	—	45 886
1 kansliskrivare Ae 11.....	—	16 834
2 kontorister Ae 9.....	—	30 373
15 kanslibiträden Ae 7.....	—	205 405
48 kontorsbiträden.....	—	507 387
c) Utbetalningssektionen:		
1 förste byråsekreterare Ae 21.....	+	28 211
1 tjänsteman Ae 17.....	+	22 943
1 tjänsteman Ae 15.....	+	20 678
2 förste maskinoperatörer Ag 13.....	+	37 306
1 maskinoperatör Ag 11.....	+	16 834
4 maskinoperatörer Ae 9.....	+	60 746
2 maskinoperatörer Ae 7.....	+	27 387
1 amanuens A 17.....	—	22 943
d) Kontrollsektionen:		
1 kontorist Ae 9.....	+	15 187
1 kanslibitråde Ae 7.....	+	13 694
e) Datagruppen:		
1 byrådirektör Ae 27.....	+	38 456
1 förste byråsekreterare Ae 23.....	+	31 283
1 tjänsteman Ae 16.....	+	21 793
7. Besvärsavdelningen:		
1 byrådirektör Ae 25.....	+	34 680
2 förste byråsekreterare Ae 23.....	—	62 565
5 förste byråsekreterare Ae 21.....	—	141 055
3 kontorsskrivare Ae 13.....	—	55 959
2 kansliskrivare Ae 11.....	—	33 668
5 kontorister Ae 9.....	—	75 933
10 kanslibiträden Ae 7.....	—	136 937
26 kontorsbiträden.....	—	274 835
8. Tillfällig personal och vissa övergångsanordningar	—	170 000
Personal till delegationen för pensionsutbetalning.....	—	121 000
Tjänsteförändringar		
9. Vissa lönegradsfrågor.....	+	111 387
Särskilda uppbördsmedel		
10. Höjd ersättning från allmänna pensionsfonden.....	—	100 000
Automatiska förändringar.....	+	2 100 347
	+	1 207 937

Motiv

Den nya lagstiftningen om allmän försäkring medför å ena sidan en ökning av verkets arbetsuppgifter genom att de nya lagreglerna i vissa avseenden är mera svårtillämpade än de äldre och att socialförsäkringen materiellt utbyggt och å andra sidan en minskning av arbetsuppgifterna genom den beslutade decentraliseringen till de allmänna sjukkassorna (försäkringskassorna) av åtskilliga uppgifter och vissa förenklingar, t. ex. i fråga om statsbidragsberäkningen.

Organisationen av och personalbehovet vid vissa delar av riks-försäkringsverket har undersökts av statskontoret och verkets egen organisationssektion. Denna undersökning har ansetts vara av provisorisk karaktär. Vissa övergångsanordningar förutsattes för befattningshavare med långvarig tjänst, som drabbas av följderna av planerade omorganisationer. Med hänsyn till ett väntat utredningsförslag om delegationen för pensionsutbetalning har verket inte — såsom skedde föregående år — äskat anslag avseende utgifter för delegationens räkning för nästa budgetår.

1. Tjänsten avses för besväravdelningen (se p. 7).

2. Erfarenheterna har visat att ett mycket stort behov föreligger av en personalkonsulent hos verket med dess stora personal. Genom inrättande av en sådan tjänst skulle arbetsuppgifter avlastas den övriga personalen på kanslibyrån.

De två kansliskrivartjänsterna avses för uppgifter för vilkas fullgörande verket redan nödgats förordna tjänstemän att bestrida göromål som ankommer på kansliskrivare. Uppgifterna gäller ärenden rörande verkets egen personal och personal i högre lönegrader hos de allmänna försäkringskassorna samt vissa kamerala ärenden.

Verket har funnit det nödvändigt att inrätta en mindre upplysningscentral till allmänhetens tjänst. För ändamålet fordras en befattningshavare i A 9 och en i A 7.

Verket avser att göra en översyn av expeditionsvaktsorganisationen. Även vid en mycket hård rationalisering anser verket, att 7 tjänster för expeditionsvakter behövs utöver de 28 som redan finns.

3. Behov föreligger av utbyggnad av organisationssektionen, vars personal tills vidare är sysselsatt med organisations- och planeringsarbete sammanhängande med pensionsärendenas lokala handläggning samt de allmänna försäkringskassornas organisation och verksamhet. Verket kan knappast påräkna att utnyttja expertis från statskontoret utom vid större omorganisationer. Organisationen bör därför utbyggas. Tills vidare bör en tjänst som förste byråsekreterare i Ag 21 inrättas.

4. Avgiftsbyrån har under år 1962 erhållit ändrad organisation, som påverkat personalsammansättningen i skilda hänseenden.

Uppbördssektionens uppbördsgrupp saknar f. n. en befattning, vilkens innehavare kan träda till som ersättare för den förste kontorsskrivare som

ingår i gruppens organisation och avlasta en del göromål från denne. För ändamålet bör inrättas en kanslistbefattning.

Datacentralen har omorganiserats på tre arbetsgrupper. För den samlade ledningen av dessa behövs en assistent i Ae 15. I maskinsalen har en utökning med en maskinoperatör måst vidtagas. För vården av de omfattande hålkortskartoteken, för efterkontroll av vissa moment i maskinarbetet samt för erforderliga undersökningar och resultatavstämningar avseende den maskinella debiteringen och uppbörden av arbetsgivaravgift har det varit nödvändigt att inrätta en särskild arbetsgrupp, kontrollgruppen. Denna består av en kontorist, ett kanslibitråde och två biträden i reglerad befordringsgång. Uppgiften att leda gruppens kontrollarbete och handha de i många fall mycket kvalificerade undersökningarna kräver mångsidig insikt i betingelserna för avgiftsbyråns arbetsuppgifter. För de mest kvalificerade göromålen erfordras en befattningshavare i Ae 13, som även bör fungera såsom ledare av gruppens arbete.

För granskningen av arbetsgivaruppgifterna och fastställandet av debiteringsunderlag — som i betydande omfattning utförts på övertid — erfordras på debiteringssektionen sex kanslibiträden utöver dem som funnits i tidigare organisation.

Till uppbördssektionen hänföres en för avgiftsbyrån gemensam expedition för sådana debiteringsärenden, som handlägges i särskild ordning och vilka föranleder uppläggning av akter. På denna aktexpedition, som har sex befattningshavare, behövs ytterligare ett kanslibitråde. Vidare erfordras till en nyinrättad arbetsgrupp på uppbördssektionen, räknedetaljen, för biträde med omräkning av arbetsgivaravgifter två kanslibiträden och två biträden i reglerad befordringsgång.

5. Det matematiska arbetet på matematisk-statistiska byrån har blivit av väsentligt större betydelse efter tillkomsten av ATP. Den matematiska expertisen måste förstärkas genom inrättande av en tjänst i Ae 23, vilken bör hänföras till sjuk- och pensionsförsäkringssektionen. För en rationell arbetsledning på denna sektionens sjukförsäkringssida erfordras en kontorskrivare i Ae 13. I gengäld kan ett kontorsbiträde avvaras. På pensionsförsäkringssidan medför ATP nya arbetsuppgifter, vilka fordrar en kanslisttjänst.

På sektionen för frivillig statlig pensionsförsäkring behöver en kontorskrivartjänst i Ae 13 nyinrättas och ett förordnande att med vikariatslön bestrida göromål i A 7 utbytas mot en kanslibiträdestjänst i Ae 7.

6. Statskontorets organisationsundersökningar har hittills huvudsakligen avsett utbetalningsbyrån. Resultat av det hittillsvarande arbetet, som ännu pågår, har redovisats i en särskild promemoria. I fråga om byråns personaluppsättning för budgetåret 1963/64 upptar statskontorets förslag inalles 267 tjänster (därav 5 tillfälliga). Förslaget innebär i förhållande till personalläget den 1 juli 1962 dels en minskning med 80 tjänster vid

register- och betalningsmottagarsektionerna, dels en ökning inom andra delar av byrån med 19 tjänster, varav flertalet vid utbetalningssektionen, och dels utbyte av fyra extra tjänster — en i A 27, två i A 23 och en i A 21 — mot extra ordinarie tjänster i samma lönegrader. Enligt förslaget skulle således antalet tjänster vid byrån minskas totalt sett med ca 60. Riksförsäkringsverket har i allt väsentligt godtagit statskontorets förslag. Dock har verket funnit en förstärkning i förhållande till vad som föreslagits med fem nya tjänster behövlig. De åsyftade tjänsterna är en byrådirektörs-tjänst i Ae 25 på sekretariatet, en tjänst som kontorsskrivare i Ae 13 och en befattning som kontorist i Ae 9 på register- och uträkningssektionen, en tjänst som kontorist i Ae 9 på kontrollsektionen samt en kanslibiträdestjänst i Ae 7 — i stället för ett vikariatsförordnande i lönegrad A 7 — på betalningsmottagarsektionen. De föreslagna personalreduktionerna bör göras successivt under loppet av budgetåret 1963/64.

7. Enligt de beslutade lagändringarna beträffande den allmänna försäkringen kommer beslutsfunktionerna i pensionsärendena att delegeras till de regionala försäkringsorganen. Härigenom bortfaller en mängd arbetsuppgifter för besvärssavdelningen. Å andra sidan har man att räkna med en väsentlig ökning av vissa kvalificerade uppgifter. Dessa omständigheter leder till betydande ändringar i fråga om personalbehovet.

Allmänna byrån och första besvärssbyrån har tills vidare, i avvaktan på att de allmänna försäkringskassorna skall överta handläggningen i första instans av ärenden rörande den allmänna pensioneringen, att handlägga folkpensionsärenden enligt de t. o. m. 1962 gällande reglerna. Vissa av dessa byråers arbetsenheter kommer att bortfalla helt. Detta gäller de arbetsenheter som sysslar med efterkontrollarbetet, decentraliserade ärenden och ärenden angående kommunala bostadstillägg. För andra enheter åter minskar antalet inkomna ärenden. Minskningen medför att personalbehovet för olika former av expeditiönsarbete går ned. Även behovet av personal för maskinskrivning kommer att minska.

På besvärssavdelningen finns ytterligare en byrå, andra besvärssbyrån, vilken främst handlägger besvärssärenden rörande sjuk- och moderskapsförsäkringen samt ärenden avseende besvär över lokal skattemyndighets beslut rörande pensionsgrundande inkomst.

Besvärerna i sjukförsäkringsärenden har under de senaste åren uppgått till 2 257 år 1959, 1 942 år 1960 och 1 740 år 1961. Antalet besvärssärenden beräknas åter komma att öka sedan den nya lagstiftningen om allmän försäkring trätt i kraft, särskilt genom företagarnas inträde i försäkringen för tilläggssjukpenning. Antalet besvärssärenden avseende beräkning av pensionsgrundande inkomst var 534 år 1961. I fråga om besvär i folk- och tilläggspensionsärenden gjorde socialförsäkringens administrationsnämnd en uppskattning, enligt vilken antalet kunde antas komma att röra sig om 5 000 per år.

Verket avser att flytta försäkringspliktssektionen till allmänna byrån.

I särskild framställning har riksförsäkringsverket anført, att pensionsärenden under återstoden av 1962 och därefter övergångsvis i vart fall under första hälften av 1963 kommer att fortfarande handläggas inom verket enligt den nu gällande ordningen. Fr. o. m. 1963 tillkommer uppgiften att, sedan lagen om allmän försäkring trätt i kraft och handläggningen i första instans av ärenden rörande folk- och tilläggspensioneringarna decentraliserats till de allmänna försäkringskassorna, handlägga besvärärenden inom ramen för sistnämnda försäkringar. Dessa ärenden blir under den första tiden i mycket stor utsträckning av principiell betydelse. Besväravdelningen borde förstärkas genom att en extra byråchefstjänst inrättas. Kungl. Maj:t har den 15 augusti 1962 medgivit inrättandet av ett förordnande att under innevarande budgetår bestrida göromål som ankommer på byråchef. Behovet av en extra byråchef kommer att kvarstå åtminstone under tiden till utgången av budgetåret 1963/64.

Besväravdelningen föreslås under budgetåret 1963/64 bestå av fyra byråer, nämligen allmänna byrån samt första, andra och tredje besvärbyråerna. Samtliga besvärbyråer bör vara indelade på tre besvärsgupper, var och en under ledning av en byrådirektör. Utöver de byrådirektörstjänster som redan finns behöver en i Ae 25 nyinrättas. Å andra sidan föreslås sammanlagt 53 befattningar utgå. Verkets förslag innebär således en minskning av antalet befattningar på besväravdelningen inkl. försäkringspliktssektionen med 51.

8. För innevarande budgetår har ett belopp av 770 000 kr. beräknats för tillfällig personal. För en del av de befattningshavare, vilkas löner bestrids av de sålunda anvisade medlen, föreslås att de skall beredas mera permanenta tjänster. Å andra sidan kan det nytillkomna arbetet med preliminärskatteavdrag på de allmänna pensionerna komma att medföra större personalbehov än som tidigare beräknats. Medel för vissa utredningsarbeten, främst avseende utbetalningsbyråns verksamhet, måste beräknas för nästa budgetår. Härtill kommer, att personalreduktionen på utbetalningsbyrån och besväravdelningen i betydande omfattning måste genomföras successivt under nästa budgetår. Särskilda övergångsanordningar torde bli påkallade i anslutning till de kommande personalinskränkningarna. Uppskattningsvis erfordras 600 000 kr. för nu angivna ändamål.

Riksförsäkringsverket framhåller, att verkets avlöningsanslag kan minskas med ca 121 000 kr. om delegationen för pensionsutbetalning — hos vilken verket har sex befattningshavare placerade — ombildas enligt väntat utredningsförslag.

9. Riksförsäkringsverket föreslår följande uppflyttningar i lönegrad eller andra lönegradsförändringar samt ändrade tjänstebenenämningar, nämligen

i verksledningen 2 avdelningschefer i Bo 3 till Bo 4, 1 vikariatslöneför-

ordnande i B 3 till avdelningschef i B 4, 8 byråchefer i Bo 1 till Bo 3, 3 byråchefer i Be 1 till Be 3,

på kanslibyrån 1 förste byråsekreterare i Ao 21 till Ao 23, 1 materialförvaltare i Ao 12 till byråassistent i Ao 19, 1 förste expeditionsvakt i Ae 9 till förrådsman i Ae 11, 1 expeditionsvakt i Ao 7 till kontorist i Ao 9, 1 kontorsbiträde till kanslibiträde i Ae 7,

på tillsynsbyrån 2 byrådirektörer i Ae 25 till Ae 27 och 1 amanuens till kanslist,

på avgiftsbyrån — förutom extra ordinariesättning av 1 byrådirektör i Ag 27, 1 byrådirektör i Ag 25, 1 förste byråsekreterare i Ag 21, 3 kontorskrivare i Ag 13 och 8 kontorister i Ag 9 — 1 förste revisor i Ag 23 till förste byråsekreterare i Ae 23, 1 förste aktuarie i Ag 21 till förste byråsekreterare i Ae 21, 2 förste revisorer i Ae 21 till förste byråsekreterare i Ae 21, 1 amanuens till kanslist, 1 kontorist i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11, 1 kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11, 1 kanslibiträde i Ao 7 till kontorist i Ao 9, 2 kanslibiträden i Ae 7 till kontorister i Ae 9, 4 kontorsbiträden till kanslibiträden i Ae 7,

på matematisk-statistiska byrån 1 kontorsskrivare i Ae 13 till förste kontorsskrivare i Ae 15, 1 kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11, 1 kanslibiträde i Ao 7 till kontorist i Ao 9,

på utbetalningsbyrån 1 förste revisor i Ae 23 till förste byråsekreterare i Ae 23, 1 byråingenjör i Ae 19 till förste byråingenjör i Ae 21, 1 byråsekreterare i Ao 19 till förste byråsekreterare i Ao 21, 1 kontorsskrivare i Ae 13 till förste kontorsskrivare i Ae 15, 2 förste maskinoperatörer i Ae 12 (f. n. tjänstemän i Ag 13) till Ae 13, 1 maskinoperatör i Ae 10 (f. n. tjänsteman i Ag 12) till förste maskinoperatör i Ae 13, 4 maskinoperatörer i Ae 10 till Ae 11, samt

på besväravdelningen 1 amanuens till förste byråsekreterare i Ae 21, 1 förste kontorsskrivare i Ae 15 till tjänsteman i Ae 17 och 1 kontorsskrivare i Ao 13 till förste kontorsskrivare i Ao 15.

10. Avlöningsanslaget tillföres under en inkomstpost Särskilda uppbördsmedel ersättning från allmänna pensionsfonden för riksförsäkringsverkets utgifter avseende administrationen av den allmänna tilläggs pensioneringen. Enligt Kungl. Maj:ts beslut har anslaget under denna post tillgodoförts 2 500 000 kr. avseende lönekostnader för budgetåret 1961/62 och samma belopp utgörande preliminär ersättning avseende budgetåret 1962/63. Den för budgetåret 1963/64 föreslagna höjningen med 100 000 kr. betingas av 1962 och 1963 års generella löneökningar för statstjänstemännen.

Departementschefen

Lagen om allmän försäkring innebär i administrativt hänseende bl. a. ett överförande till de allmänna försäkringskassorna av vissa uppgifter, som hittills ankommit på riksförsäkringsverket. Sålunda skall ärenden om för-

tidspension, sjukbidrag, änkepension, barnpension, hustrutillägg, kommunalt bostadstillägg m. fl. folkpensionsförmåner — vilka tidigare fordrat prövning och fastställelse av riksförsäkringsverket — numera avgöras av allmän försäkringskassa. Detta medför en väsentlig avlastning av arbetsuppgifter från verkets besvärsavdelning. Dessutom leder decentraliseringen till att utbetalningsbyråns arbete med registrering, granskning och arkivering av ansökningar om förtidspension m. m. i stor utsträckning bortfaller.

Hittillsvarande folkpensionsförmåner har utbetalats av riksförsäkringsverket. Fr. o. m. innevarande års ingång verkställes i regel de första utbetalningarna av beviljad förtidspension m. m. av den allmänna försäkringskassan. Också härigenom avlastas arbete från verket.

Å andra sidan kommer bl. a. de olika grunderna för folkpensionen och tilläggs pensionen att komplicera arbetet på utbetalningsbyrån i vissa hänseenden.

En väsentlig personalminskning bör kunna ske på besvärsavdelningen och utbetalningsbyrån. Verkets förslag härom kan jag godta såvitt gäller besvärsavdelningen. Vad angår utbetalningsbyrån har verket i huvudsak anslutit sig till det förslag, som statskontoret lagt fram efter en organisationsundersökning och som förutom indragning av tjänster även innefattar nyinrättande av sådana. Verket har dock ansett ytterligare fem tjänster erforderliga utöver vad statskontoret förordat. För egen del ansluter jag mig till statskontorets förslag med den ändringen att ytterligare en kontoristtjänst i Ae 9 och en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 bör dras in.

Avgiftsbyråns organisation blev föremål för statsmakternas bedömande 1960. Den utredning som föregick utformningen av denna kunde inte grundas på direkta erfarenheter. De förslag, vari utredningen utmynnade, försågs därför också med starka reservationer rörande personalberäkningarnas hållbarhet och organisationens ändamålsenlighet. På grund av sedermera vunna erfarenheter har verket fr. o. m. ingången av innevarande budgetår genomfört vissa ändringar i byråns organisation och personaluppsättning.

Enligt min mening bör några nya mera permanenta tjänster inte inrättas på avgiftsbyrån förrän närmare erfarenheter vunnits av den nyligen vidtagna omorganisationen av byrån. Däremot synes medel böra ställas till verkets förfogande för att möjliggöra anställande av extra eller arvodesavlönad personal av i huvudsak den omfattning och sammansättning som verket förordat.

Mitt ställningstagande till verkets förslag till nyinrättande och indragning av tjänster inom nu berörda och övriga delar av verket — frånsett delegationen för pensionsutbetalning — framgår av en tablå, vilken torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet (s. 668). Som tablåen utvisar tillstyrker jag inrättande av 24 nya tjänster mot av verket begärda 61 samt indragning av 134 tjänster mot av verket föreslagna 131. Antalet tjänster skulle härigenom minska med 40 utöver vad verket föreslagit. Emellertid

har jag under icke-ordinarieposten beräknat medel för tillfällig personal som motsvarar ca 25 av dessa tjänster.

Verkets förslag till lönegradsändringar m. m. kan jag tillstyrka såtillvida att utbyte av tjänster bör ske i följande utsträckning, nämligen

 på tillsynsbyrån en amanuens tjänst mot en kanslisttjänst,

 på avgiftsbyrån två tjänster som förste revisor i Ae 21 mot två tjänster som förste byråsekreterare i Ae 21 och en tjänst som amanuens mot en kanslisttjänst,

 på matematisk-statistiska byrån en tjänst som kanslibiträde i Ao 7 mot en kontoristtjänst i Ao 9, samt

 på utbetalningsbyrån en tjänst som förste revisor i Ae 23 mot en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23, en byråingenjörstjänst i Ae 19 mot en tjänst som förste byråingenjör i Ae 21 samt en tjänst som byråsekreterare i Ao 19 mot en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 21.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för höjning av sex tjänster.

De personalindragningar, som föreslås skola ske, måste i stor utsträckning genomföras successivt. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i anslutning till dessa indragningar föranstalta om de övergångsanordningar av olika slag — inbegripet förande på övergångsstat av vissa tjänster — som kan visa sig bli erforderliga. För detta ändamål och för att tillgodose behovet av tillfällig personal, främst inom avgiftsbyrån, bör under icke-ordinarieposten inräknas ett belopp av 770 000 kr., dvs. samma belopp som för innevarande budgetår beräknats för tillfälliga personalförstärkningar. Beloppet bör stå till Kungl. Maj:ts förfogande.

Vid anslagets beräkning bör beaktas, att chefen för civildepartementet kommer att vid anmälan av anslagen under tolfte huvudtiteln föreslå, att delegationen för pensionsutbetalning fr. o. m. den 1 juli 1963 skall ingå som utbetalningsbyrå i ett nytt ämbetsverk, statens personalpensionsverk. Detta medför, att medel inte längre behöver beräknas under nu förevarande anslag för avlönande av sådan personal som verket hittills tillhandahållit delegationen.

Mot verkets förslag till höjning av inkomstposten Särskilda uppbördsmedel har jag intet att erinra.

Vad jag föreslagit medför, inberäknat automatiska förändringar, en ökning av medelsbehovet med 621 000 kr. Anslaget bör uppföras med 15 793 000 kr. Liksom för innevarande budgetår bör anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal uppföras som en förslagsvis be-tecknad post.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i per-

sonalförteckningen för riksförsäkringsverket, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för riksförsäkringsverket, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

U t g i f t e r:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 289 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	201 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 272 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 380 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	251 000

Summa kr. 18 393 000

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l:

Ersättning från allmänna pensionsfonden 2 600 000

Nettoutgift kr. 15 793 000;

c) till *Riksförsäkringsverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 15 793 000 kr.

[11] 6. Riksförsäkringsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	3 632 000	3 370 411
1962/63	4 210 000	
1963/64 (förslag)	3 130 000	

Yrkanden

Riksförsäkringsverket har föreslagit, att anslaget minskas med 1 005 000 kr.

	Utgifter		Anslag	Petita	Ökn. el.
	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	minskn.
1. Bränsle, lyse och vatten..	102 872	113 131	117 000	115 000	— 2 000
2. Kostnader för driften av datamaskinanläggning m. m.	1 955 372	2 064 676	2 832 000	1 900 000	— 932 000
3. Övriga expenser för eget behov.	1 314 403	1 344 735	1 311 000	1 325 000	+ 14 000
4. Publikationstryck.	127 965	57 700	200 000	100 000	— 100 000
5. Ersättning till postverket för portokostnader.	32 942	40 711	35 000	50 000	+ 15 000
					—1 005 000

¹ Avser motsvarande utgifter för riksförsäkringsanstalten och pensionsstyrelsen.

Motiv

1. Kostnadsberäkningen innefattar inte längre utgifter för bränsle, lyse och vatten för delegationen för pensionsutbetalning. Om hänsyn tas härtill, innebär förslaget en höjning med 6 000 kr., vilket sammanhänger med att bränsle måste bekostas för uppvärmning av tillkommande omoderna lokaler.

2. Verket avser att låta före den 1 juli 1964 förekommande datamaskin-arbete utföras genom legokörning på statistiska centralbyråns anläggning. Därför behöver verket inte skaffa någon egen datamaskin förrän under budgetåret 1964/65. Verket beräknar maskinkostnaderna (jämte inköp av viss material såsom magnetband, förvaringsskåp, transportvagnar m. m.) för utbetalningsbyrån till 1 200 000 kr. Avgiftsbyråns maskinkostnader beräknas till 340 000 kr. och kostnaderna för förbrukningsmateriel till anläggningarnas drift (färgband, pensionsanvisningar, tabulatorlistor m. m.) samt för postavgifter i anledning av adressförändringar till 360 000 kr. Det sammanlagda beloppet, 1 900 000 kr., innebär formellt en minskning med 932 000 kr. Då posten inte kommer att belastas av utgifter för delegationen för pensionsutbetalning, innebär förslaget reellt en kostnadsökning med 198 000 kr.

3. Av utgifterna under posten till övriga expenser för eget behov beräknar verket 275 000 kr. för renhållning och städning — vilket innebär en uppräkning med 10 procent i förhållande till vad som beräknats för innevarande budgetår — 350 000 kr. för skrivmaterialier, papper, blankettryck o. d., 300 000 kr. för telegram, telefon och annonsering, 100 000 kr. för bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. fl. ändamål samt 300 000 kr. för inköp och underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier. Av sistnämnda belopp avses 15 000 kr. för inköp av nya helautomatiska räknemaskiner och 20 000 kr. för anskaffning av en personbil. Förslaget innebär en kostnadsökning med 205 000 kr., om man tar hänsyn till att i posten för innevarande budgetår inräknats 191 000 kr. till delegationen för pensionsutbetalning.

4. För publikationerna »Yrkesskador år 1961» och »Allmänna sjukkassor år 1962» beräknas 20 000 kr. En årsberättelse rörande pensionsstyrelsens verksamhet 1951—1961 kan, till skillnad från vad som tidigare beräknats, ej färdigställas förrän under nästa budgetår. Samtidigt torde böra utges en berättelse rörande riksförsäkringsverkets verksamhet under budgetåren 1961/62 och 1962/63. Kostnaderna för dessa båda berättelser kan beräknas till sammanlagt 20 000 kr. Nytryck torde erfordras av vissa broschyrer, för vilka medel beviljats 1962. Vidare torde vissa nya upplysningsbrochyrer visa sig erforderliga. För sistnämnda båda ändamål beräknas 60 000 kr.

5. Med hänsyn till att någon ökning av antalet räkningar är trolig och till att portot höjts bör anslagsposten uppräknas med 15 000 kr.

Departementschefen

Mot riksförsäkringsverkets förslag har jag ingen annan erinran än att för delposten till övriga expenser för eget behov bör beräknas 75 000 kr. mindre än verket yrkat. Av nämnda belopp avser 20 000 kr. det för skrivmaterialier, papper, blankettryck o. d. avsedda beloppet och återstående 55 000 kr. det belopp som verket beräknat för anskaffning av en personbil och för inköp i övrigt samt underhåll av möbler, skriv- och räknemaskiner m. fl. inventarier. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Riksförsäkringsverket: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 130 000 kr.

[12] 7. Bidrag till folkpensioner m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 496 000 000	2 475 532 484
1962/63	2 987 000 000	
1963/64 (förslag)	3 110 000 000	

Riksförsäkringsverket har beräknat medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår till 3 104 milj. kr.

De totala folkpensionskostnaderna under nästa budgetår beräknas till 3 696,0 milj. kr., varav staten skulle svara för 3 103,9 milj. kr. och kommunerna för 592,1 milj. kr.

Förmånsslag	Totalkostnad milj. kr	Staten milj. kr	Kommunerna milj. kr
Ålderspension	2 532,0	2 532,0	—
Förtidspension	483,0	243,4	239,6
Hustrutillägg	72,0	36,3	35,7
Änkepension			
huvudfall	111,0	111,0	—
övergångsfall	120,0	60,5	59,5
Invaliditetstillägg m. m.	11,0	11,0	—
Barnstillägg	13,0	6,6	6,4
Barnpension	38,0	38,0	—
Kommunala bostadstillägg	316,0	65,1	250,9
Summa	3 696,0	3 103,9	592,1

Kommunernas bidrag beräknas bli genomsnittligt 79,4 procent beträffande bostadstilläggen och 49,6 procent beträffande övriga förmåner till vilkas bekostande kommunerna bidrar.

Verket har räknat med tretton indextillägg, varav tolv med högst 50 kr. eller — om pensionstagaren är gift och hans maka åtnjuter folkpension i form av ålderspension eller hel förtidspension — 40 kr. För det trettonde indextillägget, som utgår fr. o. m. september 1962, utgör motsvarande belopp 75 resp. 60 kr. Varje ytterligare indextillägg — som utgår med 75 resp.

60 kr. — beräknas kosta 74,7 milj. kr. årligen, varav 67,0 milj. kr. för staten och 7,7 milj. kr. för kommunerna.

Som huvudsakligt underlag för sina beräkningar har verket valt ett uppskattat totalbestånd pensionstagare i januari 1964, vilken månad ansetts representativ för hela budgetåret 1963/64. Följande uppskattning har inom verket gjorts beträffande antalet pensionärer med olika slag av pensionsförmåner. Uppgifterna beträffande änkepension i övergångsfall — vilka avser kvinnor som blivit änkor före den 1 juli 1960 — är synnerligen osäkra.

Pensionsförmån	Uppskattat antal personer		
	Jan. 1963 (1962/63)	Jan. 1964 (1963/64)	Förändring
Ålderspension	787 500	807 000	+ 19 500
Förtidspension	170 000	170 000	—
Hustrutillägg	38 000	42 000	+ 4 000
Änkepension			
huvudfall	26 000	35 000	+ 9 000
övergångsfall	57 000	50 000	— 7 000
Barnillägg	15 000	15 000	—
Barnpension	40 000	40 000	—
Summa	1 133 500	1 159 000	+ 25 500

Årsbeloppet för ålderspension och hel förtidspension till en ensam pensionär är — liksom hel änkepension — f. n. 3 325 kr. För två pensionsberättigade makar tillsammans är årsbeloppet 5 210 kr. I beloppen ingår tretton indextillägg.

Departementschefen

Den betydande standardhöjning av folkpensionerna som beslöts av förra årets riksdag föranledde tillsammans med övriga reformer inom folkpensioneringen en total kostnadsökning på mer än 400 milj. kr. Större delen av kostnadsstegringen har fallit på innevarande budgetår. En avsevärd ökning inträder emellertid även nästa budgetår.

Lagen om allmän försäkring har numera trätt i kraft. De kostnadsökningar som nu inträder beror i huvudsak på följande faktorer.

Förtidspension utgår med högre belopp till ett stort antal pensionärer på grund av inkomstprövningens avskaffande fr. o. m. 1963. De generösare regler, som numera gäller för rätt till pension i jämförelse med den tidigare invalidpensioneringen, väntas medföra att ca 30 000 personer, som förut inte haft pensionsrätt, får pension inom den närmaste tiden. Invaliditetstillägg och invaliditetsersättning till svårt handikappade utgår enligt mindre restriktiva regler än som tidigare gällt för motsvarande förmåner.

Änkepension utgår till äldre änkefall enligt liberaliserade regler. En mild-

ring av avdragsreglerna för de änkepensioner, som allttjämt är inkomstprövade, har trätt i tillämpning.

Förtida uttag av folkpension med viss reduktion av pensionsbeloppet är under 1963 medgivet för personer födda 1896 eller 1897 och fr. o. m. 1964 för personer födda 1897—1899.

Antalet ålderspensionärer förutsättes stiga på grund av åldersstrukturen hos befolkningen.

Till följd av de nämnda förhållandena jämte tillkomsten av ett trettonde indextillägg beräknas statens andel av kostnaderna för folkpensionerna för nästa budgetår öka med 117 milj. kr. till 3 104 milj. kr.

I detta sammanhang torde jag få ta upp frågan om utformningen av inkomstprövningen för vissa folkpensionsförmåner.

Fr. o. m. i år är endast tre folkpensionsförmåner underkastade inkomstprövning, nämligen hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg samt änkepension i anledning av dödsfall före den 1 juli 1960. Inkomstprövningen innebär, att pensionsförmånen minskas med den pensionsberättigades beräknade inkomst vid sidan av folkpensionen. Avdraget utgör för ensam pensionär en tredjedel av inkomst mellan 1 000 och 1 400 kr. samt två tredjedelar av inkomst över sistnämnda belopp. För gift pensionsberättigad inträder tredjedelsreduktionen vid 750 och tvätredjedelsreduktionen vid 1 050 kronors inkomst. I fråga om de nämnda änkepensionerna är dock avdragsfaktorn en tredjedel i alla inkomstlägen över det avdragsfria beloppet 1 000 kr.

De nyss nämnda gränsbeloppen har gällt sedan 1954. Sedan riksdagsbeslutet fattades 1952 har den allmänna prisnivån stigit med drygt en tredjedel. Enligt min mening är det befogat att göra en höjning av dessa belopp som går utöver vad endast ett återställande av deras ursprungliga realvärde skulle innebära.

Jag förordar en sådan ändring i inkomstprövningsreglerna, att det nuvarande avdragsfria beloppet för ensam pensionär, 1 000 kr., höjes till 1 700 kr., och att det nu avdragsfria beloppet för gift pensionsberättigad, 750 kr., höjes till 1 200 kr. Sidoinkomster på 1 700 kr. för ensam och 2 400 kr. för två gifta pensionärer skall därmed lämna de inkomstprövade förmånerna opåverkade. Vid inkomst ovanför dessa belopp sätter tredjedelsreduktionen in. Det belopp, vid vilket den högre avdragsfaktorn på två tredjedelar tillämpas, bör höjas från 1 400 kr. till 2 400 kr. för ensam och från 1 050 kr. till 1 700 kr. för gift pensionär. För två pensionsberättigade makar blir alltså de båda gränsbeloppen 2 400 respektive 3 400 kr. Den nyssnämnda reduktionsregeln för änkepensionär bör ändras endast såtillvida, att reduktionen inträder först vid 1 700 kr.

Förslag till de lagändringar som erfordras på grund av vad jag i det föregående anfört bör föreläggas riksdagen genom särskild proposition.

De årliga merkostnaderna till följd av förslaget har beräknats till omkring 17 milj. kr., varav 5 milj. kr. beräknas falla på statsverket och 12 milj. kr. på kommunerna.

På grund av det anförda kan medelsbehovet beräknas uppgå till 5 milj. kr. mer än riksförsäkringsverket förutsatt, eller till 3 109 milj. kr. Anslaget bör uppföras med ett avrundat belopp av 3 110 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till folkpensioner m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 110 000 000 kr.

[13] 8. Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	5 100 000	4 819 438
1962/63	5 100 000	
1963/64 (förslag)	6 200 000	

Riksförsäkringsverket har anförts, att ersättningen till postverket för dess bestyr med utbetalning av folkpensioner utges halvårsvis i efterskott. På budgetåret 1963/64 kommer således att belöpa utbetalningskostnaderna för kalenderåret 1963. F. n. utgår till postverket en ersättning av 45 öre per utbetalning. Generalpoststyrelsen har anmält sin avsikt att begära vissa höjningar av ifrågavarande ersättning med hänsyn till löne- och prisstegringar. För kalenderåret 1963 räknar verket med omkring 12 milj. utbetalningar.

Generalpoststyrelsen framhåller, att självkostnaderna per utbetalning beräknas uppgå till 48,8 öre för 1962 och 51,6 öre för 1963. Styrelsen hemställer, att ersättning för varje under kalenderåren 1962 och 1963 utbetalad folkpensionsanvisning måtte beräknas efter 49 resp. 52 öre.

Statskontoret har lämnat generalpoststyrelsens kostnadsberäkning utan erinran.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har med ändring av tidigare beslut föreskrivit, att ersättning skall utgå till postverket med 49 öre för varje under år 1962 utbetalad folkpensionsanvisning. För varje sådan utbetalning under år 1963 bör ersättningen i enlighet med generalpoststyrelsens förslag bestämmas till 52 öre. Då antalet utbetalningar kan uppskattas till omkring 12 miljoner, uppgår medelsbehovet för nästa budgetår till drygt 6 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 200 000 kr.

[14] 9. Bidrag till sjukförsäkringen

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1285 000 000	1282 000 000
1962/63	1320 000 000	
1963/64 (förslag)	365 000 000	

¹ Anslaget till Bidrag till sjukkassor m. m.

Riksförsäkringsverket har anfört, att verket grundat sina beräkningar av anslagsbehovet på uppgifter om de allmänna sjukkassornas utgifter under budgetåret 1961/62. Verket har tagit hänsyn till de förändringar, som lagen om allmän försäkring medför fr. o. m. år 1963. Vidare har folkökningen och förskjutningen mot högre åldrar beaktats. Utgifterna för läkarvård och läkemedelsersättning har dock enligt tidigare tendenser antagits öka mer än vad som följer av befolkningsutvecklingen. I fråga om sjukpenning m. m. har förutsatts, att den allmänna lönenivån höjes med 5 procent om året.

	Försäkringskassornas utgifter milj. kr. Beräkning för		Statsbidrag milj. kr. Beräkning för	
	1962/63	1963/64	1962/63	1963/64
<i>Obligatorisk sjukpenning (exkl. mersjukpenning)</i>				
Grundsjukpenning	218,2	278,2	109,1	139,1
Tilläggsjukpenning	560,0	664,8	—	—
Barntillägg	23,2	32,2	13,4	16,1
<i>Sjukvård och förlossningsvård</i>				
Läkarvård och tandläkarvård	213,0	236,1	106,5	118,0
Resor till och från läkare och tandläkare	23,6	25,3	11,8	12,7
Sjukhusvård och vård på förlossningsanstalt	83,3	85,0	—	—
Resor till och från sjukhus och förlossningsanstalt	16,3	16,6	8,2	8,3
Sjukvård utom riket	0,6	0,6	0,4	0,3
Sjukvårdsåtgärder enl. 2 kap. 6 § lagen om allmän försäkring	15,4	15,7	3,9	7,8
Läkemedelsersättning	130,6	146,5	—	—
<i>Moderskapshjälp</i>				
Moderskapspenning	62,4	96,0	31,2	48,0
Tilläggsjukpenning	52,4	66,0	—	—
Barntillägg	0,6	—	0,4	—
<i>Ersättningar till kommuner m. fl. enl. 2 kap. 7 § lagen om allmän försäkring</i>	6,9	6,9	3,5	3,5
<i>Frivillig försäkring enl. 21 kap. lagen om allmän försäkring</i>	13,0	9,0	2,6	1,8
<i>Frivillig försäkring enl. särskild lag (T-försäkring)</i>	2,7	2,7	0,5	0,5
<i>Mersjukpenning (inkl. barntillägg) övergångsvis</i>	0,4	0,3	—	—
Förvaltningsutgifter	87,6	93,8	—	—
Övriga utgifter	0,2	0,2	—	—
Statsbidrag för läkemedelsersättning	—	—	6,7	6,8
Medlemsbidrag	—	—	12,8	—
Avgiftsindringsbidrag	—	—	2,0	—
Avgiftsersättningsbidrag	—	—	7,6	—
Summa	1 510,4	1 775,9	320,6	362,9

En specificerad beräkning av försäkringskassornas utgifter och statsbidrag avseende sjukförsäkringen för innevarande och nästa budgetår redovisas i en särskild sammanställning (t. o. m. utgången av 1962 gäller uppgifterna de allmänna sjukförsäkringarna).

Anslagsbehovet för budgetåret 1963/64 uppgår enligt beräkningarna till 362,9 milj. kr. Riksförsäkringsverket anser försiktigheten bjuda, att nämnda belopp avrundas uppåt till 370 milj. kr.

Departementschefen

Anslaget till sjukförsäkringen påverkas i väsentlig mån av de reformer, som trätt i kraft den 1 januari 1963. Genom tillkomsten av lagen om allmän försäkring har grundsjukpenningen höjts från 3 till 5 kr. per dag. Denna reform är av särskild betydelse för husmödrarna. En mor med barn under 10 år i hemmet får barntillägg vid sjukdom med minst 2 kr. per dag. Regeln att sjukpenningen minskas efter 180 dagars sjukdom har slopats. Utförsäkring skall inte längre förekomma, utan sjukpenning skall utgå till dess den sjuke blir återställd eller får pension.

Moderskapsförsäkringen har förbättrats. Grundpenningen har höjts från 270 till 900 kr. Blivande eller nyblivna mödrar får ersättning för tandläkarvård.

Utöver dessa förändringar, som har betydelse för statens bidrag, må erinras om att sjukpenningsskalan utsträckts till 22 000 kr. och att högsta sjukpenningen höjts till 28 kr. om dagen. Företagarna är automatiskt anslutna till försäkringen för tilläggssjukpenning, såvida de inte anmält undantag från försäkringen för tilläggspension. Tilläggspension till barnaföderskor utgår under högst 180 dagar mot tidigare högst 90 dagar.

Riksförsäkringsverkets anslagsberäkning bör godtagas med den inskränkningen, att anslaget avrundas till 365 milj. kr. Jämfört med innevarande budgetår innebär detta en anslagsökning med 45 milj. kr. Anslagsrubriken bör ändras till Bidrag till sjukförsäkringen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till sjukförsäkringen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 365 000 000 kr.

[15] 10. *Vissa yrkesskadeersättningar m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	14 160 000	14 008 193
1962/63	14 500 000	
1963/64 (förslag)	4 900 000	

¹ Anslagen till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. och till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.

För innevarande budgetår har under femte huvudtiteln upptagits dels ett förslagsanslag på 800 000 kr. till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. och dels ett förslagsanslag på 3 700 000 kr. till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. Från det mindre av de båda anslagen bestrides kostnaderna för tillägg å livräntor, som utgår enligt 1901 års olycksfalls-ersättningslag till icke statsanställda, ävensom de kostnader staten iklätt sig för förbättring av livräntor, som utgår enligt 1908 års kungörelse och 1918 års förordning angående en särskild för fiskare avsedd försäkring mot skada till följd av olycksfall. Från det större anslaget bestrides kostnaderna för ersättning i ett stort antal skadefall, där ersättning på grund av speciella författningar eller särskilda beslut skall helt utges av statsmedel (jfr statsliggaren I: 1 s. 303).

Riksförsäkringsverket har uppskattat medelsbehovet under anslaget till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. till oförändrat 800 000 kr.

Vad angår behovet av medel under anslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. har verket anför, att kostnaderna under anslaget visat en stigande tendens, vilket i huvudsak beror på att nytillkommande livräntor i genomsnitt är högre än de upphörande. Fr. o. m. ingången av budgetåret 1959/60 har kostnaderna påverkats i ökande riktning även av de genom ikraftträdandet av statens allmänna tjänstepensionsreglemente ändrade reglerna om samordning av yrkesskadelivränta med pension. Vidare ökas kostnaderna under förevarande anslag fr. o. m. 1963 genom ikraftträdandet av förordningen 1962: 304 om förhöjning av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av yrkesskada m. m. För innevarande budgetår har medelsbehovet beräknats med hänsyn till vissa merkostnader som föranledes av nyssnämnda förordning. Den årliga kostnaden för ersättningsförhöjningen har beräknats till 600 000 kr. Om ersättningsförhöjningen ej genomförts, kunde medelsbehovet för nästa budgetår ha uppskattats till 3 500 000 kr. Utgifterna under anslaget till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. uppskattas således till 4 100 000 kr. för budgetåret 1963/64.

Departementschefen

Enligt min mening finns inte tillräckliga skäl för en uppdelning på två anslag av de kostnader som nu belastar de närbesläktade anslagen till Vissa tillägg å ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m. och till Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av

olycksfall i arbete m. m. Dessa anslag bör sammanföras till ett anslag med rubriken **Vissa yrkesskadeersättningar m. m.**

Mot riksförsäkringsverkets beräkning av medelsbehovet har jag intet att erinra. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till **Vissa yrkesskadeersättningar m. m.** för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 900 000 kr.

C. Socialvård, nykterhetsvård m. m.**[16] 1. Socialstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	4 436 000	4 234 211
1962/63	4 037 000	
1963/64 (förslag)	3 443 000	

Socialstyrelsens anslagsframställning**Yrkanden**

Socialstyrelsen har hemställt, att anslaget minskas med 184 100 kr.

<i>Personalförändringar</i>	<i>Ökn. el minskn.</i>
1. Byrån för löne- och sysselsättningsstatistik:	
1 byråchef Be 1.....	— 49 644
2 förste aktuarier Ao 23.....	— 73 033
1 förste aktuarie Ae 23.....	— 32 930
2 förste aktuarier Ao 21.....	— 65 860
1 aktuarie Ae 19.....	— 26 787
1 aktuarie Ae 19.....	— 25 448
2 amanuenser A 17.....	— 45 886
1 kontorsskrivare Ae 13.....	— 21 793
1 maskinoperatör Ae 12.....	— 20 678
1 kansliskrivare Ao 11.....	— 19 648
3 kontorister Ao 9.....	— 53 179
1 kontorist Ae 9.....	— 17 726
1 maskinoperatör Ae 9.....	— 15 993
4 kanslibiträden Ao 7.....	— 65 654
4 kanslibiträden Ae 7.....	— 65 654
1 maskinoperatör Ae 7.....	— 15 993
20 ½ kontorsbiträden A 2/5	— 282 222
2. Barnavårdsbyrån:	
2 byråsekreterare eller amanuenser Ag 17/19.....	+ 45 886
3. Socialvårdsbyrån:	
1 förste byråsekreterare Ag 21.....	+ 28 211
1 extra tjänsteman för kanslistgöromål Ag 11.....	+ 16 834
4. Lagbyrån:	
1 förste byråsekreterare Ag 21 (mot vakanthållande av en byråsekreteraretjänst Ae 19).....	+ 2 763
1 extra tjänsteman för kanslistgöromål Ag 11.....	+ 16 834
1 biträde Ag 2/5	+ 12 338
5. Nykterhetsvårdsbyrån:	
1 revisor Ag 21.....	+ 28 211
1 extra tjänsteman för kanslistgöromål Ag 11.....	+ 16 834
1 kontorist Ag 9.....	+ 15 187
3 biträden Ag 2/5	+ 37 014
6. Skolbyrån:	
2 byråinspektörer Ag 21.....	+ 56 422
1 revisor Ag 21.....	+ 28 211
1 extra tjänsteman för kanslistgöromål Ag 11.....	+ 16 834
7. Vikarier m. m.	— 35 000
<i>Tjänsteförändringar</i>	
8. Vissa ersättningar.....	— 600
<i>Automatiska förändringar</i>	+ 428 049
	— 184 100

Motiv

I avvaktan på resultatet av den av Kungl. Maj:t den 2 mars 1962 beslutade utredningen rörande socialstyrelsens organisation har styrelsen inte begärt någon ökning av antalet ordinarie och extra ordinarie tjänster och inte heller någon ändring av dessa tjänsters lönegradsplacering. I stället har styrelsen räknat med att personalförstärkning får ske med hjälp av extra arbetskraft.

1. Statsmakterna beslöt år 1960, att verksamheten vid byrån för löne- och sysselsättningsstatistik skulle överföras till statistiska centralbyrån under budgetåret 1963/64. Socialstyrelsen utgår från att överflyttningen skall ske den 1 juli 1963. Styrelsen beräknar härvid ett minskat medelsbehov för 47½ tjänster, som jämte 5 biträdestjänster skall avföras från styrelsen. Kostnaderna för de 5 biträdestjänsterna har huvudsakligen täckts av ersättning för arbeten som byrån utfört åt vissa ämbetsverk och institutioner.

2. Den nya barnavårdslagen har medfört en kraftig ökning av förfrågningar hos barnavårdsbyrån. Vidare har kommunerna i alltmer ökad omfattning påkallat överläggningar med styrelsen om planering av nya barnstugor. Styrelsen anser därför förstärkning erforderlig med en extra amanuens eller byråsekreterare vid vardera av byråns avdelningar för allmän barnavård och för barnstugor.

3. Styrelsen hänvisar beträffande tjänsterna på socialvårdsbyrån till de skäl som styrelsen anfört för motsvarande yrkande i anslagsäskandena för budgetåren 1961/62 och 1962/63 (jfr prop. 1962: 118 s. 4).

4. Styrelsen förordar, att en av lagbyråns byråsekreterartjänster utbytes mot en förste byråsekreterartjänst i Ag 21 med hänsyn till de kvalificerade uppgifter som åligger innehavaren av denna tjänst. Vidare anser styrelsen, att en tillfällig personalförstärkning med en kanslist och ett biträde erfordras på grund av ökad arbetsbelastning.

5. För handläggning av ärenden rörande vårdanstalternas administration och ekonomi föreslås inrättande av en extra tjänst för en revisor vid nykterhetsvårdsbyrån. På grund av svårigheter för vårdanstaltern att på rätt sätt handha beräkningarna av vårdtider m. m. finner socialstyrelsen nödvändigt att införa dubbelkontroll av kvarhållningsärendena. Styrelsen föreslår en extra tjänst i lönegrad A 11 på byråns administrativa sektion för detta ändamål. Styrelsen upprepar vidare tidigare framförda yrkanden om en kontoristtjänst och tre biträdestjänster med den ändringen att tjänsterna föreslås inrättade såsom extra tjänster (jfr prop. 1962: 118 s. 4).

6. För fullgörandet av skolbyråns uppgifter beträffande löpande vårdfrågor, såsom inspektion av ungdomsvårdsskolor m. m., föreslås förstärkning med två extra tjänster som byrånspektörer i lönegrad A 21, den ene för vården inom och den andre för vården utom skola. Vidare anses byråns personal böra tillfälligt förstärkas med en revisor för inspektion och rådgivning i ekonomiska frågor på fältet. Byråns arbetsuppgifter i vad avser bygg-

nadsärenden och grundskolans införande är betydande. Dessutom medför planeringen och genomförandet av olika personalkurser åtskilliga rutinuppgifter. Med anledning härav föreslås att byrån tillföres en extra tjänst i lönegrad A 11.

7. Medelsanvisningen under budgetåret 1962/63 med 20 000 kr. för tillfällig förstärkning på byrån för löne- och sysselsättningsstatistik föreslås bortfalla med byråns överflyttande till statistiska centralbyrån. Anslaget under samma budgetår på 25 000 kr. för tillfälliga personalförstärkningar på nykterhetsvårdsbyrån torde enligt styrelsen kunna slopas, därest yrkandet om en revisorstjänst i Ag 21 bifalles. För vikarier m. m. i övrigt beräknas en höjning med 10 000 kr.

8. Medel till ersättningar till ledamöter i socialstyrelsens lönestatistiska delegation bör inte längre anvisas under förevarande anslag, eftersom det förutsattes att löne- och sysselsättningsstatistiken övergår till statistiska centralbyrån fr. o. m. nästa budgetår.

Förslag av delegationen för statistikfrågor jämte yttrande däröver

I förslag till den statliga statistikens fortsatta centralisering under budgetåret 1963/64 förordar delegationen för statistikfrågor, att den av riksdagen år 1960 beslutade överföringen av verksamheten vid styrelsens byrå för löne- och sysselsättningsstatistik till statistiska centralbyrån skall äga rum den 1 juli 1963.

Vidare har delegationen i enlighet med sitt uppdrag prövat frågan om den framtida förläggningen och organisationen av socialvårdsstatistiken, för vilken principbeslut om centralisering inte föreligger. Denna statistik utarbetas fr. o. m. den 1 juli 1962 i huvudsak vid en fristående sektion hos socialstyrelsen. Delegationen anser, att kravet på en förbättrad samordning med den övriga officiella statistiken — i första hand kriminal- och befolkningsstatistiken, som utarbetas vid statistiska centralbyrån — är av sådan vikt att huvudparten av socialvårdsstatistiken bör överföras till centralbyrån.

Delegationen föreslår, att följande statistikgrenar överföres, nämligen statistiken över socialhjälp, ålderdomshem, nykterhetsnämndernas verksamhet, nykterhetsvårdsklientelet, barnvårdsnämndernas verksamhet (barnvårdsmannaförordnanden, bidragsförskott m. m., barn som varit föremål för förebyggande åtgärder, omländertagande m. m. samt fosterbarn), ungdomsvårdsskolorna samt socialvårdens kostnader och finansiering. Övriga delar av socialvårdsstatistiken såsom uppgifter om nykterhetsnämndernas inkomster och utgifter, barnhem, barnkolonier, förskollärare och ferieresor ävensom den statistiska verksamhet, som redan är förlagd till vårdbyråerna, föreslås ligga kvar hos socialstyrelsen. Dessa delar av statistiken torde enligt delegationen vara bearbetningsmässigt av ringa omfattning och huvudsakligen ha bokföringskaraktär. Med hänsyn till pågående utredning om socialstyrelsens organisation föreslås dessa uppgifter provisoriskt för-

lagda till resp. vårdbyråer. Det sammanlagda personalbehovet för ifrågasvarande ändamål beräknas till ett kanslibitråde. Delegationen anser sig inte nu kunna ta ställning till i vilken form styrelsens behov av statistisk expertis bör tillgodoses i framtiden. I avvaktan på ställningstagandet till resultatet av utredningen om styrelsens organisation förordar delegationen, att reservationsanslaget för statistiska specialundersökningar tills vidare bibehålles vid socialstyrelsen och användes för bestridande av kostnaderna för sådana undersökningar eller för anlitage i övrigt av statistisk expertis. Då det är fråga om insamling av särskilt primärmaterial, bör statistiska centralbyrån anlitas härför.

Delegationens förslag innebär, att från socialstyrelsen skall avföras sammanlagt 65 $\frac{1}{2}$ tjänster, dvs. 13 tjänster mer än vad styrelsen föreslagit i sina petita. Förutom 52 $\frac{1}{2}$ tjänster vid byrån för löne- och sysselsättningsstatistik skulle samtliga tjänster vid styrelsens sektion för socialvårdsstatistik med undantag av en tjänst för kanslibitråde avföras från styrelsen.

Delegationen beräknar en minskning av styrelsens avlöningsanslag med 1 164 739 kr. Därutöver bör enligt delegationen anslaget kunna reduceras med anledning av minskade lönekostnader för administration på lagbyrån av den statistikverksamhet som nu skall bortflyttas. Delegationen har schablonmässigt beräknat dessa kostnader till 70 000 kr. I detta belopp har bl. a. inräknats medel till två tjänster för expeditionsvakt i lönegrad A 7, vilka enligt delegationens förslag skall avföras från styrelsen, samt 5 000 kr. för arbete under ett halvår med publikationsserien Statistisk information, som upphör med utgången av år 1962.

I yttrande över delegationens förslag motsätter sig *socialstyrelsen* att huvudparten av socialvårdsstatistiken överföres till statistiska centralbyrån. I avvaktan på avgörande av frågan om organisationen av forskningen på det sociala området och på resultatet av utredningen om socialstyrelsens organisation föreslår styrelsen, att sektionen för socialvårdsstatistik tills vidare behålles hos styrelsen och att sektionen förstärkes med en byrådirektörstjänst i lönegrad A 27 samt ytterligare en eller två akademikertjänster.

Därest den av delegationen föreslagna överflyttningen av socialvårdsstatistiken kommer till stånd, föreslår styrelsen att även statistiken beträffande barnkolonier överföres till centralbyrån. För den kvarvarande statistikverksamheten vid styrelsens vårdbyråer beräknar styrelsen personalbehovet till ett kanslibitråde och en tjänst i lönegrad A 23. Enligt styrelsen skulle innehavaren av sistnämnda tjänst ha till uppgift att — förutom att biträda vårdbyråerna och lagbyrån med råd i statistikfrågor — för socialstyrelsens räkning hålla kontakt med statistiska centralbyråns rättsstatistiska avdelning, till vilken socialvårdsstatistiken skulle förläggas.

Styrelsen beräknar, att avlöningsanslaget kan minskas med 1 181 587 kr., därest avförande av personal enligt delegationens förslag skulle genomföras. Beträffande den av delegationen angivna reduktionen med ytter-

ligare 70 000 kr. kan styrelsen endast förorda att anslaget minskas med ett belopp motsvarande arvode till en extra expeditivsvakt.

Departementschefen

Delegationen för statistikfrågor har i förslag till den statliga statistikens fortsatta centralisering under budgetåret 1963/64 bl. a. redovisat de organisatoriska konsekvenserna för socialstyrelsens del av den av statsmakterna år 1960 beslutade överflyttningen av verksamheten vid styrelsens byrå för löne- och sysselsättningsstatistik till statistiska centralbyrån. Delegationen föreslår därvid i likhet med socialstyrelsen, att samtliga 52 $\frac{1}{2}$ tjänster vid byrån för löne- och sysselsättningsstatistik avföres från socialstyrelsen fr. o. m. den 1 juli 1963.

Vidare har delegationen föreslagit, att huvudparten av socialvårdsstatistiken, som fr. o. m. den 1 juli 1962 utarbetas vid en tillfälligt inrättad sektion hos socialstyrelsen, skall överflyttas till centralbyrån den 1 juli 1963. Den statistik som skulle bli kvar hos styrelsen består av uppgifter om nykterhetsnämndernas inkomster och utgifter, uppgifter om barnhem, barnkolonier, förskollärare och ferieresor samt sådan statistik som redan är förlagd till styrelsens vårdbyråer. Delegationen beräknar personalbehovet för den kvarvarande verksamheten med socialvårdsstatistiken till ett kanslibiträde i lönegrad Ao 7. Övriga vid den nuvarande sektionen inrättade 13 tjänster skall enligt delegationens förslag avföras från styrelsen i samband med statistiköverflyttningen, nämligen en förste aktuarie i Ao 23, två aktuarier eller amanuenser, tre kontorister, varav en i Ao 9 och två i Ae 9, ett kanslibiträde i Ao 7 och sex kontorsbiträden. Socialstyrelsen har motsatt sig den av delegationen föreslagna överflyttningen av socialvårdsstatistiken. Därest överflyttningen ändå kommer till stånd, föreslår styrelsen att även statistiken beträffande barnkolonier överföres till centralbyrån.

Såsom framgår av vad chefen för finansdepartementet föreslår senare denna dag i samband med anslagsäskanden för statistiska centralbyrån för budgetåret 1963/64 bör den av delegationen föreslagna överflyttningen av socialstyrelsens statistikverksamhet genomföras; därjämte bör statistiken beträffande barnkolonier överflyttas till statistiska centralbyrån. Därvid bör de av delegationen angivna 65 $\frac{1}{2}$ tjänsterna avföras från socialstyrelsen från och med utgången av innevarande budgetår.

Vid bifall till detta förslag kommer socialstyrelsen inte längre att ha till uppgift att producera statistik utan kan helt inrikta sitt arbete på socialvården. Till styrelsen hänföres huvudsakligen endast sådan statistik som frambringas i dess löpande verksamhet på vårdområdena.

Jag förordar, att den statistik, som nu utarbetas på sektionen för socialvårdsstatistik och som skall ligga kvar hos socialstyrelsen, med hänsyn till pågående utredning om styrelsens organisation tills vidare förlägges till respektive vårdbyråer. För denna verksamhet beräknar jag — utöver

den personal på vårdbyråerna som redan har vissa statistikgöromål — en tjänst för kanslibiträde i A 7. Socialstyrelsens förslag om inrättande av en statistikertjänst i A 23 hos styrelsen kan jag inte tillstyrka. Styrelsen bör vid behov i första hand utnyttja tillgänglig expertis hos statistiska centralbyrån för ifrågavarande ändamål. För mera omfattande undersökningar torde medel få ställas till förfogande i särskild ordning. Om det blir fråga om insamling av särskilt primärmaterial eller ytterligare bearbetningar av hos statistiska centralbyrån befintligt material, bör centralbyrån anlitas.

Vad beträffar socialstyrelsens övriga byråer anser jag mig i nuvarande läge inte böra föreslå några förändringar i styrelsens personalorganisation. Tillfälliga personalförstärkningar kan emellertid bli erforderliga.

När jag i det följande anmäler nykterhetsvårdsutredningens betänkande, ämnar jag föreslå vissa utvidgningar av socialstyrelsens uppgifter bl. a. i fråga om de statliga vårdanstalterna för alkoholmissbrukare. Vid bifall här-till bör nykterhetsvårdsbyråns personal kunna förstärkas med extra arbetskraft. Medel motsvarande lön enligt A 25 bör för ändamålet beräknas under icke-ordinarieposten. Under samma anslagspost bör även inräknas medel för avlönande under budgetåret 1963/64 av en extra tjänsteman i A 21, som anställts för vissa administrativa göromål på byrån under innevarande budgetår. Härjämte föreslår jag, att medel beräknas för att vid behov möjliggöra ytterligare tillfälliga personalförstärkningar såväl på nykterhetsvårdsbyrån som på styrelsens övriga byråer. Inalles bör 100 000 kr. inräknas under icke-ordinarieposten. Beloppet bör stå till Kungl. Maj:ts förfogande.

På lagbyrån utredes bl. a. ärenden angående ersättning för skador vållade av vissa rymlingar m. fl. Vid anmälan av anslaget till sådana ersättningar kommer jag att föreslå en viss utvidgning av styrelsens verksamhet i fråga om dessa ärenden. Därigenom uppväges i stort sett den minskning av lagbyråns arbete i fråga om personaladministration, som uppkommer på grund av att ytterligare statistikpersonal flyttas bort från styrelsen.

Genom statistikverksamhetens bortflyttning minskar antalet befattningar hos socialstyrelsen med 65½ för nästa budgetår. Den härav föranledda minskningen av styrelsens avlöningskostnader kan beräknas till ca 1 190 000 kr. Dessutom kommer medel, som hittills anvisats till ersättningar till ledamöter i socialstyrelsens lönestatistiska delegation — för innevarande budgetår 600 kr. — i fortsättningen inte att äskas under förevarande anslag.

Vad jag föreslagit medför, inberäknat automatiska förändringar, en minskning av medelsbehovet under anslaget med 594 000 kr. Anslaget bör uppföras med 3 443 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för socialstyrelsen, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för socialstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 203 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	62 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 129 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 002 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	46 000
Summa kr.	3 443 000;

c) till *Socialstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 443 000 kr.

[17] 2. Socialstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	820 000	812 752
1962/63	653 000	
1963/64 (förslag)	490 000	

Socialstyrelsens anslagsframställning

Yrkanden

Socialstyrelsen har föreslagit, att anslaget minskas med 96 000 kr.

	Utgifter resp. inkomster		Anslag	Petita	Ökn. el. minskn.	
	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64		
1. Sjukvård m. m.	15 737	20 116	15 000	22 500	+	7 500
2. Bränsle, lyse och vatten...	37 743	34 790	42 000	35 000	—	7 000
3. Hyra för statistikmaskiner .	78 378	80 700	90 000	—	—	90 000
4. Övriga expenser för eget behov.	302 425	372 825	322 000	314 500	—	7 500
5. Publikationstryck.	199 595	175 377	193 000	179 000	—	14 000
6. Särskilda uppbördsmedel...	167 074	139 238	130 000	115 000	+	15 000
					—	96 000

Motiv

1. *Sjukvård m. m.* Styrelsen upprepar tidigare yrkande om ökning av anslagsposten med 7 500 kr. för att kunna bereda samtliga tjänstemän över en viss ålder möjlighet till fortlöpande hälsokontroll (jfr prop. 1962: 118 s. 13).

2. *Bränsle, lyse och vatten.* Minskningen föranledes av överflyttningen av löne- och sysselsättningsstatistiken till statistiska centralbyrån.

3. *Hyra för statistikmaskiner.* Anslagsposten föreslås utgå i samband

med överflyttningen av löne- och sysselsättningsstatistiken till statistiska centralbyrån.

4. *Övriga expenser för eget behov.* På grund av bortflyttningen av nyss-nämnda statistikverksamhet räknar styrelsen med att utgifterna minskas med 52 500 kr., varav 10 000 kr. för renhållning och städning, 30 000 kr. för skrivmaterial m. m. och 12 500 kr. för svarsporton. Å andra sidan beräknas en utgiftsökning med 45 000 kr., därav 35 000 kr. för telegram, telefon och annonsering.

5. *Publikationstryck.* Det minskade medelsbehovet under anslagsposten föranledes av att styrelsens befattning med vissa statistiska publikationer upphör i samband med statistikverksamhetens omorganisation.

6. *Särskilda uppbördsmedel.* Till följd av statistikverksamhetens omorganisation beräknas under denna post i huvudsak endast inkomster av tidskriften Sociala meddelanden.

Förslag av delegationen för statistikfrågor jämte yttrande däröver

Delegationen för statistikfrågor har i sitt under föregående punkt omnämnda förslag om överflyttning av huvudparten av socialstyrelsens statistikverksamhet till statistiska centralbyrån angivit den till följd av bortflyttningen möjliga reduktionen av styrelsens omkostnadsanslag till 240 300 kr.

Beträffande medelsbehovet för publikationstryck har delegationen beräknat en besparing av 48 000 kr. genom att styrelsens utgivning av statistiska publikationer i serien Sveriges officiella statistik och av publikationsserien Statistisk information upphör.

I yttrande över delegationens förslag i denna del har *socialstyrelsen* i huvudsak godtagit delegationens beräkningar av den möjliga minskningen av anslaget till följd av statistikverksamhetens bortflyttning. Styrelsen har emellertid beräknat en ökad medelsåtgång beträffande vissa anslagsposter och föreslår, att anslaget minskas med 96 000 kr.

Departementschefen

Den tidigare berörda överflyttningen av socialstyrelsens statistikverksamhet till statistiska centralbyrån medför, att anslagsbehovet minskar även för styrelsens omkostnadsstat.

Anslagsposten till hyra för statistikmaskiner, som f. n. är uppförd med 90 000 kr., bör utgå ur omkostnadsstaten. Posten till bränsle, lyse och vatten bör minskas med 10 000 kr. Vidare bör anslagsposten till övriga expenser för eget behov reduceras med 56 000 kr. Under denna post har jag beräknat ett engångsbelopp av 9 000 kr. för fortsatt förnyelse av styrelsens inventariebestånd i fråga om kontorstekniska hjälpmedel och möbler.

Under anslagsposten till publikationstryck förordar jag vidare en minskning med 22 000 kr. motsvarande kostnaderna för statistikpublikationerna

Löner I, Samhällets barnavård och Socialhjälp. Socialstyrelsens utgivning av dessa publikationer bör nämligen upphöra fr. o. m. den 1 juli 1963 i samband med den föreslagna överflyttningen av statistikverksamheten till statistiska centralbyrån. Vad beträffar Löner II har socialstyrelsen hemställt om medgivande att fortsätta utgivningen av denna publikation även under budgetåret 1963/64. Jag har ingen erinran mot styrelsens förslag. För ändamålet har 11 000 kr. inräknats under anslagsposten.

Under posten till särskilda uppbördsmedel har för innevarande budgetår inkomsterna av försålda publikationer samt bearbetning av statistiskt material beräknats till 130 000 kr. För budgetåret 1963/64 bör endast beräknas inkomster av försålda publikationer. Ett belopp av 115 000 kr. torde böra upptas under posten.

De av mig framlagda förslagen medför en anslagsminskning med 163 000 kr. Anslaget bör uppföras med 490 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Socialstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 490 000 kr.

[18] 3. Statens socialvårdskonsulenter: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	457 000	456 616
1962/63	460 000	
1963/64 (förslag)	505 000	

Yrkande

Socialstyrelsen har hemställt, att anslaget till följd av automatiska utgiftsförändringar höjes med 51 000 kr.

Departementschefen

Det ökade medelsbehovet på grund av automatiska utgiftsförändringar beräknar jag till 45 000 kr. Anslaget bör uppföras med 505 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens socialvårdskonsulenter, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förlagsvis</i>	380 000
2. Rörligt tillägg, <i>förlagsvis</i>	120 000
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förlagsvis</i>	5 000
Summa kr.	505 000;

b) till *Statens socialvårdskonsulenter: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 505 000 kr.

[19] 4. *Statens socialvårdskonsulenter: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	122 000	127 068
1962/63	124 000	
1963/64 (förslag)	129 000	

Yrkanden

Socialstyrelsen har hemställt, att anslaget till följd av automatiska utgiftsförändringar höjes med 7 800 kr.

	Utgifter		Anslag	Petita	Ökn.
	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	
1. Sjukvård m. m.	335	848	400	800	400
2. Reseersättningar	94 148	100 031	99 600	105 000	5 400
3. Expenser	21 453	26 189	24 000	26 000	2 000
					7 800

Departementschefen

Jag biträder i huvudsak styrelsens förslag om uppräknig av anslagsposterna till sjukvård m. m. och expenser. Under posten till reseersättningar beräknar jag en höjning med 2 500 kr. Anslaget bör anvisas med 129 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens socialvårdskonsulenter: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 129 000 kr.

[20] 5. *Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	16 750 000	6 629 401
1962/63	6 750 000	
1963/64 (förslag)	6 750 000	

¹ Anslag till Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m. och till Socialhjälp och barnavård för lappar.

Från anslaget bestrides främst statsverkets kostnader för gottgörelse åt kommuner enligt barnavårds- och socialhjälpslagarna för viss vård, som meddelats huvudsakligen icke svenska medborgare, kostnaderna för gottgörelse åt kommuner enligt särskilda åtaganden av staten för understöd åt renskötande samer, vissa kategorier zigenare och vissa här i landet mottagna flyktingar, vilka inte kan försörja sig själva, samt utgifter för understöd, som enligt Kungl. Maj:ts särskilda beslut utgår till nödställda svens-

kar i utlandet ävensom vissa kostnader för bistånd åt till Sverige återvändande utlandssvenskar.

Socialstyrelsen har hemställt, att anslaget upptages med oförändrat belopp, 6 750 000 kr.

Departementschefen

Socialstyrelsens anslagsberäkning bör godtagas. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte förslå riksdagen

att till *Ersättningar till kommunerna enligt socialhjälp- och barnavårdslagarna m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 750 000 kr.

[21] 6. Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	7 000 000	7 816 417
1961/62	10 000 000	7 324 578
1962/63	8 000 000	
1963/64 (förslag)	4 000 000	

Kommun eller kommunalförbund äger erhålla statsbidrag till kostnaderna för anordnande samt mera omfattande om- och tillbyggnad av ålderdomshem. Bidraget utgår, beroende på skatteunderlaget, med 10—50 procent av ett bidragsunderlag, som vid nybyggnad utgör 18 000 kr. per vårdplats samt i andra fall högst nämnda belopp per vårdplats. På anslaget fanns den 30 juni 1962 en reservation av 2 712 388 kr.

Socialstyrelsen har upplyst, att styrelsen under budgetåret 1961/62 beslutat om utbetalning av statsbidrag med 7 771 144 kr., därav med 5 890 500 kr. till 47 nybyggnader med 2 105 vårdplatser samt med 1 880 644 kr. till 21 om- och tillbyggnader med 744 platser. I vissa fall har under tidigare budgetår bidrag fastställts till för höga belopp. Av denna anledning gjorda återbetalningar har tillgodoförts anslaget. Styrelsen beräknar, att medelsbehovet för bidrag avseende dels återstående ålderdomshem, som färdigställdts före utgången av år 1961, och dels ålderdomshem, som färdigställs under år 1962 eller första kvartalet 1963, uppgår till 7 624 800 kr. Vid utgången av budgetåret 1962/63 beräknas en reservation av omkring 3 000 000 kr. komma att finnas. Under budgetåret 1963/64 väntas 73 ålderdomshem med 2 743 vårdplatser bli färdigställda. För bidrag härtill räknar styrelsen med 7 393 400 kr. Med hänsyn till storleken av den beräknade reservationen vid ingången av budgetåret 1963/64 samt svårigheterna att nu bedöma anslagsbehovet föreslår styrelsen, att anslaget uppföres med 4 000 000 kr.

Departementschefen

På grund av eftersläpning i fråga om byggnadernas färdigställande och ingivandet av ansökningar om statsbidrag har anslagsförbrukningen under budgetåret 1961/62 blivit avsevärt mindre än som förutsattes vid avvägningen av anslagets storlek. En betydande reservation har därför uppstått på anslaget. Reservationen beräknas komma att öka ytterligare under innevarande budgetår. Med hänsyn till angivna omständigheter synes socialstyrelsens anslagsberäkning kunna godtas. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande samt om- och tillbyggnad av ålderdomshem* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

[22] 7. *Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	117 000	119 676
1962/63	130 000	
1963/64 (förslag)	133 000	

Av anslaget bestrides statens andel av kostnaderna för den av Svenska socialvårdsförbundet anordnade utbildningen av ålderdomshemsföreståndarinnor. Enligt beslut vid 1952 års riksdag skall statens bidrag i huvudsak motsvara hälften av kostnaderna. Stipendier för bestridande av utgifter för kost under den till internat förlagda första läskursen bekostas helt av statsmedel.

Svenska socialvårdsförbundet har upplyst, att antalet elever under nästa budgetår beräknas totalt komma att utgöra ca 200. Socialvårdsförbundet hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 4 150 kr.

Förbundet beräknar utbildningskostnaderna under nästa budgetår till 231 000 kr. Jämfört med de kostnader, till vilka statsbidrag beräknats för innevarande budgetår, 223 600 kr., innebär förslaget en höjning med 7 400 kr. Kostnadsökningen hänför sig bl. a. till höjda löne- och kontorskostnader. Av de sammanlagda kostnaderna 231 000 kr. bör staten betala hälften eller 115 500 kr.

För nästa budgetår bör medel anvisas till stipendier åt 70 elever i nybörjarkurserna med 260 kr. för var och en eller sammanlagt 18 200 kr. Förbundet hemställer vidare om bidrag med 450 kr. till stipendier som under budgetåret 1961/62 förskottterats till två elever i nybörjarkurserna. För nämnda budgetår har medel till stipendier beräknats för 70 elever, medan 72 elever under året genomgått nybörjarkurs.

Departementschefen

Efter det att socialvårdsförbundet lagt fram sin anslagsberäkning har förbundet i en särskild framställning framhållit behovet av en utökad utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor. Då en undersökning om förbundets framtida organisation pågår, är det emellertid ovisst om förbundet i framtiden kan fullgöra sina nuvarande förpliktelser i fråga om utbildningen. Det är angeläget, att ålderdomshemmens behov av kvalificerade föreståndarinnor fylls. Åtgärder synes erforderliga för att öka utbildningskapaciteten. Nya vägar bör provas för att få till stånd en sådan ökning. Det ligger nära till hands, att utbildning av föreståndarinnor sker inom yrkes-skoleväsendet. Kungl. Maj:t har därför den 7 december 1962 uppdragit åt överstyrelsen för yrkesutbildning att vidta åtgärder för utbildning av ålderdomshemsföreståndarinnor. En sådan utbildning torde komma till stånd under nästa budgetår. Jag utgår från att socialvårdsförbundets utbildning fortgår tills vidare och samordnas med överstyrelsens verksamhet på området.

Statsbidrag till socialvårdsförbundet för utbildningsverksamheten bör utgå enligt oförändrade grunder. Jag förordar, att bidragsunderlaget höjes med 5 200 kr. på grund av ökade löne-, arvodes- och kontorskostnader m. m. Nämnade belopp bör läggas till de utbildningskostnader för vilka innevarande budgetårs anslag grundats, dvs. 223 600 kr. De egentliga utbildningskostnaderna beräknar jag sålunda till 228 800 kr. Därav bör staten bestrida hälften eller 114 400 kr. Jag har intet att erinra mot förbundets förslag i fråga om stipendier, för vilka bör beräknas 18 650 kr. Hela anslaget bör uppföras med, avrundat, 133 000 kr., vilket innebär en ökning med 3 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildning av föreståndare vid ålderdomshem* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 133 000 kr.

[23] 8. Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	70 000	45 828
1961/62	70 000	35 607
1962/63	60 000	
1963/64 (förslag)	35 000	

Statsbidrag utgår halvårsvis med 250 kr. för envar av det antal personer, som i medeltal för dag under nästföregående halvår varit intagna på arbetshem.

Socialstyrelsen har föreslagit, att anslaget med hänsyn till belastningen under de båda senaste budgetåren upptages med 35 000 kr., vilket innebär en minskning med 25 000 kr.

Departementschefen

Vid behandlingen av motsvarande anslag för innevarande budgetår (1962 års statsverksprop., bil. 7, s. 21) anmälde min företrädare i ämbetet bl. a., att socialstyrelsen redovisat en utredning angående arbetshemmens framtida ställning och behandlingen av störande vårdtagare. Styrelsen har bl. a. föreslagit, att endast ett av de nuvarande arbetshemmen — Västergårdens arbetshem i Älvsborgs län — bibehålles som arbetshem med hela riket som upptagningsområde och att detta arbetshem övertas av staten.

I betänkandet Samhällsfarlig asocialitet (SOU 1962: 22) har en särskilt tillkallad utredningsman föreslagit tvångsåtgärder mot vissa asociala personer. Enligt förslaget skall arbetshemsorganisationen tas i anspråk för anstaltsvård i sådana fall. Förslaget innebär, i denna del, att både Långmora och Västergårdens arbetshem skulle kvarstå inom en förstatligad arbetshemsorganisation. Vidare föreslås ett nytt arbetshem för kvinnor liksom viss upprustning av de befintliga arbetshemmen. Remissbehandlingen av betänkandet har nyligen avslutats.

De olika förslagen är f. n. föremål för överväganden.

Vidare vill jag i detta sammanhang erinra om att riksdagens justitieombudsman gjort framställning om utredning rörande samhällets åtgärder mot försumliga försörjare. Justitieombudsmannen har ifrågasatt, huruvida ett så allvarligt ingrepp som ett frihetsberövande i form av intagning på arbetshem bör bibehållas vid en reform av lagstiftningen på området. I anslutning till justitieombudsmannens framställning har jag — enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 december 1962 — tillkallat en utredningsman för att verkställa utredning angående åtgärder mot försumliga försörjare.

I avvaktan på ställningstaganden till frågan om arbetshemmens framtida användning bör, såsom socialstyrelsen förutsatt i sin anslagsframställning, arbetshemmens verksamhet fortgå enligt oförändrade grunder. Beläggningsen på hemmen har under de senaste åren minskat kraftigt. Kungl. Maj:t har på grund härav den 2 februari 1962 på vissa villkor medgivit, att personer från Långmora arbetshems upptagningsområde må tills vidare t. o. m. den 31 december 1963 intagas och vårdas på Västergårdens arbetshem. Anslaget bör såsom socialstyrelsen föreslagit räknas ner med 25 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driftkostnaderna vid arbetshem* för
budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 35 000 kr.

[24] 9. Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	300 000	324 000
1961/62	300 000	441 000
1962/63	515 000	
1963/64 (förslag)	214 000	

Statsbidrag utgår, där den som ämnar anordna barnhem för ändamålet uppför nybyggnad, med högst tre fjärdedelar av byggnadskostnaderna — utgifter för anskaffande av tomt eller inventarier däri ej inräknade — dock att bidraget ej må överstiga 9 000 kr. för varje vårdplats. Där byggnad för ändamålet inköpes och där till barnhem tages i anspråk i vederbörandes ägo befintlig byggnad, får bidraget ej överstiga 6 000 resp. 4 000 kr. per vårdplats. Statsbidrag beviljas av Kungl. Maj:t och utbetalas av socialstyrelsen sedan barnhemmet färdigställts.

Socialstyrelsen har erinrat om att styrelsen år 1961 föreslog, att bidragsbeloppen skulle höjas. Förslaget vann dock inte beaktande. I anslutning till en av Göteborgs stad gjord framställning om bl. a. ett väsentligt ökat statligt stöd till uppförande och drift av hem för missanpassad ungdom hemställer styrelsen, att frågan ånyo upptages till övervägande.

Styrelsen upplyser, att medelkostnaden per vårdplats för de elva nybyggda barnhem, som tagits i bruk under åren 1956—1959, varit omkring 25 000 kr. För några därefter färdigställda hem har medelkostnaden varit ännu högre. Styrelsen anser, att bidragsbeloppen bör höjas avsevärt. Styrelsen föreslår, att maximibidragen per vårdplats höjes vid nybyggnad till 16 000 kr., vid inköp och omändring av byggnad till 10 500 kr. samt vid enbart omändring av byggnad till 7 000 kr. Höjningen bör genomföras fr. o. m. den 1 januari 1963. Styrelsen anser inte att bidraget bör differentieras med hänsyn till klienteletts beskaffenhet.

Styrelsen framhåller, att den nya barnavårdslagen medfört nya krav på barnhemsverksamheten. Till en del kan dessa mötas genom omdispositioner inom det nuvarande barnhemsbeståndet. I detta avseende pågår ett ganska omfattande samarbete mellan huvudmännen. I vissa fall kan dock kostnadskrävande nybyggen inte undvikas. Detta gäller särskilt behovet av anordningar för att ta emot ungdomar i åldern 16—17 år, vilka omhändertas för samhällsvård eller utredning enligt den nya barnavårdslagen. Under förutsättning att statsbidragsbestämmelserna ändras i enlighet med socialstyrelsens förslag föreslår styrelsen, att Kungl. Maj:t begär riksdagens medgivande att under budgetåret 1963/64 bevilja bidrag med 1 800 000 kr. Vid oförändrade bidragsgrunder bör beloppet fastställas till 700 000 kr.

Beträffande medelsanvisningen har styrelsen anfört, att den 30 juni 1962 ett belopp av 44 051 kr. återstod av de tidigare beviljade anslagen. Vidare beräknas återbetalning ske av ett redan beviljat bidrag med 253 000 kr. Med inräknande av det för innevarande budgetår anvisade anslaget på 515 000 kr. står alltså 812 051 kr. till förfogande under budgetåret 1962/63. Enligt styrelsens beräkningar kommer 702 000 kr. att betalas ut under budgetåret, vilket innebär att det vid budgetårets utgång skulle finnas en reservation av 110 051 kr. Utgifterna under budgetåret 1963/64 — vilka inte påverkas av en eventuell ändring i bidragsgrunderna — uppskattas preliminärt till 324 000 kr. Anslagsbehovet skulle alltså uppgå till 213 949 kr. Styrelsen föreslår, att anslaget anvisas med 214 000 kr.

Föredraganden

Jag är inte beredd att föreslå någon ändring av nu gällande statsbidragsregler. Frågan om nya barnhemsplaner beredes f. n. i socialdepartementet. Byggnadsbehovet i anledning härav kan dock inte nu närmare bedömas. Jag förordar, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att under nästa budgetår bevilja statsbidrag med samma belopp som innevarande budgetår eller med högst 700 000 kr.

Socialstyrelsens beräkning av medelsbehovet bör godtas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem under budgetåret 1963/64 beviljas med högst 700 000 kr.;

b) till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnhem* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 214 000 kr.

[25] 10. Bidrag till driften av barnhem

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 750 000	1 605 399
1961/62	1 800 000	1 569 394
1962/63	1 700 000	
1963/64 (förslag)	1 600 000	

Statsbidrag till driften av barnhem utgår i regel för varje i barnhemmet intaget barn med en krona 50 öre för dag på villkor att vårdavgift inte uttages med högre belopp än fyra kronor 50 öre för dag och barn.

Socialstyrelsen har erinrat om att styrelsen tidigare föreslagit, att statsbidragets belopp skall höjas. Styrelsen upplyser, att den genomsnittliga bruttokostnaden per vård dag vid de olika slagen av barnhem år 1960 utgjorde 31:39 kr. Därefter har kostnaderna stigit ytterligare. Det är angeläget, att staten åtar sig en skälig andel av barnhemmens driftkostnader. Styrelsen föreslår, att bidraget — som fastställdes till sitt nuvarande belopp år 1947 — höjes till 6 kr. per dag.

Styrelsen hemställer vidare, att vårdavgiften, som höjdes till nu gällande belopp genom beslut av 1960 års riksdag, ånyo höjes. Styrelsen framhåller, att det med nuvarande vårdavgift, 4 kr. 50 öre per dag, i regel är billigare för en barnavårdsnämnd att placera ett barn på barnhem än i enskilt hem. F. n. torde inackorderingsavgiften för fosterbarn i allmänhet inte understiga 130 kr. i månaden. För svårfostrade barn utgår fosterlegan ofta med avsevärt högre belopp. Vid vård i fosterhem har barnavårdsnämnd inte rätt att tillgodogöra sig för barnet utgående allmänt barnbidrag, vilket däremot är fallet om barnet vårdas på barnhem. Enligt styrelsens uppfattning bör

vårdavgiften på barnhem vara så hög att den motsvarar minst vanlig fosterlega inkl. det allmänna barnbidraget. Styrelsen föreslår därför, att vårdavgiften fastställas till högst 6 kr. per dag och barn.

I särskild framställning har socialstyrelsen föreslagit, att vårdavgift för på barnhem intagen med egen arbetsinkomst skall få uttagas med högst 10 kr. per dag. Denna framställning har tillstyrkts av överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Östergötlands och Malmöhus län, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet och Svenska socialvårdsförbundet.

Socialstyrelsen föreslår, att för budgetåret 1963/64 anvisas 6 400 000 kr. Vid oförändrade bidragsgrunder bör anslaget med hänsyn till belastningen minskas med 100 000 kr. till 1 600 000 kr.

Föredraganden

Jag anser mig inte kunna förorda någon ändring av grunderna för ifrågasvarande statsbidrag.

Socialstyrelsen har föreslagit, att vårdavgiften på barnhemmen höjes från f. n. högst 4 kr. 50 öre till 6 kr. för vård dag. Den nuvarande vårdavgiften har tillämpats sedan den 1 juli 1960. Även om det inte torde finnas anledning att räkna med att barnavårdsnämnderna påverkas av kostnads-hänsyn om de har att välja mellan vård i fosterhem och vård på barnhem, synes det dock önskvärt, att de båda vårdformerna för kommunerna blir mer jämställda ur ekonomisk synpunkt. Jag vill därför tillstyrka, att socialstyrelsens förslag om höjning av vårdavgiften genomföres fr. o. m. den 1 juli 1963. Jag biträder även förslaget om höjning av vårdavgiften till högst 10 kr. i de fall, då den intagne har egen arbetsinkomst.

Anslaget bör med hänsyn till belastningen räknas ner med 100 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna de av mig förordade höjningarna av maxi-miavgifter för vård på barnhem;
- b) till *Bidrag till driften av barnhem* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 600 000 kr.

[26] 11. Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	64 000	64 901
1962/63	68 000	
1963/64 (förslag)	89 000	

Av anslaget bestrides statens andel av kostnaderna för den av Allmänna barnhuset vid Sociala barna- och ungdomsvårdsseminariet anordnade utbildningen av barnhemsföreståndarinnor. Enligt beslut vid 1953 års riksdag skall statens bidrag — fränsett stipendieutgifter — motsvara hälften av utbildningskostnaderna.

Sociala barna- och ungdomsvårdsseminariet har hemställt, att anslaget höjes med 36 315 kr.

De kostnader till vilka staten anses böra lämna bidrag har för nästa budgetår upptagits till 189 000 kr. Jämfört med de kostnader för vilka statsbidrag beräknats för innevarande budgetår, 136 000 kr., innebär förslaget en höjning med 53 000 kr. Härav belöper 34 350 kr. på ökade kostnader för lokalhyra m. m. Kostnadsökningen hänför sig i övrigt bl. a. till höjda löneutgifter samt höjda föreläsnings- och lektionsarvoden. Statsbidrag bör vidare beräknas på ett belopp av 19 630 kr. avseende ökade utgifter för lokalhyra m. m. för innevarande och tidigare budgetår. — Statsbidraget bör beräknas till hälften av 208 630 kr. eller till 104 315 kr.

Föredraganden

Av de begärda höjningarna av bidragsunderlaget förordar jag 25 000 kr. på grund av ökade lokalkostnader samt 17 000 kr. på grund av ökade lönekostnader, höjda föreläsningsarvoden, pensionsavgifter m. m. De kostnader till vilka statsbidrag bör lämnas beräknar jag till 178 000 kr. Statsbidraget bör utgöra hälften härav eller 89 000 kr., vilket innebär en höjning med 21 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till utbildning av föreståndare vid barnhem*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 89 000 kr.

[27] 12. *Ungdomsvårdsskolorna: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	10 687 000	10 971 538
1962/63	11 333 000	
1963/64 (förslag)	13 793 000	

En förteckning över ungdomsvårdsskolorna återfinnes i statsliggaren I: 1, s. 256.

Socialstyrelsen har lagt fram förslag till anslagsberäkningar för nästa budgetår.

Beträffande platssituationen upplyser socialstyrelsen, att ca 1 000 platser fanns vid skolorna den 1 juli 1962. Styrelsen räknar med att ca 1 100 platser skall stå till förfogande under budgetåret 1963/64. Detta platsantal torde enligt styrelsens mening vara tillräckligt för att tillgodose den platsefterfrågan som nu kan förutses.

Yrkanden

Socialstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med — avrundat — 4 309 400 kr. på sätt framgår av följande uppställning.

	Ökn. el. minskn.
<i>Personalförändringar</i>	
1. 1 skolchef Bo 1 vid Lövsta i stället för chef tillika läkare.....	— 4 800
2. 1 överläkare Bo 1 vid Ryagården i stället för chef tillika läkare.....	+ 11 380
3. 1 rektor Ao 27 vid Ryagården.....	+ 37 048
4. 1 förste assistent (studierektor) Ae 21, 1 kanslibitråde Ae 7 och 1 ekonomibitråde Ae 5 vid Lövsta.....	+ 49 558
5. 1 psykologassistent Ae 21, 1 bokhållare Ae 15 och 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång vid Bärby.....	+ 56 164
6. 8 folkskollärare Ae 19 och 3 utbildningsassistenter Ae 17.....	+ 251 789
7. 12 assistenter Ae 17.....	+ 254 552
8. 5 yrkesmästare Ae 11.....	+ 76 757
9. 1 förste tillsynsman Ae 13, 1 översköterska Ae 11, 2 tillsynsmän Ae 11 och 4 vårdare Ae 9 vid Ryagården.....	+ 115 727
10. 2 utbildningsassistenter Ae 17, 1 tillsynsman Ae 11 och 2 vårdare Ae 9 vid Håkanstorp.....	+ 84 102
11. 6 tillsynsmän Ae 11 och 6 vårdare Ae 9 vid Långanäs, Fagered, Forsane, Sundbo, Margretelund och Stigby.....	+ 170 914
12. 12 vårdare Ae 9 för tjänstgöring med elevtransporter m. m.....	+ 162 059
13. 1 bokhållare Ae 15, 1 hantverkare Ae 9 och 1 ekonomibitråde Ae 5 vid Ham-margården.....	+ 45 715
14. 1 förste tillsynsman Ae 13 och 1 tillsynsman Ae 11 vid Eknäs.....	+ 31 746
15. 3 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång vid Lövsta, Fagered och Gräskärr.....	+ 32 947
16. Personal för dubbling av dagtillsynen vid befintliga mottagnings- och special-avdelningar.....	+ 97 730
17. Ytterligare personalförstärkning på grund av arbetstidsförkortningen.....	+ 229 984
18. Överförande på lönestat av 21 arbetsförmän vid jordbruket och placering i Ae 9.....	+ 286 109
19. Ytterligare medel till vikarier, praktikanter, obekvämhetsstillägg, övertidser-sättningar och kontorshjälp.....	+ 620 200
<i>Tjänsteförändringar</i>	
20. Vissa lönegradsfrågor.....	+ 196 397
21. Ordinariesättningar.....	—
<i>Automatiska förändringar</i>	+ 1 503 382
	+ 4 309 460

Motiv

1—3. Tjänsterna som chef, tillika läkare vid Lövsta och Ryagården är sedan flera år vakanta och uppehålls av befattningshavare med rektorskompetens. Förslag om inrättande av rektorstjänster vid dessa skolor har tidigare framförts. Vid 1961 års riksdag uttalade statsutskottet (nr 5), att frågan om läkartjänsterna vid skolorna lämpligen borde prövas i samband med att ställning togs till personalorganisationen vid Bärby, som avsetts skola utbyggas för att kunna omhänderta psykiskt abnorma elever. Styrelsen framhåller, att utbyggnaden av Bärby under budgetåret 1963/64 hunnit så långt, att psykiskt abnorma elever i viss utsträckning kan mottas vid skolan. Frågan om den ledande personalen vid Bärby samt vid Lövsta och Ryagården bör därför nu lösas i ett sammanhang.

Den föreslagna tjänsten som skolchef vid Lövsta bör — med hänsyn till att viss behandlingsforskning och personalutbildning avses skola bedrivas vid skolan — placeras i Bo 1. Den psykiatriska och medicinska verksamheten vid skolan bör bedrivas genom konsulter. Tjänsten som läkare i Ae 24 bör överflyttas till Ryagården och vakantsättas.

Tillkomsten av en vård- och behandlingsavdelning vid Ryagården medför ökat läkarbehov vid skolan. Till innehavaren av den föreslagna överläkartjänsten bör utgå avlöningsförstärkning med samma belopp som vid ungdomsanstalten Røxtuna eller med 16 180 kr. Det förutsättes att överläkaren även handhar läkarvården vid Östra Spång och Råby.

Vid Bårby förutsättes ett nära samarbete komma till stånd med det planerade mentalsjukhuset för barn och ungdom i Uppsala. De administrativa och pedagogiska uppgifterna bör handhas av skolans rektor. Förslag om ändrad lönegradsplacering för denna tjänst framlägges i det följande under punkten 20.

4. Personalutbildningen vid Lövsta bör under skolchefen ledas av en studierektor i Ae 21. På grund av utbildningsverksamheten vid skolan bör vidare personalen förstärkas med ett kanslibitråde och ett ekonomibitråde.

5. Bårby bör tillföras en psykologassistent för den psykologiska elevbehandlingen. Den ledande personalen vid skolan bör befrias från kamerala uppgifter för att helt kunna ägna sig åt elevbehandlingen. En tjänst som bokhållare bör därför inrättas liksom en tjänst för kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

6. Socialstyrelsen upplyser, att av 104 elever med nioårig skolplikt den 1 juni 1962 endast 43 kunde beredas undervisning motsvarande enhetsskolan. Då den nya grundskolan kommer att införas i allt fler skoldistrikt, ökar behovet av motsvarande undervisning vid ungdomsvårdsskolorna. Grundskolan bör därför införas successivt vid skolorna.

Styrelsen föreslår, att Lövsta, Östra Spång, Gudmundsgården och Eknäs organiseras med grundskola i klasserna 7—8 fr. o. m. läsåret 1963/64 och i klasserna 7—9 fr. o. m. läsåret 1964/65 samt att Broby organiseras med grundskola i klasserna 5—8. Styrelsen förutsätter, att försöksverksamheten med enhetsskola vid Vemyra fr. o. m. läsåret 1962/63 avlöses av grundskola. Folåsa förutsättes bibehållas som 7-årig folkskola till dess grundskolan införts i de flesta av landets kommuner. De föreslagna tjänsterna avses för nämnda undervisning. Under punkten 20 nedan föreslår styrelsen, att ett antal folkskollärartjänster i A 16 vid skolorna uppflyttas till A 19.

7. Förslag om förstärkning av assistentpersonalen vid 14 skolor framfördes inför innevarande budgetår (jfr Bil. 7 till 1962 års statsverksprop., s. 40). Två tjänster inrättades. Socialstyrelsen upprepar sitt förslag beträffande återstående skolor, dvs. Johannisberg, Råby, Margretelund, Gräskärr, Stigby, Östra Spång, Folåsa, Hornö, Här sjögården, Eknäs, Håkanstorp och Morängen. Det är särskilt angeläget att tjänster inrättas vid Håkanstorp, Eknäs, Hornö och Morängen, då dessa skolor har många elever placerade för vård utom skola. Håkanstorp och Hornö kommer därjämte att utökas med vardera en elevavdelning.

8. Verkstäder med arbetsplatser för 12—16 elever kommer under inne-

varande budgetår att färdigställas vid Härsjögården och Råby. En snickeri-verkstad för samma elevantal har nyligen tagits i bruk vid Johannisberg. Elevgrupperna är alltför stora för att endast en befattningshavare skall kunna ge en effektiv undervisning och arbetsträning åt varje elev. Vid sidan av utbildningsassistenttjänster bör befattningar för yrkesmästare inrättas för tjänstgöring vid nämnda verkstäder. Vid Långanäs bör vidare inrättas en yrkesmästartjänst vid den för alkoholmissbrukare avsedda specialavdelningen. Vid Stigby har under elevernas medverkan uppförts en snickeriverkstad. Personal för undervisning saknas. En yrkesmästartjänst bör inrättas.

9. Tjänsterna är avsedda för den nya sjuk- och behandlingsavdelningen. Denna är organiserad som två separata avdelningar med gemensam nattlig tillsyn. Vid avdelningarna bör, bl. a. av medicinska skäl, ständig tillsyn vara organiserad.

10. Vid Håkanstorp är en ny verkstadsbyggnad, innehållande lokaler för undervisning i skolkök, sömnad, hemvård och tempobetonat monteringsarbete under uppförande. Skolköks- och sömnadsundervisning bör handhas av utbildningsassistenter, medan befintliga lärar- och yrkesmästartjänster bör avses för de andra undervisningsgrenarna. Övriga tjänster är avsedda för en ny elevavdelning på 10 platser.

11. Vid dessa skolor finns avdelningar, som tidigare fungerat som s. k. utskrivningsavdelningar utan kontinuerlig tillsyn från personalens sida. På grund av klienteletets art kan avdelningarna inte användas effektivt utan tillgång på personal.

12. Vid skolorna förekommer i stigande omfattning — utöver tillsynen på elevförläggningarna — arbetsuppgifter med ledning och planering av fritidssysselsättningar utomhus, tillsyn av permittenter, transporter av elever m. m. Särskilt elevtransporterna har ökat. Då personalen med nuvarande personalknapphet huvudsakligen är bunden vid elevtillsynen å avdelningarna, kan skolorna som regel inte ombesörja transporterna. Reseverksamheten är särskilt omfattande vid de tolv skolor som har mottagningsavdelningar eller eljest tar emot utredningsfall.

13. Förslag om inrättande av dessa tjänster framfördes inför innevarande budgetår (Bil. 7 till 1962 års statsverksprop., s. 41) samt föranleddes av den utökade verksamheten vid skolan och tillkomsten av en ny mottagningsavdelning.

14. Med hänsyn till skolans mycket besvärliga klientel finns behov av att avdelningen Östergården kan användas som en sluten specialavdelning. Den bör därför ha samma personaluppsättning som övriga slutna avdelningar. Den översköterska, för vilken en tjänst finns inrättad och som ursprungligen avsågs ingå bland tillsynspersonalen på avdelningen, bör i stället handha sjukvården vid såväl Eknäs som Hornö samt biträda vid en nyinrättad läkarmottagning avsedd för båda skolorna.

15. Den angivna personalen erfordras för skötsel av telefonväxlar och för vissa skrivgöromål.

16. I princip har godtagits att tillsynen under dagtid vid special- och mottagningsavdelningarna skall vara dubblerad. För de nytillkomna avdelningarna har särskilda tjänster inrättats. Vid övriga avdelningar har extra vårdartjänster inrättats för ändamålet. Dessa tjänster — 20 vårdarbefattningar i Ag 9 — bör nu extraordinariesättas. Avlöningsanslaget bör för ändamålet uppräknas med ytterligare 97 730 kr.

17. Genom beslut av årets riksdag inrättades sju vårdartjänster för arbetstidsförkortningen. Vidare har för ändamålet anvisade medel å avlöningsanslaget utnyttjats för tillfälliga personalförstärkningar. Medlen är otillräckliga och bör uppräknas för att möjliggöra ett genomförande av arbetstidsförkortningen.

19. De för obekvämhetsstillägg beräknade medlen bör ökas med 403 000 kr. Till vikarier och övertid ersättningar bör beräknas ytterligare 150 000 kr. Rektorer och assistentpersonal får nu till förfång för den pedagogiska verksamheten i alltför stor utsträckning syssla med skrivgöromål. Medlen för skrivhjälp m. m. bör uppräknas med ytterligare 50 000 kr. För att underlätta rekryteringen av framför allt assistentpersonal bör praktikanterna få ett arvode av 200 kr. per månad utom ersättning motsvarande vad de erlägger för kost och logi. Kostnaderna härför uppgår till 17 200 kr.

20. Socialstyrelsens förslag avser uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

en rektor Ae 21 till Ao 27 (Bärby), tre rektorer Ao 21 till Ao 23 (Bistagården, Morängen, Hårsjögården), två rektorer Ae 21 till Ao 23 (Stigby, Håkanstorp), och åtta rektorer Ao 24 till Ao 25 (Långanäs, Fagared, Forsane, Sundbo, Råby, Margretelund, Gräskärr, Hammargården),

tre förste assistenter Ao 19 till Ao 21 (Lövsta, Ryagården) och en assistent Ao 17 till förste assistent Ao 21 (Ryagården),

en assistent Ao 17, två assistenter Ae 17 och en kurator Ae 15 till förste assistent Ao eller Ae 19 (Stigby, Morängen, Folåsa, Håkanstorp),

åtta folkskollärare Ao 16 till Ao 19 och två folkskollärare Ae 16 till Ae 19 (Lövsta, Östra Spång, Gudmundsgården, Broby),

en husföreståndare Ao 13 till Ao 15 (Lövsta), en husföreståndare Ag 12 till Ag 13 (Ryagården), fyra husföreståndare Ao 10 och tre husföreståndare Ae 10 till Ao resp. Ae 13 (Sundbo, Hammargården, Långanäs, Fagared, Forsane, Bärby, Gräskärr), tre husföreståndare Ao 10 till Ao 11 och fem husföreståndare Ae 10 till Ae 11 (Johannisberg, Råby, Margretelund, Stigby, Östra Spång, Vemyra, Gudmundsgården, Folåsa), fyra biträdande husföreståndare Ao 9 och fem biträdande husföreståndare Ae 9 till Ao 11 resp. Ae 11 (Ryagården, Bistagården, Brättegården, Hornö, Hårsjögården, Eknäs, Morängen, Håkanstorp, Broby),

tre trädgårdsmästare Ao 10 och tre trädgårdsmästare Ae 10 till Ao 12 resp. Ae 12 (Gräskärr, Hammargården, Bärby, Östra Spång, Vemyra och Gudmundsgården) samt

två yrkesmästare Ae 11 till Ao 13 (Hammargården).

Vidare föreslås, att tre jordbruksförmän Ao 10 utbytes mot jordbruksföreståndare Ao 12 (Östra Spång, Vemyra, Folåsa), sex arbetsterapeuter Ae 9 mot yrkesmästare Ae 11 (Lövsta, Bistagården, Hornö, Härsjögården, Eknäs, Morängen), två tillsynsmän Ae 11 mot förste tillsynsmän i Ae 13 (Östra Spång, Vemyra). Därjämte föreslås, att två husföreståndare Ao 10, en husföreståndare Ae 10, tre biträdande husföreståndare Ao 9, fem biträdande husföreståndare Ae 9 och två ekonomibiträden Ae 5 utbytes mot fem tillsynsmän Ao 11, fem tillsynsmän Ae 11 och tre vårdare Ae 9 (Lövsta, Folåsa, Ryagården).

21. Ordinariesättning föreslås för tre rektorer (Bärby, Stigby och Håkanstorp, se föregående punkt), fyra förste tillsynsmän och fyra yrkesmästare.

Yttranden

Over socialstyrelsens framställning har yttranden avgivits av statskontoret och skolöverstyrelsen. Statskontoret har haft att yttra sig över framställningen i vad den avser vissa personalförstärkningar och skolöverstyrelsen över förslagen i fråga om skolundervisningen.

Statskontoret framhåller, att de av socialstyrelsen framförda förslagen innebär en ökning av antalet befattningar inom ungdomsvårdsskoleorganisationen med 134. Enligt statskontorets mening bör utbyggnaden av organisationen — med hänsyn till pågående utredningar inom området — begränsas till vad som motiveras av tillkomsten av nya vårdavdelningar eller liknande skäl.

Statskontoret har intet att erinra mot att tjänsten som chef tillika läkare vid Lövsta utbytes mot en vanlig chefsbefattning i samband med att abnormklientelet överföres till Bärby. Ämbetsverket förordar vidare den föreslagna delningen av tjänsten som chef tillika läkare vid Ryagården under förutsättning att den därigenom erhållna personalökningen för skolans ledning i och för sig är befogad. Frågan om en lämplig ansvarsfördelning mellan rektor och läkare bör dock noga övervägas.

Enligt statskontorets mening bör erfarenheterna från den i personalutbildningsberedningens regi bedrivna försöksverksamheten med gemensam grundutbildning för personal inom fångvård, nykterhetsvård och ungdomsvård avvaktas innan definitiv ställning tas till den interna utbildningens organisation.

Statskontoret tillstyrker, att Bärby tilldelas en biträdestjänst för skriv- och kontorsgöromål.

Frågan om inrättande av ett större antal assistenttjänster vid skolorna

bör anstå tills utredningen av frågan om effektivare åtgärder för vård utom skola av ungdomsvårdsskoleelever framlagt sina förslag. Statskontoret anser sig dock kunna tillstyrka att en assistenttjänst inrättas vid vardera Hornö och Håkanstorp, vilka skolor enligt riksdagens beslut utökas med nya avdelningar.

Statskontoret motsätter sig inte att yrkesmästartjänster inrättas vid Härsjögården, Johannisberg och Stigby.

Statskontoret tillstyrker den föreslagna uppsättningen av tillsynspersonal vid den nya avdelningen på Ryagården.

Mot den av socialstyrelsen föreslagna personaluppsättningen vid den nya avdelningen vid Håkanstorp har statskontoret intet att erinra. Därest utbildningen inom den nya verkstadslokalen på Håkanstorp skall organiseras på fyra avdelningar, behövs ytterligare två lärarkrafter.

Statskontoret har ingen erinran mot att Hammargården tillföres en tjänst som hantverkare.

Statskontoret anser, att en utökning av organisationen med personal för transporter m. m. inte bör ske under pågående utredning.

Skolöverstyrelsen anser det angeläget, att skolundervisningen vid ungdomsvårdsskolorna snarast organiseras så att de kan ge eleverna samma utbildningsmöjligheter som på hemorten. Detta sker lämpligast genom att införa grundskola. Då eleverna i stor utsträckning rekryteras från tätorter, där grundskolan torde bli införd tidigare än i glesbygderna, bör utbyggnadstakten vara snabbare inom ungdomsvårdsskolorna än inom skolväsendet i övrigt. Överstyrelsen föreslår därför, att grundskolan om möjligt införes även på Folåsa fr. o. m. läsåret 1963/64.

Överstyrelsen förordar att, vid övergång till grundskolans läroplan, denna tillämpas med minsta möjliga modifikation. Styrelsen finner det angeläget, att skolorna förses med en förstklassig uppsättning av hjälpmedel för undervisningen.

Socialstyrelsens förslag i fråga om antalet lärartjänster och dessas lönegradsplacering biträdas av skolöverstyrelsen.

Överstyrelsen föreslår, att varje elev vid ungdomsvårdsskola skall åläggas den skolplikt som gäller vid skolan, oberoende av skolpliktens omfattning i elevens hemkommun. Vidare bör elever, som överskridit skolpliktsåldern och kan bedömas ha nytta av den skolundervisning som kan ges vid ungdomsvårdsskola, även erhålla sådan undervisning. Slutligen anför överstyrelsen, att undervisning utanför ungdomsvårdsskolorna bör beredas elever, vilkas önskemål om undervisning inte kan tillgodoses vid skolorna.

Departementschefen

Innan jag övergår till att behandla socialstyrelsens anslagsäskanden, vill jag något uppehålla mig vid det allmänna läget på ungdomsvårdsskolornas område och utvecklingen av platssituationen vid skolorna.

Under de fem senaste åren har beslut fattats om en väsentlig utbyggnad av organisationen. Denna utbyggnad innebär ett nettotillskott av drygt 300 platser. Vidare har personalen vid skolorna ökat med ca 180 tjänster. En betydande ökning av medelsanvisningen till bl. a. vård utom skola och medicinsk-psykologisk behandling har också skett.

Den av riksdagen beslutade utbyggnaden är till stor del genomförd. Be-
träffande platssituationen under åren 1959—1962 torde följande uppgifter
få lämnas ur socialstyrelsens statistik.

Tidpunkt	Tillgäng- liga platser ca	Intagna elever	Närvaran- de elever	Väntefall
<i>Hela organisationen</i>				
¹ / ₃ 1959	750	794	672	263
¹ / ₁₂ 1959	845	827	752	89
¹ / ₃ 1960	895	856	767	153
¹ / ₁₂ 1960	960	975	820	38
¹ / ₃ 1961	960	967	828	28
¹ / ₁₂ 1961	985	909	766	3
¹ / ₃ 1962	985	923	787	9
¹ / ₁₂ 1962	985	905	795	3
<i>Yrkesskolor för pojkar</i>				
¹ / ₃ 1959	350	394	315	163
¹ / ₁₂ 1959	430	445	402	53
¹ / ₃ 1960	475	443	398	101
¹ / ₁₂ 1960	525	551	461	21
¹ / ₃ 1961	525	536	442	10
¹ / ₁₂ 1961	545	528	437	2
¹ / ₃ 1962	545	508	429	3
¹ / ₁₂ 1962	545	510	446	1
<i>Yrkesskolor för flickor</i>				
¹ / ₃ 1959	210	206	172	70
¹ / ₁₂ 1959	220	214	182	28
¹ / ₃ 1960	220	229	191	38
¹ / ₁₂ 1960	235	259	205	17
¹ / ₃ 1961	235	243	203	15
¹ / ₁₂ 1961	235	225	186	0
¹ / ₃ 1962	235	224	182	3
¹ / ₁₂ 1962	235	252	211	2

Anm. Några av de i tabellen såsom tillgängliga redovisade platserna har tillfälligtvis inte kunnat utnyttjas på grund av reparationsarbeten m. m. Särskilda uppgifter om skolhemmen har uteslutits ur tabellen.

Av tabellen framgår, att antalet väntefall numera är obetydligt. Under de två senaste åren har någon platsbrist i stort sett inte funnits vid skolorna. Platsantalet har sedan 1959 ökat med 235 från 750 till 985. Platsantalet på slutna avdelningar (special- och mottagningsavdelningar) har ökat med 88 från 65 till 153. 40 sådana platser tillkommer under innevarande budgetår.

Ytterligare utbyggnad pågår. Sedan denna genomförts kommer organisationen att disponera ca 1 100 platser, inberäknat platser på provisoriska förläggningar. Detta platsantal torde såvitt nu kan bedömas komma att täcka den platsefterfrågan som nu kan förutses. Den framtida platsefterfrågan får avgöra om de provisoriska förläggningarna skall bibehållas som elevförläggningar, ersättas med permanenta anordningar eller disponeras för andra ändamål. Det under senare år beslutade byggnadsprogrammet — som i huvudsak avser att öka skolornas kvalitativa resurser — har tyvärr av olika anledningar försenats. En betydande del av programmet torde dock kunna fullföljas under 1963.

Upprustningen av skolorganisationens kvalitativa resurser särskilt i fråga om personal, undervisning och arbetsträning samt vård utom skola (eftervård) bör fortsättas. I det följande framlägges förslag som syftar till en förbättring av skolorganisationens effektivitet.

Jag övergår härnäst till att beräkna medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår.

Socialstyrelsen har föreslagit, att särskilda rektorstjänster inrättas vid Lövsta och Ryagården. Samtidigt har föreslagits att tjänsten som chef tillika läkare vid Lövsta indrages samt att motsvarande tjänst vid Ryagården ersättes med en överläkartjänst. Dessa båda tjänster har sedan flera år varit vakanta och uppehålls av befattningshavare med rektorskompetens. Jag förordar nu, att en rektorstjänst i Ae 26 inrättas vid Lövsta och en dylik tjänst i Ae 24 vid Ryagården. Läkartjänsterna vid skolorna bör bibehållas. Därest tjänsterna inte kan besättas, bör inbesparade avlöningsmedel få disponeras för utökad medicinsk konsultverksamhet vid skolorna.

Bärby yrkesskola avses skola utbyggas för att kunna omhänderta psykiskt abnorma elever. Utbyggnaden har påbörjats. Jag är inte beredd att nu ta någon definitiv ståndpunkt till frågan om sammansättningen av den ledande personalen vid skolan. Jag tillstyrker socialstyrelsens förslag att denna skola tillföres ett biträde i reglerad befordringsgång för skriv- och kontorsgöromål.

Socialstyrelsens förslag att organisera grundskola vid ett antal ungdomsvårdsskolor biträder jag i princip. Jag vill erinra om, att försöksverksamhet med enhetsskoleundervisning sedan en tid bedrivs vid Vemyra. Vidare har medel beräknats för viss sådan undervisning vid flickskolor och för teoriundervisning vid yrkesskolorna för sådana elever som fullgör sin skolplikt vid dessa skolor. Införandet av grundskoleundervisning bör ske successivt. Jag förordar, att fr. o. m. nästa budgetår grundskola organiseras vid Östra Spång och Vemyra (för pojkar) samt Broby och Eknäs (för flickor). Jag tillstyrker, att en tjänst för utbildningsassistent i Ae 17 samt fyra extra ordinarie lärartjänster inrättas vid skolorna. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t, att — sedan läroplaner m. m. för undervisningen

fastställts — meddela närmare föreskrifter om lönegradsplacering m. m. beträffande ifrågavarande lärartjänster ävensom beträffande övriga sådana tjänster vid berörda skolor. Vid organiserandet av undervisningen bör beaktas vad skolöverstyrelsen anfört rörande tillämpning av läroplaner, skolpliktens omfattning m. m.

Socialstyrelsen har föreslagit en betydande förstärkning av assistentpersonalen vid skolorna. Under de två senaste budgetåren har åtta assistenttjänster inrättats vid olika skolor främst avsedda för arbetsuppgifter, som sammanhänger med vård av elever utom skola. Frågan om denna vårdform utredes f. n. av 1961 års utredning om effektivare åtgärder för vård utom skola av ungdomsvårdsskoleelever. Nämda utredning skall bl. a. undersöka eftervårdsassistenternas och -konsulenternas arbetsuppgifter ävensom skolornas befattning i övrigt med eftervårdsfrågor. I avvaktan på resultatet av utredningen kan jag endast tillstyrka att assistenttjänster inrättas vid tre av de skolor som under innevarande och nästa budgetår erhåller nya elevavdelningar, nämligen Råby, Hornö och Håkanstorp.

Socialstyrelsen har föreslagit, att fem tjänster som yrkesmästare i Ae 11 inrättas vid Härsjögården, Råby, Johannisberg, Stigby och Långanäs. Jag tillstyrker att medel beräknas för två sådana tjänster, avsedda för Johannisberg och Långanäs. Vidare förordar jag, att en tjänst för utbildningsassistent i Ae 17 inrättas vid Råby. Denna tjänst avses för en mekanisk verkstad, som är under uppförande vid skolan.

För den nya sjuk- och mottagningsavdelningen vid Ryagården bör inrättas befattningar för en förste tillsynsman i Ae 13, en översköterska i Ae 13, två tillsynsmän i Ae 11 och två vårdare i Ae 9. Vidare bör med anledning av tillkomsten av en ny elevavdelning vid Håkanstorp inrättas tjänster för en utbildningsassistent i Ae 17, en tillsynsman i Ae 11 och en vårdare i Ae 9. Då de nämnda avdelningarna inte torde bli färdiga förrän omkring den 1 april 1964, beräknar jag medel för dessa tjänster endast för en fjärdedel av budgetåret.

Jag tillstyrker, att medel beräknas för en hantverkartjänst i Ae 9 vid Hammargården och en tjänst som tillsynsman i Ae 11 vid Eknäs.

Socialstyrelsen har föreslagit ytterligare medelsanvisning för utökning av personalen vid mottagnings- och specialavdelningar för att möjliggöra dubblering av tillsynen vid dessa avdelningar under dagtid. Vidare har styrelsen yrkat medel för personalförstärkning på grund av den allmänna arbetstidsförkortningen m. m. Jag vill i anslutning därtill erinra om att medel vid olika tillfällen ställts till förfogande för att tillgodose dessa ändamål. Sålunda uppräknades budgetåret 1959/60 de för vikarier m. m. avsedda medlen med drygt 90 000 kr. för att möjliggöra anlitande av extra personal vid specialavdelningar med särskilt svårbehandlade elever. Vidare räknades anslaget budgetåret 1960/61 upp med — förutom rörligt tillägg — 110 000 kr.

till personalförstärkningar i anledning av arbetstidsförkortningen. I en år 1960 avgiven rapport angående undersökningar av skolornas personalbehov föreslog statens organisationsnämnd en viss förstärkning av antalet tjänster vid skolorna på grund av bl. a. dubblering av tillsynen vid mottagnings- och specialavdelningarna samt arbetstidsförkortningen m. m. Medel här till — 180 000 kr. — anvisades i enlighet med organisationsnämndens förslag. Vid anmälan av ärendet uttalade min företrädare i ämbetet, att det lämpligen torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om erforderliga tjänsteförändringar m. m. i anledning av vad organisationsnämnden föreslagit. Häremot hade riksdagen ingen erinran. De olika medelsanvisningarna innebär, att ca 35 vårdartjänster beräknats för de olika ändamålen. Därutöver har riksdagen för innevarande budgetår anvisat medel till förstärkning av personalen med ytterligare sju vårdartjänster. Vid special- och mottagningsavdelningarna har dubblerad tillsyn under dagtid under senare år genomgående varit organiserad, varjämte personal för arbetstidsförkortning anställt med anlitande av de medel som ställts till socialstyrelsens förfogande. Dessa medelsanvisningar bör tills vidare räcka för ifrågakvarande ändamål.

Till obekvämlighetstillägg bör beräknas ytterligare 260 000 kr. och till vikarier ytterligare 100 000 kr. De till kontorshjälp vid skolorna avsedda medlen bör räknas upp med 10 000 kr. Det synes angeläget, att skolornas möjligheter att ta emot praktikanter som ett led i rekryteringen till assistentbefattningar ökas. De härför avsedda medlen bör räknas upp med 30 000 kr.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 30 november 1962 meddelat bestämmelser om höjda arvoden till ledamöter i styrelse för ungdomsvårdsskola. Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar bör med anledning av arvodeshöjningen räknas upp med 13 300 kr.

I enlighet med förslag av Kungl. Maj:t har 1962 års riksdag vid sin höstsession medgivit, att följande befattningar räknat fr. o. m. den 1 juli 1962 uppflyttas i lönegrad, nämligen en översköterska i Ao 11 och fyra översköterskor i Ae 11 till Ao resp. Ae 13, sex arbetsterapeuter i Ae 9 till Ae 10, tio kokerskor i Ao 6 och 15 kokerskor i Ae 6 till Ao resp. Ae 7 samt 20 kokerskor i Ae 5 till Ae 6. Samtidigt har medgivits att en kurator i Ae 15 utbytes mot assistent i Ae 17, en husföreståndare Ao 13 mot husmor Ao 13, en husföreståndare Ao 12 mot husmor Ao 12, en husföreståndare i Ag 12 mot husmor i Ag 13, 12 husföreståndare i Ao 10 och fyra husföreståndare i Ae 10 mot sexton husmorstjänster i Ao resp. Ae 11, två husföreståndare i Ao 10 och en husföreståndare i Ae 10 mot tillsynsmän i Ao resp. Ae 11, 20 biträdande husföreståndare i Ao resp. Ae 9 mot tre husmorstjänster i Ao 11, två husmorstjänster i Ae 11, två tillsynsmän i Ao 11, fem tillsynsmän i Ae 11, två husmorstjänster i Ao 10, en husmorstjänst i Ae 10, en tjänst för biträdande husmor i Ao 10, två tjänster för biträdande husmor i Ao 9 och en biträdande hus-

mor i Ae 9 samt en vårdare i Ae 9. Erforderliga medel bör beräknas i anledning av sålunda beslutade tjänsteförändringar.

De av socialstyrelsen framlagda förslagen till löneregleringar kan inte tillstyrkas.

För automatiska utgiftsförändringar beräknar jag en ökning med 1 500 000 kr.

De av mig i det föregående förordade förslagen medför en ökning av anslagsbehovet med 2 460 000 kr. Anslaget bör uppföras med 13 793 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för ungdomsvårdsskolorna, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för ungdomsvårdsskolorna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 210 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	420 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	6 330 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 660 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	172 000
Summa kr.	13 793 000;

c) till *Ungdomsvårdsskolorna*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 13 793 000 kr.

[28] 13. Ungdomsvårdsskolorna: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	5 462 000	5 538 341
1962/63	5 921 000	
1963/64 (förslag)	6 443 000	

Yrkanden

Socialstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med 1 215 700 kr.

	Utgifter		Anslag 1962/63	Petita 1963/64		Ökn. el' minskn.
	1960/61	1961/62				
1. Sjukvård m. m. åt befatt- ningshavare.....	14 902	23 717	15 000	25 000	+	10 000
2. Reseersättningar.....	196 482	277 407	220 600	317 600	+	97 000
3. Anskaffning av tjänstebilar och bussar.....	25 000	62 000	65 000	121 500	+	56 500
4. Övriga expenser.....	189 552	214 552	204 600	286 600	+	82 000
5. Inventarier m. m.	154 986	166 254	165 000	195 000	+	30 000
6. Tvätt och renhållning	87 100	96 169	91 000	102 000	+	11 000
7. Utspisning.....	1 279 500	1 295 282	1 333 000	1 488 400	+	155 400
8. Beklädnad.....	639 128	655 021	659 000	719 000	+	60 000
9. Hälso- och sjukvård.....	231 906	230 481	261 000	301 000	+	40 000
10. Undervisning, lek och idrott	132 693	156 311	162 000	179 300	+	17 300
11. Elevbelöning.....	300 892	269 277	288 200	480 200	+	192 000
12. Vård utom skola.....	825 995	990 646	1 159 000	1 844 500	+	685 500
13. Utgifter för jordbruks- och verkstadsdriften:						
A. Jordbruksdriften						
a) Avlöningar och arvo- den till personal.....	273 973	268 907	265 000	55 000	—	210 000
b) Avlöningar och flit- penningar till elever..	55 000	54 254	55 000	—	—	55 000
c) Stängsel, markförbätt- ringar o. d.	24 000	23 886	29 000	37 000	+	8 000
d) Inventarier	120 000	128 430	120 000	140 000	+	20 000
e) Utsäde och gödning ..	165 000	157 458	130 000	160 000	+	30 000
f) Foder.....	110 000	113 264	85 000	115 000	+	30 000
B. Verkstadsdriften						
a) Avlöningar och flit- penningar till elever..	50 000	50 321	50 000	—	—	50 000
b) Inventarier.....	149 997	163 550	165 500	171 500	+	6 000
c) Materiel.....	371 800	443 575	410 000	460 000	+	50 000
14. Särskilda uppbördsmedel...	1 737 085	1 762 855	1 700 000	1 750 000	—	50 000
						+ 1 215 700

Motiv

2. *Reseersättningar.* — På grund av höjda biljettpriser och traktamenten bör posten räknas upp med 19 000 kr. Bestämmelserna i den nya barnavårdslagen medför ökad reseverksamhet bl. a. för inställelse av elever inför domstol eller andra myndigheter. En uppräknings med 30 000 kr. är därför nödvändig. Den ökade elevomsättningen medför en kostnadsökning av 10 000 kr. Anskaffningen och tillsynen av enskilda hem för vård utom skola bör intensifieras. Detta medför ökade resekostnader. Posten bör med hänsyn härtill räknas upp med 25 000 kr. Psykiatrernas resekostnader ökar. Härför bör posten räknas upp med 5 000 kr. Kostnader för flyttningsersättningar och omstationering beräknas öka med 8 000 kr.

3. *Anskaffning av tjänstebilar och bussar.* — Under nästa budgetår bör tjänstefordon utbytas vid åtta skolor. Därjämte bör nyanskaffning ske vid en skola som f. n. saknar tjänstebil. Posten bör ökas med 56 500 kr.

4. *Övriga expenser.* — Posten bör räknas upp med 22 000 kr. på grund av ökat antal telefonsamtal. Vidare bör ytterligare 10 000 kr. beräknas för installation av nya telefonapparater m. m. samt 30 000 kr. för installation av telefonväxlar vid tre skolor. Kontorsarbetet vid skolorna behöver ra-

tionaliseras genom inköp av ytterligare kontorsmaskiner. För detta ändamål bör 20 000 kr. beräknas.

5. *Inventarier m. m.* — För erforderlig förnyelse av inventariebeståndet bör posten räknas upp med 30 000 kr.

6. *Tvätt och renhållning.* — Med hänsyn till förbrukningen samt tillkomsten av nya elevavdelningar m. m. bör posten räknas upp med 11 000 kr.

7. *Utspisning.* — På grund av prishöjningar och ökat elevantal m. m. bör posten räknas upp med 155 400 kr.

8. *Beklädnad.* — Posten bör räknas upp med 60 000 kr. på grund av prishöjningar, ökat elevantal och ökad elevomsättning.

9. *Hälso- och sjukvård.* — Med hänsyn till ökat behov av tandvård, höjda avgifter för sjukhusvård och ökat elevantal bör posten räknas upp med 40 000 kr.

10. *Undervisning, lek och idrott.* — Posten bör räknas upp med 17 300 kr. på grund av övergång till grundskoleundervisning, prishöjningar och ökat elevantal.

11. *Elevbelöning.* — Kostnaderna för avlöningar, flitpengar och fickpengar till eleverna bestrides förutom från denna delpost även från delposter under jordbruks- och verkstadsdriften. Bokföringsarbetet är på grund härav komplicerat och arbetskrävande. Samtliga elevbelöningar bör redovisas under en anslagspost. De ifrågavarande delposterna under jordbruks- och verkstadsdriften bör utgå och förevarande delpost räknas upp med motsvarande belopp. Vidare bör posten räknas upp för att medge en höjning av den genomsnittliga ersättningen till eleverna. Posten bör ökas med sammanlagt 192 000 kr.

12. *Vård utom skola.* — Socialstyrelsen räknar med att under nästa budgetår i genomsnitt 800 elever kommer att vårdas utom skola. Kostnaderna för övervakare för dessa elever beräknas till (300×800) 240 000 kr. Antalet elever i familjevård beräknas ökas från 300 till 400. Den genomsnittliga nettokostnaden (utackorderingskostnaden minskad med ersättning av elevens arbetsinkomst) per elev och månad utgör 300 kr. Medelsbehovet till utackorderingskostnader kan sålunda uppskattas till omkring 1 400 000 kr. Kostnaderna för beläggningsbidrag för vissa ungdomsvårdsskoleelever vid inackorderingshemmen beräknas till 176 000 kr. och vid Frälsningsarméns mödrahem i Borås till 16 500 kr. Vidare beräknas 12 000 kr. till vissa driftkostnader vid hospitsen i Göteborg. — Medelsbehovet under posten beräknas sålunda till 1 844 500 kr., vilket innebär en ökning med 685 500 kr.

13. A. Jordbruksdriften

a) *Avlöningar och arvoden till personal.* — Vid bifall till förslaget under ungdomsvårdsskolornas avlöningsanslag om överförande av 21 arbetsförmän till lönestat kan posten minskas med 210 000 kr.

b) *Avlöningar och flitpenningar till elever.* — Vid bifall till socialstyrelsens förslag under p. 11 kan posten utgå.

c) *Stängsel, markförbättringar o. dyl.* — Angelägna dränerings- och rörlägningsarbeten bör utföras vid vissa skolor. Bl. a. på grund härav bör posten räknas upp med 8 000 kr.

d) *Inventarier.* — Posten bör räknas upp med 20 000 kr. för att möjliggöra utbyte av traktorer och andra jordbruksmaskiner vid vissa skolor.

e) *Utsäde och gödning.* — Med hänsyn till belastningen bör posten höjas med 30 000 kr.

f) *Foder.* — Posten bör med hänsyn till belastningen räknas upp med 30 000 kr.

13. B. Verkstadsdriften

a) *Avlöningar och flitpenningar till elever.* — Vid bifall till förslaget under p. 11 kan posten utgå.

b) *Inventarier.* — För komplettering och förnyelse av inventariebeståndet vid skolornas verkstäder föreslås att posten räknas upp med 6 000 kr.

c) *Materiel.* — På grund av tillkomsten av nya verkstäder bör posten räknas upp med 50 000 kr.

14. *Särskilda uppbördsmedel.* — Inkomsterna beräknas för nästa budgetår stiga med ca 50 000 kr. från försäljningen av verkstadsprodukter.

Departementschefen

Delposten till vård utom skola har under de senaste fem åren höjts med sammanlagt 724 000 kr. främst för att möjliggöra en ökad verksamhet med utackordering av elever i familjevård och vidareutbildning av elever. Det är angeläget att denna verksamhet vidgas ytterligare. Frågan härom utredes f. n. av 1961 års utredning om effektivare åtgärder för vård utom skola av ungdomsvårdsskoleelever. I avvaktan på resultatet av utredningens överväganden förordar jag, att posten höjes med 135 000 kr. för att medge en utökning av familjevården. Dessutom bör posten räknas upp med 90 000 kr. på grund av att arvodena till övervakare enligt Kungl. Maj:ts beslut den 7 december 1962 höjts från 15 till 25 kr. för månad. Posten bör uppföras med 1 384 000 kr.

Posten till reseersättningar samt delposten till övriga expenser bör räknas upp med 77 000 resp. 30 000 kr.

Vidare bör posten till sjukvård m. m. åt befattningshavare samt delposterna till tvätt och renhållning, utspisning, beklädnad ävensom undervisning, lek och idrott höjas med 10 000, 5 000, 100 000, 10 000 resp. 8 000 kr.

Socialstyrelsen har föreslagit en avsevärd uppräknings av delposten till elevbelöning för att möjliggöra en generell ökning av de till eleverna utgående fick- och flitpengarna. Jag tillstyrker, att posten räknas upp med 27 000 kr. Den av styrelsen föreslagna omflyttningen av kostnaderna för flitpengar och andra elevbelöningar kan jag inte tillstyrka.

Posten till utgifter för jordbruks- och verkstadsdriften bör ökas med 110 000 kr. Jag har därvid räknat med att ersättningen till de vid jordbruken anställda arbetsförmännen skall utgå med belopp motsvarande 9 lönegraden i stället för 8 lönegraden. Inkomstposterna bör räknas upp med 80 000 kr.

Övriga poster på omkostnadsstaten bör bibehållas vid nuvarande belopp.

I enlighet med vad jag förordat bör anslaget å ena sidan ökas med 602 000 kr. och å andra sidan minskas med 80 000 kr. Anslaget bör uppföras med 6 443 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen.

att till *Ungdomsvårdsskolorna: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 6 443 000 kr.

[29] 14. **Ungdomsvårdsskolorna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 350 000 kr.

Socialstyrelsen har anmält ett uppskattat behov av inventarier till ett antal byggnadsprojekt för en kostnad av 1 362 500 kr. Med hänsyn till att anskaffning av inventarier till åtskilliga projekt ej torde bli aktuell under nästa budgetår föreslås att 650 000 kr. beräknas för ändamålet. Till inköp av undervisningsmaterial m. m. i samband med införande av grundskoleundervisning bör anvisas 184 000 kr.

Medelsbehovet under anslaget beräknas sålunda till 834 000 kr.

Departementschefen

I det följande kommer jag att föreslå, att anslag anvisas under kapitalbudgeten för byggnadsarbeten vid ett antal ungdomsvårdsskolor. I anslutning därtill förordar jag, att för anskaffning av inventarier och annan utrustning beräknas 360 000 kr. till byggnader vid Lövsta, Långanäs, Johannisberg och Östra Spång samt 50 000 kr. till övriga i angivna sammanhang förordade ny- och ombyggnader. Därjämte bör 19 000 kr. beräknas för anskaffning av inventarier till skolbyggnader vid Folåsa och Broby till vilkas uppförande medel anvisats på tilläggsstat för innevarande budgetår.

Vidare bör 93 000 kr. beräknas för anskaffning av undervisningsmateriel m. m. till Eknäs, Östra Spång, Broby och Vemyra i samband med att grundskoleundervisning organiseras vid nämnda skolor.

Vid anmälan senare denna dag av förslaget till stat för statens allmänna fastighetsfond kommer chefen för finansdepartementet att tillstyrka medelsanvisning för bl. a. ombyggnad av centralköken vid Lövsta och Hammargården. Jag förordar att 8 000 kr. beräknas till inventarier vid centralköken.

Anslaget bör alltså uppföras med 530 000 kr., vilket är 180 000 kr. mer

än för innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ungdomsvårdsskolorna: Engångsanskaffning av inventarier m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 530 000 kr.

[30] 15. **Ungdomsvårdsskolorna: Anordnande och drift av provisoriska förläggningar.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 350 000 kr. — Reservationen den 30 juni 1962 uppgick till 670 439 kr.

Socialstyrelsen har anfört, att av reservationen ca 156 000 kr. går åt till bestridande av kostnaderna för under budgetåret 1961/62 beslutade åtgärder. Styrelsen räknar med att 16 provisoriska förläggningar kommer att vara i bruk under nästa budgetår, nämligen tre vid Gräskärr, två vid vardera Sundbo och Eknäs samt en envar av Lövsta, Långanäs, Fagared, Forsane, Hammargården, Bärby, Gudmundsgården, Hornö och Broby. Styrelsen förutsätter, att ytterligare två förläggningar anordnas under nästa budgetår. Kostnaderna för driften av en utskrivningsavdelning i Borås och ett hospits för flickor i Göteborg bestrides från anslaget. Hyreskostnaderna för de nämnda förläggningarna m. m. beräknas till 100 000 kr. och personalkostnaderna till 500 000 kr.

Till anordnande av skogsförläggningar i samarbete med Skid- och friluftsförbundet bör beräknas 200 000 kr.

Medelsbehovet under anslaget beräknas till 812 000 kr. Med hänsyn till storleken av beräknad reservation hemställer socialstyrelsen, att anslaget anvisas med 806 000 kr.

Departementschefen

F. n. finns femton provisoriska förläggningsbyggnader vid olika skolor. Ytterligare en dylik byggnad kommer inom kort att tas i bruk vid Gudmundsgårdens skolhem. Vidare bestrides från anslaget vissa kostnader för ett hospits för flickor i Göteborg och en utskrivningsavdelning för flickor i Borås. Dessa anordningar torde behövas under hela nästa budgetår. Nya förläggningar kan under budgetåret behöva uppföras vid ytterligare några skolor. Kostnaderna för hyror kan beräknas till ca 100 000 kr. och för personal till ca 350 000 kr.

Verksamheten med skogsförläggningar i samarbete med Skid- och friluftsförbundet bör fortsätta i oförändrad omfattning under nästa budgetår. Kostnaderna kan beräknas till ca 200 000 kr. Vidare bör ca 100 000 kr. beräknas för eventuellt tillkommande provisoriska förläggningar.

I enlighet med det anförda kan medelsbehovet under nästa budgetår beräknas till ca 750 000 kr. Med hänsyn till den befintliga reservationen och storleken av väntade utbetalningar under innevarande budgetår räknar jag med ett anslagsbehov av 550 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ungdomsvårdsskolorna: Anordnande och drift av provisoriska förläggningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 550 000 kr.

[31] 16. **Ungdomsvårdsskolorna: Personalutbildning.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 55 000 kr. Av detta belopp har beräknats 41 000 kr. till två kurser på tjugo dagar för vård- och tillsynspersonal och 14 000 kr. för anordnande vid Lövsta av utbildning av aspiranter till vårdarbefattningar vid ungdomsvårdsskolorna ävensom för annan utbildning av personal vid vissa skolor. — På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1961/62 en reservation av 36 585 kr.

Socialstyrelsen har anfört, att den interna personalutbildningen inom organisationen ej kunnat ske i takt med nyrekryteringen av personal. 236 befattningshavare vid skolorna har inte genomgått någon form av utbildning. Styrelsen anser, att utbildningskapaciteten måste kraftigt ökas. Utbildningsverksamheten bör ges en fast organisation och förläggas till en särskild personalskola. Styrelsen föreslår, att en dylik organiseras och förlägges till Lövsta. Erforderliga förläggningsutrymmen bör anordnas vid skolan. Förslag till förstärkning av personalorganisationen vid nämnda skola på grund av utbildningsverksamheten har framlagts i annat sammanhang.

Beträffande kursverksamheten under nästa budgetår föreslår styrelsen, att medel beräknas för anordnande vid Lövsta av sex kurser på vardera tre veckor. Varje kurs avses för tio deltagare. Av kurserna avses tre för vård- och tillsynspersonal, en för assistentpersonal, en för lärarpersonal och en för fortbildning av assistenter som ämnar förvärva rektorskompetens. Styrelsen räknar vidare med att två fortbildningskurser på vardera 14 dagar kan behöva anordnas i anslutning till den av personalutbildningsberedningen anordnade, för kriminal-, nykterhets- och ungdomsvården gemensamma personalutbildningen.

Slutligen föreslår styrelsen, att även för nästa budgetår medel anvisas för anordnande av utbildning av aspiranter till vårdarbefattningar vid skolorna liksom för intern utbildning av personal vid vissa skolor.

Medelsbehovet under anslaget beräknas till 69 000 kr. Med hänsyn till storleken av beräknad reservation hemställer socialstyrelsen, att anslaget anvisas med 46 000 kr.

Departementschefen

På personalutbildningsberedningens initiativ har under hösten 1962 försöksvis anordnats en internatkurs på tre månader för gemensam utbildning av vårdar- och vaktpersonal vid fångvårdsanstalter, ungdomsvårdsskolor och vårdanstalter för alkoholmissbrukare. I kursen deltog tio relativt nyanställda befattningshavare från vart och ett av de tre vårdområdena. Flera dylika kurser planeras. I avvaktan på närmare erfarenheter av dessa kurser bör den av socialstyrelsen bedrivna personalutbildningen vid skolorna fortgå i huvudsak efter nuvarande riktlinjer. Jag är därför inte beredd att tillstyrka styrelsens förslag om att en särskild personalskola skall organiseras vid Lövsta.

Anslaget bör upptas med oförändrat belopp, vilket medger en utbildningsverksamhet av något större omfattning än vad socialstyrelsen räknat med. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att — sedan omfattningen och verkningarna av den gemensamma personalutbildningen kan överblickas — meddela närmare bestämmelser om kursverksamheten.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ungdomsvårdsskolorna: Personalutbildning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kr.

[32] 17. **Bidrag till inackorderingshem m. m.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 227 000 kr. — Reservationen vid utgången av budgetåret 1961/62 uppgick till 106 576 kr.

Sju inackorderingshem drivs f. n. med bidrag från förevarande anslag, därav sex av I.O.G.T. och ett av Frälsningsarmén. Enligt ett vid 1961 års riksdag i princip godtaget bidragssystem skall inackorderingshem erhålla statsbidrag i form av garanti- och beläggningsbidrag. Garantibidraget utgår från förevarande anslag, medan beläggningsbidraget utgår från delposten till vård utom skola under ungdomsvårdsskolornas omkostnadsanslag.

Socialstyrelsen räknar med att antalet platser vid inackorderingshemmen — i avvaktan på resultatet av pågående utredning om effektivare åtgärder för vård utom skola — ej ökas utöver de 55 som beräknats för budgetåret 1962/63. Kostnaderna härför under nästa budgetår beräknas till 282 000 kr. Styrelsen har vid sina beräkningar utgått från ett genomsnittligt garantibidrag av 14 kr. per dag.

Från anslaget bör vidare bestridas de till 26 000 kr. beräknade kostnaderna för det garantibidrag som enligt avtal med Frälsningsarmén utgår till mödrahemmet i Borås. Socialstyrelsen föreslår dessutom, att I.O.G.T. även under nästa budgetår erhåller 2 000 kr. för sin verksamhet till förmån för inackorderingshemmen.

Medelsbehovet under anslaget beräknas sålunda till 308 000 kr. Med hänsyn till storleken av beräknad reservation hemställer socialstyrelsen, att anslaget anvisas med 232 000 kr.

Frälsningsarmén har hemställt, att — liksom under innevarande budgetår — ett bidrag å 3 000 kr. får utgå till Frälsningsarméns flickhem i Stockholm och Malmö.

Departementschefen

F. n. disponeras 30 platser för manliga ungdomsvårdsskoleelever vid de av I.O.G.T. drivna inackorderingshemmen. Vidare står tre platser till förfogande för kvinnliga elever vid Frälsningsarméns inackorderingshem i Stockholm. Det är angeläget att verksamheten vid inackorderingshemmen snarast ökas till minst det platsantal som förutsattes vid avvägningen av anslaget för innevarande budgetår, dvs. 55. Medel bör under nästa budgetår beräknas till garantibidrag för sistnämnda antal platser. För ändamålet räknar jag med ca 280 000 kr. Frågan om en ytterligare utbyggnad av denna verksamhet prövas f. n. av 1961 års utredning om effektivare åtgärder för vård utom skola av ungdomsvårdsskoleelever.

Till I.O.G.T. bör utgå ett oförändrat anslag med 2 000 kr.

Bidraget på 3 000 kr. till Frälsningsarméns flickhem i Stockholm och Malmö bör utgå även under nästa budgetår. Från anslaget bör dessutom bestridas de till ca 26 000 kr. beräknade kostnaderna för garantibidrag till Frälsningsarméns mödrahem i Borås.

Medelsbehovet för nästa budgetår kan i enlighet med det anförda beräknas till ca 311 000 kr. Då verksamheten under innevarande budgetår inte fått avsedd omfattning, torde en betydande reservation uppkomma på anslaget vid budgetårets utgång. Med hänsyn härtill förordar jag, att anslaget uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till inackorderingshem m. m. för budgetåret 1963/64* anvisa ett reservationsanslag av 227 000 kr.

[33] 18. Viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	600 000	194 851
1962/63	600 000	
1963/64 (förslag)	600 000	

Vid utgången av budgetåret 1961/62 fanns på anslaget en reservation av 405 149 kr. Härav hade ca 140 000 kr. ej disponerats.

Anslaget är avsett att möjliggöra åtgärder för att i olika avseenden stimulera och intensifiera upplysningsverksamhet på ungdomsområdet i syfte att främja ungdomens anpassning i samhället. Kungl. Maj:t har uppdragit

åt statens ungdomsråd att vara samordnande och rådgivande organ för den ifrågavarande verksamheten. För det närmare fullgörandet av nämnda uppdrag har utsetts en särskild delegation.

Ungdomsrådet skall vid sin befattning med upplysningsverksamheten enligt givna direktiv i första hand

a) bistå organisationer med verksamhet bland och för ungdom, företag som vill stödja sådan verksamhet samt kommuner och kommunala organ med råd i fråga om speciella eller lokala kampanjer och annat liknande upplysningsarbete för främjande av ungdomens fostran ävensom verka för att sådant arbete samordnas och stimuleras;

b) främja en intensifierad upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor i radion, televisionen och tidningspressen samt samverkan mellan det under a) nämnda upplysningsarbetet och Sveriges radio;

c) i den mån så befinnes erforderligt och lämpligt och efter samråd med berörda centrala myndigheter låta utarbeta och distribuera broschyrer med råd och upplysningar till ledning vid ungdomens fostran;

d) främja produktionen av film för upplysning och såsom underlag för diskussioner i ungdomsfrågor samt härmed sammanhängande verksamhet;

e) följa och stimulera forskning rörande verkningarna av och formerna för den ifrågavarande upplysningsverksamheten och särskilt rörande effektiviteten av olika kampanjer som kan komma till stånd;

f) följa den upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor som i övrigt bedrivs av organisationer och myndigheter och, där så påkallas, bistå organisationer och kommunala organ med råd i hithörande frågor samt söka genom konferenser och andra lämpliga åtgärder främja en samordning och intensifiering av verksamheten.

Statens ungdomsråd har föreslagit, att anslaget uppföres med oförändrat belopp, 600 000 kr. Härav avses 35 000 kr. till administrationskostnader, 100 000 kr. till kostnaderna för ungdomsfilm, 200 000 kr. till kostnaderna för fullföljande av en kampanj om ledarrekrytering och ledarskolning samt 200 000 kr. till kostnaderna för en kampanj i uppfostringsfrågor m. m. Vidare bör 65 000 kr. beräknas för målinriktade kampanjer (s. k. punktkampanjer).

Departementschefen

Den upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor, som beslöts vid 1961 års riksdag, har delvis påbörjats. Den fortsatta verksamheten planlägges av statens ungdomsråd enligt givna direktiv. Under budgetåret 1961/62 har av anslaget 130 000 kr. ställts till kontrollstyrelsens förfogande som bidrag till kostnaderna för en av samarbetsnämnden i alkoholfrågan anordnad och numera slutförd kampanj mot anskaffande av rusdrycker till ungdom. I samverkan med vederbörande länsstyrelser har ungdomsrådet anordnat

konferenser i ungdomsfrågor i länen. En konferens har vidare hållits med företrädare för press, radio och television. Medel har anvisats till en pristävlan rörande ungdomsfilm och för utdelning av stipendier till journalister inom ungdomsorganisationernas press samt inom dags- och veckopress, radio och television. Bidrag har lämnats till täckande av kostnader för upplysningsverksamhet rörande tobaksrökning bland ungdom. Dessutom kan nämnas, att medel anvisats för en undersökning rörande ungdomens attityder till vissa slag av filmer m. m.

Under innevarande budgetår startas en kampanj för rekrytering av ungdomsledare. Den mer långsiktiga upplysningsverksamheten med speciell inriktning på föräldraansvaret för ungdomen skall enligt föreliggande planer sättas igång under 1963. Medel bör stå till förfogande under nästa budgetår för denna och annan upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor i enlighet med de riktlinjer, som godkändes av 1961 års riksdag. Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp. Det bör även framdeles ankomma på Kungl. Maj:t att närmare bestämma, hur anvisade medel skall användas.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Viss upplysningsverksamhet i ungdomsfrågor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.

[34] 19. **Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Avlöningar.** För innevarande budgetår har på driftbudgeten under rubriken Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Avlöningar anvisats ett förslagsanslag av 1 455 000 kr., under rubriken Statens inom mentalsjukvårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Avlöningar ett förslagsanslag av 286 000 kr., under rubriken Statens vårdanstalt å Venngrarn för alkoholmissbrukare: Avlöningar ett förslagsanslag av 1 198 000 kr., under rubriken Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare: Avlöningar ett förslagsanslag av 261 000 kr. samt under rubriken Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Avlöningar ett förslagsanslag av 1 097 000 kr. Därjämte har under rubriken Statens vårdanstalt å Venngrarn för alkoholmissbrukare: Vårdavdelning i Fagersta anvisats ett förslagsanslag av 318 000 kr., varav till avlöningar ett belopp av 151 000 kr.

Den sammanlagda medelsanvisningen till avlöningar vid statliga vårdanstalter för alkoholmissbrukare för budgetåret 1962/63 utgör 4 448 000 kr.

Nykterhetsvårdsutredningens förslag

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 april 1956 tillkallade dåvarande chefen för socialdepartementet sju utredningsmän med uppgift att utreda vissa frågor rörande vården av alkoholmissbrukare och därmed

sammanhängande spørsmål. Utredningsmännen, som antagit benämningen nykterhetsvårdsutredningen¹, har i september 1961 avgivit betänkande angående översyn av nykterhetsvården (SOU 1961:58). Jag anhåller att nu få upptaga vissa av utredningens förslag till närmare behandling.

Utredningen har beträffande den allmänna inriktningen av samhällets nykterhetsvårdande verksamhet och riktlinjerna för den öppna vården i stort sett ej funnit anledning att ifrågasätta de av 1946 års alkoholistvårdsutredning angivna principer, på vilka den gällande lagstiftningen vilar. Alkoholmissbruket bör uppfattas som ett sammansatt socialt och medicinskt problem. Rehabiliteringen av alkoholmissbrukare måste omfatta såväl sociala åtgärder som psykologisk och medicinsk behandling. Allt efter det individuella fallets natur kommer tyngdpunkten att ligga på ettdera av dessa områden. Den fortsatta utbyggnaden av nykterhetsvården bör inriktas på att ytterligare skjuta tvångsåtgärderna i bakgrunden och att utöka de öppna och frivilliga vårdformernas resurser och möjligheter. Denna utveckling kräver vidgad samverkan mellan nykterhetsvården och andra vårdområden, framför allt sjukvården och arbetsvården.

Någon ändring av den kommunala nykterhetsnämndens ställning som primärorgan för den samhälleliga nykterhetsvården förutsättes inte.

Medicinsk vård

Utredningen framhåller, att det inte finns någon anledning att göra principiell skillnad mellan sådant medicinskt vårdbehov som sammanhänger med alkoholmissbruk och sådant som har andra orsaker. Den medicinska behandlingen av alkoholmissbrukare framstår som ett naturligt led i den allmänna sjukvården. Sjukvårdshuvudmännen bör ha att svara för såväl klinisk som poliklinisk vård av alkoholskadade. Frågan om kostnadsfördelningen mellan staten och sjukvårdshuvudmännen bör prövas i samband med huvudmannaskapsreformerna på sjukvårdens område.

Beträffande den polikliniska vården innebär utredningens förslag ett avsteg från nuvarande ordning, enligt vilken den polikliniska vården bl. a. i statsbidragshänseende uppfattas som en uppgift för kommunernas allmänna nykterhetsvårdande åligganden. Med hänsyn till den vikt, som tidigare har lagts på primärkommunernas ansvar för vården av alkoholmissbrukare, är det nödvändigt att det kommer till stånd ett klarläggande uttalande om att vården av alkoholsjuka är en uppgift, som åvilar sjukvårdshuvudmännen. Etablerandet av den nya ordningen måste dock antagas komma att ske successivt och kräva avsevärd tid. Vissa befintliga polikliniker torde därför under en övergångstid få fortsätta i primärkommunal regi.

¹ Utredningen har bestått av följande ledamöter, nämligen landshövding Per Nyström, ordförande, direktören Olof Burman, riksdagsledamöterna Gunnar Engkvist och Brita Elmén, avdelningschefen Lars Lindmark och överläkaren Gunnar Lundquist.

Beträffande utformningen av den öppna medicinska vården av alkoholskadade följer utredningen i stort sett de riktlinjer härför, som tidigare uppdragits av mentalsjukvårdsdelegationen. På landsbygden och i mindre städer bör alkoholpatienterna hänvisas till tjänsteläkaren, eller annan i orten verksam lämplig läkare, och därvid i allmänhet till dennes allmänna mottagning. I större samhällen kan dock en särskild poliklinik, fristående eller anknuten till eventuellt befintligt sjukhus, vara behövlig. Särskilt viktigt anser utredningen det vara att det inom varje landstingsområde finns en central för de lokala mottagningarna, dit mera komplicerade fall kan remitteras. Utredningen håller före, att de psykiatriska lasarettssavdelningarna äger de bästa förutsättningarna att fungera såsom dylika centraler.

Utredningen anser att ett genomförande av den föreslagna ordningen med landstingen som huvudmän för den öppna vården av alkoholskadade skulle underlättas genom att tjänsteläkarorganisationen lägges under landstingen. Därjämte framstår ett nära samarbete mellan medicinalstyrelsen och socialstyrelsen såsom naturligt och nödvändigt. Utredningen föreslår, att till medicinalstyrelsen knytes en särskild föredragande i nykterhetsvårdsfrågor, vilken framför allt bör ägna uppmärksamhet åt den öppna medicinska nykterhetsvården.

Halvöppna vårdformer

Utredningen betonar *i n a c k o r d e r i n g s h e m m e n s* värde som hjälpmedel i vårdarbetet och föreslår, med hänsyn till vikten av att en utbyggnad av *inackorderingshemsvården* stimuleras, vissa ändrade statsbidragsbestämmelser. Förslagen innebär att anordningsbidrag till *inackorderingshem* skall utgå med 75 % av anordningskostnaderna, dock med högst 10 000 eller, om särskilda skäl för högre bidrag föreligger, högst 15 000 kr. per vårdplats. Driftbidragen till *inackorderingshemmen*, som f. n. utgår med högst 5 kr. för dag och vårdplats samt därutöver med högst 4 kr. för dag och *inackorderad person*, föreslås i stället skola bestämmas till 75 % av de styrkta nettokostnaderna för driften.

I princip bör, framhåller utredningen, fasthållas vid att *inackorderingshemmens klientel* skall utgöras av personer som har arbete utom hemmet. På eftervårdens område föreligger emellertid ett behov att utnyttja *inackorderingshem* även som övergångshem efter anstaltsvistelse för klienter, vilkas anställningsförhållanden ännu ej hunnit ordnas. Ett sådant övergångshem har anordnats av Stockholms stads nykterhetsnämnd. I jämförelse med *inackorderingshem* av vanlig typ behöver övergångshemmet förfoga över större resurser för de målmedvetna socialt kurativa insatser, på vilka verksamheten främst måste bygga, ävensom vissa om än begränsade möjligheter i fråga om tillsyn och sysselsättning av klienterna under den tid de vistas på hemmet. Med hänsyn härtill får räknas med högre driftkostnader för övergångshemmen än för *inackorderingshem*. Vid över-

gång till ett procentuellt driftbidrag till inackorderingshem synes emellertid hinder ej möta att i statsbidragshänseende behandla särskilt övergångshem såsom inackorderingshem.

Beträffande familjevård av alkoholmissbrukare konstaterar utredningen, att denna vårdform har jämförelsevis ringa omfattning och att den allmänna samhällsutvecklingen inte synes gynna en utvidgning av verksamheten. Härtill torde emellertid även statsbidragets ringa storlek, 3 kr. per dag, bidraga. Utredningen anser, att principiella skäl saknas för bibehållande av den speciella formen av statsbidrag till familjevård av alkoholmissbrukare samt föreslår, att statsbidraget till familjevård skall ingå i det allmänna statsbidraget till de kommunala nykterhetsnämnderna. Detsamma föreslås beträffande statsbidraget till Länkrörelsen.

Frivillig anstaltsvård

Bestämmelserna om frivillig vård på allmän vårdanstalt regleras i 58 § nykterhetsvårdslagen. Enligt detta lagrum kan den som är hemfallen åt alkoholmissbruk frivilligt ingå på sådan anstalt under villkor bl. a., att han skriftligen förbinder sig att kvarstanna på anstalten under viss tid, som dock ej får överstiga ett år. Enligt utredningen kan vägande invändningar riktas mot den hittillsvarande ordningen. Utredningen föreslår, att nämnda lagrum upphör att gälla.

Utredningen finner det angeläget, att den på frivilligt ingående baserade anstaltsvården befrias från nuvarande inslag av tvång. Detta torde emellertid ej låta sig göra så länge de frivilligt ingående hänvisas till anstalter, som också har att svara för vården av tvångsintagna. Utredningen föreslår, att frivilligt vårdsökande hänvisas till särskilda anstalter, på vilka tvångsintagning ej kan ske. Därmed bortfaller den väsentliga motiveringen för tvångsmässiga inslag i vården av frivilliga. De frivilligt ingångna kan bilda en enhetlig och av speciella frihetsinskränkningar oberoende kategori, vars behandling bygger på samma principer som nu gäller för vården vid enskild anstalt. Anstalterna för alkoholmissbrukare blir härigenom av två huvudtyper, nämligen anstalter för frivilliga och anstalter för tvångsintagna. För den senare gruppen bör beteckningen vårdanstalt för alkoholmissbrukare behållas, medan anstalterna för frivilliga lämpligen kan benämnas vårdhem för alkoholmissbrukare.

De föreslagna vårdhemmen för frivilliga skall enligt utredningen utgöra ett komplement till den öppna nykterhetsvården samt till sjukhusvården av alkoholmissbrukare. De skall i stort sett vara avsedda för ett i socialt hänseende mindre belastat klientel men bör icke vara uteslutande förbehållna för godartade fall med gynnsam prognos. En förutsättning för att den frivilliga vården skall kunna omspanna vitt skilda typer av vårdfall bör dock vara, att dessa vårdhem ger differentieringsmöjligheter.

I fråga om organisationen av den frivilliga anstaltsvården finner utred-

ningen det vara nödvändigt att inkoppla landstingen. Landstingskommun och stad som icke deltagar i landsting föreslås sålunda skola ha att bära ansvaret för att tillräckliga och lämpligt utformade vårdhemsresurser står till buds för nykterhetsvården. Detta skall dock icke innebära, att vårdhemmen genomgående äges och drives av landstingen eller angivna städer, utan i vårdhemsorganisationen bör kunna ingå även vårdhem som drives av annan stabil huvudman. För den konkreta utformningen av vårdhemsorganisationen bör upprättas planer, som grundas på inom varje landstingsområde gjorda uppskattningar av platsbehovet och bedömningar av det sätt på vilket detta behov bör tillgodoses. I den föreslagna vårdhemsorganisationen bör ingå, förutom befintliga enskilda vårdanstalter, vissa nuvarande erkända vårdanstalter, som inte behöver tagas i anspråk för vården av tvångsintagna. Två eller flera landsting skall kunna förena sig om en gemensam vårdhemsplan. Vårdhemmen skall, föreslår utredningen, stå under tillsyn av socialstyrelsen.

Anordningsbidrag förutsättes i mån av tillgängliga medel kunna utgå till landstingskommun, annan kommun, förening eller stiftelse. För anordnings- eller driftkostnad, som ej täckes av statsbidrag eller anordnades, förutsättes vederbörande landstingskommun eller stad utom landsting skola svara. Den hittillsvarande till en krona per vård dag begränsade vårdavgiften på enskilda vårdanstalter föreslås slopad.

Vid nuvarande konstruktion av driftbidraget till enskild liksom erkänd anstalt utgår bidrag med visst belopp för dels dag och vårdplats (garantibidrag), dels dag och vårdad person (belägningsbidrag). Denna konstruktion av bidraget har, framhåller utredningen, givit anledning till berättigad kritik. Utredningen föreslår, att enklare bidragsformer infördes för vårdhemmen. Lämpligast synes vara ett enhetligt bidrag för vård dag, vilket med lika belopp skall utgå till samtliga vårdhem. Härigenom möjliggöres förenkling av ansökningsförfarandet och bidragsprövningen. Storleken av bidraget bör avpassas så, att det ungefärligen motsvarar det genomsnittliga beloppet av de till de enskilda vårdanstalterna utgående driftbidragen, varvid hänsyn bör tas till bortfallet av vårdavgifterna liksom även till det vid varje tidpunkt rådande kostnadsläget.

Den statliga anstaltsorganisationen

Enligt utredningen bör staten driva de vårdanstalter, som erfordras för vården av tvångsintagna. Härför talar bl. a. önskemålen om viss enhetlighet i fråga om vårdresursernas utformning och ett samlat grepp då det gäller målsättningen för det fortlöpande utvecklingsarbetet. Av principiella skäl bör frihetsberövanden av här ifrågavarande slag ske vid statliga anstalter. Vissa av de nuvarande erkända vårdanstalterna föreslås i enlighet härmed skola förstärkas, nedläggas eller ombildas till enskilda vårdhem.

Beträffande platsbehovet inom den föreslagna statliga anstaltssektorn

betonar utredningen, att förutsägelser på längre sikt härom måste bli osäkra, enär platsbehovet påverkas av talrika faktorer, exempelvis alkoholmissbrukets utbredning, de förebyggande åtgärdernas effektivitet och omfattning, myndigheternas större eller mindre benägenhet att föranstalta om tvångsingripande samt ökat anlitande av frivillig anstaltsvård.

Antalet under år 1960 verkställda tvångsintagningar uppgick till omkring 2 100.

Genom en ändamålsenlig utbyggnad av medicinska vårdresurser samt andra former av öppen och halvöppen vård finns utsikter att utan anlitande av anstaltsvård komma tillrätta med åtskilliga fall där tvångsintagning nu måste tillgripas. På eftervårdsplanet bör det vara möjligt att genom dylika åtgärder nedbringa behovet av återtagning till anstalt.

Enligt utredningens mening bör därför den permanenta anstaltsorganisationen för tvångsintagna, i avvidan på närmare erfarenheter av den föreslagna omläggningen av anstaltsvården, inte dimensioneras för större intagningskapacitet än 1 600 fall per år. På grundval härav kan platsbehovet för tvångsintagna uppskattas till omkring 1 400.

Utredningen hävdar, att den nödvändiga differentieringen av det tvångsintagna klientelet mera målmedvetet bör grundas på en allsidig bedömning av vårdbehovets art i det enskilda fallet. Härvidlag bör eftersträvas, att i princip varje nytt vårdfall hänvisas till en upptagningsanstalt med tillräckliga resurser för dels medicinsk akutbehandling, dels medicinsk och social utredning, som kan ligga till grund för inriktningen av den fortsatta behandlingen.

Utredningen föreslår en gruppering av de statliga anstalterna av följande struktur. De för mera ordinärt klientel avsedda anstalterna infogas i ett *r ä j o n g s y s t e m*, medan anstalter för vissa speciella klientelgrupper lämnas utanför detta system. De förstnämnda anstalterna, som här sammanfattas under beteckningen *räjonganstalter*, fördelas lämpligen på två räjonger, den södra-västra och den norra-östra, med Gudhem resp. Venn-garn som centralanstalt. Varje räjong uppdelas i mindre upptagningsområden, varav ett har centralanstalten till upptagningsanstalt medan de övriga erhåller var sin särskilda upptagningsanstalt. De för speciella klientelgrupper avsedda anstalter, benämnda riksanstalter, vilka ej med fördel kan inordnas i räjongsystemet, är dels anstalter för kroniska vårdfall jämte vissa kriminella eller eljest utpräglad asociala, dels Hessleby sanatorium och dels anstalter för kvinnor.

Den föreslagna indelningen i räjonger och upptagningsområden är betingad av utredningens förslag om en genomgripande ändring i fråga om ordningen för anvisande av vårdplats. Enligt den nya ordningen skall en vårdplatssökande myndighet, nykterhetsnämnd eller länsstyrelse, hänvända sig till sitt områdes upptagningsanstalt eller i förekommande fall räjonganstalt, vilken äger anvisa plats såväl på anstalten själv som på andra

anstalter inom räjongen eller på riksanstalt efter inhämtat medgivande från denna anstalt. Övergången till den nya ordningen avses skola äga rum successivt.

I fråga om statsanstalternas ledning och administrativa ställning erinrar utredningen om att såväl statliga som erkända anstalter i fråga om vården står under tillsyn av socialstyrelsen. I administrativt hänseende däremot sorterar de statliga vårdanstalterna direkt under Kungl. Maj:t. Denna ordning kan enligt utredningen ha varit motiverad så länge antalet statsanstalter varit ringa. Efter den vidgning av den statliga anstaltssektorn som efter hand har ägt rum, bl. a. genom tillkomsten av Gudhemsanstalten, synes emellertid någon form av administrativ samordning mellan de statliga anstalterna vara önskvärd. Utredningen föreslår därför, att socialstyrelsen blir administrativ centralmyndighet för den föreslagna statliga anstaltsorganisationen. Detta innebär bl. a., att anslagsäskanden avseende samtliga dessa anstalter skall upprättas centralt i stället för av varje särskild anstaltsstyrelse för sig.

I debatten om nykterhetsvården har, framhåller utredningen, ibland gjorts gällande, att anstaltsvården av alkoholmissbrukare borde sortera under medicinalstyrelsen och inte såsom nu är fallet under socialstyrelsen. Som organ för en gren av sociallagstiftningen faller dock enligt utredningens mening ifrågakvarande anstalter naturligen inom socialstyrelsens verksamhetsområde.

Anstaltsvården av tvångsintagna

Värdet av större mångsidighet inom anstaltsvården har, framhåller utredningen, efter hand vunnit allmänt erkännande. Härvid har särskilt behovet av ökade medicinska inslag betonats. Att bereda ökat utrymme för de medicinska momenten i anstaltsvården måste alltjämt betecknas som ett viktigt led i strävandena att förbättra denna vård. Av betydelse är härvid ej minst den omständigheten, att anstaltsklientelet erfarenhetsmässigt företer en påfallande hög frekvens av fysiska och psykiska defekter med eller utan klart skönjbart samband med alkoholmissbruket.

Det torde emellertid enligt utredningen under avsevärd tid framåt vara förenat med praktiska svårigheter att allmänt förse anstalterna med resurser för mera kvalificerade medicinska insatser. Strävandena bör därför inriktas på att vid ett fåtal lämpliga anstalter skapa erforderliga förutsättningar för sådan medicinsk verksamhet.

I fråga om vårdtiden konstaterar utredningen dels en fortlöpande förskjutning till kortare vårdtider, dels en tendens till normalisering av vårdtiden för samtliga klienter vid varje särskild anstalt. I sistnämnda hänseende uttalar utredningen, att utvecklingen till schematiskt fastställda

vårdtider innebär stora risker för att anstaltsvården alltmer skall framstå såsom i första hand ett frihetsberövande, medan vårdens uppgift att på olika sätt stärka klientens förutsättningar för återgång till ett nyktert liv kommer i bakgrunden. Tidpunkten för försökspermission bör istället fastställas med hänsyn till de individuella omständigheterna i varje särskilt fall. Denna regel skall dock icke utgöra hinder för en vårdanstalt att såsom riktpunkt uppställa en minimitid, inom vilken försökspermission icke beviljas annat än i särskilda undantagsfall. Beträffande asylklientelet finner utredningen denna minimitid lämpligen kunna sättas till sex månader.

Med avseende på de intagnas sysselsättning på de allmänna vårdanstalterna gäller enligt utredningen att ca 30 % sysselsättes i jordbruks- och skogsarbete o. dyl. medan ca 60 % ganska jämnt fördelar sig på de tre grenarna verkstadsarbete, byggnads- och underhållsarbeten och handräckning. Återstående ca 10 % deltar i särskilt tillrättalagd sysselsättningsterapi, avsedd för vårdtagare med nedsatt arbetsförmåga, eller har arbete utom anstalten. Utredningen anser -- ur synpunkten av en lämplig arbetsträning -- att de jordbruksbetonade arbetena och handräckningsgöromålen intar en alltför framskjuten ställning i jämförelse med verkstads- och industribetonade arbeten. Organiserad verkstadsdrift borde kunna bedrivas dels vid de största anstalterna och dels vid vissa andra anstalter, som genom sitt läge och sin beskaffenhet i övrigt lämpar sig härför. Emellertid anser sig utredningen ej kunna framlägga några konkreta förslag i ämnet utan förordar, att hithörande frågor blir föremål för särskild prövning.

Ersättning till de intagna, s. k. flitpenning, utgår efter ganska skiftande normer. Enhetlig flitpenning till samtliga arbetsplacerade tillämpas vid några få anstalter. Vanligen graderas dock flitpenningbeloppet på ett eller annat sätt beroende på sysselsättningens art m. m. Spännvidden mellan högsta och lägsta flitpenning är ofta ansevärd även vid en och samma anstalt.

Starka skäl synes enligt utredningen tala för att varje intagen, oberoende av vilken grad av arbetsförmåga han besitter, tillförsäkras ett visst minimibelopp per dag. Utredningen föreslår, att till vårdtagare som är helt arbetsoförmögna eller utför arbete där själva sysselsättningsmomentet dominerar skall utgå en fast dagpenning, lika för samtliga anstalter och fastställd av socialstyrelsen.

I den mån som vid anstalterna förekommer arbete av mera produktiv karaktär, t. ex. jordbruks-, skogs-, verkstads- eller byggnadsarbete, föreslås att vårdtagaren, i och med att han övergår till dylikt arbete erhåller arbetsersättning i stället för dagpenning. Denna bör beräknas så, att den stimulerar till arbete. Därvid bör enhetliga normer gälla för samtliga anstalter och ersättningen, där så kan ske, genom tillämpning av ackordsystem anpassas efter arbetsprestationen.

Termen flitpenning föreslås utmönstrad.

Vården av unga alkoholmissbrukare

Utredningen framhåller, att från nykterhetsnämndshåll allmänt betonats de farhågor som föranleds av alkoholvanornas nedträngande i yngre åldersgrupper. Nykterhetsvårdens metoder lämpar sig ej för dylika mycket unga missbrukare.

Utredningen erinrar om att barnavårdsnämnd enligt den nya barnavårdslagen har att vidtaga förebyggande åtgärder eller besluta omhändertagande för samhällsvård, om någon som ej fyllt 21 år på grund av missbruk av rusdrycker är i behov av särskilda tillrättaförande åtgärder. Dessa bestämmelser har emellertid inte kombinerats med någon motsvarande begränsning av nykterhetsnämndernas lagstadgade befogenheter och skyldigheter, varför två olika organ, barnavårdsnämnden och nykterhetsnämnden, äger befogenhet att ingripa i ett och samma fall. I meddelade råd och anvisningar har socialstyrelsen dock anfört, att barnavårdsnämnden i överensstämmelse med förarbetena till den nya lagen har att övertaga förstahandsansvaret beträffande alkoholmissbrukare under 21 år och att sådana i regel bör behandlas inom ramen för samhällets barnavård, inklusive ungdomsvårdsskoleorganisationen.

Utredningen finner nämnda princip sakligt motiverad men konstaterar även, att förverkligandet av densamma torde medföra åtskilliga praktiska problem. Bristen på en klar legal gränsdragning mellan nykterhetsnämndens och barnavårdsnämndens befogenheter inger vissa betänkligheter. Det är dessutom uppenbart, att den nya ordningen måste ställa ökade krav på barnavårdens resurser. På hithörande frågor anser sig dock utredningen ej böra närmare ingå. Den förutsätter emellertid, att vårdresurser för alkoholmissbrukare under 21 år kommer till stånd inom barnavårdens ram, även om vissa till nykterhetsvården anknutna vårdmöjligheter även framdeles kommer att utnyttjas vid behandlingen av detta klientel. Några särskilda anordningar med tanke på vårdtagare under 21 år bör ej vidtagas inom den allmänna anstaltssektorn för alkoholmissbrukare.

Nykterhetsvårdens kvinnoklientel

Även om i de kvinnliga vårdfallen bakgrunden till alkoholmissbruket och komplikationerna i samband med detta kan ha vissa särdrag bör, anser utredningen, i fråga om behandlingen av denna grupp gälla samma riktlinjer i stort som förordats med avseende på nykterhetsvården i allmänhet. Sålunda bör eftersträvas att efter det individuella vårdfallet avpassade hjälpåtgärder kommer till användning i största möjliga omfattning. Det synes dock inte möjligt att för denna jämförelsevis begränsade kategori tillskapa differentierade vårdresurser i samma utsträckning som för det manliga klientelet. För kvinnor reserverade vårdanordningar av typen inackoreringsshem torde sålunda i stort sett komma i fråga endast för några få folk-

rika områden. Detta gäller även vårdhem för frivilligt vårdsökande. För att trots denna omständighet institutionell vård under frivilliga former skall få förutsättningar att bli ett verksamt hjälpmedel i vårdarbetet synes det nödvändigt att de största städerna och eventuellt vissa landsting, inom vilkas område mera fortlöpande behov av vårdplatser föreligger, tar initiativ till anordnande av vårdhem för kvinnor och att genom avtal säkerställas att till sålunda upprättade vårdhem får hänvisas de mera spridda och fåtaliga vårdfallen från övriga delar av landet.

Vad angår den tvångsmässiga anstaltsvården är utredningen medveten om att de resurser som står till buds härför — f. n. 57 vårdplatser — är starkt begränsade. Det synes emellertid angeläget, att tvångsintagning på anstalt uppfattas som en utväg, vilken endast undantagsvis bör komma i fråga. Innan någon ytterligare väsentlig utbyggnad av den tvångsmässiga vården sker, bör det prövas vad som kan uppnås genom en målmedveten inriktning på öppna vårdformer och ökade resurser för frivillig anstaltsvård. I det förslag till statlig anstaltsorganisation som utredningen framlägger räknas därför ej med ökat platsantal för kvinnor. Med hänsyn till bl. a. den omständigheten att psykiska avvikelser utan tvivel är relativt mera utbredda bland det kvinnliga anstaltsklientelet än bland det manliga, understryker dock utredningen vikten av att kvinnoanstalterna förfogar över goda vårdresurser. Det torde vara ovisst, om Brotorpsanstalten på längre sikt kan säkerställa de kvalificerade vårdmöjligheter som erfordras för det svårare klientel för vilket denna anstalt är avsedd. Skulle en utökning av vårdresurserna för ifrågavarande klientel visa sig nödvändig, torde frågan om en ny anstalt med anknytning till ett mentalsjukhus få tas under förnyat övervägande.

Vissa gränsdragningsfrågor

Utredningen framhåller att gränsdragningen mellan *nykterhetsvård* och *åldlingsvård* är en fråga som på senare år tilldragit sig ökad uppmärksamhet. I nykterhetsvårdslagen finnes ej angiven någon åldersgräns, som inskränker de nykterhetsvårdande organens befogenhet och skyldighet att taga befattning med ålderstigna alkoholmissbrukare. Det står dock utan vidare klart, att den målsättning som gäller för nykterhetsvården till stor del är illusorisk beträffande ett av fysiska och psykiska åldersförändringar präglad klientel. I särskilt hög grad gäller detta anstaltsvården, som i dylika fall huvudsakligen får inriktas på att bereda den omhändertagne en dräglig tillvaro i alkoholfri miljö. Ofta rör det sig om ett permanent vårdbehov, för vilket nykterhetsvårdens former för institutionell vård icke är lämpade. De nykterhetsvårdande organen söker såvitt möjligt i dylika fall andra vårdformer, främst institutioner tillhörande

åldringsvården. Från åldringsvårdens sida åter betonas de särskilt på senare år kännbara olägenheter, som alkoholiserade vårdtagare orsakar på ålderdomshemmen, och som stundom aktualiserar överförande från ålderdomshem till vårdanstalt för alkoholmissbrukare.

Vad angår sådana vårdtagare på ålderdomshem som genom missbruk av alkohol vållar vårdsvårigheter synes det naturligt, att nykterhetsvården lämnar det bistånd med öppenvårdsåtgärder som kan vara möjligt och påkallat. Däremot synes omhändertagande på vårdanstalt för alkoholmissbrukare i regel ej böra komma ifråga. I de fall som här avses torde i allmänhet det föreliggande vårdbehovet vara orsakat av vederbörandes ålder och därmed sammanhängande omständigheter.

Inom åldringsvårdens ram bör skapas möjligheter att på tillfredsställande sätt omhändertaga sådana vårdfall som på grund av opålitlighet i nykterhetsavseende ej kan vårdas på vanligt ålderdomshem. En dylik utbyggnad av åldringsvårdens resurser synes lämpligen kunna ske enligt riktlinjer, som angivits av socialstyrelsen i den 28 januari 1961 avlämnad utredning och förslag angående arbetshemmens framtida ställning och behandling av störande vårdtagare. Nämnade förslag innebär att för vårdbehövande, som med hänsyn till sitt beteende ej kan mottagas eller behållas på vanligt ålderdomshem, skall inrättas särskilda öppna vårdhem under huvudmannaskap av landsting och städer utom landsting.

Problem av ett helt annat slag än åldringsklientelet erbjuder vissa grupper av allmänt sociala, hos vilka visserligen ett mer eller mindre utvecklat alkoholmissbruk kan ge anledning till åtgärder enligt nykterhetsvårdslagen men där missbruket inte har karaktären av centralt personligt problem utan snarare kan uppfattas som en biföreteelse till vederbörandes allmänna sociala missanpassning. Inom de här avsedda, särskilt i storstäderna befintliga skikten av socialt svårt förekomna med inslag av alkoholmissbruk, kriminalitet och annan missanpassning är uppenbarligen en effektivare sanering önskvärd såväl med hänsyn till allmänna ordningskrav som i brottsförebyggande och nykterhetsfrämjande syfte. Utredningen finner det önskvärt, att hithörande spörsmål, som tangerar ett flertal olika vårdområden, blir föremål för speciell uppmärksamhet i samband med översyn av lagstiftningen om behandling av lösdrivare.

Arbetsvård

Frågan om arbetsanskaffning och arbetsvård för alkoholskadade utgör, framhåller utredningen, en del av det större problemkomplexet om den svårplacerade arbetskraften över huvud taget. De nykterhetsvårdande organens främsta uppgift bör vara att uppmärksamma behovet av arbetsrehabiliterande åtgärder i individuella vårdfall, att sörja för kontakt mellan klientelet och arbetsförmedlingen samt att främja en ändamålsenlig samordning mellan arbetsvårdsåtgärderna och andra hjälp- och vårdåtgär-

der. Det är av synnerlig vikt att tillgång finns till vissa särskilt tillrättalagda arbetsformer. Utredningen nämner i detta sammanhang arbetsträningsverkstäder, verkstäder för skyddad sysselsättning, statskommunala arbeten för svårplacerad arbetskraft samt beredskapsarbeten avsedda för alkoholskadade. Även behovet av yrkesutbildning och omskolning av alkoholskadade bör i princip tillgodoses inom ramen för den allmänna utbildnings- och omskolningsverksamheten.

Sambandet mellan arbetsvård och nykterhetsvård bör enligt utredningens mening komma till uttryck däri, att socialstyrelsen deltar i den samverkan, som etablerats mellan å ena sidan arbetsmarknadsstyrelsen och å den andra vissa ämbetsverk och organisationer på närliggande verksamhetsområden. På länsplanet bör motsvarande samverkan garanteras genom skyldighet för länets nykterhetsvårdskonsulent att hålla sig väl orienterad om arbetsvårdens resurser i länet samt att hålla länsarbetsnämnden underlättad om nykterhetsvårdens aktuella behov av platser på de olika slagen av arbetsvårdsinstitutioner.

Eftervård

Enligt utredningen bör **h u v u d a n s v a r e t** för eftervården ligga på den lokala nykterhetsnämnden, ehuru vissa planeringsuppgifter ingår som led i anstaltsbehandlingen.

I det problemkomplex som eftervården bildar ingår bl. a. frågan om **p r ö v o t i d e n s l ä n g d** vid försökspermission. Gällande bestämmelser härom innebär, att den som försökspermitteras kan kvarstå inskriven vid anstalten till utgången av maximitiden, ett eller två år från omhändertagandet räknat. Avkortning av provotiden genom förtidsutskrivning tillämpas dock i viss omfattning.

Rådande praxis i fråga om förtidsutskrivning synes vara ganska restriktiv, ett förhållande som enligt utredningen får ses i samband med den allmänna inriktning på kontinuitet som präglar bestämmelserna om samhällets tvångsbetonade vårdåtgärder avseende alkoholmissbrukare. Denna inriktning har en del negativa verkningar, som kan utgöra en belastning i vårdarbetet.

Utredningen förordar, att frågan om förtidsutskrivning — utom beträffande jämlikt 45 § nykterhetsvårdslagen kvarhållna, vilkas utskrivning prövas i särskild ordning — regelmässigt tas under övervägande då en vårdtagare varit försökspermitterad i sex månader och att, därest utskrivning då ej medges, frågan omprövas med vissa kortare mellanrum, förslagsvis var tredje månad. En bestämmelse av sådan innebörd föreslås skola ingå i anstaltsstadgan. Däremot torde, med hänsyn till de starkt växlande förhållandena i de enskilda vårdfallen, några generella regler om utskrivning efter viss tids försökspermission inte kunna uppställas.

Länsnykterhetsnämnderna

Utredningen (majoriteten) föreslår, att länsnykterhetsnämnden avskaffas, att konsulentverksamheten för nykterhetsvård och andra vårdområden samordnas samt att länsnykterhetsnämndens uppgifter med avseende på rusdrycksförsäljningsärenden överföres till den i rusdrycksförsäljningsförordningen föreskrivna rådgivande nämnden, vars sammansättning bör ändras. Då emellertid en omläggning efter dessa linjer förutsätter omorganisation av konsulentverksamheten i övrigt på länsplanet, synes det utredningen lämpligt att hela denna fråga blir föremål för särskild utredning.

Utbildning av nykterhetsvårdspersonal

Utredningen framhåller, att nykterhetsvårdens möjligheter att lösa sina uppgifter står i nära samband med det mått av förtroende den åtnjuter bland klienter och allmänhet. Den ökade insikten om att varje moment i vårdarbetet kräver kunskaper och omdöme kan härvid ej undgå att medföra större krav i fråga om kompetens hos den som är anförtrodd vårduppgifter. Beredandet av goda utbildningsmöjligheter för dessa uppgifter synes därför vara ett av de mest verksamma medlen att höja nykterhetsvårdens nivå och därmed dess anseende.

En av de största bristerna i nuvarande utbildningsmöjligheter för nykterhetsvårdspersonal anser utredningen vara frånvaron av kvalificerad specialutbildning för ledande befattningar. För den högre nykterhetsvårdspersonalen föreslås därför anordnande av vidareutbildning i form av påbyggnadskurs vid Socialinstitutet i Stockholm. Denna skall vara öppen för tjänstemän vid länsnykterhetsnämnder och vårdanstalter samt kommunala nykterhetsnämnder, och härvid företrädesvis för socionomutbildade, samt pågå under fyra månader, motsvarande en studietid av minst sexton veckor, och omfatta både teoretiska och praktiska studier.

Det är enligt utredningens mening berättigat att för vård- och tillsynspersonal vid vårdanstalter och vårdhem för alkoholmissbrukare kräva en grundutbildning som ligger i nivå med motsvarande utbildning inom mentalsjukvården. Med hänsyn till pågående överväganden angående en samordnad utbildning för olika vårdområden förordar utredningen dock, att nuvarande kursverksamhet tills vidare fortsättes efter i huvudsak oförändrade linjer.

Yttranden

Över utredningens betänkande har efter remiss yttranden avgivits av socialstyrelsen efter hörande av länsnykterhetsnämnderna samt de erkända och de statsunderstödda enskilda vårdanstalterna för alkoholmissbrukare, medicinalstyrelsen, statskontoret, arbetsmarknadsstyrelsen, kontrollstyrel-

sen, riksrevisionsverket, riksåklagarämbetet, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs och Västerbottens län samt styrelserna för statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare å Svartsjö, Venngarn, Brotorp och Gudhem, mentalsjukvårdsberedningen och länsförvaltningsutredningen. Vissa länsstyrelser har bifogat yttranden från andra länsmyndigheter, kommuner m. fl. Förvaltningsutskotten i samtliga läns landsting har beretts tillfälle yttra sig över betänkandet, likaså Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska nykterhetsvårdsförbundet, Nykterhetsvårdens anstaltsförbund och Svenska läkarsällskapet. Slutligen har inkommit yttranden av bl. a. Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Sveriges läkarförbund, Svenska läkarnas nykterhetsförening, Svenska läkarföreningen för bekämpande av alkoholsjukdomarna, Sveriges nykterhetsvänners landsförbund, Svenska diakonsällskapet, Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund, Centralförbundet för nykterhetsundervisning samt Länkens kamratförbund i Göteborg.

Beträffande utredningens förslag att all m e d i c i n s k v å r d av alkoholmissbrukare skall ankomma på landstingen och städerna utom landsting anför *länsstyrelsen i Östergötlands län*, att det kan ifrågasättas om landstingen, vars uppgifter nu står inför en kraftig omedelbar ökning, har reella möjligheter att tillgodose detta krav. Överflyttningen av nykterhetsnämndernas alkoholpolikliniker bör i alla fall ske endast på lång sikt och nämndernas engagemang fortsätta som förut intill dess det står fullt klart att faktiska förutsättningar för en överflyttning föreligger. *Länsstyrelserna i Örebro och Malmöhus län* anser det vara oriktigt eller i vart fall mindre rationellt att beskära nykterhetsnämndernas möjligheter att i egen regi driva alkoholpolikliniker.

Mentalsjukvårdsberedningen framhåller, att det främsta riktmärket för nykterhetsvårdens nydaning bör vara att söka åstadkomma resurser för ökade medicinska insatser med en så nära anknytning som möjligt till den allmänna sjukvårdsverksamheten. Ansvaret härför bör åvila sjukvårdshuvudmännen. Den polikliniska verksamheten kan enligt beredningen mycket väl infogas i de öppna psykiatriska mottagningarna, antingen vid kroppssjukhusen eller i anslutning till mentalsjukhusen.

Landstingsförbundet anför, att även om man godtar synpunkten att den medicinska vården av alkoholistklientelet utgör ett naturligt led i den allmänna sjukvården, så är det knappast lämpligt eller rimligt att i landstingsregi anordna en särskild vårdorganisation för den slutna medicinska vården. Däremot synes det naturligt, att den medicinska vården av alkoholskadade lämnas inom ramen av de allmänna sjukvårdsresurser, landstingskommunerna förfogar över. En utbyggnad av den psykiatriska lasarettsvården pågår, och det har visat sig, att dessa kliniker och den där bedrivna, öppna verksamheten har kunnat göra betydande insatser inom alkoholist-

vården. Förbundet har ingenting att invända mot att dessa institutioner utnyttjas även för den öppna medicinska vård av alkoholskadade, som kan bli nödvändig. Det betonas emellertid, att detta inte innebär, att de primärkommunala insatserna skulle vara överflödiga eller att det vore lämpligt att eliminera eller minska primärkommunernas intresse för sådana åtgärder genom att dra in utgående statsbidrag. Det finns inte skäl för att ålägga landstingskommunerna att anordna särskilda öppna medicinska vårdmöjligheter.

Vad utredningen uttalat och föreslagit rörande de halvöppna vårdformerna har rönt allmänt instämmande från de remissinstanser som uppehållit sig härvid. Sålunda råder enighet om värdet av en fortsatt utbyggnad av inackorderingshemmen; utredningens pessimism rörande familjevårdens framtid mot bakgrunden av den allmänna samhällsutvecklingen delas allmänt.

Mot utredningens förslag om en anknytning av vårdhemmen för frivilligt klientel till landstingen och städerna utanför landsting har *socialstyrelsen* ingen väsentlig erinran. Styrelsen erinrar emellertid om att det ännu är ovisst om och i vilken utsträckning landstingen kan och vill engagera sig i detta arbete. *Medicinalstyrelsen* anser att ett överförande av vårdhemmen till landstingen inte ter sig realistiskt med mindre en genomgripande upprustning först kommer till stånd och garantier skapas för att vårdhemmen verkligen kommer att stå under medicinsk ledning och tillsyn.

Landstingsförbundet framhåller, att de av utredningen föreslagna vårdhemmen inte skulle ha karaktären av sjukhus och att de skulle innebära en helt ny uppgift för landstingskommunerna. En lämplig bestämning av landstingens verksamhetsfält i förhållande till primärkommunernas och statens i fråga om den slutna vården vore, att dra gränsen mellan medicinsk vård och annan vård och låta landstingen ansvara för den medicinska vården. Förbundet finner det anmärkningsvärt, att utredningen ej undersökt möjligheterna att beräkna behovet av vårdplatser inom den föreslagna vårdhemssektorn. Inte ens några överslagsberäkningar eller schematiska uppskattningar skulle stå till landstingskommunernas förfogande. Att på så bristfälliga grunder ålägga landstingskommunerna ett obligatoriskt huvudmannaskap för dessa vårdhem synes förbundet olämpligt. Om statsmakterna, trots det anförda, skulle ålägga landstingskommunerna att anordna öppen medicinsk vård i särskilda former samt vårdhem för alkoholmissbrukare, bör en rad frågor, bl. a. om platsbehovet och de ekonomiska förhållandena, bli föremål för förhandlingar mellan företrädare för staten och landstingen.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län anser det vara förklarligt om landstingen inför den anhopning av betydelsefulla och kostnadskrävande åtgärder, som förestår dem, finner utredningens förslag genomförbara, i vart fall inom de

närmaste åren. Liknande åsikter framföres av länsstyrelserna i *Kopparbergs, Östergötlands och Göteborgs och Bohus län*.

I fråga om utredningens förslag till ändrad statlig anstaltsorganisation anser flertalet hörda remissinstanser, att utredningens beräkning av platsbehovet till 1 400 är alltför låg och vilar på uppskattningar, vilkas bärkraft är vansklig att bedöma. Enligt åtskilliga yttranden talar istället mycket, bl. a. det tilltagande alkoholmissbruket bland ungdom och kvinnor, för ett stegrat platsbehov framdeles.

Den föreslagna grupperingen av de statliga anstalterna i räjong- och riksanstalter anser flertalet remissinstanser vara värd att pröva. *Socialstyrelsen* avstyrker emellertid bestämt utredningens förslag i denna del och framhåller, att utredningen inte har kunnat visa, att den hittills praktiserade ordningen med styrelsen som platsanvisningsorgan har medfört felplaceringar eller andra nackdelar. Härtill kommer enligt styrelsen, att en uppspaltning av anstaltsnätet i räjonger etc. skulle medföra svårigheter att effektivt utnyttja de tillgängliga vårdplatserna. *Överståthållarämbetet* anser, att den föreslagna räjongindelningen kan befaras medföra svårigheter att effektivt utnyttja tillgängliga vårdplatser inom anstaltsorganisationen i dess helhet. Liknande synpunkter framför *länsstyrelsen i Östergötlands län*.

Mentalsjukvårdsberedningen finner de av utredningen uppdragna riktlinjerna för anstaltsorganisationens utformning och indelning i olika anstaltstyper i stort sett tillfredsställande. Förslaget att Salberga skulle utgöra en riksanstalt avstyrkes dock. *Medicinalstyrelsen* anser det vara förenat med mycket stora olägenheter att en anstalt för alkoholmissbrukare drives som en särskild avdelning vid Salberga. Denna fråga bör enligt styrelsen utan dröjsmål bli föremål för förnyat övervägande.

Den av utredningen intagna ståndpunkten att anstaltsvården av alkoholmissbrukare bör stå under central ledning av socialstyrelsen och ej av medicinalstyrelsen omfattas av en majoritet bland remissinstanserna, däribland *socialstyrelsen* själv. Styrelsen för *statens vårdanstalt å Gudhem* anser däremot starka skäl tala för att anstaltsvården i dess helhet föres in under medicinalstyrelsen. *Mentalsjukvårdsberedningen* anför beträffande den frivilliga vården, att om en aktivisering av denna skall ha några utsikter att lyckas, måste åt verksamheten vid vårdhemmen ges en inriktning, som främst bestämmes av psykiatriska och somatiska vårdsynpunkter. Vårdinrättningarna bör stå under tillsyn av den centrala medicinska myndigheten. *Medicinalstyrelsen* uttalar sin anslutning till utredningens förslag, att såväl den kliniska som den öppna medicinska nykterhetsvården skall bedrivas av sjukvårdshuvudmännen, och konstaterar i anslutning härtill, att medicinalstyrelsen i sådant fall blir tillsynsmyndighet för denna del av nykterhetsvården, vårdhemmen häri inbegripna. Mera svårbedömbart ter sig frågan om tillsynsmyndigheten för den föreslagna statliga anstaltsvården. *Medicinalstyrelsen* förordar, att frågan upptages till övervägande i samband

med den kommande översynen av medicinalstyrelsens organisation, varvid även förslaget om en särskild föredragande inom styrelsen i frågor rörande den öppna medicinska nykterhetsvården bör prövas.

De av utredningen i avsnittet om anstaltsvården av tvångsintagna uttalade farhågorna för att det under avsevärd tid framåt torde vara förenat med praktiska svårigheter att allmänt förse anstalterna med resurser för mera kvalificerade medicinska insatser får, framhåller *styrelsen för statens vårdanstalt å Svartsjö*, inte leda till någon minskning av ansträngningarna att öka de nu alltför bristfälliga behandlingsmöjligheterna. Även *överståthållarämbetet* betonar angelägenheten av att anstalternas medicinska och psykiatriska vårdresurser förbättras. *Socialstyrelsen* anser, att varje anstalt bör ha tillgång till åtminstone några sjukplatser som kan användas — förutom vid akuta sjukdomsfall — även för nyanlända patienter i avgiftande och nedlugnande syfte. För sjukvården bör finnas läkare, vid de större anstalterna heltidsanställda. Tillgången till medicinska vårdresurser har enligt styrelsen betydelse inte bara genom de direkta vårdinslagen utan även rent psykologiskt, då medicinsk behandling utgör ett vårdinslag, som klienterna uppfattar som verklig vård. *Svenska läkaresällskapet* framhåller, att vidgat utrymme bör ges åt alkoholfrågan i läkareutbildningen, främst genom ökad undervisning i psykiatri och socialmedicin.

Utredningens farhågor angående vådorna av en utveckling mot alltför schematiskt fastställda vårdtider delas av *överståthållarämbetet*, flertalet *länsstyrelser*, *socialstyrelsen* samt *styrelserna för vårdanstalterna å Svartsjö, Venngarn och Gudhem*.

Vad utredningen anfört om sysselsättning och arbetsdrift har i allt väsentligt rönt instämmande från remissinstanserna. Härvid har *socialstyrelsen* erinrat om det uppdrag som styrelsen erhållit att i samverkan med arbetsmarknadsstyrelsen utreda frågorna om arbetsdrift och sysselsättning vid de erkända och enskilda vårdanstalterna.

Det förslag som utredningen framlagt angående ändrade bestämmelser rörande flitpenning tillstyrks i huvudsak av *styrelserna för vårdanstalterna å Svartsjö, Venngarn och Gudhem*.

Utredningens principiella syn att behandlingen av de unga alkoholisbrukarna skall ske inom barnavårdens och icke inom nykterhetsvårdens ram delas av de remissinstanser som yttrat sig i frågan. *Länsstyrelserna i Malmöhus och Gävleborgs län* framhåller, att statsmakterna måste ägna större uppmärksamhet åt frågan om en klarare gränsdragning mellan nykterhetsnämndernas och barnavårdsnämndernas kompetensområden. Enligt *socialstyrelsen* vore det lämpligt att i nykterhetsvårdslagen uttryckligen ange att densamma är tillämplig endast på person som fyllt 21 år, varvid ett sådant stadgande kunde kompletteras med tillägget att, när särskilda skäl föreligger, åtgärd enligt nykterhetsvårdslagen ändå må företagas beträffande person som fyllt 20 år.

Vad härefter beträffar nykterhetsvårdens kvinnoklientel anser *länsstyrelsen i Gävleborgs län* det vara en brist, att utredningen inte lagt fram något förslag till ökning av resurserna för sluten och halvöppen vård av kvinnor. Även *överståthållarämbetet* anser de nuvarande resurserna för tvångsintagning av kvinnor vara otillräckliga. Ämbetet förordar, att formerna för den tvångsmässiga vården av kvinnoklientelet blir föremål för en ingående utredning i syfte att snarast åstadkomma en förbättring av vårdresurserna.

Vårdmöjligheterna för kvinnliga alkoholmissbrukare är, framhåller *socialstyrelsen*, otillräckliga. Antalet platser på de allmänna vårdanstalterna är för lågt och enskild vårdanstalt finns endast för vårdbehövande från Stockholm. Förbättring av vårdmöjligheterna för denna grupp är därför en angelägen uppgift. I första hand behövs en ersättning för erkända vårdanstalten Hagbyhemmet. Om platstillgången på allmänna vårdanstalter ändå dock visar sig otillräcklig, bör övervägas anordnandet av en ny anstalt för kvinnliga vårdtagare i anslutning till lämpligt mentalsjukhus.

Styrelsen för *statens vårdanstalt å Brotorp* för kvinnliga alkoholmissbrukare anser, att kvinnoklientelet lämpligen borde sammanföras till en enda anstaltsenhet, försedd med erforderliga differentieringsresurser. *Svenska läkaresällskapet* ifrågasätter, om det inte för kvinnornas del skulle vara på tiden att helt överlåta vården av alkoholskadade till de medicinska vårdorganen, särskilt mentalsjukhusen och de psykiatriska klinikerna.

Vikten av att tillfredsställande vårdresurser skapas för de alkoholiserade åldringarna understrykes allmänt bland remissinstanserna, medan åsikterna i viss mån brytes beträffande det sätt på vilket detta bör ske.

Styrelsen för *statens vårdanstalt å Svartsjö* anser det vara angeläget att inom åldringsvårdens ram möjligheter skapas att omhänderta sådana äldre vårdfall, som inte kan vårdas på vanliga ålderdomshem och i brist på andra vårdmöjligheter nu måste tas om hand inom alkoholistvården. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser, att utredningen har skjutit ifrån sig problemet om de alkoholiserade åldringarna och anför härom, att även om de öppna vårdhem som socialstyrelsen föreslagit för detta klientel har en uppgift att fylla, så bör ihågkommas att ingen tvångsintagning eller retentionsrätt avses ifrågakomma för dessa vårdhem. Det måste därför enligt länsstyrelsens uppfattning ankomma på staten att sörja för sluten vård av den ifrågavarande kategorien alkoholmissbrukare. *Länsstyrelsen i Kopparbergs län* anser däremot, att alkoholiserade åldringar inte hör hemma inom den slutna nykterhetsvården. För alkoholiserade och för andra störande åldringar bör i stället tillskapas en särskild typ av vårdhem.

Beträffande det allmänt sociala nykterhetsvårdsklientelet framhåller *styrelsen för statens vårdanstalt å Gudhem*, att det på de statliga alkoholistanstalterna finns åtskilliga patienter hos vilka alkoholmissbruket kan uppfattas som ett symptom på en allmän asocialitet. För detta klientel

utgör vistelse på en alkoholistanstalt inte någon lämplig behandlingsform. Den verkligt asociala patientkategorien bör med det snaraste överföras till andra vårdformer. Såväl *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* som *Svenska läkaresällskapet* beklagar att utredningen vidrört hithörande spörsmål med alltför lätt hand. De asociala, vilka delvis är identiska med asylklientelet, utgör den mest svårbemästrade delen av de alkoholskadade, och en noggrann analys av hela detta problem skulle ha varit till stor nytta.

Utredningens uttalanden angående värdet och nödvändigheten av ett vidgat samarbete mellan å ena sidan nykterhetsvården och å andra sidan en utbyggd arbetsvård understryks av bl. a. *medicinalstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, socialstyrelsen, Svenska läkaresällskapet* och *styrelsen för statens vårdanstalt å Gudhem*.

Vad utredningen i kapitlet om eftervården anfört om provotidens längd vid försökspermission har vunnit allmänt instämmande hos remissorganen.

Utredningens förslag att länsnykterhetsnämnden i sin nuvarande form skall avskaffas, att konsulentverksamheten för nykterhetsvård och andra vårdområden samordnas m. m. anses allmänt ej böra tas upp till slutlig prövning förrän pågående utredningar om socialvårdskonsulenternas verksamhet och länsförvaltningens organisation m. m. slutförts.

Vad utredningen föreslagit i fråga om utbildningen av nykterhetsvårdspersonal tillstyrkes av flertalet remissinstanser, medan styrelsen för *statens vårdanstalt å Venngarn* anser, att behovet av sådan utbildning inte kan tillgodoses med den begränsade utbyggnad som utredningen föreslagit.

Anslagsframställningar

Yrkanden

Styrelserna för statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare å Svartsjö, Venngarn, Brotorp och Gudhem samt — såvitt angår den inom mentalsjukvårdsorganisationen anordnade anstalten Salberga — *medicinalstyrelsen* har i särskilda skrivelser hemställt, att resp. avlöningsanslag höjes med belopp som sammanlagt uppgår till (avrundat) 1 178 000 kr.

	Ökning
<i>Personalförändringar m. m.</i>	
<i>Svartsjö</i>	
1. 1 yrkesmästare Ag 13 (byggnadsunderhåll).....	17 160
2. 1 reparatör Ae 9.....	13 872
3. 2 biträden i reglerad befordringsgång.....	21 480
4. 3 ekonomibiträden högst Ae 5.....	34 953
5. Vikarier m. m.....	66 852
<i>Salberga</i>	
6. ½ kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.....	5 000

Ökning

Venngarn

7. 1 assistent Ae 17.....	21 055
8. 1 förste reparatör Ae 10.....	14 226
9. 2 förmän Ae 9.....	27 010
10. 1 värmeskötare Ae 8.....	12 819
11. 1 kanslibiträde Ae 7.....	12 184
12. 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.....	9 404
13. Semestervikarier (för nya tjänster).....	9 724
14. Arvode till psykolog.....	8 000

Brotorp

15. 1 redogörare Ag 13.....	16 765
16. 1 tillsynsman Ae 11.....	14 981
17. 1 psykolog (med timarvode).....	4 000

Gudhem

18. 3 vårdare Ae 9.....	40 515
19. 1 förmän Ae 9.....	13 505
20. 1 ekonomibiträde Ae 5.....	9 901
21. 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång (A 4).....	10 433
22. Arvode till tandläkare.....	6 500

*Tjänsteförändringar**Svartsjö*

23. Vissa lönegradsfrågor.....	15 347
24. Vissa ersättningar.....	10 200

Venngarn

25. Vissa lönegradsfrågor.....	13 192
--------------------------------	--------

Venngarn, vårdavdelning i Fagersta

26. Viss lönegradsfråga.....	1 304
------------------------------	-------

Brotorp

27. Viss lönegradsfråga.....	1 321
------------------------------	-------

Gudhem

28. Vissa lönegradsfrågor.....	18 814
29. Vissa ersättningar.....	4 700
30. Ytterligare medel till obekvämhettstillägg.....	20 300
31. Ordinariesättningar m. m.....	—

Automatiska förändringar

<i>Svartsjö</i>	302 670
<i>Salberga</i>	29 000
<i>Venngarn</i>	163 707
<i>Venngarn, vårdavdelning i Fagersta</i>	28 253
<i>Brotorp</i>	26 957
<i>Gudhem</i>	152 699

1 178 803*Motiv*

1. Byggnadsstyrelsen, som svarar för Svartsjöanstaltens byggnadsunderhåll, i vilket de intagna deltagar i stor utsträckning, har anhållit att en särskild arbetsledarettjänst inrättas på anstaltens stat i stället för en av byggnadsstyrelsen bekostad arvodestjänst. Anstaltsstyrelsen vitsordar behovet härav och tillstyrker ånyo att en yrkesmästarettjänst i Ag 13 inrättas.

2. För anstaltens fasta maskinanläggningar svarar en maskinchef i Ao 15 och en maskinförman i Ae 11. Den senare handhar därjämte tillsynen av anstaltens vidsträckta elektriska ledningsnät. Motsvarande uppgifter be-

träffande ledningarna för vatten, avlopp och värme ankommer på en reparatör i Ag 9. Arbetsbördan för dessa tjänstemän har ökat. Styrelsen hemställer om en förstärkning av den tekniska personalen med en reparatör i Ae 9.

3. På kamrerarkontoret tjänstgör under kamreraren en kontorist och ett biträde i reglerad befordringsgång. Förutom de kamerala och bokföringsmässiga uppgifter som rör alkoholistanstalten, har denna personal även att fullgöra motsvarande uppgifter beträffande de till Svartsjö förlagda fångvårdsanstalterna. En förstärkning med ett biträde i reglerad befordringsgång erfordras. Styrelsen upprepar härjämte sitt tidigare yrkande om en biträdestjänst i reglerad befordringsgång för lantbruksinspektorens kontor.

4. Anstaltens kök förestås av en köksföreståndare i Ao 13. Därutöver finns två kokerskor i Ae 6 resp. Ae 5 samt tre ekonomibiträden i högst Ae 5. Vidare finns för personalmässen ett extra ekonomibiträde, som avlönas av medel, vilka inräknats i det pris som personalen har att erlagga för tillhandahållen kost. Hela den från personalen inflytande ersättningen inlevereras numera till statsverket som inkomst. Under sådana förhållanden bör lönen för ekonomibiträdet på massen bestridas från anstaltens avlöningsstat.

Köksarbetet har en sådan omfattning att interner måste delta i såväl handräckningsgöromål som själva matlagningen. Styrelsen anser, att internernas deltagande av hygieniska skäl bör begränsas till handräckningsgöromålen. För att en sådan ordning skall kunna genomföras behöver kökspersonalen förstärkas med två ekonomibiträden.

5. Styrelsen hemställer ånyo om medel motsvarande begynnelselönen för två vårdare för att kunna anordna viss utbildningsverksamhet för aspiranter till vårdaretjänst, vilken utbildning för var och en förutsättes omfatta högst 3 månader och varunder viss vikariatjänstgöring skall kunna fullgöras. — Med hänsyn till de fr. o. m. den 1 juli 1962 genomförda lönegradsuppflyttningarna bör de för övertidsersättningar avsedda medlen höjas med 8 000 kr. Med hänsyn till den från innevarande budgetår beslutade höjningen av obekvämhettstillägg, innebärande nästan en fördubbling, bör vidare medelsanvisningen för detta ändamål höjas från 42 500 till 75 000 kr.

6. För skriv- och kontorsgöromål vid Salbergaanstalten finns f. n. endast en halvtidstjänst. Medicinalstyrelsen begär ånyo en förstärkning av skrivhjälpn till assistenten på anstalten. Denne måste nu i så stor utsträckning ägna sig åt skrivarbete, att han inte har möjlighet att i önskvärd utsträckning ägna sig åt de intagna.

7. Venngarnsstyrelsen upprepar tidigare förslag om vissa personalförstärkningar och betonar att behovet härav gör sig alltmer gällande, främst i fråga om assistentpersonalen, som under direktören har att svara för det

socialvårdande arbetet bland vårdtagarna och dessutom betungas av jourtjänst.

8. Maskinpersonalen behöver förstärkas med hänsyn till utökningen av anstaltens maskinanläggningar. För eldningen liksom för underhållsarbeten anlitas de intagna. Härför erfordras kompetent arbetsledning.

9. Styrelsen upprepar tidigare förslag om inrättande av två förmans-tjänster, avsedda för arbetsledare, och framhåller att det är angeläget att kunna disponera arbetsledare i tillräcklig omfattning för att kontinuerligt kunna sysselsätta vårdtagarna i lämpliga utomhusarbeten. I sådant avseende föreligger nu betydande svårigheter eftersom nuvarande tre förmans-tjänster är placerade å jordbruksdriften, som endast kortare perioder kan avstå arbetsledare för andra arbeten. Följden har blivit att en större del av de intagna måste placeras i jordbruksarbete än som från driftssynpunkt skulle vara nödvändigt.

10. Förslaget om en värmeskötartjänst, som tidigare framförts, avser överflyttning till avlöningsstaten av en anställningshavare, som nu avlönas under jordbrukets specialstat.

11.—12. Timavlönad extrapersonal och övertidsarbete måste nu anlitas för att i någon mån täcka den föreliggande bristen på biträdespersonal. Det föreslagna kanslibiträdet avses bl. a. för sekreteraregöromål åt läkaren. Kontorsbiträdet skulle placeras på kamrerarens expedition, där behov föreligger av personalförstärkning.

14. Sedan en heltidsanställd läkare anställts vid anstalten beräknas undersökningen och behandlingen av vårdtagarna komma att intensifieras. Därvid kommer att krävas medverkan av en psykolog. En sådan synes tills vidare böra anställas på deltid med ersättning i form av timarvode.

15. Styrelsen för Brotorpsanstalten betonar angelägenheten av att det vid anstalten finns en kompetent tjänsteman för de administrativa arbetsuppgifterna så att direktören och assistenten icke belastas därmed utan huvudsakligen kan ägna sig åt vårdarbetet.

16. F. n. finns vid anstalten en tillsynsman, vilken närmast under direktören har att utöva tillsyn över ordningen vid anstalten. I övrigt handhar hon bl. a. persedelförrådet, är förman för vårdarpersonalen och fullgör jämte översköterskan jourtjänst under kvällar samt sön- och helgdagar. Såsom avlösare för tillsynsmannen och översköterskan måste en vårdare tagas i anspråk. Genom inrättande av ännu en tjänst som tillsynsman skulle jourtjänsten bli mindre betungande och vårdare icke behöva anlitas som avlösare. Den nye tillsynsmannen skulle därjämte anförtros den närmaste ledningen av fritidsverksamheten.

17. I vårdarbetet erfordras i åtskilliga fall biträde av en psykolog, huvudsakligen som medhjälpare till rådgivande psykiatern.

18.—19. Vid Gudhemsanstalten föreligger ett oavvisligt behov av ytterligare fyra vårdare (jfr bil. 7 till statsverksprop. år 1962 s. 76—77). För att

detta behov skall kunna täckas bör inrättas dels tre nya vårdartjänster, dels en ny förmanstjänst, varigenom den vårdare som är sysselsatt som traktorförare inom arbetsdriften kan frigöras.

20. Styrelsen hänvisar ånyo till att nykterhetsvårdsutredningen föreslagit fem ekonomibiträden för köket, vilket antal skulle räcka för att man skall slippa anlita de intagna för handräckning. Patienter bör i så ringa utsträckning som möjligt sysselsättas härmed. Det har visat sig besvärligt att bland det svårt belastade klientelet finna patienter, som utan allvarliga komplikationer kan delta i arbetet i köket.

21. Anstaltens kamerala avdelning är underbemannad, vilket bl. a. leder till att kamreraren belastas med rena rutingöromål och ej i erforderlig utsträckning kan ägna sig åt de mera kvalificerade uppgifter och den kontroll som i första hand bör ankomma på honom. Styrelsen begär ånyo, att en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång inrättas med placering hos kamreraren.

22. Patienternas tandvård har tidigare i stor utsträckning utförts vid tandpoliklinik, varvid anslagsposten för hälso- och sjukvård belastats med kostnaderna. Sedan styrelsen kunnat deltidsanställa tandläkare, har dessa kostnader överförts till avlöningsanslaget.

23. Anstaltsstyrelsens förslag avser uppflyttningar i lönegrad av följande tjänster vid Svartsjöanstalten, nämligen en förste assistent från Ae 19 till Ao 21, en assistent från Ae 15 till Ao 19, en assistent från Ag 15 till Ae 17, en lantbruksinspektör från Ao 17 till Ao 19, en befallningsman från Ao 11 till Ao 13, en jordbruksförman från Ao 10 till Ao 11, en ladugårdsförman från Ae 10 till Ao 11, en yrkesmästare Ao 11 till verkmästare Ao 13, en tillsynsman Ag 11 till förrådsmästare Ao 13, en arbetsterapeut Ae 9 till yrkesmästare Ae 11, en reparatör Ag 9 till förste reparatör Ae 11, en kontorist Ao 9 till kontorsskrivare Ao 13, en kontorist Ae 9 till kansliskrivare Ae 11 samt en vårdare Ag 9 till tillsynsman Ae 11. Därjämte föreslår styrelsen, att tjänstebeteckningen hantverksföreståndare beträffande fyra dylika befattningshavare i Ao/Ae 11 utbytes mot beteckningen yrkesmästare.

24. Anstaltsstyrelsen föreslår, att arvodet till styrelsens ordförande höjes från 1 200 kr. till 4 000 kr., dagarvudet till styrelsens ledamöter från 30 kr. till 50 kr., arvoden till läkaren för kroppssjukvården och till rådgivande psykiatern från 6 000 kr. till 8 000 kr., arvodet till styrelsens sekreterare från 1 500 kr. till 2 400 kr. samt arvodet till styrelsens jordbrukstekniska biträde från 1 800 kr. till 2 500 kr. Styrelsen hemställer därjämte ånyo, att i stället för nuvarande arvoden på 900 kr. till en predikant och 500 kr. till en organist få disponera ett belopp av 2 000 kr. för religionsvård.

25. Följande tjänster föreslås uppflyttade vid Venngarnsanstalten, nämligen en förste assistent från Ao 19 till Ao 21, en kamrerare från Ao 19 till Ao 21, en lantbruksinspektör från Ae 17 till Ae 19, två assistenter från

Ae 15 till Ae 17, en befallningsman från Ao 10 till Ao 13, en ladugårdsförman från Ao 10 till Ao 11 samt en trädgårdsmästare från Ao 10 till Ao 11.

26. Vid de statsunderstödda vårdanstalterna är ingen föreståndare placerad i lägre lönegrad än A 19 och vid anstalter av samma storleksordning som vårdavdelningen i Fagersta är föreståndaren numera placerad i A 21. Tjänsten som föreståndare vid vårdavdelningen bör uppflyttas från Ae 17 till Ae 19.

27. Husmodern vid Brotorpsanstalten har tillsyn över och är arbetsledare för patienter sysselsatta i köksarbete. Då hon därjämte har att fullgöra en ekonomiföreståndarinnas åligganden är det uppenbart oskäligt att hon skall uppbära lägre lön än en vårdare. Tjänsten bör uppflyttas från Ae 7 till Ae 9.

28. Följande tjänster föreslås uppflyttade vid Gudhemsanstalten, nämligen en förste assistent Ae 19 till direktörsassistent Ae 21, en kamrerare från Ae 17 till Ae 19, två assistenter från Ae 15 till Ae 17, en kurator Ae 13 till assistent Ae 17, två yrkesmästare Ae 11 till förste yrkesmästare Ae 13, en trädgårdsmästare från Ae 10 till Ae 12, en sjuksköterska Ae 9 till över-sköterska Ae 11, en förman Ae 9 till skogsförman Ae 10 samt ett kansli-biträde Ae 7 till kontorist Ae 9.

29. Anstaltsstyrelsen föreslår, att arvodet till styrelsens ordförande höjes från 1 200 till 1 500 kr., arvodet till styrelsens sekreterare från 1 500 till 1 800 kr. samt dagarvode till styrelsens ledamöter från 30 till 60 kr. — Försök har vid upprepade tillfällen gjorts att få anlita psykiater från Falbygdens sjukhus. De hittills avböjande svaren har motiverats med att nu utgående arvode vore för lågt. Styrelsen hemställer därför ånyo om en höjning av arvodet till rådgivande psykiater till 4 000 kr. per år.

30. Till ersättning för obekväm arbetstid har 1962/63 beräknats 19 700 kr. Belastningen 1961/62 uppgick till 30 490 kr. och beräknas 1963/64 stiga till minst 40 000 kr.

31. Anstaltsstyrelsen upprepar sitt yrkande att tjänsterna vid anstalten skall ordinariesättas. Därjämte bör en ingenjörstjänst i Ag 17 ombildas till tjänst i Ae 17 samt en reparatörstjänst i Ag 9 ombildas till tjänst i Ae 9.

Departementschefen

Alkoholmissbruket torde böra uppfattas som ett sammansatt socialt och medicinskt problem. Rehabiliteringen av alkoholmissbrukare bör omfatta såväl sociala åtgärder som psykologisk och medicinsk behandling. Jag delar nykterhetsvårdsutredningens mening att den fortsatta utbyggnaden av nykterhetsvården bör inriktas på att ytterligare skjuta tvångsåtgärderna i bakgrunden och att öka de öppna och frivilliga vårdformernas resurser. Givetvis kräver en sådan utveckling en vidgad samverkan mellan nykterhets-

vården och andra vårdområden, främst sjukvården och arbetsvården. Att den kommunala nykterhetsnämnden även i fortsättningen bör vara primärorgan för den samhälleliga nykterhetsvården finner jag självklart.

Vissa av utredningen framlagda förslag, som förutsätter ändringar i nykterhetsvårdslagen, ämnar jag ta upp i annat sammanhang. Det gäller frågor om läkarrepresentation i nykterhetsnämnderna, fylleriförseelser som specialindikation för tvångsingripande, ansvar för eftervård, återintagning på allmän vårdanstalt och vårdtidens längd vid frivillig vård.

Beträffande den medicinska behandlingen av alkoholmissbrukare föreslår utredningen, att sjukvårdshuvudmännen skall svara för både klinisk och poliklinisk vård. Det synes mig naturligt, att den medicinska vården av alkoholskadade lämnas inom ramen för de allmänna sjukvårdsresurserna. Som landstingsförbundet anfört i sitt remissyttrande pågår f. n. en utbyggnad av den psykiatriska lasarettsvården, och det har visat sig att de psykiatriska klinikerna och den där bedrivna öppna verksamheten har kunnat göra betydande insatser för vården av alkoholskadade. Det finns anledning att räkna med att en fortsatt utbyggnad av den psykiatriska lasarettsvården och andra medicinska vårdresurser skall komma även dessa vårdbehövande tillgodo. Frågan om att lägga hela ansvaret för den medicinska vården av alkoholskadade på sjukvårdshuvudmännen bör dock ses på längre sikt. Under tiden bör de kommunala nykterhetsnämnderna fortsätta att anordna och med hjälp av statsbidrag driva alkoholpolikliniker.

I fråga om den frivilliga anstaltsvården föreslår utredningen, att sammanblandningen av frivilligt ingångna och tvångsintagna på samma anstalt avskaffas. Bestämmelserna i 58 § nykterhetsvårdslagen om frivillig intagning på allmän vårdanstalt föreslås upphävida. Frivilligt vårdsökande skall enligt utredningen hänvisas till särskilda vårdhem, där vårdtagaren ej kan kvarhållas mot sin vilja. Landstingskommunerna föreslås skola svara för att behövliga vårdhem, drivna av antingen landstingen eller annan stabil huvudman, står till buds för nykterhetsvården enligt fastställd vårdhemsplan. Befintliga enskilda vårdanstalter ävensom vissa f. n. erkända anstalter föreslås skola överföras till vårdhemsorganisationen.

Av remissbehandlingen framgår, att förutsättningar i vart fall inte f. n. föreligger för ett genomförande av utredningens förslag i denna del. Jag kan därför inte tillstyrka förslaget. Inte heller kan jag biträda utredningens förslag till ändrad statlig anstaltsorganisation, som delvis har samband med förslaget om vårdhemmen. Vad särskilt beträffar frågan om decentralisering av platsanvisningen delar jag socialstyrelsens uppfattning att det nuvarande systemet i stort sett fungerat väl, under det att ett genomförande av utredningens förslag skulle kunna medföra vissa svårigheter att effektivt utnyttja de tillgängliga vårdplatserna.

Utredningens syfte att främja den frivilliga vården torde i inte oväsentlig utsträckning kunna tillgodoses inom ramen för det befintliga anstalts-

systemet. I det följande (p. 36) ämnar jag föreslå, att medel anvisas för ett 100-tal nya vårdplatser vid enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare. Av de vid allmänna — statliga och erkända — vårdanstalter inskrivna utgör enligt vad jag inhämtat ca 15 procent personer, som intagits på egen ansökan. Möjligheterna bör provas att avdela ett antal erkända anstalter helt eller i huvudsak för frivilligt ingångna. Därmed behöver man inte — såsom enligt utredningens förslag — binda sig för ett visst platsantal för tvångsintagna och ett visst platsantal för frivilliga. Förskjutningar inom de allmänna anstalterna kan ske allteftersom behovet av differentiering varierar. I annat sammanhang kommer jag att föreslå ändrade regler beträffande vårdtiden vid frivillig intagning på allmän anstalt i syfte att främja användningen av denna vårdform.

För vård av kvinnliga alkoholmissbrukare finns nu två allmänna anstalter, Brotorp med 31 platser (statlig) och Hagbyhemmet med 26 platser (erkänd). Endast en enskild anstalt finns med 7 platser. Enligt socialstyrelsens bedömning föreligger behov av ytterligare vårdplatser för såväl tvångsmässig som frivillig intagning.

Vid Hagbyhemmet har vidtagits vissa förbättringsarbeten, men anstalten är i sådant skick att den bör utmönstras. Socialstyrelsen har sedan en tid tillbaka utrett frågan om en ny allmän vårdanstalt för kvinnor och torde, enligt vad jag erfarit, inom kort lägga fram lokalprogram för en statlig vårdanstalt med 40 platser. Frågan härom ämnar jag pröva så snart förutsättningar föreligger för ett ställningstagande. Vidare vill jag nämna, att ett 20-tal platser för kvinnor ingår i de vårdplatser vid enskilda anstalter för vilka jag avser att föreslå medel till anordningsbidrag för nästa budgetår.

I fråga om unga alkoholmissbrukare har både nykterhetsnämnden och barnavårdsnämnden lagenlig rätt och skyldighet att ingripa. Enligt förarbetena till den nya barnavårdslagen skall dock barnavårdsnämnden bära förstahandsansvaret för alkoholmissbrukare som ej fyllt 21 år. Nykterhetsvårdsutredningen förutsätter, att vårdresurserna för detta klientel kommer till stånd inom barnavårdens ram och har inte ansett sig böra gå närmare in på hithörande frågor.

Alkoholmissbrukets nedträngande i allt lägre åldersgrupper är ett allvarligt problem. Vid Långanäs yrkesskola har inrättats en specialavdelning för vården av unga manliga alkoholmissbrukare. Vidare har 1962 års riksdag anvisat medel till uppförande vid Ryagårdens yrkesskola av en sjuk- och behandlingsavdelning som är avsedd att användas för bl. a. unga kvinnliga alkoholmissbrukare. Endast i ett litet antal fall har alkoholmissbruk uteslutande eller väsentligen förorsakat omhändertagande för samhällsvård. I det stora flertalet fall av alkoholmissbruk bland ungdomar torde missbruket, som utredningen också framhållit, utgöra ett delsymtom på allmän missanpassning. Kungl. Maj:t har uppdragit åt socialstyrelsen — som bär ansvar för både ungdomsvård och nykterhetsvård — att under-

söka de nuvarande vårdformerna för unga alkoholmissbrukare och inkomma med de förslag som styrelsen med anledning därav kan finna påkallade.

Vad beträffar frågorna om anstaltsvård dels för alkoholiserade åldringar och dels för det allmänt asociala klientelet torde jag få hänvisa till vad som anförts under punkten 23 i det föregående rörande arbetshemmens framtida användning.

Utredningen föreslår att socialstyrelsen, som i fråga om vården är tillsynsmyndighet för samtliga vårdanstalter för alkoholmissbrukare, också skall bli administrativ centralmyndighet för de statliga anstalterna. Detta förslag biträder jag såtillvida som socialstyrelsen bör vara central myndighet i anslagsfrågor. Härigenom kan — som redan sker beträffande ungdomsvårdsskolorna — de statliga anstalternas medelsbehov vägas mot varandra på verksplanet och en viss elasticitet uppnås i anslagsfördelningen. Dock synes medicinalstyrelsen även framdeles böra handha anslagsfrågorna för Salberga.

Vid behandlingen av frågor som berör anstaltsvårdens innehåll har utredningen framhållit önskvärdheten av ökade medicinska inslag. Häri kan jag instämma. Den nuvarande tillgången på läkare, som är lämpade och villiga att åta sig uppgifter på detta område, sätter vissa gränser för möjligheterna att snabbt förverkliga önskemålen. Särskilda sjuk- och motagningsavdelningar har under senare år inrättats vid vissa anstalter, som ansetts vara i behov härav. Vid två av de statliga vårdanstalterna har tjänster inrättats för heltidsanställda läkare. Det har emellertid visat sig svårt att besätta dessa tjänster likaväl som läkartjänster inom t. ex. ungdomsvårdsskoleorganisationen.

De intagnas sysselsättning betraktar jag som ett viktigt moment i vården. Socialstyrelsen har i sitt remissyttrande erinrat om det uppdrag som styrelsen erhållit att utreda frågor om arbetsdriften vid de erkända och enskilda vårdanstalterna för alkoholmissbrukare. Resultaten av denna utredning kan väntas föreligga inom kort. Därjämte hör erinras om att statskontoret i juni 1962 fått i uppdrag att utreda en rad företagsekonomiska frågor som också avser arbetsdriften bl. a. vid dessa anstalter. I fråga om arbetsersättning m. m. har socialstyrelsen utarbetat ett förslag till enhetligare normer; till denna fråga återkommer jag under nästa anslagspunkt.

I anslutning till de av utredningen uttalade farhågorna för en utveckling mot alltför schematiska vårdtider vill jag understryka vikten av att tidpunkten för försökspermission fastställs med hänsyn till de individuella omständigheterna i varje särskilt fall. Jag biträder utredningens förslag att frågan om förtidsutskrivning — utom beträffande de enligt 45 § nykterhetsvårdslagen kvarhållna, vilkas utskrivning prövas i särskild ordning — regelmässigt skall övervägas då en vårdtagare varit försöksmitterad i sex månader. Om utskrivning därvid ej medges, bör frågan omprövas förslagsvis var tredje månad. En bestämmelse av sådan innebörd bör införas i anstaltsstadgan.

Innan jag lämnar de frågor som står i samband med anstaltsvården vill jag framhålla, att våra kunskaper om både anstaltsklientelet och vårdresultaten är bräckliga. Socialstyrelsen är i färd med att i nära kontakt med socialdepartementet utarbeta planer på en undersökning, som avser att ge underlag för att bedöma bl. a. i vilka avseenden vårdresurser och vårdmetoder kan förbättras.

Beträffande eftervården ämnar jag i annat sammanhang föreslå, att nykterhetsnämndernas ansvar fastslås mera direkt än vad nu är fallet.

Det är av stor vikt, att eftervården planeras redan under anstaltsvistelsen. Ett organiserat samarbete bör inledas och vidmakthållas mellan anstalt och arbetsförmedling. Chefen för inrikesdepartementet kommer senare denna dag att föreslå ytterligare förstärkningar av arbetsförmedlingen, främst i fråga om arbetsvården, utöver dem som beslöts av fjolårets riksdag. Vid bifall därtill kommer förutsättningar att föreligga för att det av mig angivna samarbetet skall komma till stånd i fasta former.

Arbetsmarknadsverket bedriver i växande omfattning beredskapsarbeten bl. a. för särskilt svårplacerade och för specialhänvisad arbetskraft, vilka arbeten delvis har karaktären av skyddad sysselsättning. Dessa åtgärder måste betraktas som högst angelägna särskilt för nykterhetsvårdens del. Självfallet blir det dock därigenom inte mindre nödvändigt att söka ordna arbete i öppna marknaden.

Jämte arbetsanskaffningen är ofta bostadsfrågan av väsentlig betydelse för eftervården. Inackorderingshem bör i större utsträckning än nu användas som sluss ut från anstalten, särskilt då bostad inte kunnat ordnas på annat sätt. Jag tillstyrker utredningens förslag att s. k. övergångshem behandlas som andra inackorderingshem i statsbidragshänseende.

Beträffande statsbidragen till inackorderingshem vill jag erinra om att anordningsbidragen till dessa — liksom även till de enskilda vårdanstalterna — genom beslut av 1962 års riksdag redan höjts fr. o. m. den 1 juli 1962 i enlighet med utredningens förslag. I det följande (p. 36) kommer jag att föreslå, att medel för nästa budgetår beräknas till anordnande av ytterligare ca 125 platser på inackorderingshem.

Jag biträder utredningens förslag om en förenkling av nuvarande regler angående statsbidrag till driften av inackorderingshem och föreslår att driftbidraget, som f. n. utgår med sammanlagt högst 9 kr. i garanti- och beläggningsbidrag, i stället bestämmes till belopp motsvarande 75 procent av de styrkta nettokostnaderna för hemmets drift. Då det emellertid inte torde vara uteslutet att ett dylikt driftbidrag kan komma att visa sig otillräckligt för vissa hem, bör Kungl. Maj:t äga att efter särskild prövning bevilja bidrag därutöver.

Beträffande familjevården har utredningen föreslagit, att statsbidraget — som nu utgör 3 kr. per dag och vårdad person — skall ingå i det allmänna statsbidraget till de kommunala nykterhetsnämnderna, så att en nykter-

hetsnämnds kostnader för familjevård likställs med andra vårdkostnader för nämnden. Jag tillstyrker förslaget.

Till de av mig förordade ändringarna i statsbidragsgrunderna återkommer jag vid behandling av anslagen för resp. ändamål.

Statens bidrag till Länkrörelsen bör utgå i oförändrad form.

Utredningens förslag att länsnykterhetsnämnden i sin nuvarande form skall avskaffas anser jag i likhet med flertalet remissinstanser ej böra upp-
tas till slutlig prövning förrän pågående utredningar om socialvårdskonsu-
lenternas verksamhet och länsförvaltningens organisation m. m. slutförts.
Däremot kan det visa sig möjligt och önskvärt att redan innan man tar
ståndpunkt till eventuella ändringar i länsförvaltningens organisation pröva
socialvårdskonsulentutredningens snart väntade förslag även i den del som
detta kan komma att beröra konsulentverksamheten för nykterhetsvård.

I avvaktan på de förslag som kan komma att framläggas av den inom
civildepartementet tillkallade personalutbildningsberedningen är jag inte
beredd att ta slutlig ställning till vad nykterhetsvårdsutredningen föreslagit
i fråga om utbildningen av nykterhetsvårdspersonal. Vid anmälan av an-
slaget för detta ändamål (p. 39) kommer jag likväl att föreslå en viss me-
delsökning för personalutbildning.

Jag övergår härefter till att beräkna medelsbehovet för nästa budgetår
till avlöningar vid de statliga anstalterna för alkoholmissbrukare.

Som jag förut anfört bör socialstyrelsen göras till central myndighet i an-
slagsfrågor för dessa anstalter (utom Salberga). Detta bör gälla fr. o. m.
den 1 juli 1963. Det synes mig ändamålsenligt att en anslagsteknisk samord-
ning genomföres fr. o. m. nästa budgetår. Jag föreslår, att till avlöningar
erforderliga medel anvisas under ett gemensamt anslag med rubriken Sta-
tens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Avlöningar ävensom att till om-
kostnader erforderliga belopp anvisas under ett gemensamt anslag med
rubriken Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Omkostnader. De
nuvarande fem personalförteckningarna bör sammanföras till en gemensam
förteckning.

En tjänst som assistent i Ae 17 bör inrättas vid Venngarn. Därjämte bör
medel beräknas för ytterligare ett ekonomibiträde i högst Ae 5 vid Svartsjö.

Medlen till arvoden och särskilda ersättningar bör räknas upp. Sålunda
bör beräknas 8 000 kr. till avlönande av en psykolog vid Venngarn, 4 000 kr.
till en psykolog vid Brotorp samt 6 500 kr. till en tandläkare vid Gudhem.
Vid Svartsjö bör nuvarande arvode till en predikant med 900 kr. samt er-
sättning för orgelspelning med 500 kr. utbytas mot ett belopp av 2 000 kr.
för religionsvård. Kungl. Maj:t har den 30 november 1962 fattat beslut om
höjning av vissa arvoden vid förevarande anstalter.

Vidare bör medlen till vikarier m. m. ökas med 14 500 kr., varav 6 000 kr.
avses till avlönande av kontorshjälp vid Brotorp. Till obekvämlighetstillägg
bör beräknas ytterligare 54 800 kr.

I detta sammanhang torde få anmälas, att Kungl. Maj:t medgivit, att en tjänst som ingenjör i högst Ag 15 får finnas inrättad vid Venngarn tills vidare t. o. m. den 30 juni 1963 på villkor att en yrkesmästartjänst vid anstalten ej uppehålls. Medel bör beräknas för ingenjörstjänsten under nästa budgetår.

För bestridande av kostnaderna för vissa av 1962 års riksdag under dess höstsession beslutade löneregleringar bör beräknas ca 40 000 kr. Anstaltsstyrelsernas förslag till tjänsteförändringar m. m. i övrigt kan jag inte tillstyrka i vidare mån än att jag förordar, att vid Gudhem en ingenjörstjänst i Ag 17 och en reparatörstjänst i Ag 9 ombildas till extra ordinarie tjänster.

De av mig i det föregående framförda förslagen medför, inräknat automatiska förändringar, en ökning av anslagsbehovet till de statliga vårdanstalternas avlöningar med 896 000 kr. Ett anslag bör uppföras med 5 344 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa den personalförteckning för statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;
- b) godkänna följande avlöningsstat för statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	959 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	159 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 632 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 521 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	72 000

Summa kr. 5 344 000;

c) till *Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 5 344 000 kr.

[35] 20. **Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Omkostnader.** För innevarande budgetår har på driftbudgeten under rubriken Statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare: Omkostnader anvisats ett förslagsanslag av 1 088 000 kr., under rubriken Statens inom mentalsjuk-

vårdsorganisationen anordnade vårdanstalt för alkoholmissbrukare: Omkostnader ett förslagsanslag av 119 000 kr., under rubriken Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Omkostnader ett förslagsanslag av 883 000 kr., under rubriken Statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare: Omkostnader ett förslagsanslag av 168 000 kr. samt under rubriken Statens vårdanstalt å Gudhem för alkoholmissbrukare: Omkostnader ett förslagsanslag av 507 000 kr. Därjämte har under rubriken Statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholmissbrukare: Vårdavdelning i Fagersta anvisats ett förslagsanslag av 318 000 kr., varav till omkostnader ett belopp av 167 000 kr.

	Svartsjö	Salberga	Venngarn	Back- gården ¹	Brotorp	Gudhem
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare.....	3 000	500	2 000	300	500	1 000
2. Reseersättningar.....	4 000	3 000	12 000	3 000	4 000	10 000
3. Expenser.....	267 000	21 700	201 500	27 000	31 000	96 000
4. Övriga utgifter:						
Inventarier m. m.	37 000	2 500	92 000	3 000	10 000	5 000
Tvätt och renhållning.....	60 000	1 500	35 000	8 000	4 400	36 000
Utspisning m. m.	328 600	50 300	240 000	54 000	50 000	161 000
Beklädnad och sängkläder m. m.	45 000	16 000	62 000	8 000	10 000	21 000
Hälsö- och sjukvård för intagna m. m.	97 000	8 200	70 000	15 000	25 000	50 000
Fritidssysselsättning.....	12 000	—	—	—	—	—
Omkostnader för utskrivna och permitterade.....	85 000	—	70 000	18 000	19 000	60 000
Arbetspremier för handräckning m. m.	118 000	10 000	57 000	20 000	8 000	40 000
Kostnader för transport av intagna m. m.	8 000	—	14 000	3 000	3 000	6 000
Representationskostnader...	400	—	400	100	100	400
Tjänstedräkt.....	7 500	—	—	—	—	—
Underhåll och driftkostnader för bil.....	13 000	5 000	17 000	5 000	—	10 000
Diverse utgifter.....	2 500	300	10 100	2 600	3 000	10 600
Summa kr.	1 088 000	119 000	883 000	167 000	168 000	507 000

¹ Venngarn: vårdavdelning i Fagersta

Den sammanlagda medelsanvisningen till omkostnader vid statliga vårdanstalter för alkoholmissbrukare för budgetåret 1962/63 utgör 2 932 000 kr.

Yrkanden

Anstaltsstyrelserna och — såvitt angår den inom mentalsjukvårdsorganisationen anordnade anstalten (Salberga) — medicinalstyrelsen har i särskilda skrivelser hemställt, att nyssnämnda anslag höjes med belopp som tillhoppa uppgår till 273 400 kr.

	Utgifter		Anslag	Petita	Ökn. el.
	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	minskn.
<i>Svartsjö</i>					
1. Sjukvård m. m. åt befattningshavare.....	3 441	4 744	3 000	4 000	+ 1 000
2. Bränsle, lyse och vatten...	207 085	219 704	240 000	250 000	+ 10 000
3. Övriga expenser.....	22 270	25 746	27 000	37 000	+ 10 000
4. Inventarier m. m.....	15 231	81 058	37 000	35 000	— 2 000
5. Tvätt och renhållning.....	61 226	58 186	60 000	75 000	+ 15 000
6. Proviant till intagna.....	237 620	210 763	230 600	300 000	+ 69 400
7. Fritidssysselsättning.....	9 162	11 763	12 000	15 000	+ 3 000
8. Omkostnader för utskrivna och permitterade.....	77 454	72 954	85 000	90 000	+ 5 000
9. Arbetspremier för handräckn.	99 631	133 834	118 000	140 000	+ 22 000
10. Representationskostnader...	—	—	400	1 000	+ 600
<i>Salberga</i>					
11. Utspisning.....	47 887	34 919	50 300	55 300	+ 5 000
<i>Venngarn</i>					
12. Övriga expenser.....	33 978	33 998	31 500	34 000	+ 2 500
13. Inventarier m. m.....	25 695	27 429	92 000	65 000	— 27 000
14. Tvätt och renhållning.....	32 091	42 443	35 000	50 000	+ 15 000
15. Proviant till intagna.....	224 010	232 989	250 000	265 000	+ 15 000
16. Hälso- och sjukvård för intagna.....	83 130	93 500	70 000	90 000	+ 20 000
17. Flitpenningar för handräckning.....	62 643	72 283	57 000	70 000	+ 13 000
18. Diverse utgifter.....	5 995	10 032	10 100	15 000	+ 4 900
<i>Venngarn: vårdavdelning i Fagersta</i>					
19. Inventarier.....	1 929	11 925	3 000	7 000	+ 4 000
20. Hälso- och sjukvård för intagna.....	7 583	4 905	15 000	10 000	— 5 000
21. Omkostnader för utskrivna och permitterade.....	20 183	7 383	18 000	12 000	— 6 000
<i>Brotorp</i>					
22. Reseersättningar.....	3 147	3 193	4 000	7 000	+ 3 000
23. Bränsle, lyse och vatten...	14 367	29 426	25 000	30 000	+ 5 000
24. Övriga expenser.....	3 968	8 831	6 000	10 000	+ 4 000
25. Inventarier m. m.....	1 136	49 719	10 000	21 000	+ 11 000
26. Tvätt och renhållning.....	2 299	4 194	4 400	6 400	+ 2 000
27. Flitpenningar för handräckning.....	6 882	11 691	8 000	18 000	+ 10 000
28. Diverse utgifter.....	1 996	2 983	3 000	5 000	+ 2 000
<i>Gudhem</i>					
29. Bränsle, lyse och vatten...	63 903	84 784	70 000	80 000	+ 10 000
30. Övriga expenser.....	24 369	28 980	26 000	30 000	+ 4 000
31. Inventarier m. m.....	4 735	32 988	5 000	31 000	+ 26 000
32. Tvätt och renhållning.....	38 520	46 834	36 000	48 000	+ 12 000
33. Proviant till intagna.....	144 685	171 321	140 000	149 000	+ 9 000
					+ 273 400

Motiv

2. *Bränsle, lyse och vatten.* Under nästa budgetår tillkommer uppvärmningskostnader för ett nytt personalbostadshus och en ny verkstadsbyggnad. Vidare torde höjda bränslekostnader vara att emotse.

3. *Övriga expenser.* Kostnadsstegringar samt utvidgningen av anstaltens verksamhet beräknas medföra ytterligare kostnader för telefon och kontors-utensilier. Vidare erfordras anskaffning av vissa kontorsmaskiner m. m.

4. *Inventarier m. m.* Av anslaget för 1962/63 har 15 000 kr. anvisats för löpande underhåll samt 22 000 kr. för engångsanskaffning av ny tandläkarutrustning. Med hänsyn till utökningen av anstaltens lokalbestånd samt höjningen av den allmänna prisnivån bör medelsanvisningen för det löpande inventarieunderhållet höjas till 20 000 kr. För 1960/61 anvisades ett belopp av 12 000 kr. för utrustning av det beslutade nya bostadshuset för ogift personal. Då uppförandet av huset försenats, har beloppet återlevererats till statsverket. Byggnaden väntas nu bli färdig under 1963/64, varför medel för utrustning ånyo bör anvisas. På grund av prisstegringar torde det ursprungligen beräknade beloppet böra höjas till 15 000 kr.

5. *Tvätt och renhållning.* Med hänsyn till kostnadsstegringar bör posten höjas med 5 000 kr. Städningen i de nya lokalerna bör ej anförtros internerna, utan särskild städhjälp bör anlitas. Härför beräknas 10 000 kr.

6. *Proviant till intagna.* Den genomsnittliga portionskostnaden, som 1961/62 uppgick till 4: 54 kr. beräknas under 1963/64 stiga till 5 kr. Härtill kommer att vid tidigare anslagsberäkningar den uppskattade kostnaden för det totala antalet portioner minskats med den ersättning, som personalen beräknats komma att erlägga för tillhandahållen kost. Anstalten har från riksrevisionsverket erhållit anvisning om att denna ersättning i stället skall inlevereras till statsverket som inkomst och att anslaget till utspisning vid sådant förhållande skall beräknas efter det uppskattade totala antalet portioner. Den begärda höjningen av medelsanvisningen förklaras till större delen härav.

7. *Fritidssysselsättning.* Styrelsen hemställer, att medelsanvisningen med hänsyn till prisstegringar höjes med 3 000 kr.

8. *Omkostnader för utskrivna och permitterade.* Styrelsen har konstaterat, att man inom närgränsande vårdområden håller en något högre klädstandard än på Svartsjöanstalten. Då en god utrustning inte kan fränkännas en viss betydelse för rehabiliteringen av de intagna, anser styrelsen en höjning av anslagsposten önskvärd.

9. *Arbetspremier för handräckning.* Posten bör uppräknas med hänsyn till belastningen samt den fortgående intensifieringen av sysselsättningsverksamheten.

10. *Representationskostnader.* Medelsanvisningen har varit oförändrad i över tio år. Styrelsen föreslår, att posten av redovisningstekniska skäl upptages till 1 000 kr.

11. *Utspisning.* Posten bör räknas upp med hänsyn till höjda priser på livsmedel.

12. *Övriga expenser.* Under budgetåret 1961/62 uppgick enbart telefonkostnaderna till 25 500 kr.

13. *Inventarier m. m.* Av det för 1962/63 anvisade anslaget är ett belopp av 13 000 kr. beräknat för ordinärt underhåll, medan återstoden anvisats för engångsanskaffning av vissa inventarier samt utbyte av bilar. Såsom styrelsen tidigare framhållit är anstaltens inventariebestånd så nedslitet att en genomgående upprustning är nödvändig. För nästa år föreslås därför ett anslag av 65 000 kr., varav 15 000 kr. för ordinärt underhåll och 50 000 kr. för engångsanskaffning.

14. *Tvätt och renhållning.* Anstaltens tvätt utföres vid erkända vårdanstalten Åsbrohemmet, vars taxa härför nu höjts med 50 procent. — Styrelsen finner det angeläget, att städerskor i ökad omfattning kan anställas för städningsarbete, varigenom ordning och trivsel i anstaltslokalerna skulle kunna tillgodoses bättre än vad nu är fallet, då man i huvudsak måste lita till de intagnas arbetskraft.

15. *Proviant till intagna.* Prishöjningar torde påkalla en uppräkningspost.

16. *Hälso- och sjukvård för intagna.* Styrelsen föreslog föregående år en uppräkningspost med hänsyn till belastningen. Med hänvisning till att anstalten skulle få en egen heltidsanställd läkare sänktes emellertid anslaget från 75 000 till 70 000 kr. Läkartjänsten är visserligen icke ännu tillsatt, men styrelsen håller för troligt att omkostnaderna för hälso- och sjukvården inte kan nedbringas. Snarare torde man få räkna med att en intensivare medicinsk behandling kan medföra ökade kostnader.

17. *Flitpenningar för handräckning.* Prishöjningar på varor för personliga behov m. m. har nödvändiggjort en höjning av flitpenningen. Dessutom har den inom arbetsdriften tillämpade ackordsersättningen medfört en motsvarande höjning av flitpenningen till intagna, som utför arbete för anstaltens egen räkning.

18. *Diverse utgifter.* Anslaget avser i huvudsak omkostnader för fritidsverksamhet. Denna har under senare år fått allt större omfattning, särskilt sedan under avlöningsanslaget medel anvisats för fritidsledare.

19. *Inventarier m. m.* Det anvisade anslaget är otillräckligt för nyinköp till ersättning för numera helt nedslitna äldre inventarier. Medel behövs för inköp av nya inventarier till samtliga rum, stolar, elektrisk armatur, köksinventarier m. m. Av den föreslagna uppräkningsposten har 2 000 kr. avsetts som engångsförhöjning.

21. *Omkostnader för utskrivna och permitterade.* De intagna erhåller i betydande omfattning dagspermissioner för arbete i fria marknaden. Styrelsen har föreskrivit, att dessa intagna av sin arbetsinkomst i regel själva skall svara för erforderlig utrustning vid permission eller utskrivning.

22. *Reseersättning*. Posten föreslås uppräknad med 3 000 kr. med hänsyn till att direktören, vars tjänstebostad ännu ej färdigställt, dagligen måste färdas i egen bil från Örebro till anstalten och åter. Från anslagsposten utgår även ersättning till rådgivande psykiater för resa från och till Stockholm.

23. *Bränsle, lyse och vatten*. Efter tillbyggnad av anstalten har bränsle-kostnaden ökat. Utgifterna väntas stiga ytterligare då bostadshuset för ogift personal blir uppfört.

24. *Övriga expenser*. Sedan en mindre telefonväxel installerats och telefonanläggningen utökats, beräknas telefonkostnaderna komma att uppgå till ca 7 000 kr. för år. För kontorsmaterial m. m. kan icke räknas med mindre belopp än 3 000 kr. Posten bör uppräknas med 4 000 kr.

25. *Inventarier m. m.* Det för budgetåret 1961/62 anvisade beloppet, 50 000 kr., har tagits i anspråk för utrustning av de nya vårdavdelningarna m. m. Det återstår att skaffa inventarier till fyra enkelrum och fyra dubbelletter i det planerade bostadshuset för ogift personal, som emellertid inte väntas bli inflyttningsklart förrän under budgetåret 1963/64. Det för budgetåret 1962/63 till inventarier anvisade beloppet bör enligt styrelsen få tagas i anspråk för inköp av inventarier i samband med den planerade ombyggnaden av anstaltens kök. Det blir således nödvändigt att för 1963/64 anvisa medel för utrustning av bostadshuset för ogift personal. Härför erfordras 18 000 kr. För underhåll beräknas 3 000 kr. Anslaget bör ökas med 11 000 kr.

26. *Tvätt och renhållning*. Från anslagsposten bör bestridas även kostnaderna för underhåll och planering av anstaltstomten.

27. *Flitpenningar för handräckning*. Med hänsyn till att flitpenningen är avsevärt högre vid andra anstalter, såväl inom nykterhets- som fångvården, har styrelsen ansett det nödvändigt att höja den normala flitpenningen vid Brotorpsanstalten från 1: 50 à 2 kr. till 3: 50 kr. per dag.

28. *Diverse utgifter*. Den tidigare mycket blygsamma fritidsverksamheten håller nu på att utbyggas, varför en uppräknning av anslagsposten är nödvändig.

29. *Bränsle, lyse och vatten*. Anslagsposten bör uppräknas med 10 000 kr. med hänsyn till belastningen.

30. *Övriga expenser*. Av utgifterna budgetåret 1961/62 belöpte sig omkring 20 000 kr. på telefon- och annonskostnader. Belastningen på anslagsposten beräknas stiga till minst 30 000 kr.

31. *Inventarier m. m.* För utbyte av anstaltens två bilar, vilka vid ingången av budgetåret 1963/64 beräknas ha körts 17 000 resp. 10 000 mil, erfordras 21 000 kr. För anstaltens behov i övrigt under anslagsposten erfordras minst 10 000 kr.

32. *Tvätt och renhållning*. Den höga belastningen beror dels på en strävan att vid anstalten uppehålla en hög hygienisk standard, dels på nöd-

vändigheten att anlita privat tvättinrättning, vilket leder till stora tvättkostnader, som dock sannolikt kompenseras av att den anlitade tvättmetoden är förhållandevis skonsam. Minst 48 000 kr. torde erfordras under nästa budgetår.

33. *Proviant till intagna.* Posten bör räknas upp med 9 000 kr. med hänsyn till belastningen och prisstegringar.

Departementschefen

I enlighet med vad jag anfört under föregående anslagspunkt bör ett gemensamt omkostnadsanslag anvisas för de statliga vårdanstalterna för alkoholmissbrukare.

Jag föreslår en kraftig uppräknings av medlen för arbetsersättningar m. m. för att enhetligare ersättningsbelopp skall kunna utgå. För ändamålet bör för nästa budgetår beräknas 330 000 kr., vilket innebär en höjning av medelsanvisningen i förhållande till innevarande budgetår med 77 000 kr.

Posterna till sjukvård m. m. åt befattningshavare samt reseersättningar bör räknas upp med 1 000 resp. 500 kr.

För bränsle, lyse och vatten beräknar jag ytterligare 20 000 kr. samt för övriga expenser ytterligare 12 500 kr.

Medlen till inventarier m. m. torde böra minskas med 45 000 kr., varvid jag för Venngarn räknat med 67 000 kr. mindre än för innevarande budgetår, då 79 000 kr. anvisats för anskaffningar m. m. För tvätt och renhållning samt proviant till intagna bör beräknas ytterligare 22 000 resp. 93 000 kr., under det att medlen för hälso- och sjukvård för intagna samt omkostnader för utskrivna och permitterade bör kunna minskas med 8 000 resp. 6 000 kr. främst med hänsyn till belastningen. Någon särskild post till representationskostnader synes inte böra upptagas.

För övriga här ifrågakommande ändamål bör beräknas oförändrade belopp.

Till följd av vad jag här anfört bör medelsanvisningen ökas med 168 000 kr. och ett anslag uppföras med 3 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens vårdanstalter för alkoholmissbrukare: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 100 000 kr.

[36] 21. **Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	850 000	434 509
1962/63	1 150 000	
1963/64 (förslag)	1 500 000	

Från anslaget utgår bidrag för anordnande av erkänd eller enskild vårdanstalt för alkoholmissbrukare eller av inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden. Bidraget utgår med högst 10 000 eller, om särskilda skäl för högre bidrag föreligger, 15 000 kr. per vårdplats. Bidraget får inte överstiga vad som tillskjutes från annat håll, om ej särskilda skäl föranleder därtill.

Socialstyrelsen har anfört, att 2 852 458 kr. fanns inestående på anslaget den 1 juli 1962. Av detta belopp hänför sig 538 315 kr. till beviljade men ej utbetalade bidrag, 987 000 kr. till bidrag varom endast ansökan gjorts och återstoden, 1 327 143 kr., till projekt beträffande vilka bidragsansökningar väntas.

Antalet platser på de allmänna vårdanstalterna uppgick den 1 juli 1962 till 2 128. Platserna fördelade sig på statliga och erkända vårdanstalter på följande sätt.

	Statliga vårdanstalter	Erkända vårdanstalter	Samtliga
Permanenta vårdplatser.....	385	1 521	1 906
Provisoriska vårdplatser	93	129	222
	478	1 650	2 128

Socialstyrelsen beräknar, att behovet av vårdplatser på allmänna (statliga och erkända) anstalter under den närmaste framtiden kan komma att avsevärt överstiga 2 300.

Beträffande de statliga anstalterna räknar socialstyrelsen inte med någon ändring av antalet tillgängliga vårdplatser under de närmaste budgetåren. De provisoriska platserna vid Svartsjö- och Venngarnsanstalterna ävensom vid den till Venngarn anslutna vårdavdelningen i Fagersta (Backgården), beräknas alltså vara i bruk tills vidare.

I fråga om erkända vårdanstalter räknar socialstyrelsen med ett tillskott av 21 vårdplatser genom ianspråktagande av för budgetåret 1962/63 anvisat belopp till utbyggnad av vissa anstalter. Vid bifall till vissa förslag, som styrelsen lägger fram om lånemedel till nybyggnader m. m. vid erkända vårdanstalter, beräknas 13 nya vårdplatser tillkomma. Vårdplatsantalet skulle då komma att utgöra 1 684 vid de erkända vårdanstalterna och 2 162 totalt vid de allmänna vårdanstalterna.

Anordnandet av en ny allmän vårdanstalt för kvinnor som ersättning för Hagbyhemmet med dess 26 vårdplatser får, framhåller socialstyrelsen, betraktas som en synnerligen angelägen uppgift. En ny anstalt för kvinnor med 40 vårdplatser skulle innebära ett nettotillskott på 14 platser, varigenom det totala vårdplatsantalet vid de allmänna vårdanstalterna skulle stiga till 2 176. Detta vårdplatsantal stämmer enligt styrelsen illa med det av styrelsen framräknade platsbehovet, som vissa tider på året kan uppgå till 2 500—2 600 platser. Styrelsen finner sig dock inte f. n. böra föreslå

någon ökning av platsantalet utöver vad som här angivits, särskilt med hänsyn till önskemålet att i görlig mån begränsa den tvångsmässiga anstaltsvården. Socialstyrelsen förutsätter därvid att dess äskanden om medel till utökning av vårdmöjligheterna vid enskilda vårdanstalter och inackorderingshem vinner beaktande. Befintliga provisoriska vårdplatser torde tills vidare få bibehållas.

Anordningsbidraget till den nya vårdanstalten för kvinnor bör beräknas efter maximibeloppet 15 000 kr. per plats eller till 600 000 kr. för 40 platser. Behov av ytterligare medel för samma ändamål anmäles av styrelsen under anslaget till Lån till nybyggnader m. m. vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare.

Antalet *enskilda vårdanstalter* uppgick den 1 juli 1962 till 16 med sammanlagt 365 vårdplatser. Framställningar har redan ingivits om ytterligare bidrag till Nordsjöhemmet, Solvikshemmet och Tingsätra vårdhem samt om anordningsbidrag till en ny anstalt (Dennicketorp) med 20 vårdplatser. Vid bifall till dessa framställningar kommer antalet platser under budgetåret 1962/63 att stiga med 37 till 402. Vidare föreligger framskridna planer på utvidgning av befintliga eller tillskapande av nya enskilda anstalter. Ett förverkligande av dessa planer skulle medföra ett tillskott på 109 platser. Socialstyrelsen framhåller därjämte, att Malmö stad planerar en ny enskild vårdanstalt för män med 30 vårdplatser och att intresse finnes för anordnande i Jämtlands län av en vårdanstalt med omkring 15 platser. Enligt socialstyrelsens åsikt föreligger slutligen behov av ytterligare en enskild vårdanstalt för kvinnor med omkring 15 platser.

Om samtliga dessa platser inrättas kommer platsantalet på de enskilda vårdanstalterna att uppgå till 571. Detta vårdplatsantal överstiger, framhåller socialstyrelsen, tämligen avsevärt det av föredragande departementschefen vid anmälan av motsvarande anslag för innevarande budgetår beräknade antalet 428 (1962 års statsverksprop., bil. 7, s. 84). Styrelsen framhåller emellertid, att de befintliga enskilda vårdanstalterna utnyttjas mycket hårt — under budgetåret 1961/62 till nära 96 % — och att tillgången på vårdplatser långtifrån motsvarar efterfrågan.

Medel bör enligt socialstyrelsen anvisas för anordnande av 162 nya platser vid enskilda vårdanstalter under budgetåret 1963/64. Medelsbehovet härför uppgår enligt styrelsens beräkningar till 1 870 000 kr.

I fråga om bidrag till anordnande av *inackorderingshem* anför socialstyrelsen, att antalet sådana hem den 1 juli 1962 uppgick till 17 med sammanlagt 231 vårdplatser. Vid ingången av budgetåret 1963/64 beräknas 289 platser finnas, sedan nya inackorderingshem i Malmö, Hälsingborg och Lund tagits i bruk.

Härutöver planeras i Stockholm ett nytt inackorderingshem för män med 60 platser och ett nytt hem för kvinnor med 9 platser. Därjämte föreligger i ett flertal kommuner planer på anordnande av inackorderingshem

medförande ett ytterligare tillskott av ca 100 platser, av vilka minst 75 av socialstyrelsen beräknas komma till stånd under budgetåret 1963/64.

Med hänsyn till de anförda planerna finner sig socialstyrelsen böra räkna med 144 nya inackorderingshemsplatser under budgetåret 1963/64. Det sammanlagda platsantalet skulle då uppgå till 433. Medelsbehovet uppgår enligt styrelsens beräkningar till ca 1 730 000 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet för anordnande av erkända och enskilda vårdanstalter samt inackorderingshem skulle således uppgå till ca 4 200 000 kr. Vid bestämmande av anslagsbehovet bör avräknas en beräknad ingående reservation på anslaget den 1 juli 1963 av 1 174 143 kr. Socialstyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med (avrundat) 3 025 000 kr.

Departementschefen

Beträffande de allmänna vårdanstalterna har riksdagen tidigare godtagit att ca 2 100 platser uppställas som mål för utbyggnaden. Det kan beräknas, att antalet vårdplatser på de erkända vårdanstalterna vid ingången av budgetåret 1963/64 kommer att ha stigit med 21 till 1 671. De fem statliga vårdanstalterna har 478 vårdplatser. Antalet vårdplatser på de allmänna vårdanstalterna kommer således att uppgå till 2 149.

Socialstyrelsen har i sin anslagsframställning räknat med ett vårdplatsbehov, som överstiger 2 300 platser och vid vissa tider på året kan uppgå till 2 500—2 600 platser. För egen del anser jag behovet av vårdplatser för alkoholmissbrukare totalt bli tämligen väl tillgodosett med hänsyn till den väsentliga ökning av platsantalet på de enskilda vårdanstalterna som torde vara att emotse. Såsom jag tidigare framhållit (p. 34) synes det mig angeläget att vid den fortsatta utbyggnaden av nykterhetsvårdens resurser åstadkomma en förskjutning från tvångsåtgärder till frivillig vård.

Till belysande av platsbehovet kan nämnas att antalet närvarande vårdtagare på de allmänna vårdanstalterna år 1961 utgjorde lägst 1 756 och högst 2 062 samt 1962 (fram till den 1 november) lägst 1 713 och högst 1 990. — Antalet av länsstyrelserna meddelade intagningsbeslut uppgick under de tre första kvartalen 1962 till 1 922 mot 2 097 under motsvarande tid 1961 och 2 331 under motsvarande tid 1960. Antalet ansökningar hos socialstyrelsen om vårdplats på allmän vårdanstalt uppgick under de tre första kvartalen 1962 till 2 155 mot 2 320 under motsvarande tid år 1961 och 2 428 under motsvarande tid 1960. Antalet intagningsbeslut resp. ansökningar om vårdplats har sålunda under senare tid visat en sjunkande tendens såvitt angår de allmänna anstalterna.

Socialstyrelsen torde som förut nämnts (p. 34) inom kort komma att avlämna förslag om en ny statlig vårdanstalt såsom ersättning för erkända vårdanstalten för kvinnor Hagbyhemmet. Medel för anordnande av vård-

platser vid erkända vårdanstalter synes ej böra beräknas för nästa budgetår.

I fråga om de enskilda anstalterna har 1962 års riksdag godtagit en utbyggnad av vårdplatsantalet till 428. Den 1 juli 1962 var antalet vårdplatser på dessa anstalter 365. Detta vårdplatsantal torde under innevarande budgetår komma att stiga med 17 till 382. För nästa budgetår bör enligt min mening medel anvisas för ett 100-tal platser utöver sistnämnda antal. Den erforderliga medelsanvisningen beräknar jag till 1 255 000 kr.

Beträffande inackorderingshemmen har 1962 års riksdag godtagit en utbyggnad till 386 vårdplatser. Antalet platser vid hemmen uppgick den 1 juli 1962 till 231 och torde stiga till omkring 289 vid utgången av innevarande budgetår. Med hänsyn till de långt framskridna planer som i ett flertal kommuner föreligger på anordnande av nya inackorderingshem ävensom till angelägenheten av att denna vårdform utbyggs ytterligare föreslår jag, att medel för nästa budgetår anvisas till anordnande av 125 nya platser vid inackorderingshem. För ändamålet erfordras ca 1 540 000 kr.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att jag vid anmälan av nykterhetsvårdsutredningens betänkande (p. 34) förordat, att till sådana inackorderingshem som nu benämnes övergångshem skall kunna utgå anordningsbidrag enligt samma grunder som gäller för de vanliga inackorderingshemmen för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden. De nya reglerna bör tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1963.

Medelsbehovet för de av mig förordade nya platserna kan beräknas till 2 795 000 kr. Anslaget torde med hänsyn till väntad reservation böra uppföras med avrundat 1 500 000 kr.

Kungl. Maj:t bör liksom hittills kunna vid fördelningen av anslaget avvika från vad som vid anslagsberäkningen upptagits för de olika bidragsändamålen.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig förordade ändringar av grunderna för bidrag till anordnande av inackorderingshem för alkoholmissbrukare;

b) till *Bidrag till anordnande av erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

[37] 22. Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	21 000 000	21 286 301
1962/63	22 500 000	
1963/64 (förslag)	24 500 000	

Från anslaget utgår bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare samt vid inackorderingshem för omhändertagande av alkoholmissbrukare under fritiden ävensom bidrag till kostnader för familjevård av alkoholmissbrukare. Bidrag utgår fr. o. m. den 1 juli 1962 med högst 16 eller i vissa fall 17 kr. för dag och vårdplats (garantibidrag) samt högst 15 kr. för dag och vårdad person (beläggningsbidrag). Utöver angivna maximibelopp äger emellertid Kungl. Maj:t att, om särskilda skäl föreligger, bevilja ytterligare driftbidrag.

Socialstyrelsen har föreslagit, att anslaget höjes med 2 100 000 kr. till 24 600 000 kr.

I fråga om driftbidragen till *erkända och enskilda vårdanstalter* föreslår socialstyrelsen en höjning av gällande maximibelopp och anför härom bl. a. följande.

För de erkända vårdanstalternas del innefattar de nuvarande bidragsbeloppen även ersättningar för vissa särskilda vårdkostnader för intagna, som intill utgången av budgetåret 1961/62 utgått i särskild ordning. Socialstyrelsen framhåller, att maximibeloppen är otillräckliga i vad avser de erkända vårdanstalterna. I en framställning angående statsbidrag till driftkostnaderna vid dessa anstalter under budgetåret 1962/63 anser sig styrelsen ha redovisat behov som för omkring hälften av anstalterna överskrider de normala maximibidragen på 16 resp. 15 kr. Ändå har därvid hänsyn inte kunnat tagas till alla föreliggande behov av ytterligare personal för tillgodoseende av egentlig vård och personlig omvårdnad, sysselsättning, fritidsverksamhet, eftervård m. m. De lönegradsuppflyttningar för viss personal, särskilt assistenterna, som styrelsen anser oundgängligen erforderliga om ej rekryteringen och personaltillgången skall äventyras, medför ytterligare kostnader. Vidare måste vid beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1963/64 hänsyn tagas till de löneförbättringar som genomföres fr. o. m. ingången av år 1963. Enligt socialstyrelsens mening tyder de anförda omständigheterna på att det normala garantibidragets maximibelopp bör höjas med 2 kr. till 18 kr., under det att beläggningsbidragets maximibelopp kan fastställas till oförändrat 15 kr.

Beträffande de enskilda vårdanstalterna framhåller socialstyrelsen, att även dessa i viss utsträckning påverkas av de ovan anförda omständigheterna. Dessa anstalter är emellertid i allmänhet inte lika hårt trängda i ekonomiskt hänseende, då de uppbär viss vårdavgift och inte heller behöver bestrida de särskilda vårdkostnader som åvilar erkända vårdanstalter.

Rörande behovet av medel för driftbidrag till de erkända och enskilda anstalterna framlägger socialstyrelsen följande beräkning. Om styrelsens förslag rörande anvisande av medel för budgetåret 1963/64 till anordnande av nya vårdplatser vinner bifall, anser styrelsen det sannolikt, att i genomsnitt 2 131 vårdplatser — 1 671 på erkända och 460 på enskilda anstalter — kommer att vara i bruk på de statsunderstödda vårdanstalterna under an-

givna budgetår. Under budgetåret 1961/62 uppgick beläggningsfrekvensen vid de erkända vårdanstalterna till 90,6 procent och vid de enskilda anstalterna till 95,7 procent. Under förutsättning av samma beläggningsfrekvens beräknas vårddagsantalet under budgetåret 1963/64 komma att utgöra omkring 553 000 vid de erkända och 161 000 vid de enskilda anstalterna eller tillhopa 714 000. Med utgångspunkt i nämnda vårddagsantal och en beräknad genomsnittskostnad per vårddag av 32 kr. vid de erkända och 29 kr. vid de enskilda vårdanstalterna uppgår medelsbehovet till 18 657 000 kr. resp. 4 780 000 kr. eller till sammanlagt 23 437 000 kr.

Socialstyrelsen framhåller i detta sammanhang, att styrelsen de två senaste åren framfört den uppfattningen att den nuvarande konstruktionen av statsbidragen till de erkända och enskilda vårdanstalterna inte är ändamålsenlig. Styrelsen föreslår ånyo ett system med efter varje anstalts behov beräknade bidrag till avlöningar och omkostnader enligt stater, som uppgöres i huvudsak på samma sätt som för de statliga anstalterna. Ett sådant system skulle bl. a. bättre än det nuvarande kunna anpassas till kostnadsutvecklingen och till förhållandena vid de olika anstalterna samt ge möjlighet till klara föreskrifter om personaltillgång m. m.

Vad angår bidragen till driftkostnader vid *inackorderingshem* för alkoholmissbrukare räknar socialstyrelsen med att i genomsnitt omkring 350 vårdplatser kommer att stå till förfogande under budgetåret 1963/64. Med ett garantibidrag av 5 kr. och ett beläggningsbidrag av 4 kr. samt en genomsnittlig beläggning av omkring 85 procent beräknas medelsbehovet för budgetåret till 1 073 000 kr.

Enligt 3 § i bidragskungörelsen (1962: 332) utgår statsbidrag till *familjevård* med högst 3 kr. för dag och vårdad person. Medelsåtgången för ändamålet var 14 994 kr. under budgetåret 1961/62. Statsbidraget till denna vårdform är, framhåller socialstyrelsen ånyo, ur flera synpunkter otidsenligt. Jämlikt 2 § kungörelsen om statsbidrag till de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet (1954: 431) utgår statsbidrag med 75 procent av kommunernas av socialstyrelsen godkända kostnader för nykterhetsnämndernas författningsenliga verksamhet. Familjevårdsbidraget utgör en procentuellt väsentligt lägre ersättning till de kommunala nämnderna än vad som gäller för nykterhetsnämndernas övriga statsbidragsgilla verksamhet. En höjning av familjevårdsbidraget är påkallad ur stimulanssynpunkt. Vidare är det tungrott att tillämpa olika system för statsbidrag till de kommunala nykterhetsnämnderna. Socialstyrelsen upprepar därför sitt förslag om att de nuvarande bestämmelserna om statsbidrag till familjevård slopas och att vårdformen i stället blir statsbidragsberättigande jämlikt kungörelsen om statsbidrag till de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet. Socialstyrelsen bör därvid få utfärda närmare föreskrifter om bl. a. högsta statsbidragsgilla dagersättning i likhet med vad som tidigare skett i samband med konvalescenthemsvård av alkoholmissbrukare.

Statsverkets utgifter för familjevård vid en sådan ändring kan bedömas bli fyra—fem gånger större än under budgetåret 1961/62. Erforderliga medel skulle utgå från förslagsanslaget till Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder. Skulle den föreslagna omläggningen inte genomföras, föreslås att bidraget till familjevård höjes från tre till fem kronor om dagen och att medel för ändamålet uppföres med 35 000 kr. under förevarande anslag.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget uppskattas av socialstyrelsen till 24 610 000 kr. Styrelsen hemställer, att anslaget uppföres med 24 600 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till kostnadsutvecklingen, främst löneökningar, har maximibeloppen för driftbidragen till erkända och enskilda vårdanstalter höjts upprepade gånger, senast genom beslut av 1962 års riksdag. Fr. o. m. den 1 juli 1962 har garantibidraget höjts med en krona till 16 kr. och beläggningsbidraget med 4 kr. till 15 kr. Den sistnämnda höjningen innefattade bl. a. en beräknad ersättning av 3 kr. per dag för de särskilda vårdkostnader, beträffande vilka ersättning tidigare utgått i särskild ordning.

Socialstyrelsen föreslår nu en höjning av garantibidraget med 2 kr., medan beläggningsbidraget föreslås utgå med oförändrat belopp. Vid prövning av styrelsens förslag har jag funnit mig kunna tillstyrka, att garantibidraget och beläggningsbidraget höjes med en krona var. För anstalt, som på grund av utgifter för särskilda vårdanordningar prövas vara i behov därav, bör garantibidraget liksom f. n. kunna höjas med ytterligare en krona. Om särskilda skäl föreligger, bör därjämte alltfört statsbidrag kunna utgå med högre belopp än som följer av vad här sagts.

Av det anförda framgår, att jag inte f. n. är beredd att, såsom nykterhetsvårdsutredningen och socialstyrelsen föreslagit, förorda någon omläggning av gällande bidragsprinciper för ifrågavarande anstalter.

Vid beräkningen av medelsbehovet för driftbidrag till erkända och enskilda anstalter måste man utgå från vissa antaganden rörande antalet vårdplatser och vård dagar samt de faktiska bidragsbeloppens storlek. Anslagsberäkningen torde böra grundas på det antagandet, att antalet vårdplatser i genomsnitt under budgetåret 1963/64 kommer att uppgå till ca 1 670 vid erkända anstalter och 440 vid enskilda anstalter. Antalet vård dagar under budgetåret kan på grundval av socialstyrelsens uppgifter uppskattas till ca 553 000 resp. 161 000. De verkliga bidragsbeloppen torde komma att ligga något under maximibeloppen. En viss reserv bör dock beräknas för den händelse maximibeloppet i en del fall skulle behöva överskridas. Under angivna förutsättningar uppskattar jag medelsbehovet för driftbidrag till 18 700 000 kr. för erkända anstalter och till 4 700 000 kr. för enskilda anstalter.

Vid anmälan av nykterhetsvårdsutredningens betänkande (p. 34) har jag

biträtt utredningens förslag angående ändrade former för statsbidrag till driften av inackorderingshem, till vilka även s. k. övergångshem bör hänföras. Såsom jag därvid anfört bör bidrag utgå med 75 procent av de styrkta nettokostnaderna för hemmens drift med möjlighet för Kungl. Maj:t att efter särskild prövning bevilja högre belopp. För driftbidrag till inackorderingshem bör för nästa budgetår beräknas 1 075 000 kr.

Jag har vidare biträtt utredningens förslag att familjevården av alkoholmissbrukare skall bli statsbidragsberättigande enligt kungörelsen om statsbidrag till de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet. Bidragsmedel till denna vårdform bör därför ej längre beräknas under förevarande anslag.

De ändrade bidragsgrunderna bör tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1963.

Det sammanlagda medelsbehovet under anslaget bör i enlighet med de av mig i det föregående framlagda beräkningarna uppskattas till avrundat 24 500 000 kr. Anslaget bör anvisas med detta belopp, vilket innebär en höjning med 2 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändringarna av grunderna för bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter m. m. för alkoholmissbrukare;

b) till *Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 24 500 000 kr.

[38] 23. **Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 000 000	1 074 420
1962/63	1 050 000	
1963/64 (förslag)	1 050 000	

Från detta anslag bestrides länsstyrelsernas kostnader för tillfälligt omhändertagande av farliga m. fl. alkoholmissbrukare, inställande genom polismyndighets försorg av vårdbehövande på allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare m. m.

Socialstyrelsen har med hänsyn till belastningen under budgetåret 1961/62 föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp

Departementschefen

Jag tillstyrker socialstyrelsens förslag till oförändrad medelsanvisning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tillfälligt omhändertagande enligt lagen om nykterhetsvård m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 050 000 kr.

[39] 24. Utbildning av nykterhetsvårdspersonal

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	80 000	74 409
1962/63	80 000	
1963/64 (förslag)	97 000	

Vid utgången av budgetåret 1961/62 fanns på anslaget en reservation av 16 825 kr.

Socialstyrelsen har anfört, att medel bör anvisas till — utöver redan bedriven utbildning — anordnande av följande kurser m. m., nämligen två kurser om 70 timmar för utbildning av vårdare (16 400 kr.), en specialkurs under en vecka för husmödrar vid allmänna och enskilda vårdanstalter (6 000 kr.), en studiecirkel i vårdfrågor för föreståndare och direktörer vid allmänna och enskilda anstalter (2 000 kr.) samt ett antal 2—3 dagars konferenser för bl. a. länsnykterhetsnämnderna, huvudmännen för inackorderingshemmen och anstaltsstyrelsernas ledamöter (5 000 kr.). Den verkliga kostnaden för kursverksamheten uppgick 1961/62 till omkring 80 000 kr. Med hänsyn till kostnadshöjningar och den föreslagna utvidgningen av utbildningsverksamheten beräknas anslagsbehovet 1963/64 till 108 900 kr. Då reservationen vid ingången av budgetåret 1962/63 beräknas komma att i det närmaste förbrukas under innevarande budgetår, bör anslaget uppföras med 110 000 kr.

Departementschefen

Vid anmälan under punkten 34 av nykterhetsvårdsutredningens betänkande har jag förklarat mig inte vara beredd att ta ställning till utredningens förslag i fråga om utbildningen av nykterhetsvårdspersonal. De av socialstyrelsen föreslagna kurserna för utbildning av vårdare finner jag emellertid särskilt angelägna. Efter att under hand ha hört den inom civildepartementet tillkallade personalutbildningsberedningen föreslår jag, att medel anvisas för ändamålet redan för nästa budgetår. Anslaget bör därför höjas med 17 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utbildning av nykterhetsvårdspersonal* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 97 000 kr.

[40] 25. Länsnykterhetsnämnderna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 795 000	1 643 329
1962/63	1 838 000	
1963/64 (förslag)	2 140 000	

Yrkanden

Socialstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 385 000 kr.

	<i>Ökning</i>
<i>Personalförändringar</i>	
1. 3 nykterhetsvårdsassistenter Ae 17.....	45 492
2. 1½ biträde i reglerad befordringsgång.....	10 416
<i>Tjänsteförändringar</i>	
3. Vissa lönegradsfrågor.....	46 017
4. $\frac{2}{3}$ nykterhetsvårdskonsulent i Ae 21 i st. f. arvode motsvarande $\frac{2}{3}$ av löneklass 15	3 544
5. Vissa ersättningar.....	38 200
<i>Automatiska förändringar</i>	240 999
	384 668

Motiv

1. Socialstyrelsen vidhåller tidigare önskemål om inrättande av ytterligare en assistenttjänst — utöver befintliga två — hos envar av länsnykterhetsnämnderna i Stockholms och Malmöhus län. Därjämte synes det erforderligt att en assistenttjänst inrättas hos länsnykterhetsnämnden i Uppsala län, som nu har endast konsulent.

2. Vid länsnykterhetsnämnden i Malmöhus län erfordras ytterligare en skrivbiträdestjänst utöver de två befintliga. Länsnykterhetsnämnden i Kronobergs län förfogar över ett skrivbiträde med halvtidstjänstgöring. Under 1963/64 bör denna tjänst ombildas till en heltidstjänst.

3. För femte året i följd hemställer styrelsen, att de nykterhetsvårdskonsulenter, som är placerade i Ae 19, uppflyttas till Ae 21 samt att nykterhetsvårdsassistenterna uppflyttas från Ae 15 till Ae 17. Vad konsulenterna beträffar försvårar den tilltagande eftersläpningen i lönehänseende rekryteringen och utgör ett hinder för verksamhetens bedrivande. Beträffande assistenterna har under 1961/62 förekommit vakanser å dessa tjänster under sammanlagt 39 månader, motsvarande mer än ett års tjänstgöringstid för minst tre assistenter. Fyra länsnykterhetsnämnder har haft fortlöpande vakanser under sju till nio månader.

4. Nykterhetsvårdskonsulenten hos länsnykterhetsnämnden i Gotlands län — anställd sedan 1954 — åtnjuter f. n. arvode motsvarande $\frac{2}{3}$ av lönen i löneklass 15, dvs. begynnelselönen för nykterhetsvårdsassistent. Socialstyrelsen hemställer ånyo, att tjänsten ombildas till extra ordinarie i 21 lönegraden med en arbetstid motsvarande $\frac{2}{3}$ av den som gäller för konsulent med heltidstjänstgöring.

5. Socialstyrelsen föreslår ånyo, att det årliga arvodet till ordförande i länsnykterhetsnämnd höjes från 1 800 kr. till 2 000 kr. Därjämte föreslås, att dagarvodet för ledamot av länsnykterhetsnämnd höjes från 30 till 45 kr.

Departementschefen

Den pågående utredningen om socialvårdskonsulenternas verksamhet berör även länsnykterhetsnämndernas personal. I avvaktan på resultatet av ut-

redningen är jag inte beredd att föreslå personalförstärkningar hos nämnderna.

För automatiska utgiftsstegringar bör, inkl. lönegradsuppflyttningar enligt prop. 1962:195, beräknas 302 000 kr. Anslaget bör uppföras med 2 140 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för länsnykterhetsnämnderna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	106 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 400 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	603 300
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	30 000
Summa kr. 2 140 000;	

b) till *Länsnykterhetsnämnderna*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 140 000 kr.

[41] 26. **Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	553 000	532 493
1962/63	574 000	
1963/64 (förslag)	599 000	

Yrkanden

Socialstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med 50 000 kr.

	Utgifter		Anslag	Petita	Ökning
	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	
1. Reseersättningar	216 298	203 617	240 000	250 000	10 000
2. Expenser, hyror m. m.	325 660	324 442	330 000	370 000	40 000
					50 000

Motiv

1. *Reseersättningar*. Reseverksamheten hos länsnykterhetsnämnderna har till följd av vakanser och täta ombyten av personal under senare år ej kunnat fullföljas i den utsträckning som arbetsuppgifterna krävt. Eftervården kommer att medföra en ökad reseverksamhet.

2. *Expenser, hyror m. m.* Av det under 1961/62 förbrukade beloppet hänförde sig 88,5 % till kostnader för hyra, bränsle, lyse, städning och telefon. Medelsbehovet beräknas för budgetåret 1962/63 till 380 446 kr. och för bud-

getåret 1963/64 till 372 526 kr. För vissa nödvändiga nyanskaffningar m. m. föreslås att anslagsposten räknas upp med 40 000 kr.

Departementschefen

Med hänsyn till anslagsbelastningen synes någon uppräknings av posten till reseersättningar ej vara erforderlig. För expenser, hyror m. m. beräknar jag ett med 25 000 kr. förhöjt belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsnykterhetsnämnderna: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 599 000 kr.

[42] 27. **Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	17 000 000	14 477 570
1962/63	20 000 000	
1963/64 (förslag)	20 000 000	

Enligt kungörelsen 1954: 431 utgår statsbidrag till bestridande av kostnaderna för nykterhetsnämndernas verksamhet till fullgörande av de uppgifter, som åligger nämnderna enligt gällande författningar. Bidraget utgör 75 % av de godkända kostnaderna för sådan verksamhet, beträffande vilken ersättning eller bidrag av statsmedel ej utgår i särskild ordning. Utbetalning av bidragen sker för kalenderår i efterskott.

Socialstyrelsen har anfört, att nykterhetsnämndernas statsbidragsberättigande utgifter i runda tal uppgick till 18,7 milj. kr. under år 1959, 21,6 milj. kr. under år 1960 och 24,7 milj. kr. under år 1961. De på grundval av dessa kostnader beviljade statsbidragsbeloppen utgjorde resp. 14,0, 16,1 och 18,5 milj. kr. Styrelsen anser sig böra räkna med en ökning under år 1962 av nykterhetsnämndernas statsbidragsberättigande utgifter med omkring femton procent. Dessa utgifter kan förväntas stiga till 28,5 å 29 milj. kr. Behovet av medel till statsbidrag till de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet beräknas i enlighet härmed uppgå till 21 500 000 kr. för budgetåret 1963/64. Styrelsen föreslår, att anslaget upptas med nämnda belopp.

Socialstyrelsen har under rubriken Bidrag till driftkostnader vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare ånyo föreslagit, att den nuvarande särskilda statsbidragsgivningen till familjevård skall upphöra och att nykterhetsnämndernas utgifter för dylik vård skall ersättas jämligt kungörelsen om statsbidrag till de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet. Kostnaderna för familjevård uppgick budgetåret 1961/62 till omkring 15 000 kr. Vid bifall till styrelsens förslag torde kostnaderna böra uppskattas till omkring 75 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med nykterhetsvårdsutredningens och socialstyrelsens förslag bör de kommunala nykterhetsnämndernas utgifter för familjevård berättiga till statsbidrag med 75 procent. Medel härför bör således i fortsättningen beräknas under förevarande anslag. Socialstyrelsens uppskattning av medelsbehovet till 75 000 kr. för ändamålet för nästa budgetår bör godtas.

Enligt 2 § kungörelsen om statsbidrag till de kommunala nykterhetsnämnderna utgår statsbidrag till kostnader för ersättning åt person, vilken ombesörjt övervakning av alkoholmissbrukare eller fullgjort annan särskild vårduppgift, med högst 15 kr. för månad och vårdfall. I särskild framställning har socialstyrelsen hemställt, att nyssnämnda belopp höjes till högst 25 kr. per månad. Jag vill erinra om att kriminalvårdens övervakningsarvoden höjts till 25 kr. fr. o. m. den 1 juli 1962 och att detsamma skett med dylika arvoden med avseende på ungdomsvårdsskoleelever fr. o. m. den 1 januari 1963. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om motsvarande höjning av övervakningsarvodena inom nykterhetsvården. Höjningen, för vilken kostnaderna uppskattningsvis torde kunna anges till 300 000 kr., synes böra träda i kraft räknat fr. o. m. den 1 januari 1963.

Såsom jag anfört under punkten 34 är det barnavårdsnämnd och inte nykterhetsnämnd som numera har att i första hand ta befattning med alkoholmissbrukare under 21 år. Detta förhållande bör inte hindra att kommunens kostnader för utredning av unga alkoholmissbrukares förhållanden m. m. blir statsbidragsberättigande i samma utsträckning som tidigare. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser i ämnet.

Med hänsyn till anslagsbelastningen under föregående budgetår synes anslaget — oavsett de utgiftsökningar som följer av vad jag förordat i det föregående — böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna de av mig förordade ändringarna av grunderna för statsbidrag till de kommunala nykterhetsnämnderna m. m.;

b) till *Bidrag till kommunala nykterhetsnämnder* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 000 kr.

[43] 28. *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet m. m.*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	83 000	83 000
1962/63	83 000	
1963/64 (förslag)	103 000	

Av anslaget för 1962/63 avses 50 500 kr. till kostnader för anordnande av konferenser med nykterhetsnämnder och kurser för nykterhetsvårdsfunktionärer ävensom resebidrag för beivrande av dylika konferenser och kurser, 30 000 kr. till understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder och 2 500 kr. till understöd för utgivande av tidskriften Nykterhetsvården.

Socialstyrelsen har anfört, att anslaget använts till bidrag till sju länskonferenser i Centralförbundets för nykterhetsundervisning regi, till sju kurser anordnade av distrikt av Svenska nykterhetsvårdsförbundet och till fem länsnykterhetsnämnder för regional kursverksamhet. Medelstillgången har varit otillräcklig, varför distriktens och länsnykterhetsnämndernas kurs- och instruktionsverksamhet måst begränsas. *Socialstyrelsen* beräknar behovet av medel till omkring 35 000 kr. för Centralförbundets konferenser och till lika mycket för av nykterhetsnämndssammanslutningar och länsnykterhetsnämnder bedriven kursverksamhet.

Socialstyrelsen tillstyrker vidare en av nykterhetsvårdsförbundet gjord hemställan att bidraget till understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder höjes till 40 000 kr. och i sin helhet utbetalas till förbundet, som skulle fördela beloppet mellan central verksamhet och distriktsverksamhet.

Departementschefen

Jag tillstyrker, att ytterligare 20 000 kr. anvisas under detta anslag för att möjliggöra en utbyggnad av kursverksamheten för de kommunala nykterhetsnämndernas förtroendemän.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela ändrade bestämmelser angående utbetalning av bidraget till understöd åt sammanslutningar av nykterhetsnämnder.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av nykterhetsnämndernas verksamhet*
m. m. för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 103 000 kr.

[44] 29. Bidrag till Länkrörelsen

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	200 000	200 000
1962/63	300 000	
1963/64 (förslag)	400 000	

Bidrag från detta anslag lämnas åt sammanslutningar av förutvarande alkoholmissbrukare (Sällskapet Länkarna, Kamratföreningen Länken m. fl.). Under budgetåret 1961/62 utgick bidrag till 123 lokalföreningar med varierande belopp, varvid hänsyn togs till bl. a. antalet medlemmar, verksamhetens omfattning och aktivitet samt samarbete med nykterhetsvårdsorgan.

Socialstyrelsen har föreslagit att anslaget upptages med oförändrat belopp, därest det inte skulle befinnas lämpligt att i anslutning till nykterhetsvårdsutredningens förslag göra kommunala bidrag till Länkrörelsen, avseende lokal- och expeditiionskostnader, statsbidragsberättigande och i samband därmed avskaffa förevarande anslag.

Departementschefen

Såsom jag anfört under punkten 34 bör statsbidrag till Länkrörelsen utgå i samma form som hittills. Jag tillstyrker, att anslaget ånyo ökas med 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Länkrörelsen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 400 000 kr.

[45] 30. Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	50 000	52 872
1962/63	50 000	
1963/64 (förslag)	60 000	

Från förevarande anslag utbetalas ersättning för skador, som vållats av personer intagna på fångvårdsanstalter, ungdomsvårdsskolor, mentalsjukhus och vårdanstalter för alkoholmissbrukare. Ersättning utgår för skada, förorsakad av intagen som rymt från anstalten eller lämnat denna som frigångare eller för permission.

De ersättningsanspråk, som framställes i anledning av här avsedd skadegörelse, prövas av Kungl. Maj:t utom när yrkande gäller ersättning med högst 100 kr. för skada vållad av ungdomsvårdsskoleelever. Utredningen verkställs av centralmyndigheten — socialstyrelsen, fångvårdsstyrelsen eller medicinalstyrelsen — för den anstalt, där skadegöraren är intagen.

Detta anslag tillkom år 1948. Ersättningsmöjligheterna har därefter utsträckts vid två tillfällen. Det sammanlagda antalet av Kungl. Maj:t avgjorda ärenden under de senaste sex åren uppgår till 975. Av dessa har utredningen i drygt två tredjedelar av fallen verkställts av socialstyrelsen, medan övriga ärenden främst handlagts av fångvårdsstyrelsen. Medicinalstyrelsen har endast haft ett trettiotal fall att utreda. Av ärendena har 750 gällt sakskador i samband med motorfordonstillgrepp och 200 avsett andra sakskador, medan personskadeärendena endast uppgått till ett tjugutal. Ersättning har beviljats i 635 fall. Endast i 36 av dessa har ersättningsbeloppet uppgått till minst 2 000 kr.

Efter hörande av de nämnda myndigheterna vill jag föreslå, att en viss ytterligare utvidgning sker av möjligheterna att lämna ersättning. Tills vidare bör ersättningsregleringen utsträckas till att avse skador vållade av ung-

domsvårdsskoleelever, som vårdas utom skola, vidare alkoholmissbrukare, som är inskrivna på vårdanstalt men befinner sig på inackorderingshem eller i familjevård, samt mentalsjukhuspatienter, som utplacerats i kontrollerad familjevård. Förslagets genomförande torde inte medföra någon mera betydande utgiftsökning för statsverket. Jag föreslår, att anslaget uppräknas med 10 000 kr. för ändamålet.

En fast praxis har utbildats vid prövningen av dessa ersättningsärenden. Beslutanderätten i huvudparten av ärendena synes nu böra överföras till ett centralt ämbetsverk. Härigenom främjas bl. a. en snabbare skadereglering. Eftersom huvudparten av ärendena hittills utretts av socialstyrelsen, bör skaderegleringen ombesörjas av denna myndighet.

Överflyttningen bör gälla alla ärenden, vari ersättningsanspråken gäller belopp upp till 2 000 kr. Yrkas högre ersättning, bör prövningen fortfarande göras av Kungl. Maj:t.

Krav på ersättning med lägre belopp än 100 kr. förutsättes såsom hittills komma att prövas av ungdomsvårdsskola, när det gäller skadegörelse av elev som tillhör sådan skola. En motsvarande delegering till regionala organ kan måhända visa sig lämplig att genomföra även inom de övriga vårdområdena.

De här framförda förslagen har tillstyrkts eller i huvudsak lämnats utan erinran av ledningen för envar av de tre berörda myndigheterna.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar för skador vållade av vissa rymlingar m. fl.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 60 000 kr.

D. Stöd åt barnfamiljer m. m.**[46] 1. Allmänna barnbidrag**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	798 000 000	883 332 498
1962/63	957 000 000	
1963/64 (förslag)	947 000 000	

Socialstyrelsen har anfört, att antalet barn under 16 år den 31 december 1961 utgjorde 1 766 515. Enligt numera tillgängliga uppgifter kan antalet till allmänt barnbidrag berättigade barn vid mitten av budgetåret 1962/63 uppskattas till 1 741 000, varvid några hänsyn ej tagits till eventuella tillskott genom invandring. Under samma förutsättningar uppskattar styrelsen preliminärt antalet barn under 16 år i december 1963 till 1 721 000. Styrelsen beräknar anslagsbehovet genom att multiplicera det beräknade barnantalet vid budgetårets mitt med barnbidragsbeloppet. Med denna beräkningsgrund skulle medelsbehovet för budgetåret 1963/64 uppgå till $(550 \times 1\,721\,000)$ 946 550 000 kr. Styrelsen föreslår, att anslaget anvisas med 947 000 000 kr., vilket innebär en minskning med 10 000 000 kr.

Föredraganden

Antalet födda beräknas under de närmaste åren bli mindre än antalet barn som passerar 16-årsgränsen. Följaktligen kommer barnantalet i ålderna under 16 år att minska. Socialstyrelsen beräknar, att anslaget till allmänna barnbidrag för nästa budgetår kan räknas ned med 10 000 000 kr. Styrelsens beräkning av anslagsbehovet bör godtas. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna barnbidrag* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 947 000 000 kr.

[47] 2. Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 800 000	2 806 418
1962/63	2 800 000	
1963/64 (förslag)	3 100 000	

Anslaget för innevarande budgetår har beräknats efter en kostnad av 68 öre per utbetalad barnbidragsanvisning.

Socialstyrelsen har uppskattat medelsbehovet för nästa budgetår till 2 726 064 kr. under förutsättning att ersättning till postverket för varje

under år 1963 verkställd utbetalning utgår med oförändrat belopp, 68 öre. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 2 800 000 kr.

Generalpoststyrelsen har hemställt, att ersättningen på grund av kostnadsökningar inom postverket höjes till 74 öre för varje under kalenderåret 1962 utbetalad barnbidragsanvisning och till 78 öre för varje under kalenderåret 1963 utbetalad sådan anvisning.

Statskontoret har intet att erinra mot generalpoststyrelsens beräkning av sina självkostnader för ifrågavarande utbetalningar.

Föredraganden

Kungl. Maj:t har den 7 december 1962 medgivit, att ersättningen till postverket för varje under 1962 utbetalad barnbidragsanvisning höjes från 68 till 74 öre. Jag förordar, att motsvarande ersättning för 1963 i enlighet med generalpoststyrelsens framställning fastställs till 78 öre.

Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppskattar jag till 3 100 000 kr., vilket innebär en höjning med 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för utbetalning av allmänna barnbidrag* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 100 000 kr.

[48] 3. **Bostadsrabatter**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	150 000 000	123 391 702
1962/63	150 000 000	
1963/64 (förslag)	180 000 000	

Från anslaget bestrides utgifterna för familjebostadsbidrag och pensionärbostadsbidrag.

Gällande bestämmelser om familjebostadsbidrag

Familjebostadsbidrag kan beviljas för familj med ett eller flera minderåriga barn.

För erhållande av bidrag gäller vissa villkor beträffande bostadens beskaffenhet. Lägenheten skall efter nybyggnad eller ombyggnad ha färdigställt tidigast 1942 och innehålla minst två rum och kök med en yta av minst 50 m². I fråga om ofullständiga ettbarnsfamiljer skall bostaden omfatta minst ett rum och kokvrå med en yta av minst 30 m². Inom lägenheten skall finnas vatten- och avloppsledningar samt anordningar för centraluppvärmning. Bostaden skall erbjuda nöjaktig möjlighet till bad. Lägenheten måste vara minst så stor att antalet boende per rum, köket oräknat, är högst två personer.

Familjebostadsbidrag utgår i form av helt, förhöjt eller reducerat bidrag beroende på inkomstens storlek. Helt bidrag kan beviljas om familjeförsörjarens eller, i förekommande fall, mannens och hustruns sammanlagda till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomst inte överstiger för familj med två barn 8 000 kr. och för familj med flera barn nämnda belopp ökat med 1 000 kr. för varje barn från och med det tredje till och med det sjätte. Förhöjt bidrag beviljas om inkomsten med 2 000 kr. eller mer understiger inkomstgränsen för helt bidrag. Reducerat bidrag utgår om inkomsten överstiger gränsen för helt bidrag med högst 1 500 kr. Till ettbarnsfamilj utgår endast helt bidrag, och den beskattningsbara inkomsten får då inte överstiga 6 000 kr.

Helt familjebostadsbidrag utgår med 180 kr. för varje bidragsberättigat barn samt därutöver för familjen ett fast belopp av 390 kr. om bostaden är belägen i Norrbottens, Västerbottens eller Jämtlands län (zon III), 360 kr. om den är belägen i Västernorrlands, Gävleborgs, Kopparbergs eller Värmlands län (zon II) och 330 kr. om den är belägen i annan del av landet (zon I). Förhöjt bidrag utgår med samma belopp per barn som helt bidrag men med dubbelt så stort fast belopp. Reducerat bidrag utgör hälften av helt bidrag. För ettbarnsfamiljer utgör familjebostadsbidraget 375 kr. i zon III, 360 kr. i zon II och 345 kr. i zon I.

Bidragen är fria från beskattning.

Bidrag beviljas och utbetalas av de kommunala förmedlingsorganen. För utgivna bidrag erhåller kommunerna ersättning av statsmedel.

Bidrag utbetalas till hyresvärden eller bostadsrättsföreningen och tillgodoföres bidragstagaren genom avdrag på hyran eller, i fråga om bostadsrättslägenhet, årsavgiften. Bidraget utgår ej med högre belopp än årshyran eller årsavgiften. Bor familjen i eget hem, utbetalas beloppet kontant till bidragstagaren för såvitt huset inte är statligt belånat. I sådant fall avräknas bidragsbeloppet i första hand mot kostnaderna för det statliga lånet. Eventuell överskjutande del av bidraget kan enligt förmedlingsorganets bestämmande användas för betalning av kostnader för andra lån i fastigheten eller tomträttsavgäld.

Bostadsstyrelsens anslagsframställning

Bostadsstyrelsen har anfört, att antalet hushåll med familjebostadsbidrag i januari 1962 utgjorde 119 300 mot 131 700 vid samma tidpunkt år 1961. För 29 900 hushåll hade bidrag börjat utgå under år 1961, och för 42 200 hushåll hade bidraget upphört att utgå. Under år 1961 beviljades 25 056 nya bidrag.

Med verkan från den 1 januari 1963 har inkomststrecken höjts med 1 000 kr. Dessutom tillämpas nya och högre ortsavdrag vid 1963 års taxering, vilket medför att bidrag kan utgå vid högre årsinkomster än dessförinnan. På samma gång har det för bidrag gällande kravet på bostadsutrymme

skärpts. Om inkomstutvecklingen blir ungefär densamma som de föregående åren, kan dessa faktorer beräknas medföra att antalet nya bidrag blir lika stort under 1963 som 1962. Under 1964 kan antalet bidragstagare åter antas komma att minska.

För budgetåret 1963/64 beräknar styrelsen nettoutgifterna för familjebostadsbidrag till 115 000 000 kr. och för pensionärsbostadsbidrag till 3 160 000 kr. På grund av osäkerhetsmarginal vid uppskattning av utgifterna för familjebostadsbidrag behöver beloppet 115 000 000 kr. inte justeras med hänsyn till sistnämnda bidrag.

Departementschefen

Vid anmälan av förevarande anslag för budgetåret 1962/63 (1962 års statsverksprop. bil. 7 s. 217 ff.) anförde min företrädare, att åskilliga skäl talade för att familjebostadsbidragen gavs en mera generell räckvidd. I propositionen framhölls, att inkomstprövningen, som schablonmässigt grundas på beskattningsbara inkomster enligt taxeringen till statlig inkomstskatt, är en föga effektiv mätare på behovet av stöd. Samtidigt uttalades att skäl funnes att pröva hur de generella bostadssubventionerna, som äsyftar en allmän sänkning av hyresnivån, bör avvägas mot bostadsbidrag av efterfrågestödjande art. Tänkbart vore vidare, att önskemålet om en ökad differentiering av det samhällseliga familjestödet till flerbarnsfamiljernas förmån skulle kunna tillgodoses genom en lämplig utformning av familjebostadsbidragen. Dessa spörsmål skulle belysas närmare genom en utredning.

Uttalandena lämnades utan erinran av riksdagen.

De frågor som sålunda berördes i 1962 års statsverksproposition har sedermera varit föremål för överväganden i socialdepartementet. Arbetet har närmast inriktats på att undersöka motiv och tekniska förutsättningar för en omfördelning av bostadsstödet, innebärande en minskning av de generella subventionerna och en förstärkning av stödet till barnfamiljerna. Frågan om det bostadspolitiska stödet till pensionärerna har inte berörts i detta sammanhang, då en särskild utredning sysslar med hithörande problem.

En jämförelse av preliminära uppgifter från 1960 års bostadsräkning med uppgifter från 1945 års bostadsräkning synes visa, att barnfamiljer och i synnerhet familjer med flera minderåriga barn har haft svårare att förbättra sin ställning på bostadsmarknaden än de mindre hushållen. Ensamstående personer bor i betydligt ökad utsträckning i egna bostäder. Småhushållen i gemen har dessutom höjt sin utrymmesstandard på ett markant sätt. Även barnfamiljernas utrymmesstandard har starkt förbättrats, men fortfarande finns en betydande trångboddhet bland dessa familjer. Enligt den vanligen tillämpade normen anses hushåll trångbodda, när antalet

boende per boningsrum överstiger två. Av familjer med tre minderåriga barn är 36 % trångbodda i denna mening, av familjer med fyra minderåriga barn 40 % och av de ännu större familjerna inte mindre än 63 %. De små hushållen företer ingen nämnvärd trångboddhet i denna bemärkelse.

Denna situation på bostadsmarknaden utgör skäl för en sådan förändring av det bostadspolitiska stödet, att tyngdpunkten i detta förskjutes mot åtgärder, som har till direkt syfte att stödja barnfamiljernas efterfrågan på tillräckligt stora och välutrustade bostäder. Härtill kommer att det allmänt torde föreligga motiv för en förstärkning av samhällets insatser för flerbarnsfamiljerna. En ökning av familjebostadsbidragens räckvidd och en förbättring av bidragens stödeffekt innebär, att de bostadspolitiska målen bättre främjas samtidigt som en önskvärd förstärkning av familjestödet åstadkommes. Om en förbättring av det familjesociala bostadsstödet kommer till stånd, är en samtidig minskning av de generella bostadssubventionerna försvarlig.

Vid översynen i socialdepartementet har övervägts möjligheterna att avveckla den nuvarande inkomstprövningen av familjebostadsbidragen och göra dem generellt tillgängliga för alla flerbarnsfamiljer. Ett skäl för en sådan reform vore att inkomstprövningen ger upphov till tröskelproblem vid inkomstökningar av sådan storlek att bidraget minskas eller faller bort. Dessa problem blir särskilt påtagliga, om inkomststrecken representerar mycket vanliga inkomster.

De nuvarande inkomststrecken är förlagda till de vanligaste inkomstskikten. Detta förhållande leder till att varje år ett stort antal bidragstagare — det senaste året omkring en femtedel av samtliga — går miste om bidragen till följd av inkomstförbättringar. En undersökning har visat, att över hälften av de bidragstagare, som vid årsskiftet 1961—1962 förlorade bidragsrätten, hade åtnjutit bidrag kortare tid än fem år.

Det synes emellertid tveksamt, om man i rådande bostadsmarknadsläge bör genomföra en reform, som innebär att familjebostadsbidrag oberoende av ekonomisk bärkraft skulle tillkomma alla flerbarnsfamiljer, vilkas bostäder uppfyller vissa utrymmes- och standardkrav. Tillgången på rymliga och välutrustade bostäder är fortfarande inte tillräckligt stor för att flerbarnsfamiljerna i önskvärd utsträckning skulle kunna bli berättigade till bidrag. En reform av antytt innehåll skulle i nuvarande läge inte innebära avsett stöd till hushåll, som med hänsyn till bostadsbrist inte kunnat skaffa sig lägenheter med den för bidrag föreskrivna standarden.

Mot bakgrund av de anförda omständigheterna torde förevarande reform av familjebostadsbidragen böra inriktas på en höjning av gränserna för inkomstprövningen. I samband därmed bör även vissa andra modifieringar i bidragsreglerna vidtagas.

När det gäller en avveckling av kvarstående generella bostadssubven-

tioner finns det skäl som talar för att man går relativt försiktigt fram. Denna fråga kommer senare denna dag att anmälas av chefen för inrikesdepartementet. Därvid kommer att föreslås, att avvecklingen av generella bostadssubventioner begränsas så, att hyrorna i nyproducerade hus inte behöver höjas och att hyrorna i tidigare byggda hus allmänt sett inte kommer att stiga mer än som kan anses motiverat med hänsyn till hyresläget i nyproduktionen.

Beträffande ändring av bestämmelserna om familjebostadsbidragen får jag anföra följande.

Inkomststrecken för samtliga typer av familjebostadsbidrag bör höjas. Därvid bör spännvidden mellan inkomststrecken för de olika slagen av bidrag ökas något i syfte att mildra övergångseffekten vid inkomstökningar. Vidare synes det motiverat att öka det belopp, varmed inkomststrecken höjs fr. o. m. det tredje t. o. m. det sjätte barnet. Anmärkas bör att dessa förskjutningar mellan inkomststrecken för olika kombinationer av bidragstyp och barnantal i viss mån innebär en återgång till de relationer mellan inkomststrecken, som gällt tidigare. Relationerna har successivt förändrats genom att inkomststrecken i flera etapper flyttats upp med lika stora belopp räknat i absoluta tal.

Inkomststrecket i beskattningsbar inkomst för förhöjt bidrag bör för en tvåbarnsfamilj höjas från 6 000 till 8 000 kr., för helt bidrag från 8 000 till 12 000 kr. och för reducerat bidrag från 9 500 till 14 000 kr. Vidare bör för var och en av de tre bidragstyperna inkomststrecket förskjutas uppåt med 1 500 kr. per barn t. o. m. det sjätte barnet mot nu 1 000 kr. För familjer med ett barn bör inkomststrecket höjas från 6 000 till 7 000 kr.

Följande inkomststreck kommer enligt förslaget att gälla.

Antal barn	Förhöjt bidrag	Helt bidrag	Reducerat bidrag
1.....	—	7 000	—
2.....	8 000	12 000	14 000
3.....	9 500	13 500	15 500
4.....	11 000	15 000	17 000
5.....	12 500	16 500	18 500
6 eller flera.....	14 000	18 000	20 000

De föreslagna inkomststrecken torde uppskattningsvis motsvara ungefär följande belopp i faktiska årsinkomster.

Antal barn	Förhöjt bidrag	Helt bidrag	Reducerat bidrag
1.....	—	13 600	—
2.....	14 900	19 700	22 000
3.....	16 700	21 400	23 800
4.....	18 500	23 200	25 500
5.....	20 300	25 000	27 300
6 eller flera.....	22 000	26 700	29 100

Vidare talar olika skäl för slopande av den nu gällande tidsgränsen för familjebostadsbidrag, vilken innebär att bidrag inte utgår för lägenheter i hus, färdigställda före 1942. Såsom anfördes under förevarande anslagspunkt i förra årets statsverksproposition torde hyrorna i dessa äldre hus, om lägenheterna uppfyller gällande utrymmes- och standardkrav, i många fall genom generella hyreshöjningar ha stigit till en nivå, som gör det motiverat att bidrag utgår. En sådan utvidgning av bidragsrätten är påkallad även därav, att de nuvarande bidragsreglerna har visat sig svåra att tillämpa rättvist. Vidare må framhållas, att åtskilliga barnfamiljer med låga inkomster torde vara bosatta i de något äldre husen.

Dessa ändringar av bidragsreglerna beräknas medföra, att antalet bidragstagare ökar med omkring 140 000. F. n. torde ca 130 000 familjer åtnjuta bidrag. Av de genom reformen nytillkommande beräknas ungefär 20 000 familjer få förhöjt bidrag, 90 000 familjer helt bidrag och 30 000 familjer reducerat bidrag. Reformen får vidare till följd att familjer i inkomstlägen, som nu ger rätt till helt och i vissa fall reducerat bidrag, i fortsättningen får förhöjt bidrag. Detta kan antas vara fallet för ungefär 50 000 bidragsberättigade, i huvudsak familjer med årsinkomster mellan 12 000 och 15 000 kr. Omkring 20 000 familjer, som med nuvarande bidragsregler skulle få reducerat bidrag, får enligt de föreslagna reglerna i stället helt bidrag.

Innebörden av dessa förskjutningar mellan olika bidragskategorier är, att flertalet av dem som med nu gällande regler har rätt till familjebostadsbidrag övergår till bidrag med större belopp. Denna ökning av bidraget är i regel väsentligt större än de hyreshöjningar, som följer av att räntesubventioner för vissa årgångar av statsbelånade hus föreslås minskade.

Reformen kan vidare beräknas medföra, att familjerna genom justeringen av inkomststrecken kan beräknas få behålla rätten till bidrag under en längre följd av år. Bidragsgivningens familjestödjande effekt blir därigenom avsevärt förbättrad.

Jag vill understryka, att barnfamiljernas bostadsbehov påkallar särskild uppmärksamhet i den kommunala verksamheten för bostadsförsörjningens främjande. Det är angeläget, att kommunerna såväl i sin planläggning av bostadsproduktionen som vid fördelning av tillgängliga bostäder söker tillgodose barnfamiljernas behov av större bostadsutrymme.

I detta sammanhang får jag erinra om att 1961 års riksdag begärt en undersökning angående möjligheterna att undanröja de olägenheter, som för fastighetsförvaltningar med mekaniserad bokföring uppkommer på grund av att familjebostadsbidragen, när de uppdelas i kvartals- och månadsbelopp ej utgör hela krontal. Detta önskemål synes enklast kunna tillgodoses på så sätt, att belopp, som innehåller öretal, avrundas till närmaste hela krontal. Jag föreslår, att en bestämmelse av detta innehåll införes i bidragskungörelsen.

De föreslagna ändringarna i bidragsbestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 1964.

Den utvidgning av bidragsrätten, som ändringarna ger upphov till, beräknas medföra en ökning av statens utgifter med i runt tal 130 milj. kr. för helt år. Hälften av denna kostnadsökning, 65 milj. kr., faller på budgetåret 1963/64. Bostadsstyrelsen har beräknat, att anslaget med oförändrade regler skulle behöva anvisas med 115 milj. kr. Anslaget bör med hänsyn till föreslagna ändringar anvisas med 180 milj. kr., vilket innebär en ökning med 30 milj. kr. i förhållande till anslaget för budgetåret 1962/63.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna av mig förordade ändringar i bestämmelserna om familjebostadsbidrag;

b) till *Bostadsrabatter* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 180 000 000 kr.

[49] 4. **Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	18 000 000	19 337 921
1961/62	18 000 000	23 195 190
1962/63	24 000 000	
1963/64 (förslag)	31 000 000	

Enligt bidragsförskottslagen bestrides utgift för bidragsförskott, i den mån ersättning ej kunnat uttagas av den underhållsskyldige, till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat förskottet.

Enligt lagen om utfyllnad av vissa underhållsbidrag äger vissa kategorier av barn, beträffande vilka familjerättsligt underhållsbidrag fastställts före den 1 april 1957 till belopp understigande 720 kr. för år, att av allmänna medel erhålla vad som brister i nämnda belopp. Utgift för utfyllnadsbidrag bestrides till tre fjärdedelar av statsverket och till en fjärdedel av den kommun, vars barnavårdsnämnd beviljat bidraget.

Socialstyrelsen har erinrat om att bidragsförskottens maximibelopp fr. o. m. den 1 juli 1960 höjts till 83 kr. per månad. Samtidigt utvidgades rätten till bidragsförskott till att gälla utom äktenskap födda barn som uppnått tre års ålder men för vilka faderskapet ej fastställts (tidigare utgick i sådana fall särskilda barnbidrag efter inkomstprövning). De båda reformerna påverkar belastningen av anslaget fr. o. m. budgetåret 1962/63. Den i anledning härav gjorda uppräknningen av anslaget synes dock inte komma att motsvara ens den ökade belastning på anslaget, vilken skulle

ha inträffat även utan de nämnda reformerna. Med hänsyn härtill föreslår styrelsen, att anslaget uppföres med 34 000 000 kr., vilket innebär en ökning med 10 000 000 kr.

Föredraganden

Antalet bidragsförskott har ökat påtagligt under åtskilliga år, likaså bidragsförskottens genomsnittliga belopp. Højningen av bidragsförskottens maximibelopp fr. o. m. den 1 juli 1960 påverkar utgifterna under anslaget fr. o. m. innevarande budgetår. Den uppräknig av anslaget som bl. a. på grund härav gjordes förra året synes numera otillräcklig. Medan kostnaderna för bidragsförskott torde komma att fortsätta att öka, kan utgifterna för utfyllnadsbidrag väntas minska något. Med hänsyn till det anförda och till belastningens storlek under föregående budgetår bör anslaget räknas upp. Medelsbehovet uppskattar jag till 31 000 000 kr., vilket innebär en ökning med 7 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till barnavårdsnämnderna för bidragsförskott och utfyllnadsbidrag* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 31 000 000 kr.

[50] 5. **Bidrag till driften av barnstugor.** Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 5 300 000 kr.

Kungl. Maj:t har den 6 juni 1962 tillsatt en beredning — familjeberedningen — med uppgift att kartlägga och analysera olika problem i anknytning till samhällets service för barnfamiljerna. Frågan om utformningen av det statliga stödet till driften av barnstugor överväges f. n. av familjeberedningen. I avvaktan på resultatet av dessa överväganden, vilka kan påverka bedömningen av anslagsbehovet, bör anslaget i statsverkspropositionen preliminärt uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till driften av barnstugor* för budgetåret 1963/64 beräkna ett reservationsanslag av 5 300 000 kr.

[51] 6. **Bidrag till barnpsykologiska forskningslaboratoriet m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1100 000	168 700
1961/62	1100 000	139 745
1962/63	1100 000	
1963/64 (förslag)	100 000	

¹ Anslaget till Försöksverksamhet rörande daghem m.m.

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1961/62 en reservation av 94 271 kr.

Anslaget är avsett att möjliggöra praktiska försök med nya verksamhetsformer inom barnstugeverksamheten, för barns sommarvistelse m. m. Försöksverksamheten, som inleddes under budgetåret 1957/58, har planlagts av en särskild sakkunnig inom socialdepartementet i samråd med socialstyrelsen och vederbörande huvudmän för barnavården.

Socialstyrelsen har anfört, att anslaget under budgetåret 1961/62 anlitats för fullföljande av flera under detta och tidigare budgetår igångsatta försök. Vidare har medel anvisats till forskning rörande förskoleåldern vid Barnpsykologiska forskningslaboratoriet. Därjämte har bestritts vissa kostnader för en expertutredning rörande planering av lekplatser. Styrelsen föreslår, att anslaget upptages med oförändrat belopp, 100 000 kr.

Föredraganden

Detta anslag tillkom som ett led i den upprustning av familjepolitiken som beslöts vid 1957 års riksdag. Under budgetåren 1957/58—1961/62 har sammanlagt ca 540 000 kr. beviljats till olika ändamål. Försöksverksamheten har på senare år alltmer koncentrerats till barnpsykologiska forskningslaboratoriet i Stockholm. Denna institution har inrättats med bidrag från allmänna arvsfonden och Stockholms stad. Medel till bestridande av laboratoriets driftkostnader har anvisats från förevarande anslag. Under budgetåret 1961/62 har huvuddelen av dessa kostnader bestritts från anslaget. Vid laboratoriet bedrivs den första vetenskapligt ledda försöks- och forskningsverksamheten i vårt land på småbarnsområdet. Arbetet vid laboratoriet har redan givit värdefulla praktiska resultat för utformningen av barnstugor och för verksamheten inom olika institutioner för barn under skolåldern. Det är därför angeläget att genom stöd från det allmännas sida upprätthålla verksamheten vid laboratoriet.

I fortsättningen bör förevarande anslag helt disponeras för forskningslaboratoriets verksamhet. Vissa tidigare beslutade försök bör dock få fullföljas med medel från anslaget. Anslagsrubriken bör ändras till Bidrag till barnpsykologiska forskningslaboratoriet m. m. Eventuell reservation bör överföras till det nya anslaget.

Anslaget bör uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till barnpsykologiska forskningslaboratoriet m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

52] 7. Ferieresor

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	12 500 000	23 275 286
1962/63	1 200 000	
1963/64 (förslag)	1 200 000	

¹ Anslagen till Ferieresor för barn och till Ferieresor för husmödrar.

² Härav har 1 200 000 kr. enligt medgivande disponerats till utgivande av förskott på bidrag till barnkolonier och feriebarnsverksamhet för 1962.

Enligt gällande bestämmelser bekostas resor till enskilt ordnad ferievistelse, vilka av barn och dess vårdare till någon del företas med järnväg, av statsmedel i den mån resekostnaden för varje person fram och åter överstiger fem kr. För såväl barn som vårdare bestrides resekostnaderna dock helt av statsmedel, då fråga är om resor som företas antingen av barn från familj med minst tre hemmavarande barn, av vilka inte något under det år resan företas uppnår högre ålder än 14 år, eller av barn till ensamstående mor. Resor med endast buss eller båt bestrides helt av statsmedel under förutsättning att biljettpriset för enkel färd för vuxen är fem kr. eller mer. Undantag från sistnämnda begränsning får göras, om den sammanlagda kostnaden för färdbiljetter för barn tillhörande samma familj uppgår till tio kr. eller mera.

Rätten till enskilt ordnade ferieresor prövas med hänsyn till inkomst- och förmögenhetsförhållandena. Bl. a. gäller en inkomstgräns av 5 700 kr. för till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst. Inkomstprövningen grundas på den senast utfärdade debetsedeln. Ferieresa kan dock oberoende av vad debetsedeln utvisar medges sökanden, om han styrker att hans beskattningsbara inkomst enligt den senaste taxeringen låg under den fastställda inkomstgränsen. Vidare kan ferieresa i vissa fall medges, om inkomst- och förmögenhetsförhållandena efter den tid taxeringen avser förändrats på grund av hemskillnad, äktenskapsskillnad eller makens död.

Husmödrar, som reser till enskilda hem och som företar resorna helt eller delvis med järnväg, betalar själva tio kr. Däremot uttas ingen avgift för resor med endast buss eller båt. Gästers och personals resor till semesterhem är helt avgiftsfria. För samtliga slag av resor gäller dock, att biljetter får utfärdas endast då biljettpriset för enkel färd uppgår till fem kr. eller mera. Inkomstprövning gäller för husmödrarnas resor.

För rätt till ferieresa fordras i regel, att ferievistelsen omfattar minst fyra veckor för barn och minst tio dagar för husmor, resdagar inräknade. Efter prövning i varje särskilt fall kan undantag medges från nämnda krav, där så befinnes påkallat.

Socialstyrelsen har upplyst, att enligt uppgifter från barnavårdsnämnderna och kolonianordnarna följande ungefärliga antal resor beviljats under åren 1960 och 1961.

	1960	1961
Resor till enskilt ordnad ferievistelse (privat eller genom feriebarnsorganisation)		
barn över 6 år	10 050	8 653
barn under 6 år	3 232	3 329
vårdare	8 538	7 520
husmödrar	7 048	5 918
Gäster till semesterhem	8 821	8 624
Personal till semesterhem	162	137

På grund av den vid 1962 års riksdag beslutade omläggningen av stödet till koloni- och feriebarnsverksamheten kommer endast kostnader för resor till privat anordnad ferievistelse att bestridas från förevarande anslag (jfr p. 55). Styrelsen beräknar kostnaderna för barn- och vårdarresor till privata ferievistelser m. m. för nästa budgetår på följande sätt:

	Kr.
Resor för 4 300 barn	184 900
3 875 vårdarresor	267 375
5 775 resor för husmödrar till enskilda hem	421 575
8 125 resor för gäster till semesterhem	414 375
135 personalresor till semesterhem	7 290
Resor med buss eller båt	70 000
	1 365 515

Socialstyrelsen föreslår, att anslaget upptas med 1 300 000 kr.

Föredraganden

Fr. o. m. innevarande budgetår bestrides från detta anslag resekostnader dels för barn och vårdare samt husmödrar då det är fråga om resor till privat anordnad ferievistelse och dels för husmödrar och personal vid resor till semesterhem. Kungl. Maj:t har den 6 september 1962 medgivit vissa höjningar av de medelpriser som tillämpas för ferieresorna. Det är svårt att göra någon säker bedömning av resefrekvensen. Anslaget bör i avvaktan på närmare erfarenheter av medelsåtgången upptas med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ferieresor* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kr.

[53] 8. Bidrag till driften av semesterhem

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	480 000	443 843
1962/63	500 000	
1963/64 (förslag)	460 000	

Bidrag till driften av semesterhem utgår med två kronor 50 öre per gäst och dag under förutsättning att landsting, stad som ej deltar i landsting eller annan kommun beviljat bidrag med minst en krona 50 öre för gäst-dag. Semesterhem, som är avsett för gäster från hela eller större delen av riket, kan komma i åtnjutande av statsbidrag oavsett om landstingsbidrag eller kommunalt bidrag lämnas eller ej.

Socialstyrelsen har anfört, att styrelsen tidigare under flera år föreslagit att driftbidragen till semesterhemmen skall höjas. Styrelsen finner det alltjämt angeläget att en sådan höjning kommer till stånd. Med hänsyn till pågående översyn av de statliga åtgärderna på området vill styrelsen inte nu framlägga förslag härom.

Med utgångspunkt i antalet gästdagar för vilka bidrag söks och beviljats för år 1962 (ca 301 600) och under antagande att dessa utnyttjas intill 60 procent, beräknas medelsbehovet för budgetåret 1962/63 till 452 400 kr. Styrelsen föreslår, att anslaget uppföres med 460 000 kr., vilket innebär en minskning med 40 000 kr.

Föredraganden

Jag tillstyrker socialstyrelsens förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av semesterhem* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 460 000 kr.

[54] 9. Stipendier för underlättande av husmoderssemester

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 000 000	987 355
1962/63	1 000 000	
1963/64 (förslag)	1 000 000	

Vid utgången av budgetåret 1961/62 fanns på anslaget en reservation av 60 545 kr.

Maximibeloppet för stipendierna är 200 kr. Stipendierna avses inte böra utgå med mindre belopp än 50 kr.

Socialstyrelsen har anfört, att anslaget skulle behöva höjas rätt avsevärt. Med hänsyn till pågående översyn av området vill styrelsen inte nu framlägga förslag härom. Styrelsen hemställer, att anslaget upptages med oförändrat belopp eller 1 000 000 kr.

Föredraganden

Anslaget bör såsom socialstyrelsen föreslagit upptagas med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för underlättande av husmoderssemester* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

[55] 10. **Bidrag till driften av barnkolonier m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 700 000	1 700 310
1962/63	2 900 000	
1963/64 (förslag)	2 950 000	

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1961/62 en reservation av 65 kr.

Enligt före den 1 juli 1962 gällande bestämmelser utgick från detta anslag bidrag till kostnader för driften av barnkolonier och för feriebarnsverksamhet med visst belopp per barn och dag. Till kostnader för resor till både barnkolonier och ferievistelse ordnad genom feriebarnsorganisation lämnades bidrag från dåvarande anslaget till Ferieresor för barn. De nämnda bidragen har enligt beslut av 1962 års riksdag ersatts med allmänna bidrag till stöd åt barnkolonier och feriebarnsverksamhet, vilka utgår från förevarande anslag.

Socialstyrelsen har upplyst, att styrelsen vid avvägningen av bidragen till verksamheten under år 1962 bl. a. utgått från storleken av de bidrag som under de närmast föregående åren beviljats till driften av kolonier och till feriebarnsverksamhet. Vad resekostnaderna angår har styrelsen utgått från tidigare lämnade statsbidrag till koloniresor samt sökt beräkna kostnaderna för de feriebarnsresor som tidigare förmedlats av vederbörande barnavårdsnämnder.

Styrelsen har tidigare under flera år framhållit, att koloni- och feriebarnsverksamheten bör komma i åtnjutande av större statsbidrag. Styrelsen anser, att bidraget till feriebarnsverksamheten nu bör höjas. Styrelsen framhåller, att antalet feriebarn har sjunkit under senare år. En av anledningarna härtill synes vara brist på feriehem. En höjning av bidraget kan medverka till ökad tillgång på sådana hem. Anslaget bör för nämnda ändamål räknas upp med 425 000 kr.

Kolonianordnarnas kostnader för järnvägsresor kommer till följd av ändrade rabatteringsbestämmelser att stiga med omkring fem procent. Styrelsen hemställer, att anslaget av denna anledning räknas upp med 50 000 kr.

Vidare bör anslaget tillfälligtvis räknas upp med 1 700 000 kr. för att möjliggöra för *socialstyrelsen* att under budgetåret 1963/64 utbetala bidragen till kolonianordnare och feriebarnsorganisationer — avseende verksamheten under sommaren 1964 — helt och hållet i förskott. Med nuvarande avvägning av anslaget kan endast 1 200 000 kr. utbetalas förskottsvis.

Medelsbehovet under anslaget beräknas för nästa budgetår öka med 2 175 000 kr. till 5 075 000 kr.

Föredraganden

Tidigare bestreds från anslaget kostnader för särskilda bidrag till driften

av barnkolonier och för feriebarnsverksamhet. Fr. o. m. innevarande budgetår har dessa ersatts med allmänna bidrag till stöd åt förevarande verksamhet, vilka också innefattar ersättning för sådana resekostnader som förut belastade anslaget till Ferieresor för barn.

Jag tillstyrker, att anslaget räknas upp med 50 000 kr. på grund av ökade kostnader för järnvägsresor. Socialstyrelsens övriga förslag till ökad medelsanvisning kan jag däremot inte biträda. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till driften av barnkolonier m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 2 950 000 kr.

[56] 11. Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	250 000	197 984
1962/63	250 000	
1963/64 (förslag)	350 000	

Utbildningen av hemvårdarinnor sker *dels* i kurser om 15 månader vid utbildningsanstalter, till vilka statsbidrag utgår från anslag under åttonde huvudtiteln, *dels ock* vid 3-månaderskurser, till vilka medel utgår under här ifrågavarande anslag. Sistnämnda kurser anordnas av socialstyrelsen efter samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning och lantbruksstyrelsen. På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1961/62 en reservation av 64 288 kr.

Socialstyrelsen har upplyst, att 16 kurser med 188 elever anordnats under budgetåret 1961/62. Kostnaden per elev vid de kurser, som hållits andra, tredje och fjärde kvartalen 1961 samt första kvartalet 1962, har genomsnittligt varit 1 056 kr. Motsvarande kostnad för budgetåret 1963/64 beräknas till 1 085 kr. För budgetåret 1963/64 bör anslag beräknas för utbildning av 250 hemvårdarinnor. Kostnaderna härför beräknas till $(250 \times 1\,085)$ 271 200 kr. Med hänsyn till storleken av beräknad reservation vid slutet av innevarande budgetår bör anslaget upptas med — avrundat — 240 000 kr.

Föredraganden

Den under punkten 50 omnämnda familjeberedningen överväger f. n. möjligheterna att stimulera en utvidgning av hemhjälpssverksamheten. En utbyggnad bör ej hindras av brist på arbetskraft. Med hänsyn härtill bör utbildningskapaciteten ökas för att möta den efterfrågan på kompetenta hemvårdarinnor som kan väntas uppstå. Socialstyrelsen har utgått från ett elevantal av ca 250 i prov- och kompletteringskurserna för hemvårdarinnor under nästa budgetår. Enligt min mening bör möjligheter öppnas att utbild-

da ett 100-tal därutöver. Jag förordar därför, att under anslaget anvisas 110 000 kr. mer än vad socialstyrelsen räknat med i sin anslagsframställning. Anslaget bör alltså upptagas med 350 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Prov- och kompletteringskurser för hemvårdarinnor*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av
350 000 kr.

[57] 12. **Omkostnader för statens bosättningslån**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1320 000	1272 973
1962/63	1300 000	
1963/64 (förslag)	350 000	

¹ Anslagen till Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud samt Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken.

För innevarande budgetår har på riksstaten uppförts två förslagsanslag med rubrikerna Statens bosättningslån: Ersättning åt ortsombud och Statens bosättningslån: Ersättning åt riksbanken. Från förstnämnda anslag, vilket anvisats med 60 000 kr., utgår främst ersättningar till riksbankens ortsombud för deras befattning med låneärenden. Ersättningen utgör 6 kr. för varje låneansökan, varöver ombudet avgivit yttrande. Har även ett annat ortsombud yttrat sig i ärendet, utgår dock endast 4 kr. till vart och ett av ombuden. Från det andra av de båda nämnda anslagen, vilket upptagits med 240 000 kr., utgår ersättning till riksbanken för dess bestyr med bosättningslånen. Denna ersättning utgör 6 kr. för varje lån som utestår den 31 december under det budgetår ersättningen avser.

Fullmäktige i riksbanken har yrkat, att de två anslagen för nästa budgetår uppföres med 70 000 resp. 230 000 kr.

Fullmäktige har anfört, att de till ortsombuden utgående ersättningarna varit oförändrade sedan mer än åtta år tillbaka. Det synes därför fullmäktige skäligt, att ersättningarna höjes. Därför talar också den omständigheten att de nyligen ändrade grunderna för låneprövningen torde föranleda ökat arbete för ombuden. Den höjda ersättningen föreslås till 8 kr. per ansökan, där endast ett ombud avger yttrande, samt 5 kr. i övriga fall.

Vidare har fullmäktige föreslagit, att för nästa budgetår skall anvisas ett förslagsanslag av 50 000 kr. för tryckning av en rådgivande broschyr i bosättningsfrågor, avsedd att tillhandahållas de lånsökande. Fullmäktige erinrar om att en upplysningsskrift i heminredning kostnadsfritt överlämnas till lånsökande sedan år 1944. Nämnda år utgav riksbanken broschy-

ren »Bosättning», vilken sedermera utkommit i två omarbetade upplagor, tryckta åren 1948 och 1955.

Fullmäktige har från Svenska slöjdföreningen inhämtat yttrande i fråga om behovet av en ny vägledande broschyr i bosättningsfrågor. Föreningen har bl. a. uttalat att den nuvarande broschyren bör göras om med hänsyn till skedda förändringar i bosättningsens ekonomiska förutsättningar, bostadsstandarden och marknadens varubestånd. På grundval av en summarisk beräkning av kostnaderna för att framställa och trycka en ny broschyr anger föreningen dessa kostnader till ca 50 000 kr. för en upplaga på 30 000 ex.

Fullmäktige anför, att det är önskvärt att sökande av bosättningslån även i fortsättningen kostnadsfritt erhåller en upplysningsskrift i heminrening. Den nuvarande bosättningsbroschyren måste bedömas såsom delvis föråldrad. Den för utdelning bland lånsökande tillgängliga upplagan av broschyren är relativt liten. En ny broschyr bör därför utarbetas och tryckas. Den av Svenska slöjdföreningen angivna upplagan på 30 000 ex. synes lämpligt avvägd.

För de nämnda ändamålen — ersättning åt ortsombud och åt riksbanken samt en broschyr rörande bosättning — föreslås sålunda sammanlagt 350 000 kr.

Departementschefen

Såsom riksbanksfullmäktige anført synes en höjning av ersättningarna till riksbankens ortsombud motiverad. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser i ersättningsfrågan.

För att syftet med bosättningslånen skall tillgodoses på bästa möjliga sätt är det värdefullt att låntagarna erhåller en viss handledning i bosättningsfrågor. Då den vägledande broschyr om bosättning, som funnits tillgänglig sedan år 1944, nu har blivit föråldrad, bör en ny broschyr i ämnet utarbetas och tryckas. I överensstämmelse med fullmäktiges förslag bör för ändamålet beräknas ett belopp av 50 000 kr.

Riksbanksfullmäktiges anslagsberäkningar i övrigt föranleder ingen erinran från min sida. De båda hittillsvarande förslagsanslagen för låneverksamhetens skötsel synes bära sammanföras till ett gemensamt förslagsanslag med rubriken Omkostnader för statens bosättningslån. Från detta anslag bör även kostnaderna för broschyren i bosättningsfrågor bestridas. För sistnämnda ändamål bör ej utan Kungl. Maj:ts medgivande få tagas i anspråk större belopp än 50 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Omkostnader för statens bosättningslån* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 350 000 kr.

E. Arbetarskydd**[58] 1. Arbetarskyddsstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 985 000	1 863 784
1962/63	2 037 000	
1963/64 (förslag)	2 405 000	

Yrkanden

Arbetarskyddsstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med (avrundat) 466 000 kr.

<i>Personalförstärkningar</i>	Ökning
1. Tekniska byråerna:	
1 förste byråingenjör Ae 23.....	31 721
1 förste byråingenjör Ae 21.....	28 606
½ kanslibiträde Ae 7.....	6 943
2. Arbetstidsbyrån, omorganisation	2 507
3. Kanslibyrån:	
1 kanslist i reglerad befordringsgång.....	15 399
<i>Tjänsteförändringar</i>	
4. Vissa lönegradsfrågor	120 224
5. Ordinariesättningar.....	—
<i>Automatiska förändringar m. m.....</i>	260 990
	466 390

Motiv

1. Arbetarskyddsstyrelsen föreslår, att maskinavdelningen inom styrelsens maskintekniska byrå och avdelningen för byggnads- och anläggningsverksamhet inom dess allmäntekniska byrå förstärkes med vardera en förste byråingenjör.

På maskinavdelningen ankommer bl. a. att utarbета skyddstekniska anvisningar och granska inkomna ritningar till nya maskiner för att konstatera om de fyller arbetarskyddslagens krav. Med nuvarande personaluppsättning av tre ingenjörer medhinner ej detta arbete, utan betydande eftersläpningar föreligger. Vidare har det nordiska samarbetet på området blivit eftersatt. För att locka kompetenta sökande med antingen högre teknisk utbildning eller mycket omfattande skyddsteknisk erfarenhet bör den föreslagna nya tjänsten placeras i Ae 23.

Olycksfallsriskerna vid byggnads- och anläggningsarbete är i allmänhet högre än inom flertalet andra verksamhetsgrenar. Byggnadsverksamheten ökar, och den tekniska utvecklingen har medfört, att de anvisningar om skydd mot yrkesfara vid husbyggnadsarbete, som styrelsen utfärdade 1955,

måste revideras. Även andra anvisningar behövs. Styrelsens byggnadsavdelning utgöres av endast en byrådirektör, som vid sidan av sin huvudsakliga uppgift att biträda yrkesinspektionen i dess fältarbete ej kunnat i erforderlig omfattning utarbeta förslag till nya generella anvisningar. Det är dessutom erforderligt med en ställföreträdare för byrådirektören. Styrelsen föreslår därför inrättande av en förste byråingenjörstjänst i Ae 21.

Vid bifall till förslagen om förstärkning av den tekniska personalen finner styrelsen en utökning av den för de tekniska byråerna gemensamma biträdespersonalen med ett halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7 erforderlig.

2. De på arbetstidsbyrån ankommande ärendena föredrages i partsplenum minst en gång i veckan. Föredragande är två förste byråsekreterare, vilka biträdes av en byråsekreterare. Arbetsbördan har kontinuerligt ökat från 4 640 inkommande ärenden år 1949 till 9 850 år 1960. Styrelsen har för avsikt att låta även byråsekreteraren tjänstgöra som ordinarie föredragande och föreslår därför att tjänsten ombildas till en förste byråsekreteraretjänst i Ae 23.

Vissa av de arbetsuppgifter, som f. n. åligger angivna tre tjänstemän bör kunna överlämnas till en tjänsteman i kanslists ställning. På en sådan tjänsteman skulle bl. a. ankomma att upprätta förslag till utgående expeditioner och företaga vissa utredningar i oklara ärenden. Styrelsen föreslår därför inrättande av en kanslisttjänst. I samband därmed och med hänsyn till företagen rationalisering av skriv- och expeditjonsarbetet skulle en tjänst som kanslibiträde i Ao 7 kunna dras in.

3. Styrelsen anför, att kanslibyråns arbetsuppgifter under senare år ökat. Det mera kvalificerade juridiska arbetet med utredningar, lagstiftningsärenden och granskning av förslag till skyddsanvisningar har undergått en väsentlig ökning. På byrån ankommande upplysnings- och utbildningsfrågor har ökat. En betydande arbetsuppgift har tillförts byrån genom att den sedan år 1959 fungerar som central för den internationella informationscentralen för arbetarskyddslitteratur (C. I. S.). En förstärkning av byråns personal är därför erforderlig. Den bör ske genom inrättande av en kanslisttjänst, varigenom de högre tjänstemännen torde kunna avlastas vissa arbetsuppgifter.

4. Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på allmäntekniska byrån en byråchef i Bo 1 till Bo 3, samt två byrådirektörer i Ao 27 och två i Ae 27 till avdelningsdirektörer i Bo resp. Be 1,

på maskintekniska byrån en byråchef i Bo 1 till Bo 3, två byrådirektörer i Ao 27 och en i Ae 27 till avdelningsdirektörer i Bo resp. Be 1 samt tre arvodesanställda skyddsinstruktörer till Ag 17,

på arbetstidsbyrån en byråchef i Bo 1 till Bo 3,

på kanslibyrån en byråchef i Bo 1 till Bo 3, en byrådirektör i Ao 25 till Ao 27, en förste byråsekreterare i Ao 23 till byrådirektör i Ao 25, en förste

byråsekreterare i Ae 21 till Ae 23, en kontorist i Ao 9 och en i Ae 9 till kansli-skrivare i Ao resp. Ae 11 samt ett kontorsbiträde i Ao 5 och två i Ae 5 till kanslibiträden i Ao resp. Ae 7,

på sociala avdelningen en byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Bo 1,

på skogsavdelningen en förste byråinspektör i Ao 23 till byrådirektör i Ao 25, en byråinspektör i Ae 19 till förste byråinspektör i Ao 21 (jfr p. 5) och en distriktsinspektör i Ao 17 till byråinspektör i Ao 19 samt

på trafikavdelningen en byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör, tillika yrkesinspektör för landtrafiken i Bo 1 och en förste byråingenjör i Ae 21 till Ao 23 (jfr p. 5).

5. Styrelsens förslag till ordinariesättningar avser en byråinspektörstjänst i Ae 19 på skogsavdelningen (jfr p. 4) och en förste byråingenjörstjänst i Ae 21 på trafikavdelningen (jfr p. 4).

Yttrande

Statens lönenämnd — som haft att yttra sig endast beträffande två av de föreslagna lönegradsuppflyttningarna — har inte funnit att tillräckliga skäl anförts för uppflyttning av en kontorist i Ao 9 på kanslibyrån till kansli-skrivare i Ao 11 men har inte någon erinran mot förslaget om uppflyttning av ett kontorsbiträde i Ae 5, med placering på samma byrås kansli, till kanslibiträde i Ae 7.

Departementschefen

De tekniska byråerna har central betydelse för arbetarskyddsverkets förebyggande insatser. Yrkesinspektionens tillsynsarbete underlättas i den mån generella tekniska anvisningar utarbetas centralt, maskiner och redskap granskas redan på tillverkningsstadiet osv. Sådant anvisnings- och granskningsarbete kan f. n. inte bedrivas i önskvärd omfattning. Jag tillstyrker arbetarskyddsstyrelsens förslag om inrättande av två förste byråingenjörstjänster, en i Ae 23 och en i Ae 21, jämte en halvtidstjänst för ett kanslibiträde i Ae 7.

Under anslaget har sedan budgetåret 1956/57 beräknats medel för bestridande av arvoden till tre skyddsinstruktörer, två för snickeriindustrin och en för jordbruket, vilka bl. a. har att biträda yrkesinspektionen genom instruktionsverksamhet ute på arbetsplatserna. I enlighet med styrelsens förslag bör de nu knytas fastare till verket genom anställning som extra tjänstemän i Ag 17. Såsom chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en biträdestjänst i reglerad befordringsgång på kanslibyråns kansli utbytas mot en tjänst som kanslibiträde i Ae 7.

Dagarvodena till ledamöter och ersättare i styrelsen har numera höjts, vilket medför ökat medelsbehov med 5 000 kr. För ersättningar till vikarier m. fl. under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal beräknar jag 42 000 kr.

Vad jag nu förordat medför, inräknat automatiska förändringar, en ökning av medelsbehovet med 368 000 kr. Anslaget bör uppföras med 2 405 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för arbetarskyddsstyrelsen, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för arbetarskyddsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	823 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	77 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	782 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	690 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	32 100

Summa kr. 2 405 000;

c) till *Arbetarskyddsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 405 000 kr.

[59] 2. Arbetarskyddsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	263 000	310 108
1962/63	280 000	
1963/64 (förslag)	295 000	

Yrkanden

Arbetarskyddsstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med 35 000 kr.

	Utgifter		Anslag	Petita	Ökn. el. minskn.
	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	
1. Reseersättningar	97 079	145 017	138 000	173 000	+ 35 000
2. Bränsle, lyse och vatten	6 558	6 939	15 000	5 000	— 10 000
3. Övriga expenser för eget behov	192 109	118 542	90 000	100 000	+ 10 000
					+ 35 000

Motiv

1. *Reseersättningar.* Posten bör ökas med 2 000 kr. för internordiska resor, 21 000 kr. för ökad reseverksamhet inom landet och 4 000 kr. till följd av höjda kostnader för tågresor och resor med egen bil. Vid bifall till förslaget om personalförstärkning erfordras ytterligare 8 000 kr.

3. *Övriga expenser för eget behov.* Jämfört med de för innevarande budgetår tillgängliga beloppen beräknas för nästa budgetår ytterligare 2 000 kr. till renhållning och städning, 4 000 kr. till skrivmaterialier m. m. och 4 000 kr. till telefonkostnader, inventarier m. m.

Departementschefen

Beträffande anslagsposten till reseersättningar tillstyrker jag med hänsyn till belastningen en ökning med 15 000 kr., varav 2 000 kr. avses för internordiska resor. Delposten till övriga expenser för eget behov bör höjas med 7 000 kr., under det att delposten till bränsle, lyse och vatten bör minskas med samma belopp. Anslaget bör uppföras med 295 000 kr., vilket innebär en ökning med 15 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arbetskyddsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 295 000 kr.

[60] 3. Yrkesinspektionen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	4 003 000	3 728 223
1962/63	4 144 000	
1963/64 (förslag)	4 653 000	

Yrkanden

Arbetskyddsstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med 630 900 kr.

Tjänsteförändringar m. m.

	Ökning
1. Vissa lönegradsfrågor.....	116 007
2. 4 socialinspektörer Ae 21—Ao 21.....	—
<i>Automatiska förändringar</i>	514 893
	630 900

Motiv

1. Styrelsen föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

inom den allmänna yrkesinspektionen elva förste distriktsingenjörer i Ao 25 till Ao 27, sju förste distriktsingenjörer i Ae 23 till Ae 25, sjutton distriktsinspektörer i Ao 17 till distriktsingenjörer i Ao 19 och elva kontorister i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11 samt

inom skogsyrkesinspektionen en assistent i Ae 19 till Ae 21 och två distriktsinspektörer i Ao resp. Ae 17 till Ao resp. Ae 19.

Departementschefen

Arbetskyddsstyrelsens förslag till tjänsteförändringar m. m. kan jag inte biträda. För automatiska förändringar beräknar jag 509 000 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med 4 653 000 kr. Under icke-ordinarieposten har jag inräknat ett belopp av 370 000 kr. för vikarier på sådana ordinarie tjänster som inte upphålles av ordinarie innehavare.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för yrkesinspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 741 300
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	99 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 400 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 348 700
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	62 500
Summa kr.	4 653 000;

b) till Yrkesinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 653 000 kr.

[61] 4. Yrkesinspektionen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 006 000	983 035
1962/63	1 007 000	
1963/64 (förslag)	1 039 000	

Yrkanden

Arbetskyddsstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med 79 000 kr.

	Utgifter		Anslag	Petita	Ökn. el. minskn.	
	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64		
1. Reseersättningar	681 527	709 839	750 000	820 000	+	70 000
2. Bränsle, lyse och vatten	7 307	9 162	13 000	11 000	—	2 000
3. Övriga expenser	180 840	185 639	163 000	178 000	+	15 000
4. Anskaffning av instrument	4 477	6 743	9 000	5 000	—	4 000
					+	79 000

Motiv

1. *Reseersättningar.* Med full personaluppsättning och en önskvärd ökning av reseintensiteten beräknas medelsbehovet till 820 000 kr. I detta belopp ingår en ökning med 20 000 kr. på grund av den höjning av ersättingarna för resa med egen bil som skett fr. o. m. den 1 juli 1962.

3. *Övriga expenser.* Styrelsen hemställer om 14 000 kr. för engångskostnader i samband med flyttning av II och X distrikten till nya lokaler och anskaffande av snabb- eller lokaltelefonanläggningar samt en ökning med 1 000 kr. under anslagsposten i övrigt.

4. *Anskaffning av instrument.* Minskningen avser en för innevarande budgetår beräknad engångskostnad.

Departementschefen

Yrkesinspektionens arbetsplatsbesök bör inte hindras på grund av medelsbrist. Med hänsyn till anslagsbelastningen under tidigare budgetår torde dock en höjning av anslagsposten till reseersättningar med 30 000 kr. vara tillräcklig. Delposten till bränsle, lyse och vatten och anslagsposten till anskaffning av instrument bör i överensstämmelse med arbetarskyddsstyrelsens förslag minskas med 2 000 resp. 4 000 kr. Delposten till övriga expenser bör med hänsyn till bl. a. behovet av vissa engångsutgifter höjas med 8 000 kr.

Anslaget bör uppföras med 1 039 000 kr., vilket innebär en ökning med 32 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till Yrkesinspektionen: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 039 000 kr.

[62] 5. Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	100 000	100 000
1962/63	100 000	
1963/64 (förslag)	100 000	

Arbetarskyddsstyrelsen har upplyst, att bidrag för budgetåret 1962/63 begärts av Arbetarnas bildningsförbund med 20 000 kr., Föreningen för arbetarskydd med 20 000 kr., Göteborgs arbetarskyddsförening med 2 000 kr., Jordbrukets skyddspropaganda och Föreningen skogsbrukets arbetarskydd med vardera 17 500 kr. samt Svenska röda korset med 35 000 kr. Till sammans uppgår de begärda bidragen alltså till ett belopp av 112 000 kr.

Arbetarskyddsstyrelsen finner den av de frivilliga organisationerna bedrivna verksamheten utgöra ett nödvändigt komplement till styrelsens och

yrkesinspektionens arbete. Det ökade intresset för arbetarskydd har medfört, att en allt vidare krets av organisationer tillfälligt tar upp ett arbetarskyddsprojekt på arbetsprogrammet. Så länge anslaget är så knappt, att det ej räcker för önskat stöd åt den regelmässiga arbetarskyddsverksamheten, blir styrelsen nödsakad avslå framställningar om bidrag för tillfälliga kampanjer o. d. Styrelsen föreslår därför, att anslaget höjes till 135 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör under nästa budgetår utgå med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Undervisnings- och upplysningsverksamhet på arbetarskyddets område* för budgetåret 1963/64 anvisa ett anslag av 100 000 kr.

[63] 6. Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	6 000	2 404
1962/63	6 000	
1963/64 (förslag)	3 000	

Arbetarskyddsstyrelsen har föreslagit, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen

Med hänsyn till belastningen bör anslaget minskas med 3 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättningar för vissa läkarundersökningar enligt arbetarskyddslagen* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 kr.

F. Medicinalstyrelsen m. m.**[64] 1. Medicinalstyrelsen: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	4 643 000	4 683 324
1962/63	4 950 000	
1963/64 (förslag)	5 980 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 1 335 000 kr.

Sinnessjuknämnden hemställer i enlighet med medicinalstyrelsens förslag om uppräknig av vissa arvoden vid nämnden.

Personalförstärkningar

	Ökn. el. minskn.
1. Medicinalbyrån	
1 föredragande i trafiksäkerhetsfrågor	+ 22 500
2. Särskild mentalvårdsbyrå för barn m. fl.	
1 medicinalråd Bp 3	+ 54 740
1 föredragande i barnpsykiatri indrages	— 22 500
1 konsulent för sysselsättningsterapi Ae 16	+ 21 793
1 kanslist i reglerad befordringsgång (A 13)	+ 18 653
3. Mentalsjukvårdsbyrån	
1 byråinspektör Ag 19	+ 25 448
4. Apoteksbyrån	
1 specialföredragande (farmakolog)	+ 15 000
½ byråsekreterare i reglerad befordringsgång (A 19)	+ 12 724
5. Lag- och utredningsbyrån	
½ förste byråsekreterare Ag 23	—
½ kanslibiträde Ag 7	—
6. Statistiska avdelningen	
1 förste aktuarie Ag 23	+ 31 283
1 föredragande (sjukhusstatistik)	+ 15 000
1 amanuens alternativt 1 kanslist i reglerad befordringsgång	+ 18 653
1 kanslist i reglerad befordringsgång (A 13)	+ 18 653
11 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång	+ 129 107
7. Kamreralbyrån	
1 byråchef Bo 1 (nuvarande byråchefstjänst föres över stat)	—
1 arkivassistent Ae 10	+ 15 993
8. Avdelningen för mentalsjukhusens ekonomiska förvaltning	
1 förste revisor Ao 23	+ 31 283
1 revisor Ao 19 indrages	— 25 448
1 byråassistent Ag 19	+ 25 448
1 assistent Ag 17	+ 22 943
9. Dubblering av vissa byråchefsbefattningar	+ 54 740
10. Personalen i övrigt	
4 kontorsbiträden i reglerad befordringsgång	+ 46 950

Löneregleringar

11. 1 avdelningsdirektör Bo 1 i st. f. byrådirektör Ao 25	+ 14 534
1 byrådirektör Ae 27 i st. f. förste aktuarie Ag 23	+ 7 173
1 förste aktuarie Ao 21 i st. f. aktuarie Ao 19 (statistiska avdelningen)....	+ 2 763

		Ökn. el. minskn.
12. 1 byggnadsinspektör Ag 23 i st. f. bitr. byggnadsinspektör Ag 21 (mentalsjukvårdsbyrån, byggnadsavdelningen)	+	3 072
13. 1 kamrerare Ao 23 i st. f. Ao 21 (kameralbyrån)	+	3 072
14. 1 förste byråsekreterare Ae 21 i st. f. byråsekreterare i reglerad befordringsgång (sjuksköterskeavdelningen)	+	2 763
15. 1 hälsovårdskonsulent Ae 21 i st. f. Ae 19 (hälsovårdsbyrån)	+	2 763
16. 1 bitr. byråinspektör Ae 17 i st. f. assistent Ag 15 (särsk. mentalvårdsbyrå för barn m. fl.)	+	2 265
17. 1 kanslist Ao 15 i st. f. reglerad befordringsgång (A 13) (sjukhusbyrån)	+	2 025
18. 1 kanslist Ao 15 i st. f. reglerad befordringsgång (A 13) (medicinalbyrån)	+	2 025
19. 1 kanslist Ao 15 i st. f. reglerad befordringsgång (A 13) (kameralbyrån)	+	2 025
20. 1 kontorist Ae 9	—	
1 kontorist Ag 9 indrages (gemensam personal)		
21. 1 kanslibitråde Ae 7 i st. f. kontorsbitråde i reglerad befordringsgång (byrån för rätts- och socialpsykiatri)	+	1 355
22. 1 kanslibitråde Ae 7 i st. f. kontorsbitråde i reglerad befordringsgång (tandvårdsbyrån)	+	1 355
23. 2 kontorsbiträden Ao 5 i st. f. Ae 5	—	
24. arvodesreglering för vissa föredragande samt ledamöter etc. i styrelsens nämnder	+	82 800
Vikariats- och övertidsersättningar	+	76 724
Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+	10 000
Automatiska förändringar	+	585 323
	+	1 335 000

Motiv

Antalet till medicinalstyrelsen inkomna ärenden, frånsett rapporter, räkningar och rekvisitioner, har under senaste femårsperioden ökat med cirka 25 procent, oaktat åtgärder vidtagits för att decentralisera vissa ärendegrupper.

Med hänsyn härtill ser sig styrelsen — trots bebadad översyn av styrelsens organisation — nödsakad att för nästkommande budgetår begära såväl inrättande av nya tjänster som kvalitativa förstärkningar av befintliga tjänster.

I sin 1959 avgivna redogörelse för viss undersökning hos medicinalstyrelsen framhöll kompetensutredningen, att det i sinom tid ankomme på styrelsen att äska ordinarie kanslisttjänster i Ao 15 för befattningshavare, som godkänts i utbildningskurs för kanslisters. Då tre befattningshavare genomgått kanslistkurs under år 1960 och ytterligare två under innevarande kalenderår genomgår dylik utbildning, föreslår styrelsen i det följande inrättande av tre kanslisttjänster i Ao 15, avsedda för medicinal-, sjukhus- och kameralbyråerna.

1. Närmare motivering till förslaget om inrättande av en befattning som föredragande i trafiksäkerhetsfrågor lämnas i det följande under punkt 6.

2. Avdelningen för vården av psykiskt efterblivna sorterar formellt under mentalsjukvårdsbyrån men fungerar sedan åtskilliga år i praktiken som en självständig arbetsenhet. Härtill har främst bidragit den fortgående specialiseringen och utbyggnaden på området. Det är ej endast kvantitativt som avdelningens arbetsuppgifter ökat. Även en kvalitativ förändring har skett beträffande målsättningen för främst vården av psykiskt efterblivna.

Genom den för innevarande budgetår medgivna dubbleringen av byråchefstjänsten å mentalsjukvårdsbyrån har bl. a. överinspektören för vården av psykiskt efterblivna m. m. kunnat beredas viss avlastning. Tiden är emellertid nu inne att tillskapa en särskild byrå för den centrala administrationen av här ifrågavarande vårdområden. På grund härav hemställes, att en tjänst som medicinalråd i Bp 3 inrättas såsom chef för en sådan byrå, förslagsvis benämnd mentalvårdsbyrån för barn m. fl. Överinspektören skulle därigenom beredas samma ställning som överinspektören för mentalsjukvården.

Befattningen som föredragande i barnpsykiatri är en tillfällig lösning i avvaktan på ett definitivt ställningstagande till avdelningens organisationsproblem. Vid bifall till förslaget om inrättande av en medicinalrådstjänst torde arvodet som föredragande i barnpsykiatri kunna indragas.

Skulle förutnämnda förslag rörande avdelningens ledning på grund av den förestående översynen av medicinalstyrelsens organisation icke kunna bifallas, bör det administrativa ansvar, som nu åvilar överinspektören i egenskap av föredragande, tills vidare överflyttas på en byrådirektör i Ag 27.

För sysselsättningsterapien och dess utveckling vid vårdanstalterna för psykiskt efterblivna har svenska föreningen för psykisk hälsovård från hösten 1960 till medicinalstyrelsens och skolöverstyrelsens förfogande ställt en heltidsanställd konsulent. Enskilt bidrag till konsumenten lär ej längre kunna påräknas. För att trygga verksamhetens bestånd bör inrättas en tjänst som konsulent för sysselsättningsterapi i Ae 16, vilken skulle utöva den centrala ledningen av terapiverksamheten vid plananstalterna och dessutom ägna sig åt framförallt de mindre riksanstalterna, där man ofta ej har råd att anställa särskilda arbetsterapeuter eller förskollärare. Verksamheten bör samtidigt utvidgas till att omfatta anstalter för epileptiker samt för psykopatiska och nervösa barn.

För att bereda avdelningens förste byråsekreterare erforderlig avlastning med rutingöromål och samtidigt frigöra byråinspektören och assistenten vid avdelningen från administrativt kansliarbete bör avdelningen tillföras en kanslist i reglerad befordringsgång.

3. Vid mentalsjukvårdsbyrån finnes en byråinspektör, numera placerad i Ae 21, med uppgift att biträda med organiserandet av mentalsjukvårdspersonalens grundutbildning. Utbildningsområdet har numera väsentligt utbyggts med påbyggnadskurser m. m., vilket medfört ökad arbetsbelastning för byråinspektören, och det är ofrånkomligt, att byrån tillföres en tjänst som byråinspektör i Ag 19.

4. Med hänsyn till utvecklingen på läkemedelstillverkningens område måste man räkna med att arbetet med tillsynen över läkemedlen kommer att kräva en alltmer ökad insats i form av både direkt kontroll av de enskilda läkemedlen och en mera allmän övervakning av utvecklingen inom området, bl. a. genom litteraturstudier. Då arbetstiden för befintlig farma-

kolog (3 timmar per dag) visat sig vara helt otillräcklig för styrelsens behov av farmakologisk sakkunskap, bör ytterligare en föredragande i läkemedels-ärenden (läkare) knytas till styrelsen med en tjänstgöringstid av två timmar per dag.

En halvtidsanställd byråsekreterare i reglerad befordringsgång, farmacevt, biträder en föredragande apotekare med bearbetande av utredningsmaterial i ärenden rörande missbruk av narkotika samt användningen över huvud taget av narkotiska ämnen och beredningar. Behovet av en utökad arbetstid för byråsekreteraren är trängande för att apoteksföredragandens kapacitet skall kunna rationellt tillgodogöras. Härtill kommer att det ökade antalet s. k. licensärenden rörande farmaceutiska specialiteter ytterligare stegrat kravet på medverkan av ifrågavarande befattningshavare, varför arbetstiden bör utökas till det dubbla.

5. För fullgörande av det av Kungl. Maj:t genom beslut den 27 juni 1957 åt medicinalstyrelsen givna uppdraget att i samråd med statens organisationsnämnd (numera statskontoret) verkställa översyn av blankettbeståndet inom medicinalväsendets område har medel anvisats för dubbling av en förste byråsekreterartjänst i lönegrad A 23 och en kanslibiträdjestjänst, båda under högst sex månader, under ettvar av budgetåren 1958/63. Ifrågavarande översyn torde ej kunna slutföras under budgetåret 1963/64.

6. Innevarande budgetår har en omläggning av statistiken avseende mentalsjukhusens och de psykiatriska klinikernas klientel påbörjats, innebärande att sjukhusens årligen sammanställda tabeller över patienterna ersättes med individuella anmälningar. Vidare har medel anvisats för en provundersökning som förberedelse till en liknande statistik för kroppssjukhusen.

Behovet av en förbättrad statistik gör sig allt starkare kännbart i planeringsarbetet för sjukvården, varför statistiken avseende jämväl kroppssjukhusen nu bör omläggas till individuella patientuppgifter att lämnas på särskild blankett för varje utskriven patient. Blanketterna skall innehålla, förutom uppgifter om högst fyra diagnoser för varje patient, uppgifter om dennes födelsetid, födelsenummer, kön, civilstånd, sjukkasettillhörighet (för bl. a. geografisk lokalisering), intagnings- och utskrivningstid, utskriven levande eller död, tidigare sjukhusvistelse och operationer. Antalet utskrivningar beräknas till cirka 1 miljon per år.

Dessa uppgifter ger möjlighet att studera vårdklienteletets omfattning och sammansättning, vårdtidernas längd och vårdkostnadernas storlek för enskilda sjukdomar eller sjukdomsgrupper m. m. och ger bl. a. möjlighet till en bättre planering samt rationalisering av sjukvården.

Materialiet skall insamlas och bearbetas kalenderårsvis. Materialinsamlingen avses börja den 1 oktober 1963 på försök, varefter den egentliga verksamheten igångsättes den 1 januari 1964.

Till förberedelsearbetet hör revision av den av WHO rekommenderade statistiska klassifikationen av sjukdomar, skador och dödsorsaker (kostnad 25 000 kr.), utarbetande av en ny operationskod jämte regler för hur operationer skall registreras (5 000 kr.) samt tryckning av blanketter och anvisningar för igångsättandet av diagnosinsamlingen (6 000 kr.).

Då det blir nödvändigt att ålägga vederbörande styresman eller chefsläkare eller den, åt vilken dessa delegerar uppgiften, att ha tillsynen över uppgiftslämnandet från sjukhuset bör hösten 1963 anordnas en instruktionskurs i medicinalstyrelsen om två dagar för dessa kategorier (kostnad för reseersättningar och traktamente 26 000 kr.).

Statistiska centralbyråns maskincentral har uppgjort följande kalkyl över kostnaden för hålkortsarbeten avseende behandling av 1 miljon hålkort per år.

	Kostnad för första verk- samhetsåret		Därav på budget- året 1963/64	
Engångskostnader:				
Programmering.....	25 900		25 900	
Test av programmeringen	22 770		22 770	
Systemarbete	10 000	58 670	10 000	58 670
Löpande kostnader:				
Stansning och kontrollstansning.....	300 000		125 000	
Produktionskörning (EDP).....	132 330		—	
Hålkort.....	20 000		10 000	
Papper till listor och tabeller	4 000	456 330	—	135 000
		515 000		194 000

För budgetåret 1964/65 och följande bortfaller engångskostnaderna, varför erforderligt belopp — med reservation för prisändringar — bör bli 456 000 kr. Det är möjligt, att sedan verksamheten kommit igång, vissa huvudmän finner det fördelaktigt att själva stansa de erforderliga hålkorten för sina sjukhus, varigenom en viss besparing uppstår.

Vidare erfordras 10 000 kr. i ersättning till statistiska centralbyråns utredningsinstitut för planering av de urvalsundersökningar m. m., som bör utföras på det inkommande diagnosmaterialet.

Under omkostnadsanslaget föreslås ökning av medelsanvisningen för städning m. m. med 7 500 kr. och anvisning om 26 000 kr. för inköp av inventarier och maskiner avseende statistiska avdelningen. Större delen av dessa belopp sammanhänger med omläggningen av statistiken.

Det ökade medelsbehovet för omkostnader, som föranledes av en omläggning av statistiken från kroppssjukhusen uppgår sålunda för nästa budgetår till 299 500 kr. Medel härför äskas i det följande under omkostnadsanslaget.

Kostnaderna för erforderliga personalförstärkningar och lönerregleringar vid styrelsens statistiska avdelning beräknas inkl. erforderligt belopp för vikariats- och övertidsersättningar till cirka 236 000 kr.

För arbetet med den föreslagna diagnosstatistiken från kroppssjukhus erfordras en utbildad statistiker i förste aktuariers ställning (A 23), jämte en kontorist och 11 biträden. Denna personal skulle, tillsammans med nuvarande personal för diagnosstatistik och under ledning av nuvarande förste aktuarien i Ag 23, vilken under punkt 11 föreslås uppflyttad till byrådirektör i Ae 27, ha hand om all diagnosstatistik från sjukhus, således även den pågående diagnosstatistiken från mentalsjukhus (2 biträden) och cancerregistret (1 amanuens och 3 biträden). Tillhoppa skulle diagnosstatistikens personal uppgå till 20 personer, varav 3 akademiker.

Kontoristtjänsten för den, som har den ledande biträdesbefattningen för det expeditionella arbetet vid statistiska avdelningen, bör på grund av de kvalificerade arbetsuppgifterna utbytas mot en kanslisttjänst. Med hänsyn härtill föreslås, att behovet av en kontoristtjänst för diagnosstatistiken tillgodoses genom ianspråktagande av den befintliga kontoristtjänsten och i stället en kanslisttjänst nyinrättas för det expeditionella arbetet på avdelningen.

Till den statistiska avdelningen är f. n. knutna två deltidstjänstgörande läkare som medicinska experter, därav den ene till cancerregistret och den andre till abortstatistiken. Den senare skulle delvis kunna frigöras för den nya diagnosstatistiken, men detta är icke tillräckligt, utan ytterligare en läkare med i genomsnitt 2 timmars daglig tjänstgöring blir nödvändig för diagnosstatistiken.

Härjämte behöves en specialföredragande läkare med 3 timmars daglig tjänstgöring för trafikfrågor. Hans verksamhet skulle delas mellan statistiska avdelningen, där han bl. a. skulle analysera och klassificera trafikskadefallen i diagnosmaterialet, och medicinalbyrån, där han skulle handha frågor som medicinalstyrelsen handlägger i samarbete med statens trafiksäkerhetsråd och dess haverikommission, biträda vid handläggning av komplicerade körkortsärenden och bevaka, att trafiksäkerhetsbestämmelserna fortlöpande anpassas efter forskningens resultat. Behovet av denne specialföredragande består, oavsett om ett trafikskaderegister inrättas eller icke och oberoende av var ett eventuellt register placeras.

För den övriga statistiska verksamheten är personalen knapp om än till nöds tillräcklig, utom i vad avser kvalificerad personal för specialundersökningar. För att frigöra avdelningens ledning från åtminstone detaljbestyreren vid sådana undersökningar bör inrättas en tjänst som amanuens i befordringsgången. Om rekryteringssvårigheter skulle yppa sig, kan tjänsten möjligen förvandlas till en kanslisttjänst.

7. Innehavaren av cheftjänsten på kameralbyrån är sedan mer än sex år tillbaka helt tjänstledig från sin byråchefstjänst för fullgörande av utredningsuppdrag m. m. och torde icke komma att återinträda i sin tjänst, varför hans byråchefstjänst bör föras över stat och i dess ställe inrättas en tjänst som byråchef i Bo 1.

Fr. o. m. den 1 juli 1959 har inrättats en expeditionsvakttjänst i Ag 7 med halvtidstjänstgöring för att bereda materialförvaltaren avlastning med arkivets skötsel. Då materialförvaltaren i ytterst ringa utsträckning hunnit syssla med arkivfrågor har innehavaren av expeditionsvakttjänsten i brist på arbetsledning icke i större omfattning kunnat utnyttjas för arkivgöromål utan med hänsyn till arbetsbördan för expeditionsvaktpersonalen i stor utsträckning måst utnyttjas i det ordinarie expeditionsvaktsarbetet. Den dagliga tillsynen och skötseln av arkivet kommer icke att kunna bemästras med mindre än att styrelsen tillföres en befattning som arkivassistent i Ae 10.

8. På grund av den växande omfattningen av mentalsjukhusens förvaltning har revisionssektionen vid avdelningen för mentalsjukhusens ekonomiska förvaltning i stor utsträckning måst anlitas för löpande ärenden och utredningar inom avlöningsområdet varigenom såväl kameral- som sakrevisionen icke kunnat fullgöras i erforderlig omfattning. Sektionen är nu i behov av såväl kvalitativ som kvantitativ förstärkning. Revisorstjänsten bör därför uppflyttas från Ao 19 till Ao 23 och benämnas förste revisor. För den kvantitativa förstärkningen av sektionen är det nödvändigt, att en tjänst som assistent i Ag 17 inrättas.

Under delposten till extra arbetskraft till statens mentalsjukhus har medel beräknats för en konsulent för utspisningsfrågor för arbete med omläggning av kosthållet vid statens mentalsjukhus. Detta arbete beräknas vara genomfört under år 1962. Det har emellertid visat sig att sjukhusen måste ha möjlighet att göra förfrågningar i ärenden, som rör justeringar i organisationen, information, rådgivning m. m. Erfarenheterna talar för att dessa och andra därmed sammanhängande arbetsuppgifter bör handhavas centralt genom en till medicinalstyrelsen knuten befattningshavare såsom byrå-assistent i Ag 19.

9. Med hänsyn till utredningsarbete, inspektionsverksamhet m. m. blir den tid som står vederbörande fackbyråchefer till buds för handläggning av löpande ärenden under vissa perioder alltför knapp. För att avhjälpa detta förhållande har det varit nödvändigt att tidvis dubblera vissa byråchefstjänster. För sådant ändamål har beräknats särskilda medel såvitt angår cheferna för mentalsjukvårds- och hälsovårdsbyråerna. Erfarenheten har visat, att motsvarande behov föreligger även beträffande andra byråer inom styrelsen, varför för ändamålet medel bör beräknas motsvarande lön för en medicinalrådstjänst.

10. Å byrån för social- och rättspsykiatri kan byråns kanslipersonal endast med största svårighet bemästra föreliggande arbetsuppgifter. På grund av detta förhållande samt för att övertaga vissa arbetsuppgifter från det kontorsbiträde, som i det följande under punkt 21 föreslås uppflyttat till kanslibitråde, behöver byrån tillföras ytterligare ett kontorsbiträde.

Även avdelningen för mentalsjukhusens ekonomiska förvaltning, där arbetsbördan är stigande, bör tillföras ett biträde för skriv- och kontorsgöromål.

Arbetsuppgifternas anhopning har medfört, att skrivcentralen så gott som kontinuerligt måste avdela ett biträde åt sjukhusbyråns sjuksköterskeavdelning, där endast ett kanslibitråde finns för skrivgöromålen m. m.. Utredningsarbetet inom sjukhusbyrån i övrigt kräver även en förstärkning av skrivpersonalen, varför byrån nu bör tillföras en biträdestjänst.

Verksamheten vid tandvårdsbyrån har under de senaste åren erhållit ökad omfattning och denna byrå bör likaledes tillföras en biträdestjänst.

11. Med hänsyn till de omfattande och maktpåliggande arbetsuppgifter,

som åvilar chefen för den statistiska avdelningen, bör han beredas ställning som avdelningsdirektör i Bo 1. Detta är motiverat redan under nuvarande förhållanden, d. v. s. oberoende av om den föreslagna diagnosstatistiken från kroppssjukhus kommer till stånd eller icke. Samma motivering gäller för uppflyttning av hans närmaste man, förste aktuarien i Ag 23, till extra ordinarie byrådirektör i Ae 27.

Liksom föregående år vill styrelsen förorda en uppflyttning av aktuariebefattningen i Ao 19 till Ao 21. Tjänsten är med sin nuvarande placering icke konkurrenskraftig. Arbetets natur motsvarar också en högre placering.

12. Arbetsuppgifterna för en byggnadsinspektör i Ae 23 å mentalsjukvårdsbyråns byggnadsavdelning och för förevarande biträdande byggnadsinspektör är i princip likvärdiga och förenade med samma ansvar, varför tjänsten som biträdande byggnadsinspektör i Ag 21 bör uppflyttas till Ag 23 och benämnas byggnadsinspektör.

13. De arbetsuppgifter, som åvilar kamreraren å kameralbyråns kamrerarkontor, motiverar en höjning av tjänstens lönegradsplacering till Ao 23.

14. Utbyggnaden av sjuksköterskeavdelningen utvidgar ytterligare det arbetsområde, beträffande vilket byråsekreteraren administrativt skall svara för handläggningen. Det är ej allenast fråga om en kvantitativ ökning av arbetsuppgifterna utan även i hög grad en kvalitativ ökning.

15. För att hälsovårdskonsulenten effektivt skall kunna deltaga i handläggningen av de frågor, som inom hälsovårdsbyråns arbetsområde ankommer på honom, måste man ställa betydande krav på hans kunnighet och mångsidighet, varför hans lönegradsplacering bör vara högre än den nuvarande.

16. Den snabba utvecklingen av organisationen på det barnpsykiatriska verksamhetsområdet har medfört allt större krav på samordning och ledning av arbetsuppgifterna för kuratorerna på fältet. Befattningshavaren har dessutom att handhava utbildningsfrågor för nämnda personal samt biträder vid inspektioner av anstalter för psykiskt efterblivna.

17—19. Förevarande kanslister bör med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifterna placeras i A 15 och ordinariesättas.

20. Förevarande tjänst inrättades budgetåret 1961/62 för biträde till den förste kansliskrivare, vilken har att upprätta meritsammanställningar beträffande sökande till sjukhusläkartjänster m. m. Det har visat sig, att arbetsuppgifterna till fullo kräver tvenne befattningshavares insats, varför kontoristtjänsten bör extraordinariesättas.

21. För att avlasta chefen för byrån för social- och rättspsykiatri diverse rutingöromål bör byrån tillföras en kanslibiträdestjänst i utbyte mot en av kontorsbiträdestjänsterna. En del av kontorsbiträdets göromål skall övertagas av det kontorsbiträde, som styrelsen föreslagit inrättat för byråns räkning i det föregående under punkt 10.

22. Arbetsuppgifterna för ett av kontorsbiträdena vid tandvårdsbyrån är

av sådant art, att tjänsten bör omändras till kanslibiträdestjänst.

23. Med hänsyn till tillämpade grunder för ordinariesättning av den lägre biträdespersonalen bör två extra ordinarie kontorsbiträden fr. o. m. den 1 juli 1963 beredas ordinarie anställning. Detta innebär ingen ökning av personalförteckningen över tjänstemän å ordinarie stat, enär motsvarande antal vakanta tjänster står till förfogande.

24. Arvodena till vissa deltidsanställda läkare och apotekare m. fl. uppräknades fr. o. m. den 1 juli 1962. Samma skäl föreligger till uppräkning med cirka 50 procent av arvodena för övriga deltidsanställda specialföredragande och likställda samt för ledamöter m. fl. i styrelsens nämnder.

Yttranden

Över förslaget rörande omläggning av diagnosstatistiken vid kroppssjukhusen har yttranden avgivits av *statskontoret, delegationen för statistikfrågor, ÖHS-kommittén, svenska landstingsförbundet, svenska stadsförbundet, Östergötlands, Örebro och Norrbottens läns landstings förvaltningsutskott, Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse* — efter hörande av direktionerna för lasaretten i Landskrona och Lund — samt *Sveriges läkarförbund*.

Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse vill i fråga om behovet av en förbättrad diagnosstatistik enligt medicinalstyrelsens förslag ifrågasätta, huruvida en i och för sig önskvärd förbättring och differentiering av medicinalstatistiken icke kan påbörjas därigenom att medicinalstyrelsens statistiska avdelning utbygges och får de resurser, som möjliggör en ökad och differentierad statistikproduktion på grundval av rapportgivning enligt nuvarande normer, vilket synes kunna tillgodose sjukvårdens mest trängande behov av en förbättrad medicinalstatistik.

Hälso- och sjukvårdsstyrelsen påpekar bl. a., att det icke torde vara realistiskt att antaga, att arbetsbelastningen för sjukvårdande personal och läkarsekreterare blir mindre genom att de nuvarande årsberättelserna utbytes mot kontinuerlig rapportgivning. Med nuvarande brist på läkare och sjuksköterskor är det ytterligt angeläget, att den personal av ifrågavarande slag, som finnes, icke belastas med ytterligare arbetsuppgifter utanför den egentliga sjukvårdande verksamheten, varför styrelsen finner det synnerligen tveksamt, huruvida tidpunkten är rätt vald för en omläggning av det nu ifrågasatta slaget.

Övriga remissinstanser vitsordar, att det föreligger ett klart behov av en förbättrad diagnosstatistik och framhåller därvid betydelsen av sådan statistik såsom underlag för administrativ planering på olika nivåer av sjukvården, för rationalisering av sjukhusdriften eller för medicinsk, socialmedicinsk och annan forskning.

Bl. a. *ÖHS-kommittén* påpekar, att de brister, som kunnat iakttagas i fråga om sjukvårdsplaneringen till icke ringa del kan föras tillbaka till det förhållandet, att det på förevarande område hittills icke förelegat tillräckliga statistiska informationer och därpå grundade analyser.

De flesta remissinstanserna har med utgångspunkt från att de vitsordar behovet av en reformering av diagnosstatistiken anslutit sig till medicinalstyrelsens förslag utan att därvid närmare behandla frågan om hur behovet av statistik bör tillgodoses.

Delegationen för statistikfrågor anför emellertid i denna del, att det framlagda förslaget icke kan ge några hållpunkter för en bedömning i vad mån den föreslagna redovisningen är ägnad att bli ett effektivt instrument för åsyftad rationalisering av sjukhusdriften och att den insamling av få och enkla uppgifter, som avses, icke synes ägnad att direkt tillgodose de behov av sjukdomsstatistik, som uppenbart föreligger, annat än på ett mycket översiktligt sätt.

Enligt delegationen bör vidare resultaten av de under innevarande år företagna provundersökningarna bli föremål för analys och evalvering ur olika aspekter, innan förslag till permanent statistik framlägges.

Med hänsyn till dessa förhållanden och till att man ännu icke varit i tillfälle att mera systematiskt pröva undersökningsmetodiken kan delegationen icke tillstyrka, att en statistik enligt föreslagna riktlinjer nu påbörjas och göres permanent. Med hänsyn till det uppenbara behovet av statistik på förevarande område är det emellertid enligt delegationens uppfattning angeläget, att erforderliga resurser ställes till förfogande för fortsatt planering och försöksverksamhet. Frågan hur behovet av tillfredsställande sjukdomsstatistik skall tillgodoses bör enligt delegationen utredas från vidare utgångspunkter än de, som väglett utformningen av nu föreliggande förslag.

Svenska landstingsförbundet anför, att för bedömande av de för- och nackdelar, som är förenade med rapportering och bearbetning av uppgifter för samtliga från kroppssjukhusen utskrivna patienter, hade det varit värdefullt, om ett alternativt förslag till en förbättrad summarisk prestationsredovisning skisserats.

ÖHS-kommittén har icke funnit skäl att närmare ingå på utformningen av statistiken, som den tror vara i huvudsak lämplig. Kommittén anför, att beträffande åtskilliga detaljer torde det dock vara mest praktiskt att icke binda sig utan ge medicinalstyrelsen och övriga medverkande tillfälle till sådan anpassning, som erfarenheten kan visa erforderlig. Kommittén vill dock bestämt avråda från ändringar, som skulle innebära nämnvärda nedprutningar av programmet.

Delegationen för statistikfrågor berör även frågan om medicinalstatistikens förläggning och förutsätter därvid, att frågan om behovet av statistisk sakkunskap inom medicinalstyrelsen kommer att i samråd med delegationen prövas av den tillsatta utredningen för översyn

av medicinalstyrelsens organisation och arbetsuppgifter. Vidare anför delegationen, att den avser att, sedan förslag numera framlagts beträffande sådan statistik om vars centralisering statsmakterna tidigare fattat principbeslut, till behandling upptaga vissa statistikgrenar, som enligt propositionen 1960:104 kräver ytterligare överväganden, innan beslut om den framtida förläggningen kan fattas. Dit hör bl. a. medicinalstatistiken, som enligt förslag av 1956 års statistikkommitté skulle kunna förläggas till en byrå gemensam för social-, medicinal- och rättsstatistiken vid ett centralt statistikverk.

Åtskilliga remissinstanser har berört olika detaljfrågor sammanhängande med förberedelsearbetet för statistikreformen. Därvid har de flesta betonat önskemålet om samråd mellan medicinalstyrelsen och huvudmännen såsom beträffande utformningen av blanketter m. m.

Medicinalstyrelsens förslag att kostnaderna för rapportblanketter m. m. skall bestridas av sjukhusen bemötes av *svenska landstingsförbundet* och *svenska stadsförbundet*, som båda av principiella och praktiska skäl anser, att ifrågavarande material kostnadsfritt skall ställas till sjukhusens förfogande.

Statskontoret räknar icke med att omläggningen av statistiken kommer att innebära något egentligt merarbete för sjukhuspersonalen, då sjukhusen skulle befrias från den nuvarande statistiska redovisningen.

I fråga om statistiska avdelningens personalorganisation anför *delegationen för statistikfrågor*, att den planerade statistiken i likhet med den nuvarande icke är av den karaktären, att den kan motivera, att en tjänst som avdelningsdirektör i B 1 inrättas. Det kan emellertid vara motiverat att företaga vissa höjningar av tjänsterna vid avdelningen. Då frågan om medicinalstatistikens framtida organisation emellertid ännu icke lösts, finner delegationen det dock icke lämpligt, att man nu inrättar nya fasta statistikertjänster utan föreslår, att den förstärkning, som kan befinnas erforderlig, ges formen av extra-tjänster. Delegationen finner det sålunda motiverat, att det inrättas en tjänst som högst byrådirektör i Ag 27 vid avdelningen i stället för nuvarande tjänst i Ao 25 samt att den av styrelsen föreslagna höjningen av en tjänst i Ao 19 kommer till stånd; den bör emellertid då inrättas som en extra-tjänst. Delegationen kan vidare tillstyrka den föreslagna tjänsten som amanuens i reglerad befordringsgång.

Härutöver bör enligt delegationen resurser ställas till förfogande för det fortsatta planläggningsarbetet på medicinalstatistikens område och däri inrymmas medel för att avlöna en kvalificerad utredningsman för detta ändamål.

Statskontoret anser det vara möjligt att väsentligt minska antalet förgranskningsarbete m. m. avsedda biträdestjänster (11 st.) genom att vid programmeringen inlägga erforderliga kontroller.

Enligt statskontoret bör även övervägas möjligheten att framdeles in-

föra maskinell läsning av insända uppgifter för att spara stanspersonal.

Statskontoret anser slutligen, att det bör anstå med anställande av en specialföredragande i trafikfrågor till dess vidare erfarenheter vunnits av den föreslagna morbiditetsstatistiken.

Sveriges läkarförbund framhåller vikten av den granskning och analys av primäruppgifter och tabeller, som medicinskt sakkunniga måste göra, och finner förslaget om två deltidstjänstgörande läkare för detta ändamål väl befogat. Beträffande de föreslagna tjänsterna i övrigt framhåller förbundet, att det är meningslöst att samla in primärmaterial, om det icke finns personal, som kan se till att det blir fullständigt och tillförlitligt samt att det blir bearbetat och färdigställt inom rimlig tid.

Föredraganden

Medicinalstyrelsens organisation och arbetsuppgifter har varit föremål för en förberedande undersökning genom en särskilt tillkallad sakkunnig. Under sommaren och hösten 1962 har den sakkunnige successivt redovisat sin undersökning i form av promemorior beträffande medicinalstyrelsens olika byråer. Den sakkunnige har därvid påvisat vissa brister i den nuvarande organisationen och antytt olika möjligheter till organisatoriska förändringar avseende såväl medicinalstyrelsen som till styrelsen knutna organ i syfte att rationalisera handläggningen av skilda grupper av medicinalärenden och giva styrelsen en mera koncentrerad inriktning på funktionen som den planerande och ledande fackliga instansen på medicinalväsendets område.

För att få frågan om medicinalstyrelsens organisation m. m. närmare prövad på grundval av den kartläggning av de nuvarande förhållandena, som den sakkunnige utfört, har Kungl. Maj:t genom beslut den 14 september 1962 förordnat om en översyn genom högst sju sakkunniga av organisationen och arbetsuppgifterna för styrelsen och till styrelsen knutna organ.

I överensstämmelse med vad som uttalades vid anmälan av motsvarande anslag i 1962 års statsverksproposition är jag i avvaktan på resultatet av den sålunda igångsatta översynen av medicinalstyrelsens organisation icke beredd att nu förorda några mera genomgripande förändringar av styrelsens organisation. Jag kan sålunda icke biträda förslaget om ändring av mentalsjukvårdsbyråns avdelning för vården av psykiskt efterblivna till en särskild mentalvårdsbyrå för barn m. fl. Däremot anser jag mig böra tillstyrka styrelsens alternativt framförda förslag, att en tjänst som byrådirektör i Ag 27 inrättas vid avdelningen för att avlasta överinspektören för vården av psykiskt efterblivna m. m. kvalificerade administrativa uppgifter.

Förslaget om inrättande av en tjänst som byråinspektör i Ag 19 för biträde inom mentalsjukvårdsbyrån med vissa utbildningsfrågor kan jag icke biträda. Jag vill erinra om att medicinalstyrelsen år 1959 i samband med

att styrelsen erhöill i uppdrag att leda och samordna vidareutbildningen av laboratoriebiträden tillfördes en tjänst som byråinspektör i Ae 17. Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 16 november 1962 förordnat, att styrelsens uppgifter beträffande ifrågavarande utbildning fr. o. m. den 1 januari 1963 skall övertagas av överstyrelsen för yrkesutbildning, torde den härigenom hos medicinalstyrelsen friställda arbetskraften kunna utnyttjas för utbildningsfrågor beträffande mentalsjukvårdens personal.

Med hänsyn till den skärpning av kontrollen över läkemedel, som utvecklingen på området framtvingat och som bl. a. kommit till uttryck i det förslag till läkemedelsförordning, varöver yttrande avgivits av 1962 års riksdag i anledning av propositionen 1962: 184, tillstyrker jag, att ytterligare en befattning för en farmakolog såsom specialföredragande med två timmars daglig arbetstid inrättas vid apoteksbyrån. Jag förordar även, att tjänstgöringstiden för den såsom byråsekreterare i reglerad befordringsgång halvtidsanställda farmaceuten vid byrån utökas till tre fjärdedelar av heltidsanställning.

I förenämnda proposition 1962: 184 har i anslutning till förslagen om en giftförordning och en bekämpningsmedelsförordning förutsatts, att en särskild giftnämnd skall tillskapas för tillsyn och handläggning av ärenden rörande gifter och bekämpningsmedel. Nämnden har därvid avsetts tills vidare skola kameralt och kanslimässigt anknytas till medicinalstyrelsen. Med hänsyn härtill bör under förevarande anslag beräknas medel till avlöningar vid nämnden. Medelsbehovet för arvoden till ordförande, ledamöter, sekreterare och experter torde kunna uppskattas till cirka 55 600 kr. För giftnämndens expedition erfordras en tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång och en som kanslibiträde i Ag 7.

Den personalförstärkning på lag- och utredningsbyrån, som de senaste åren medgivits för viss blankettöversyn, torde få bibehållas jämväl under nästa budgetår.

Liksom remissinstanserna ställer jag mig i princip positiv till medicinalstyrelsens förslag att tillskapa en förbättrad statistisk redovisning av diagnosmaterialet vid kroppssjukhusen. Behovet av en sådan mera fullständig diagnosstatistik, ägnad att bättre klarlägga sjukdomsorsaker och behandlingsresultat och därigenom ge säkrare underlag för planering och utbyggnad av såväl den förebyggande sjukvården som sjukvårdsorganisationen i övrigt, har blivit alltmer trängande. Emellertid anser jag i likhet med delegationen för statistikfrågor, att omläggningen bör föregås av en försöksverksamhet, begränsad till vissa delar av landet. För att möjliggöra en sådan har chefen för finansdepartementet beräknat härför erforderliga medel under sjunde huvudtitelns reservationsanslag till viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen.

Förslaget om inrättande av en befattning som föredragande i trafiksäkerhetsfrågor framfördes redan i styrelsens anslagsäskanden för innevarande

budgetår. Då de avsedda arbetsuppgifterna icke har anknytning till medicinalstyrelsen, anser jag, att befattningen icke bör inrättas hos styrelsen.

Då innehavaren av tjänsten som byråchef vid medicinalstyrelsens kame-ralbyrå icke torde komma att återinträda i tjänst, föreslår jag, att tjänsten föres på övergångsstat och att i dess ställe inrättas en tjänst som byråchef i Bo 1.

För effektivisering av revisionsverksamheten vid avdelningen för mental-sjukhusens ekonomiska förvaltning tillstyrker jag förslaget om att avdel-ningen tillföres en tjänst som assistent i Ag 17. Med hänsyn till de krav på sakrevision, som ställs på avdelningen inför nämnda reform, bör vidare tjänsten som revisor i Ao 19 utbytas mot en tjänst som förste revisor i Ao 23.

Liksom för innevarande budgetår beräknar jag jämväl för nästa budget-år medel till sammanlagt cirka sexton månadslöner för dubbling av vissa medicinalrådsbefattningar.

Medicinalstyrelsens förslag om inrättande av tjänster för biträdespersonal tillstyrker jag i så måtto, att jag förordar inrättande av en tjänst för kon-torsbiträde i reglerad befordringsgång vid avdelningen för mentalsjukhu-sens ekonomiska förvaltning och en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 vid byrån för social- och rättspsykiatri.

Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter, som kommer att åvila innehavaren av tjänsten som förste aktuarie i Ag 23 vid statistiska avdel-ningen i samband med försöksverksamheten beträffande diagnosstatistiken vid kroppssjukhusen, förordar jag, att tjänsten uppflyttas till tjänst som byrådirektör i Ag 25.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid an-mälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för uppflyttning dels av tjänsten som hälsovårdskonsulent i Ae 19 vid hälsovårdsbyrån till Ae 21, dels ock av en tjänst som biträde för skriv-och kontorgöromål i reglerad befordringsgång vid tandvårdsbyrån till kan-slibiträde i Ae 7.

Tjänsten som assistent i Ag 15 vid avdelningen för vården av psykiskt efterblivna, vilken av medicinalstyrelsen föreslagits uppflyttad till biträ-dande byråinspektör i Ae 17, har genom riksdagens bifall till i propositio-nen 1962:195 framförda förslag rörande lönegradsplaceringen för bl. a. sjuksköterskepersonal uppflyttats till lönegrad Ag 17. Jag biträder här sty-relsens förslag om extraordinariesättning av tjänsten.

Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträdesper-sonal bör två kontorsbiträden i Ae 5 beredas ordinarie tjänster i Ao 5. Såsom styrelsen framhållit erfordras icke någon ändring av personalförteckningen i anledning härav.

Medicinalstyrelsens förslag till personalförstärkningar och lönereglering-ar i övrigt anser jag mig icke kunna biträda.

De av mig förordade förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen

med cirka 246 000 kr. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med omkring 784 000 kr. I den automatiska utgiftsstegringen har bl. a. inräknats medel för arvoden vid den nytillkomna nämnden för ortopediska hjälpmedel ävensom det ökade medelsbehov, som föranledes dels av riksdagens bifall till i förenämnda proposition 1962: 195 framförda förslag, dels ock av en av Kungl. Maj:t beslutad uppräknings av vissa arvoden vid styrelsen och styrelsens nämnder.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (4 950 000 + 1 030 000) 5 980 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för medicinalstyrelsen, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 492 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	692 000
3. Avlöningar till övrig icke ordinarie personal	2 226 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 501 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	69 000

Summa kr. 5 980 000;

c) till *Medicinalstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 5 980 000 kr.

[65] 2. *Medicinalstyrelsen: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	728 000	766 940
1962/63	873 000	
1963/64 (förslag)	846 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 259 500 kr.

Sinnessjuknämnden hemställer i enlighet med medicinalstyrelsens förslag om oförändrad medelsanvisning för nämndens del.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Sjukvård.....	13 348	15 200	15 000	— 200
2. Reseersättningar.....	127 011	127 600	176 000	+ 48 400
3. Traktamenten åt vissa vikarier för be- fattningshavare inom medicinalsty- relsen.....	31 774	28 000	30 000	+ 2 000
4. Bränsle, lyse, och vatten.....	36 561	37 000	38 000	+ 1 000
5. Expenser för eget behov.....	326 049	350 200	441 000	+ 90 800
6. Expenser för annat än eget behov...	23 172	20 000	24 000	+ 4 000
7. Publikationstryck.....	125 470	135 000	184 000	+ 49 000
8. Kariesförebyggande verksamhet.....	67 788	100 000	—	— 100 000
9. Hälkortsarbeten.....	25 711	90 000	271 500	+ 181 500
10. Särskilda uppbördsmedel.....	32 351	30 000	47 000	+ 17 000
				+ 259 500

2. *Reseersättningar.* För att tillgodose styrelsens allmänt ökade och intensifierade verksamhet krävs en höjning med 8 000 kr. Höjningen av biljettpriser kräver 5 100 kr. Inrättande av en byråinspektörs- och en konsulenttjänst (för sysselsättningsterapi) beräknas medföra resekostnader på 8 500 kr. Anvisningen för internordiska resor är otillräcklig och bör höjas från 4 000 till 5 000 kr.

För de 130 sjukhusläkare, som avses skola delta i en instruktionskurs i medicinalstyrelsen under två dagar rörande uppgifter för diagnosstatistiken, erfordras i resekostnadsersättningar (130×100) 13 000 kr. och i traktamenten ($2 \times 130 \times 50$) 13 000 kr.

3. *Traktamenten åt vissa vikarier för befattningshavare inom medicinalstyrelsen.* Den utvisade belastningen motiverar uppräknningen.

4. *Bränsle, lyse och vatten.* En uppräkning med hänsyn till väntad belastning synes befogad.

5. *Expenser för eget behov.* Härför beräknas följande belopp.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Förslag	Ökn.
a) Renhållning och städning.....	65 184	73 300	92 000	18 700
b) Skrivmaterialier, papper, blankettryck .	66 082	71 600	76 000	4 400
c) Telegram, telefon, annonsering.....	113 543	115 300	120 000	4 700
d) Inköp och underhåll av inventarier...	56 483	65 000	123 000	58 000
e) Bokinköp, bindning av böcker och hand- lingar m. fl. ändamål.....	24 757	25 000	30 000	5 000
	326 049	350 200	441 000	90 800

a) Utökade lokaler för statistiska avdelningen och de avtalsenligt höjda ersättningarna för städning erfordrar en uppräkning med cirka 7 500 resp. 11 300 kr.

b) Inträdda prishöjningar och föreslagen arbetskraftsförstärkning motiverar en uppräkning.

c) Utökad verksamhet och öskade personalförstärkningar erfordrar en uppräkning med 2 700 resp. 2 000 kr.

d) Prisstegringar motiverar en uppräkning med 4 500 kr. Anskaffning

enligt riksarkivets förslag av arkivhyllor för 20 500 kr. kan icke ske inom ramen av hittills anvisade medel utan en förstärkning av posten med nämnda utgiftsbelopp. Vid bifall till äskade personalförstärkningar erfordras lägst 7 000 kr.

För inventarier och maskiner för statistiska avdelningen beräknas 26 000 kr.

e) Väsentliga prishöjningar på facklitteratur erfordrar en uppräknings med drygt 2 000 kr. Prishöjningar i övrigt och den ökande verksamheten kräver ytterligare 3 000 kr.

6. *Expenser för annat än eget behov.* Med hänsyn till redovisad belastning och inträdda prishöjningar bör posten uppräknas.

7. *Publikationstryck.* Styrelsen beräknar kostnaderna för tryckning av de publikationer, som styrelsen har att utge enligt kungörelsen den 28 juni 1962 (SFS 443) till 123 000 kr.

Det avsedda utgivandet av styrelsens meddelanden med råd och anvisningar angående hygien i bostäder och samlingslokaler samt sättet för utförande av vattenundersökningar har fördröjts på grund av svårigheter att erhålla erforderlig medverkan av särskild expertis och beräknas kunna komma till stånd först nästkommande budgetår. Då avses även att färdigställa råd och anvisningar rörande såväl förebyggande åtgärder mot smittsamma sjukdomar som hygien på fritidsområden och friluftspplatser. Anvisningar för desinfektion torde även komma att aktualiseras. För här nämnda råd och anvisningar beräknas ett runt belopp å 25 000 kr.

Diagnoskoden »Statistisk klassifikation av sjukdomar och dödsorsaker» behöver nytryckas efter fullständig omarbetning, vilken igångsatts inom styrelsen. Publikationen, som är en till latin och svenska gjord anpassning av den av WHO utgivna med motsvarande benämning, skall i Sverige på grund av internationell konvention användas för uppgörande av sjukdoms- och dödlighetsstatistik. Den kommer att i den planerade utbyggda sjukdomsstatistiken få en grundläggande betydelse. Upplagan beräknas till 6 000 exemplar och tryckningskostnaderna till 25 000 kr. Omkring 13 000 kr. beräknas inflyta för försålda exemplar.

För tryckning av den för en förbättrad medicinalstatistik erforderliga operationskoden erfordras 5 000 kr. Större delen av upplagan kommer att säljas till förbrukarna medförande vissa inkomster.

Vid igångsättandet av diagnosinsamlingen för en förbättrad medicinalstatistik erfordras blanketter och anvisningar för cirka 6 000 kr.

8. *Kariesförebyggande verksamhet.* Medel härtill äskas i annat sammanhang under ett föreslaget nytt reservationsanslag till hälsovårdsupplysning.

9. *Hålkortsarbeten.* För hålkortsarbeten avseende cancerregistret erfordras på grund av ökad volym och vissa mera arbetskrävande tabelleringar en höjning av anvisningen med 7 500 kr. till 26 000 kr. För bearbetning av vissa personalregister samt för diverse smärre, löpande undersökningar fordras

oförändrat 6 000 resp. 5 500 kr. Efter omläggning av tandläkarregistret till hålkortsrutin, för vilket ändamål 5 000 kr. anvisats innevarande budgetår, avses sjukgymnastregistret skola bli föremål för dylik omläggning, varför 5 000 kr. bör anvisas härför för nästa budgetår.

Kostnader avseende den förbättrade patientredovisningen vid mentalsjukhusen beräknas nedgå från 45 000 kr. innevarande budgetår (med engångskostnader för programmering m. m.) till 25 000 kr. för det fortlöpande arbetet.

Kostnaderna för hålkortsarbeten avseende diagnosstatistiken från kropps-sjukhusen har såsom i det föregående angivits beräknats till 194 000 kr. för nästa budgetår. Härtill kommer 10 000 kr. i ersättningar till statistiska centralbyråns utredningsinstitut i samband med planering av de urvalsundersökningar m. m., som bör utföras på det inkommande diagnosmaterialet.

10. *Särskilda uppbördsmedel.* Posten torde bestämmas till 47 000 kr.

Föredraganden

Medicinalstyrelsens förslag att nedräkna anslagsposten till sjukvård m. m. från 15 200 kr. till 15 000 kr. föranleder icke någon erinran från min sida.

För reseersättningar föreslår jag en uppräknings av medelsanvisningen med 15 400 kr. till 143 000 kr. Jag har härvid bl. a. dels beaktat behovet av medel till reseersättningar för den under styrelsens avlöningsanslag berörda giftnämnden, dels ock uppräknat medelsanvisningen till internordiska resor med 1 000 kr. till 5 000 kronor.

Enär, såsom jag närmare utvecklat under avlöningsanslaget, den av medicinalstyrelsen förordade omläggningen av diagnosstatistiken vid kropps-sjukhusen bör föregås av en försöksverksamhet, är jag icke beredd att beräkna medel för anordnande av den av styrelsen planerade instruktionskursen för sjukhusläkare. Ifrågakommande omkostnader i övrigt i samband med den berörda försöksverksamheten avseende viss inventarieanskaffning samt publikationstryck och hålkortsarbeten, förutsättes skola bestridas från sjunde huvudtitelns reservationsanslag till viss försöksverksamhet inom statsförvaltningen.

Jag biträder medicinalstyrelsens förslag om höjning av posterna till trakamenten åt vissa vikarier för befattningshavare inom medicinalstyrelsen samt till bränsle, lyse och vatten med 2 000 resp. 1 000 kr. till 30 000 resp. 38 000 kr.

Beträffande posten till expenser för eget behov föreslår jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag en höjning av medelsanvisningen till renhållning och städning med 18 700 kr. till 92 000 kr., till skrivmaterialier, papper, blankettryck med 7 400 kr. — varav för giftnämnden 3 000 kr. — till 79 000 kr. och till telegram, telefon och annonsering med 2 700 kr. till 118 000 kr. Till inköp och underhåll av inventarier beräknar jag en höjning med 30 000 kr. till 95 000 kr. — varav 64 000 kr. till ersättningsanskaffning och årligt

underhåll av inventarier och 7 000 kr. för statistiska avdelningen med anledning av flyttning till andra lokaler — samt till bokinköp, bindning av böcker och handlingar m. m. en med 3 000 kr. till 28 000 kr. ökad medelsanvisning. Vad jag nu förordat medför en höjning av posten till expenser för eget behov med 61 800 kr. till 412 000 kr.

Förslaget om uppräknig av medelsanvisningen till expenser för annat än eget behov med 4 000 kr. till 24 000 kr. föranleder icke någon erinran från min sida.

Vad härefter angår medelsanvisningen till publikationstryck beräknar jag för tryckning av de publikationer, som styrelsen utan särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t må utgiva, 120 000 kr., för tryckning av styrelsens råd och anvisningar 15 000 kr., för tryckning av den s. k. diagnoskoden 25 000 kr. samt för publikationstryck för giftnämndens verksamhet 1 000 kr. Anslagsposten till publikationstryck torde därför böra uppföras med 161 000 kr., innebärande en uppräknig med 26 000 kr.

I enlighet med medicinalstyrelsens förslag kommer jag att beräkna medel till kariesförebyggande verksamhet i det följande under ett särskilt reservationsanslag till hälsovårdsupplysning. Detta innebär, att förevarande anslag kan nedräknas med det f. n. till kariesförebyggande verksamhet anvisade beloppet av 100 000 kr.

För hålkortsarbeten beräknar jag medelsbehovet till 70 000 kr., innebärande en minskning av posten med 20 000 kr. Såsom förut berörts bör medel för hålkortsarbeten i samband med försöksverksamheten för omläggning av diagnosstatistiken icke upptagas under förevarande anslagspost.

Inkomstposten särskilda uppbördsmedel torde böra beräknas till 47 000 kr., innebärande en höjning med 17 000 kr.

I enlighet med det anförda bör anslaget uppföras med (873 000 — 27 000) 846 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 846 000 kr.

[66] 3. Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	541 000	563 551
1962/63	562 000	
1963/64 (förslag)	702 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd hemställer, att anslaget uppräknas med 256 400 kr.

	Ökn. el. minskn.
Personalförstärkningar	
1. 1 byrådirektör Ae 25.....	+ 34 740
2. 1 deltidspåredragande i krigsplaceringsärenden m. m.....	+ 22 500
3. 1 deltidspåredragande i medicinska strålskyddsfrågor m. m.....	+ 15 000
4. 1 kanslibitråde Ae 7.....	+ 13 716
5. 1 kontorsbitråde i reglerad befordringsgång.....	+ 12 372
6. Arvoden åt föreläsare m. fl. vid centrala krigssjukvårdskurser.....	+ 8 000
Uthytte av befattning mot viss tjänst	
7. 1 byrådirektör Ae 27.....	+ 38 520
1 befattning som arvodesanställd påredragande indrages.....	— 19 800
Löneregleringar	
8. Arvodesreglering för påredragande i läkemedelsärenden m. m. (apotekare)....	+ 3 864
9. Arvodesreglering för såsom assistent anställd pensionsavgången styckjunkare...	+ 2 886
10. Ökning av arbetstiden för en påredragande i hälsovårdsärenden	+ 7 500
11. Arvodesökning för ordförande och ledamöter.....	+ 1 400
Vikariats- och övertidsersättningar m. m.....	+ 32 881
Kompensation för höjda folkpensionsavgifter.....	+ 2 000
Automatiska förändringar.....	+ 80 821
	+ 256 400

Motiv

Försvarsmedicinens till följd av den intensiva krigstekniska utvecklingen alltmer vidgade ämnesområde och ökade betydelse gör det nödvändigt, att hälso- och sjukvårdsplanläggningen i organisatoriskt hänseende måste fort- löpande revideras och vidareutvecklas för att motsvara de krav, som den vid krig eller eljest vid krigsorganisering, t. ex. till följd av utrymningar, är avsedd att fylla. En sådan bevakning av utvecklingen inom ifrågavarande viktiga avsnitt av totalförsvaret är icke möjlig utan att sjukvårdsberedskaps- nämnden erhåller förstärkningar av kansliorganisationen.

Då emellertid nämndens uppgifter och kansliorganisation torde komma att bli föremål för omprövning i samband med bl. a. en förebådad utredning rörande medicinalstyrelsens organisation i dess helhet, har nämnden icke ansett sig böra framlägga förslag till andra förstärkningar än sådana, som måste anses oundgängligen erforderliga för att de mest angelägna uppgif- terna skall kunna fyllas av nämnden.

1. Den föreslagne byrådirektörens huvudsakliga arbetsuppgifter avses vara att under chefen för personalbyrån dels handlägga ärenden rörande nämndens utbildningsverksamhet och i förekommande fall i mån av kom- petens medverka vid utbildningen i övrigt, dels ock biträda vid på nämnden ankommande förberedelser till och medverka eljest i stabsövningar och försvarsspel av totalförsvarskaraktär. Dessa uppgifter har icke kunnat på önskvärt sätt fullföljas med nuvarande personalresurser.

2. På grund av otillräckliga personalresurser inom personalbyrån och den successiva ökning av antalet hälso- och sjukvårdspersonal av olika kate- gorier har nämndens registrerings- och krigsplaceringsverksamhet icke kun- nat upprätthållas på en ur beredskapssynpunkt tillfredsställande nivå. Med anledning härav erfordras en deltidspåredragande läkare såsom påredragande i krigsplaceringsärenden m. m. med ett arvode av 22 500 kr. för år och med

en tjänstgöringstid av minst tre timmar per söckendag såsom vid motsvarande befattningar hos medicinalstyrelsen.

3. Planläggningen av det medicinska skyddet mot katastrofskador till följd av de s. k. ABC-vapnen har hittills, till följd av bristande personalresurser, måst begränsas till två områden, nämligen dels laboratorie- och sanitetsanstaltsorganisationen och dels den organisation av sjukhärbärgen, som avses skola bl. a. omhändertaga skadade vid tätortsanfall. För biträde åt nämnden i frågor om det medicinska skyddet mot de s. k. A- och C-vapnen, d. v. s. behandlingen av strålskador och kemiska skador, och med placering direkt under kanslichefen erfordras en medicinskt skolad arbetskraft såsom föredragande med arvode av 15 000 kr. och med en tjänstgöringstid av minst två timmar per söckendag såsom vid motsvarande befattningar hos medicinalstyrelsen.

4. Nämndens på senaste tiden väsentligt utökade utbildningsverksamhet har för personalbyråns nuvarande kontorspersonal inneburit en stor belastning och kräver ytterligare minst en befattningshavare, vilken bör vara placerad som kanslibiträde.

5. För de ökade uppgifterna i fråga om bl. a. registrering och krigsplacering av den kvalificerade medicinalpersonalen erfordras förstärkning av biträdespersonalen vid personalbyrån med ett kontorsbiträde.

6. Under budgetåret 1961/62 har nämnden i egen regi anordnat två s. k. centrala krigssjukvårdskurser för cheferna för civilbefälhavarnas och länsstyrelsernas sjukvårdssektioner (länsläkare och vissa huvudmannarepresentanter m. fl.) och fyra kurser för chefsläkare och andra läkare i ledande befattningar vid beredskapssjukhus med särskilt avseende på strålskadeskydd och strålskadevård. För bestridande av kostnaderna för kurserna har Kungl. Maj:t i förekommande fall medgivit överskridanden. För innevarande budgetår har medel anvisats till två centrala krigssjukvårdskurser och i fråga om de s. k. strålskyddskurserna avser nämnden att i särskild ordning göra framställning om medel för sådana.

Beredskapsutbildning för befattningshavare med kvalificerade uppgifter inom den allmänt civila hälso- och sjukvårdens krigsorganisation är mycket angelägen, såväl för dem, som avses skola tjänstgöra i de operativa ledningsorganen, särskilt civilbefälhavarnas och länsstyrelsernas sjukvårdssektioner, som för sådana personer, som krigsplacerats för direkt hälso- och sjukvårdande verksamhet i ledande ställningar. Vad beträffar personalen inom de operativa ledningsorganen synes kursverksamheten böra utvidgas att omfatta, förutom cheferna, annan inom samma organ krigsplacerad personal med kvalificerade arbetsuppgifter (tandläkare, apotekare, veterinärer, hälsovårdskonsulenter m. fl.). För läkare på ledande poster inom beredskapssjukhusorganisationen föreligger behov av beredskapsutbildning ej blott beträffande strålskadevården utan även beträffande skador till följd av biologisk och kemisk krigföring. Jämväl för intendenterna vid landets

beredskapssjukhus synes central krigssjukvårdsutbildning behöva bedrivas. Det vore icke minst ur administrativ-kameral synpunkt lämpligt att sammanföra hela nämndens kursverksamhet till en form av kurser, benämnda centrala krigssjukvårdskurser, därvid det bör vara nämnden obetaget att inom ramen för tillgängliga medel differentiera kursverksamheten alltefter det aktuella utbildningsbehovet, vare sig detta gäller utbildning för organisatoriska, rent medicinska eller andra kvalificerade arbetsuppgifter. På grund härav föreslås, att medel till föreläsare m. fl. vid fyra centrala krigssjukvårdskurser anvisas. Av kurserna avses två skola närmast motsvara de hittillsvarande centrala krigssjukvårdskurserna och två kurserna för läkare krigsplacerade i ledande ställningar. Det för innevarande budgetår till arvoden åt föreläsare m. fl. vid två centrala krigssjukvårdskurser anvisade beloppet om 8 000 kr. bör därför uppräknas till 16 000 kr.

7. En av de viktigaste och mest omfattande av de ärendegrupper, som handlägges å upphandlings- och organisationsbyrån, är krigsorganisationen av beredskapssjukhusen och andra sjukvårdsinrättningar inom den slutna vården. För beredning av hithörande ärenden har nämnden alltsedan början av 1950-talet förutom byråchefen endast haft tillgång till en arvodesanställd pensionsavgångne överste. Då denne av åldersskäl icke kan påräknas stå till förfogande under nästa budgetår, erfordras att en särskild tjänst inrättas för berörda göromål. Vid bifall kan det för arvode åt särskild föredragande i sjukhusärenden m. m. under icke-ordinarieposten beräknade beloppet utgå.

8. För handläggning å upphandlings- och organisationsbyrån av ärenden rörande läkemedelsberedskapen och försörjningen av sjukvårdsmateriel i övrigt i krig har alltsedan nämndens tillkomst funnits en apotekare med halvtidstjänstgöring och med arvode motsvarande hälften av lön enligt löneklass A 23. Såsom ende befattningshavare inom nämndens kansli med farmaceutisk utbildning har befattningshavaren haft att fullgöra sina göromål under stort självständigt ansvar. Med hänsyn härtill och till vissa tillkommande arbetsuppgifter bör hans arvode utgå med belopp motsvarande hälften av lön enligt löneklass A 27.

9. Kontantlönen till den å nämndens upphandlings- och organisationsbyrå tjänstgörande arvodesanställda pensionsavgångne underofficer, som handhar förrådshållning av viss materiel, utgår sedan 1957 i form av arvode med belopp motsvarande skillnaden mellan lönen i löneklass A 17, ortsgrupp 5, och utgående tjänstepensionsförmåner. Arvudet bör nu fastställas med utgångspunkt från löneklass A 19.

10. De med befattningen som föredragande i hälsovårdsärenden förenade göromålen har hittills till huvudsaklig del bestått i handläggning av ärenden rörande krigsorganisationen av de humanbakteriologiska laboratorierna och landets sanitetsanstalter. Föredraganden har därjämte även haft att i möjligaste mån handlägga ärenden i övrigt, som sammanhänger med skyddet mot biologisk krigsföring. Då arbetsuppgifterna emellertid under senaste

tiden fått den omfattningen, att desamma omöjligen kunnat medhinnas av här ifrågavarande föredragande har för innevarande budgetår medel ställts till nämndens förfogande, som möjliggör anställande av en särskild läkare.

Även om en viss del av de på sistnämnda läkare ankommande göromålen kan slutföras under detta budgetår, föreligger ett trängande behov av längre tjänstgöringsskyldighet för föredraganden i hälsovårdsärenden. Hans tjänstgöringsskyldighet bör ökas från minst två till minst tre timmar per dag och arvodet från 15 000 kr. till 22 500 kr. såsom gäller för motsvarande befattningar hos medicinalstyrelsen.

11. De fasta årsarvodena till nämndens ordförande och övriga fasta (fem) ledamöter, vilka varit oförändrade sedan 1957, bör höjas med 50 procent.

Föredraganden

I olika utredningar under de senaste åren berörande totalförsvaret har föreslagits, att sjukvårdsberedskapsnämnden skall uppgå i medicinalstyrelsen med väsentligt förstärkt organisation. Denna fråga avses skola närmare behandlas av den nyligen tillsatta utredningen för översyn av organisationen och arbetsuppgifterna för medicinalstyrelsen och till styrelsen knutna organ. Med hänsyn till den ovisshet, som sålunda f. n. råder om sjukvårdsberedskapsnämndens framtida ställning, anser jag mig i dagens läge icke böra förorda inrättande av nya tjänster hos nämnden. Däremot anser jag mig böra förorda, att ett belopp av 30 000 kr. anvisas för anställande av en tjänsteman med arvode för handläggning av ärenden rörande nämndens utbildningsverksamhet m. m.

Av samma skäl som i det föregående anförts kan jag ej heller tillstyrka, att en särskild tjänst nu inrättas för de uppgifter beträffande krigsorganisationen av beredskapssjukhusen och andra sjukvårdsinrättningar inom den slutna vården, som hittills åvilat en pensionsavgången överste. Däremot tillstyrker jag, att medelsanvisningen av 19 800 kr. för ifrågavarande ändamål ökas med 20 000 kr. för möjliggörande av arvodesanställning av en för dessa arbetsuppgifter lämplig befattningshavare.

Arvudet till den deltidсанställda apotekaren fastställdes 1955 till belopp motsvarande hälften av lönen enligt löneklass 23 å löneplan A. Med hänsyn till det självständiga ansvar vederbörande har beträffande läkemedelsärendena bör befattningen ändras till en byrådirektörsbefattning med arvode motsvarande hälften av lönen enligt löneklass 25 å löneplan A.

Nämndens övriga förslag till löneregleringar m. m. anser jag mig icke kunna biträda.

På grund av det från olika håll omvittnade stora behovet av beredskapsutbildning för personal med organisatoriska, medicinska eller andra kvalificerade arbetsuppgifter inom den allmänt civila hälso- och sjukvårdens krigsorganisation tillstyrker jag, att medel till föreläsare m. fl. beräknas för ytterligare två s. k. centrala krigssjukvårdskurser eller för sammanlagt

fyra sådana kurser nästa budgetår. Jag biträder härvid nämndens förslag, att kurserna må differentieras alltefter angelägenheten att tillgodose olika personalkategoriernas i ledande ställning utbildningsbehov.

Liksom för en del av budgetåret 1961/62 har Kungl. Maj:t genom särskilt beslut för innevarande budgetår medgivit nämnden att anställa en läkare och en tjänsteman för administrativa och organisatoriska uppgifter, båda med arvode, för intensifiering av de civila försvarsförberedelserna mot biologisk krigföring, därvid Kungl. Maj:t tillika medgivit, att kostnaderna må bestridas genom överskridande av under arvodesposten anvisat belopp till kostnader för rådet för skydd mot biologisk krigföring. Till följd av rekryteringssvårigheter har nämnden endast under vissa kortare tider kunnat utnyttja dessa medgivanden. Därest på grund härav fortsatt behov av här avsedda medgivanden skulle föreligga, förutsätter jag, att arvodesposten jämväl skall kunna tagas i anspråk under nästa budgetår.

De av mig förordade förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen med cirka 60 000 kr. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med omkring 80 000 kr. I sistnämnda belopp har bl. a. inräknats det ökade medelsbehov, som föranledes dels av riksdagens bifall till ett i propositionen 1962: 195 framfört förslag om uppflyttning av tjänsten för föreståndaren för medicinalstyrelsens hos nämnden förlagda sjuksköterskeregister från förste kontorsskrivare i Ae 15 till byråassistent i Ae 17, dels ock av en av Kungl. Maj:t beslutad uppräknings av arvoden till av nämnden anlitade experter.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (562 000 + 140 000) 702 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	125 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	428 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	141 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 400

Summa kr. 702 000;

b) till Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 702 000 kr.

[67] 4. Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	117 000	173 162
1962/63	160 000	
1963/64 (förslag)	207 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd föreslår, att anslaget uppräknas med 48 900 kr.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar	50 625	16 000	20 000	+ 4 000
2. Expenser för eget behov	35 586	29 000	35 000	+ 6 000
3. Expenser för annat än eget behov	25 096	22 000	27 000	+ 5 000
4. Hålkortsarbeten	34 543	42 000	40 000	— 2 000
5. Kursverksamhet m. m.				
a) ersättningar åt kursdeltagare m. fl.	24 743	46 100	76 000	+ 29 900
b) diverse omkostnader	—	2 000	8 000	+ 6 000
				+ 48 900

Motiv

1. *Reseersättningar.* Av belastningen budgetåret 1961/62 belöper cirka 36 000 kr. å reseersättningar och traktamenten åt föreläsare m. fl. samt kursdeltagare vid fyra strålskyddskurser och cirka 500 kr. å dylika ersättningar åt föreläsare vid två centrala krigssjukvårdskurser. Reseersättningar av denna art föreslås i det följande skola bestridas från anslagsposten till kursverksamhet m. m.

För nästa budgetår förutses ökade kostnader för reseersättningar åt nämndens befattningshavare om inalles cirka 4 000 kr., beroende på dels höjda biljettpreiser m. m. och dels beräknad ökning av antalet tjänsteresor för bl. a. inspektions- och övningsändamål.

2. *Expenser för eget behov.* En viss del av belastningen budgetåret 1961/62 hänför sig till sådana kostnader för utbildningsändamål, vilka i det följande föreslås skola för nästa budgetår beräknas å anslagsposten till kursverksamhet m. m.

Ökad allmän varuskatt och höjda arbetslöner medför vid oförändrad verksamhet en merkostnad av i runt tal 3 000 kr. För inköp av möbler och kontorsutrustning i samband med vissa äskade personalförstärkningar beräknas ett ytterligare anslagsbehov av cirka 3 000 kr.

3. *Expenser för annat än eget behov.* Posten utnyttjas till helt övervägande del för bestridande av lösenkostnader till postverket i samband med krigsplaceringsverksamheten, vilka kostnader förutses komma att öka dels genom de nyligen höjda posttaxorna och dels på grund av den årliga ökningen av den registrerade och krigsplacerade medicinalpersonalen, särskilt sjuksköterskor.

4. *Hålkortsarbeten.* För ersättningar till statistiska centralbyrån för hålkortsarbeten erforderliga för det till nämnden förlagda centralregistret över landets sjuksköterskor beräknas bl. a. med hänsyn till belastningen under budgetåret 1961/62 en kostnad av i runt tal 37 000 kr. För motsvarande kostnader i samband med registreringen av tandläkare har å medicinalstyrelsens omkostnadsanslag för innevarande budgetår beräknats ett belopp om 2 500 kr. Då berörda tandläkarregister med hänsyn bl. a. till arbetsrutinens överensstämmelse med sjuksköterskeregistrets lämpligen bör förläggas till nämnden, föreslås att kostnaderna för hålkortsarbeten åt nämnden för tandläkarregistret för nästa budgetår, av statistiska centralbyrån uppskattade till 3 000 kr., beräknas å förevarande anslagspost.

5 a. *Kursverksamhet m. m.: Ersättningar åt kursdeltagare m. fl.* Av det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 46 100 kr., avser 7 400 kr. ersättningar för mistade praktik- och löneinkomster till civila läkare, som deltagar i kurs vid försvarshögskolan, och 38 700 kr. dylika ersättningar åt i två centrala krigssjukvårdskurser deltagande läkare.

Rese- och traktamentskostnaderna för deltagare i kurser för cheferna för civilbefälhavares eller länsstyrelses hälso- och sjukvårdssektioner skall enligt ett Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1959 bestridas från anslaget till länsstyrelsernas reseersättningar, medan rese- och traktamentskostnaderna för föreläsare i dessa kurser liksom dylika kostnader för föreläsare och deltagare i strålskyddskurserna bestridits från nämndens anslagspost till reseersättningar. Nämnden vill bl. a. av kamerala skäl föreslå, att här berörda resekostnads- och traktamentsersättningar skall, i den mån de icke bestrides av annan myndighet eller jämlikt förenämnda Kungl. Maj:ts beslut skall bestridas av länsstyrelserna, i fortsättningen belasta förevarande anslagspost. Nämnden beräknar dessa ersättningar för nästa budgetår uppgå till ett belopp om i runt tal 30 000 kr. för de under avlöningsanslaget berörda fyra kurserna.

5 b. *Kursverksamhet m. m.: Diverse omkostnader.* Till omkostnader av expensnatur för två centrala krigssjukvårdskurser under innevarande budgetår har anvisats 2 000 kr., beräknat efter 1 000 kr. för kurs. De under föregående år anordnade kurserna visade sig emellertid draga vardera en kostnad av förevarande art av i genomsnitt 1 700 kr. Med hänsyn härtill och till beräknad ökad kostnad för såväl lokalhyror som undervisningsmateriel m. m. bör medelsbehovet beräknas till minst 2 000 kr. för kurs eller för fyra kurser 8 000 kr.

Föredraganden

Sjukvårdsberedskapsnämndens förslag om medelsanvisning till reseersättningar, till expenser för annat än eget behov och till hålkortsarbeten föranleder icke någon erinran från min sida. De två förstnämnda posterna

bör således uppräknas med 4 000 resp. 5 000 kr. och den sistnämnda minskas med 2 000 kr.

Med hänsyn till de begränsade personalförstärkningar jag föreslagit för nämndens del för nästa budgetår torde en med 4 000 kr. till 33 000 kr. förhöjd medelsanvisning till expenser för eget behov vara tillfyllest.

Då jag i det föregående förordat, att ytterligare två s. k. centrala krigs-sjukvårdskurser anordnas nästa budgetår, torde under posten till kurs-verksamhet m. m. medelsanvisningen till ersättningar åt kursdeltagare m. fl. resp. till diverse omkostnader böra uppräknas till 76 100 resp. 8 000 kr., in-nehärande höjningar med 30 000 resp. 6 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (160 000 + 47 000) 207 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd*:
Omkostnader för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslags-
anslag av 207 000 kr.

[68] 5. Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	525 000	647 571
1962/63	585 000	
1963/64 (förslag)	727 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd hemställer, att anslaget uppräknas med 204 000 kr.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Arvoden till redogörare för centrala förråd.....	15 400	15 400	18 200	+ 2 800
2. Arvoden till redogörare för lokala förråd	46 600	46 600	63 800	+ 17 200
3. Arvoden till inventeringsförrättare	4 448	8 000	7 000	— 1 000
4. Ersättning för handräckning, semester- och sjukvikarier.....	116 566	105 000	130 000	+ 25 000
5. Hyror, frakter m. m.....	438 319	360 000	520 000	+ 160 000
				+ 204 000

Motiv

1—2. *Arvoden till redogörare vid centrala resp. lokala förråd.* Med hänsyn till höjningen av den allmänna lönenivån och det med den för varje år ökade uppbörden alltmer betungande arbete och ansvar, som är förenat med uppdrag som förrådsredogörare hos nämnden, bör årsarvodena, senast reglerade 1957, höjas. Sålunda bör årsarvodet för envar redogörare för nämndens 14 centralförråd ökas med 200 kr. från 1 100 kr. till 1 300 kr. och genomsnittsarvodet åt envar av redogörarna för nämndens lokala förråd

höjas från 350 till 425 kr. Då den ständigt ökande förrådshållningen kräver inrättande av nya förråd, förutser nämnden att för budgetåret 1963/64 behövs anlitas inalles 150 (f. n. 133) redogörare för lokalförråd.

3. *Arvoden till inventeringsförrättare.* Med hänsyn till belastningen under de två senaste budgetåren bör delposten nedräknas.

4. *Ersättningar för handräckning, semester och sjukvikarier.* Materielomflyttningar mellan förråden samt omsättningsverksamheten förutses komma att ställa krav på ökad handräckningspersonal. Med hänsyn vidare till den allmänna ökningen av timersättningen åt ifrågavarande arbetskraft och till belastningen å delposten för föregående budgetår bör densamma uppräknas.

5. *Hyror, frakter m. m.* Under innevarande budgetår föreligger behov av ytterligare förrådslokaler med en sammanlagd yta av 3 500 m². Vid bifall till äskandena under utrustningsanslaget ökar ifrågavarande lokalbehov med ytterligare cirka 2 500 m². På grund härav och då genomsnittshyran f. n. uppgår till 10 kr/m² och år, torde medelsbehovet för hyror komma att öka med i runt tal 60 000 kr. jämfört med medelsåtgången för ändamålet under föregående budgetår, cirka 440 000 kr.

Fraktkostnaderna beräknas med hänsyn till pågående och planerade materielomflyttningar mellan förråden — i och för anpassning till den nyligen ändrade beredskapssjukhusorganisationen — komma att uppgå till 20 000 kr.

Föredraganden

Med hänsyn till den ökande förrådshållningen av materiel beräknar jag, att 145 redogörare för lokala förråd behöver anlitas nästa budgetår. Då Kungl. Maj:t under hösten 1962 fattat beslut om reglering av arvoden för sjukvårdsberedskapsnämndens förrådsredogörare i enlighet med nämndens förslag, torde under posten till arvoden till redogörare för centrala förråd böra anvisas ($14 \times 1\,300$) 18 200 kr., innebärande en ökning med 2 800 kr., och under posten till arvoden till redogörare för lokala förråd (145×425) 61 625 eller avrundat 61 800 kr., innebärande en ökning med 15 200 kr.

Jag tillstyrker, att anslagsposten till arvoden till inventeringsförrättare nedräknas med 1 000 kr. till 7 000 kr.

Under anslagsposten till ersättningar för handräckning, semester och sjukvikarier beräknar jag en ökning av medelsanvisningen med 15 000 kr. till 120 000 kr. och under anslagsposten till hyror, frakter m. m. en ökning med 110 000 kr. till 470 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med ($585\,000 + 142\,000$) 727 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvaring och underhåll av viss sjukvårdsmateriel m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 727 000 kr.

[69] 6. Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	2 190 000	3 448 913
1962/63	6 000 000	
1963/64 (förslag)	5 000 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsens sjukvårdsberedskapsnämnd hemställer, att anslaget uppföres med 14 298 000 kr.

	Anslag 1962/63	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Anskaffande av utrustning för operations- och vårdavdelningar vid beredskapssjukhus	990 000	3 500 000	+ 2 510 000
2. Anskaffande av viss specialutrustning för beredskapssjukhus	1 000 000	2 422 000	+ 1 422 000
3. Anskaffande av reservkraftaggregat för beredskapssjukhus	—	2 405 000	+ 2 405 000
4. Täckande av förluster vid omsättning av utrustning för beredskapssjukhus	125 000	250 000	+ 125 000
5. Ersättning till sjukhushuvudmännen för vissa ändringsarbeten	—	2 000 000	+ 2 000 000
6. Anskaffande av utrustning för provisoriska förlossningshem under utrymning	—	700 000	+ 700 000
7. Anskaffande av utrustning för sjukhärbargen i krig	2 800 000	1 890 000	— 910 000
8. Anskaffande av utrustning för mentalsjukhus under utrymning	504 000	475 000	— 29 000
9. Anskaffande av radiakskyddsmateriel	450 000	245 000	— 205 000
10. Anskaffande av viss utrustning för krigsblodgivarcentraler	—	77 000	+ 77 000
12. Anskaffande av utrustning för viss läkemedelstillverkning i bergum	—	46 000	+ 46 000
12. Tryckning m. m. av ny upplaga av försvarsmedicinsk handbok	—	48 000	+ 48 000
13. Bidrag till Svenska röda korset för utbildning av samariter m. m.	121 000	210 000	+ 89 000
14. Bidrag till Sveriges kvinnliga bilkårens riksförbund för utbildning av bilförare	—	30 000	+ 30 000
		14 298 000	

Motiv

Vid ingången av budgetåret 1962/63 fanns på anslaget en reservation av 4 638 436 kr. Hela beloppet är bundet genom redan träffade eller slutplanerade leverans- och entreprenadavtal m. m.

1. För beredskapssjukhusen, vilka efter den av Kungl. Maj:t den 9 december 1960 fastställda omorganisationen planlägges att omfatta cirka 124 000 platser, föreligger ett återstående utrustningsbehov för 15 000 platser. Härvid kräves fullständig utrustning, såväl vårdavdelnings- som operationsutrustning, för 11 100 platser samt enbart vårdavdelningsutrustning för 3 900 platser. Utrustningskostnaden, som hittills beräknats till 300 kr. för operationsutrustning m. m. och till 600 kr. för vårdavdelningsutrustning eller till 900 kr. för full utrustning, allt per vårdplats räknat, beräknas med hänsyn till inträffad varufördyring numera ha ökat så att den i genomsnitt uppgår till 350, 650 resp. 1 000 kr. Det är högst angeläget att ifråga-

varande anskaffningsprogram med det snaraste fullföljes och att därvid i första hand utrustning anskaffas för de platser, som kräver full utrustning, d. v. s. förenämnda 11 100 platser. För nästa budgetår bör 3 500 000 kr. beräknas för bestridande av anskaffningskostnaden för ungefär en tredjedel av dessa platser eller 3 500 platser.

2. För innevarande budgetår har 1 000 000 kr. anvisats för anskaffning av autoklaver och sugapparater för beredskapssjukhus. Av anskaffningsprogrammet, avseende 360 autoklaver å 2 000 kr. och 2 640 sugapparater å 215 kr., innebärande en totalkostnad av 1 290 000 kr., återstår att anskaffa drygt 1 350 sugapparater för en kostnad av 290 000 kr.

Nämnden har tidigare räknat med att anskaffa kylskåp för läkemedelsförvaring först i ett verkställighetsläge genom lokal upphandling eller på annat sätt. Den senaste omplanläggningen av beredskapssjukhusen, som bl. a. innebär, att ett stort antal sjukhus blir förlagda till glesbefolkade områden, gör emellertid en sådan lokal anskaffning osäker, särskilt som kylskåpen med hänsyn till eventuella avbrott i kraftförsörjningen bör vara konstruerade för såväl el- som fotogendrift. Det mest angelägna behovet rör 215 av de f. n. till ett totalantal av 367 planlagda operationsavdelningarna. Då varje kylskåp, rymmande cirka 50 l, kostar 580 kr., utgör medelsbehovet i runt tal 125 000 kr.

Omplanläggningen medför vidare att 36 av de nuvarande beredskapssjukhusen saknar fredssjukhus som kärn- eller annexsjukhus. För att säkra möjligheterna till en bättre röntgendiagnostik vid dessa beredskapssjukhus bör desamma förses med röntgenutrustningar av väsentligt större kapacitet än vad som möjliggöres av den av nämnden hittills anskaffade, för enbart skelettröntgen och genomlysning avsedda röntgenutrustningen. Varje sådan röntgenutrustning betingar en kostnad av 111 500 kr. Under nästa budgetår bör anskaffas åtminstone hälften eller 18 av dessa utrustningar innebärande ett medelsbehov av 2 007 000 kr.

3. Med hänsyn till elkraftförsörjningens sårbarhet bör beredskapssjukhusens 367 operationsavdelningar med därtill knutna röntgen- och laboratorieavdelningar förses med reservkraftaggregat. De till beredskapssjukhusen anknutna blodgivarcentralerna är redan försedda med sådana aggregat. Reservkraftaggregaten bör ha en effekt av åtminstone 20 kW, motsvarande en generator för 25 kVA. Kostnaden per generatoraggregat har uppskattats till 13 000 kr., medförande ett totalt medelsbehov av 4 771 000 kr. Anskaffningen av aggregaten bör fördelas på två år och därvid bör för nästa budgetår anvisas 2 405 000 kr. för anskaffande av 185 aggregat.

4. Nämnden har beräknat att under innevarande budgetår kunna till ett pris av 375 000 kr. försälja materiel, vars återanskaffning kostar 500 000 kr. Efter hand som omsättning aktualiseras för mindre attraktiva partier (filter, vaddmadrasser etc.) torde emellertid försäljningarna kunna inbringa endast cirka 50 procent av återanskaffningskostnaden. Då nämnden för

nästa budgetår beräknar erhålla endast 250 000 kr. för omsättningsmateriel, vars återanskaffning betingar en kostnad av 500 000 kr., erfordras för återanskaffning 250 000 kr.

5. Omplanläggningen av beredskapssjukhusen innebär bl. a., att organisationen tillföres ett stort antal fastigheter, vilka för sin användning såsom sjukhus kräver byggnadstekniska ändringar av bl. a. ledningar för vatten och avlopp samt elektrisk energi. Arbetena ifråga har på grundval av sjukhushuvudmännens uppgifter kostnadsberäknats till i runt tal 4 100 000 kr. Då det är angeläget att dessa arbeten kommer till utförande snarast möjligt bör beloppet ställas till förfogande under en period av två år och för nästa budgetår anvisas 2 000 000 kr.

6. De planlagda provisoriska förlossningshemmen under utrymning utgör till antalet 200 och omfattar sammanlagt 2 700 vårdplatser. I de för hemmen hittills anskaffade utrustningarna saknas så gott som helt instrument och annan behandlingsapparat, då där skulle krigsplaceras barnmorskor i öppen vård med tillgång till egen instrumentväska och flertalet förlossningar förutsatts skola ske å i beredskapssjukhusorganisationen ingående sjukvårdsanstalter med egna barnbördsavdelningar. Enär antalet barnmorskor i öppen vård på senare år nedgått kraftigt samt numera ett stort antal beredskapssjukhus saknar fredssjukhus med barnbördsavdelningar, har ett starkt behov uppkommit av en väsentlig förstärkning i fråga om berörda instrument m. m. för de provisoriska förlossningshemmen. Då kostnaden per sats erforderliga instrument är 10 000 kr., utgör totalkostnaden för sålunda erforderlig anskaffning till 200 förlossningshem 2 000 000 kr. Anskaffningen bör uppdelas på en 3-årsperiod och för nästa budgetår bör anvisas 700 000 kr.

7. Liksom i fråga om beredskapssjukhusen bör den igångsatta utrustningsanskaffningen för sjukhärbärgena fullföljas så snart som möjligt, vilket i fråga om härbärgen är så mycket mera angeläget som det närmaste programmet om 70 000 platser endast omfattar en första etapp av de som ialles erforderliga ansedda 110 000 platserna inom denna organisation. För nästa budgetår bör därför medel beräknas för utrustning av omkring en tredjedel av de återstående 31 600 platserna inom första utbyggnadsetappen eller 10 500 platser. Då anskaffningskostnaden per vårdplats stigit från 150 till 180 kr., beräknas medelsbehovet till 1 890 000 kr.

8. För komplettering av sängutrustningen å de mentalsjukhus, som skall mottaga patienter från utrymda mentalsjukhus, saknas ännu medel till erforderlig utrustningsanskaffning för 1 900 platser av ursprungliga 4 000 platser. Kostnaden per vårdplats beräknas numera uppgå till 250 kr. i stället för som tidigare 240 kr. Då ifrågavarande anskaffning bör fullföljas under nästa budgetår, bör för ändamålet beräknas 475 000 kr.

9. Kostnaden för inköp av radiakskyddsmateriel för till nämndens planläggning hörande anstalter och inrättningar har beräknats till i runt tal

920 000 kr. Sedan Kungl. Maj:t för ändamålet ställt till nämndens förfogande ett belopp om inalles 675 000 kr., utgör det återstående medelsbehovet 245 000 kr.

10. Det har visat sig erforderligt att komplettera utrustningen för blodgivarverksamhet i krig med ytterligare blodtransportlådor utöver det antal av 120, som ingår i den redan anskaffade utrustningen för de 67 krigsblodgivarcentralerna. Totalbehovet uppskattas f. n. till cirka 400 lådor. Kostnaden per transportlåda inklusive isbehållare beräknas till 275 kr., varför ett täckande av sagda materielbrist om 280 lådor skulle betinga en kostnad av inalles 77 000 kr.

11. För budgetåren 1951/52 och 1953/54 har under ett särskilt reservationsanslag till utrustning för viss läkemedelstillverkning i bergtrum anvisats inalles 80 000 kr. till kostnader för anskaffning av apparatur för tillverkning av visst syntetiskt blodersättningsmedel i form av en dextranlösning, benämnd Macrodex. För budgetåret 1951/52 har även medel anvisats under kapitalbudgeten för anordnande av bergtrumsutrymme för här ifrågasvarande tillverkning. I organisationsplanen för tillverkningen har bl. a. förutsatts, att det läkemedelsindustriföretag, som skulle omhänderta tillverkningen, skulle tillhandahålla viss transportabel apparatur, som vid tiden för organisationsplanens upprättande disponerades av företaget, nämligen två lösningsberedare, två alsopfilter och en kapsyleringsmaskin. Av denna utrustning disponerar företaget emellertid numera ingen annan för bergtrumstillverkningen användbar apparatur än berörda filter och kapsyleringsmaskin. Då det är synnerligen angeläget, att tillverkningen i bergtrum kan igångsättas med kortast möjliga varsel och att därför all för tillverkningen erforderlig apparatur och annan utrustning finnes på tillverkningsplatsen och ständigt är i sådant skick, att tillverkning kan omedelbart igångsättas, bör erforderlig komplettering av bergtrumsutrustningen ske. Kostnaden härför beräknas till 44 000 kr. och avser bl. a. två lösningsberedare för 30 000 kr. och ett skiktfilter för 10 000 kr. Till utrustningskostnaden kommer en kostnad av 2 000 kr. för provdrift av hela anläggningen.

12. Med anlitande av för budgetåret 1956/57 anvisat belopp om 55 000 kr. har nämnden under år 1960 utgivit en tryckt skrift, benämnd »Krigssjukvård — en vägledning för hälso- och sjukvårdspersonal i krig» avsedd i första hand att dels i krig tjäna som handbok och uppslagsbok för alla läkare inom totalförsvaret och dels utgöra underlag för undervisning i krigssjukvård. Av handboken, som tryckts i 15 000 exemplar, återstår numera endast cirka 1 000 exemplar. Då det emellertid beräknas föreligga ett ytterligare behov av cirka 10 000 exemplar för bl. a. utbildningen av de tandläkare och tandläkarstuderande, som krigsplaceras som läkarassistenter i krig, och hos de militära sjukvårdsmyndigheterna, bör en ny och delvis omarbetad upplaga utgivas. En sådan upplaga om 10 000 exemplar har kostnadsberäknats till inalles 48 000 kr.

13. Den civila sjukvårdens totalbehov av samariter beräknades 1959 till 20 000 samariter. Hittills har medel anvisats för utbildning av 8 000 samariter. Överstyrelsen för Svenska röda korset, som tidigare åtagit sig en årlig utbildning av ca 2 000 samariter, beräknar, att utbildningsfrekvensen nästa budgetår kan ökas till fullständig utbildning (42 timmar) för 2 000, kompletteringsutbildning (22 timmar) för 1 000 och repetitionsutbildning (20 timmar) för 500 samariter. Antalet utbildningstimmar beräknas sålunda kunna uppgå till sammanlagt 116 000 timmar. Med utgångspunkt från detta timantal och oförändrat bidrag om 1 krona 60 öre per elevtimme har överstyrelsen föreslagit att bidraget till samaritutbildningen beräknas till 185 600 kr. eller avrundat 185 000 kr.

Överstyrelsen har vidare anfört, att under den samaritutbildning, som hittills bedrivits, det visat sig önskvärt, att speciellt hemsjukvården kunde belysas med stillfilm eller en tecknad film samt föreslagit, att kostnaden för framställning av sådan materiel, uppskattad till högst 25 000 kr., beräknas under anslagsposten.

14. För de för hälso- och sjukvården avsedda fordonen föreligger en brist på cirka 1 000 förare. Då det är av vikt, att man i möjligaste mån söker anskaffa icke värnpliktig personal såsom motorfordonsförare, har nämnden tagit kontakt med Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund, som ställt i utsikt att, därest statsbidrag med två kronor per elev och utbildningstimme erhålles för vissa med erforderlig specialutbildning förenade kostnader, utbildna cirka 500 elever per år, vilken utbildning skulle bedrivas vid förbundets underavdelningar i anknytning särskilt till utbildningen av förare för civilförsvarets räkning. Utbildningen omfattar cirka 30 timmar. Med anledning härav föreslås, att såsom bidrag till Sveriges kvinnliga bilkårers riksförbund för bestridande av kostnaderna för ifrågavarande utbildning upptages ett belopp av $(500 \times 30 \times 2)$ 30 000 kr.

Föredraganden

Med hänsyn till den förhållandevis goda beredskap, som föreligger beträffande utrustning till operations- och vårdavdelningar vid beredskapsjukhusen, anser jag mig för nästa budgetår i fråga om sådan utrustning endast böra förorda, att 290 000 kr. anvisas för slutförande av anskaffningsprogrammet beträffande sugapparater till beredskapssjukhus.

Jag förordar vidare, att medel för nästa budgetår anvisas för anskaffande av reservkraftaggregat till beredskapssjukhusen. För ändamålet bör anvisas 793 000 kr., vilket belopp torde medgiva inköp av 61 aggregat efter en kostnad av 13 000 kr. per aggregat.

Nämndens förslag rörande fortsatt omsättning av utrustning för beredskapssjukhus föranleder icke någon erinran från min sida och jag förordar, att för täckande av därvid uppkommande förluster ett belopp av 250 000 kr. anvisas.

Den år 1960 beslutade omplanläggningen av beredskapssjukhusen innebär bl. a., att organisationen tillföres ett stort antal fastigheter, vilka för sin användning kräver byggnadstekniska ändringar av bl. a. ledningar för vatten och avlopp samt elektrisk energi. Kostnaderna för erforderliga ändringsarbeten har av sjukhushuvudmännen beräknats till sammanlagt cirka 4 100 000 kr. Jag tillstyrker, att av detta belopp 1 000 000 kr. anvisas för nästa budgetår såsom ersättning till sjukhushuvudmännen för utförda ändringsarbeten.

Till komplettering av viss utrustning för provisoriska förlossningshem under utrymning föreslår jag för nästa budgetår en till 350 000 kr. begränsad medelsanvisning, avseende 35 instrumentsatser.

På grund av angelägenheten av att den första etappen av utbyggnaden av sjukhärbargesorganisationen fullföljes i så snabb takt som möjligt förordar jag i huvudsaklig överensstämmelse med nämndens förslag i denna del en medelsanvisning av 1 894 000 kr., avseende utrustning för ytterligare drygt 10 500 vårdplatser inom organisationen.

Jag biträder vidare nämndens förslag om anvisande av medel för anskaffande av 280 blodtransportlådor och av viss utrustning m. m. för tillverkning av blodersättningsmedel och föreslår därför, att 77 000 kr. sålunda anvisas till anskaffande av viss utrustning för krigsblodgivarcentraler och 46 000 kr. för anskaffande av utrustning för viss läkemedelstillverkning i bergtrum.

Den av nämnden utgivna handboken i krigssjukvård har visat sig fylla ett stort behov såsom vägledning för den för hälso- och sjukvården i krig engagerade läkarpersonalen. Då det är angeläget, att den kan tillhandahållas flertalet av dem, som skall ha kvalificerade uppgifter inom krigssjukvårdsorganisationen, tillstyrker jag, att 48 000 kr. anvisas för tryckning av en ny upplaga av handboken.

I särskild framställning den 12 oktober 1962 har nämnden hemställt, att 12 000 kr. anvisas för tryckning av en broschyr om den civila krigssjukvården, utvisande hur sjuk- och hälsovården avses skola vara organiserad under krig. Broschyren avses skola utdelas dels till lärare i samhällskunskap för användning vid undervisningen i detta ämne, dels till frivilliga försvarsorganisationer för användning vid dessas kursverksamhet, dels ock till de för den civila krigssjukvården avsedda samariterna. Då jag finner det angeläget, att information om krigssjukvårdens organisation på detta sätt sprides, tillstyrker jag, att för ändamålet erforderligt belopp, 12 000 kr., anvisas för nästa budgetår under förevarande anslag.

Enär hittills anvisade medel för specialutbildning av samariter endast medger utbildning av 8 000 av ett beräknat totalbehov av 20 000 samariter, tillstyrker jag, att den av överstyrelsen för svenska röda korset erbjudna utökningen av utbildningsfrekvensen accepteras. Jag biträder vidare förslaget, att medel anvisas för möjliggörande av anskaffande av visst film-

material för användning vid samaritutbildningen. Till bidrag till svenska röda korset för utbildning av samariter m. m. bör därför för nästa budgetår anvisas 210 000 kr.

För de för hälso- och sjukvården i krig avsedda fordonen föreligger, såsom nämnden anfört, en brist på cirka 1 000 förare. Möjligheten att genom anlitande av kvinnliga förare undvika att taga i anspråk värnpliktig personal anser jag böra tillvaratas. Jag biträder därför förslaget att 30 000 kr. anvisas som bidrag till Sveriges kvinnliga bilkårsers riksförbund för utbildning av 500 bilförare under nästa budgetår.

Sjukvårdsberedskapsnämndens förslag i övrigt anser jag mig icke kunna biträda.

Medelsbehovet under anslaget för nästa budgetår uppgår vid bifall till vad jag föreslagit till 5 000 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Utrustning m. m. av beredskapssjukhus vid krig eller krigsfara* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

[70] 7. Strålskyddsverksamhet m. m.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 243 000	1 155 749
1962/63	1 323 000	
1963/64 (förslag)	1 714 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd föreslår, att anslaget uppräknas med (avrundat) 721 000 kr.

Personalförstärkningar	Ökning
1. 3 strålskyddsinspektörer Ae 23, varav 2 fr. o. m. den 1/1 1964	62 565
2. 2 fysiker Ae 23	62 565
3. 4 ingenjörer Ae 17, varav 2 fr. o. m. den 1/1 1964	68 829
4. 1 laboratorieingenjör h. Ae 15 fr. o. m. den 1/1 1964	10 339
5. 3 tekniska biträden Ag 9, varav 1 fr. o. m. den 1/1 1964	37 967
6. 1 tekniskt biträde Ag 5	12 338
7. 1 kontorsbiträde h. Ae 5 fr. o. m. den 1/1 1964	6 169
8. 1 tekniskt biträde Ag 7	13 694
9. Deltidsanställd akademiker att handha vissa undervisningsfrågor inom strålskyddet	20 000

Löneregleringar

10. 2 förste strålskyddsinspektörer Ae 25 i st. f. 2 strålskyddsinspektörer Ae 23 .	6 796
11. 1 byrådirektör Ae 25 i st. f. 1 förste byråsekreterare Ae 23	3 398
12. 1 kontorsskrivare Ae 13 i st. f. 1 kontorist Ae 9	3 466
13. 1 kontorist Ae 9 i st. f. 1 kontorsbiträde h. Ae 5	2 849
14. 1 kanslibiträde Ae 7 i st. f. 1 kontorsbiträde h. Ae 5	1 356

Arvoden m. m.	Ökning
15. Ersättningar till av strålskyddsnämnden anlitade sakkunniga för tillfälliga utredningsuppdrag	220 000
16. Ersättningar för jourtjänst i skyddsgrupp	3 600
Vikariatsersättningar	46 850
Automatiska förändringar	137 894
	720 675

Motiv

Radiofysiska institutionens nybyggnad kan beräknas tagas i bruk vid årsskiftet 1963/64. Denna nybyggnad gör, att förutom tillsynsverksamheten kommer bl. a. undervisningen och strålskyddsforskningen samt för kontrollverksamheten betydelsefulla lågaktivitetsmätningar att kunna väsentligt utvidgas. Så snart inflyttning i den nya byggnaden ägt rum, kommer lokaler för forskning inom radiofysik och radiobiologi att iordningställas genom ombyggnad av den nuvarande institutionsbyggnaden. Denna ombyggnad torde dock ej komma att stå klar förrän tidigast under våren 1965.

Under rubriken speciallaboratorier kommer i fortsättningen att sammanföras samtliga de laboratorier, som avser löpande övervakning av de strålningsförhållanden i landet, som icke har direkt samband med radiologiskt arbete eller avser beredskap mot atomolyckor, samt sådana laboratorier, som utnyttjas gemensamt av flera av institutionens avdelningar. Exempel härpå är fallout-laboratorier, laboratorier för helkroppsmätningar, de laboratorier som utgör centraler för registrering av markstrålning och luftaktivitet samt aktiviteten i livsmedel samt i framtiden sannolikt även laboratorier för kalibrering av mätinstrument i internationellt fastställda enheter. För flertalet av dessa funktioner finnes utrymmen reserverade i nybyggnaden och de ytterligare lokaler, som erfordras, planeras i samband med ombyggnaden av den nuvarande institutionsbyggnaden.

1. På grund av lokalbrist har det tidigare ej ansetts möjligt att begära en ökning av den kvalificerade personalen vid kärnfysikaliska avdelningen, trots att det varit uppenbart, att avdelningens personella resurser varit otillräckliga. För att avdelningen skall kunna fullgöra sina åligganden erfordras en förstärkning med 3 strålskyddsinspektörstjänster, varav två bör vara akademiker med fysikalisk resp. kemisk inriktning och en civilingenjör eller motsvarande. En inspektör bör anställas fr. o. m. den 1 juli 1963, de övriga två i början av 1964 i samband med inflyttningen i nybyggnaden. Visst behov av ytterligare icke högskoleutbildad personal kan förutses, då verksamheten i de nya lokalerna kommer i gång.

2. Av fysikertjänsterna avses den ena för avdelningen för klinisk radiofysik och den andra för speciallaboratorierna.

Radioterapien vid radiumhemmet bedrives i allt högre grad med hög-energetisk strålning, vilket ställer större krav på medverkan av kliniskt erfarna fysiker såväl beträffande strålmätningar som dosplacering.

Som redan nämnts sammanföres under rubriken speciallaboratorier bl. a. fallout-laboratoriet och laboratoriet för total kroppsmätningar. Det torde vara nödvändigt att verksamheten vid dessa laboratorier samordnas genom att ansvaret för planeringen i stora drag vilar hos samma fysiker, vilket

innebär en utvidgning av arbetsuppgifterna för den fysiker, som redan nu finns anställd. Då den nuvarande fysikern saknar vikarie och högskoleutbildade medarbetare överhuvudtaget, är behovet av ytterligare en fysikertjänst för denna verksamhet mycket angeläget.

3 och 6. För de rutinmässiga mätningarna på nederbörd och livsmedel, som f. n. utföres vid institutionen med hjälp av gammaspektrometri, finns f. n. genom tillfälligt arrangemang en laboratorieingenjör samt ett arvodesanställt biträde. En ingenjörstjänst i Ae 17 bör nu inrättas för den fortsatta driften av den scintillationsspektrometeranläggning, som anskaffats för livsmedelsmätningarna, samt medel anslås för den tekniska biträdestjänsten i Ag 5 (punkt 6).

Den andra ingenjörstjänsten, som begäres redan från budgetårets ingång, är avsedd för den kliniska avdelningen, närmast för arbetet vid radiumhemmets isotopavdelning. För tjänsten kompetent person är redan anställd vid avdelningen på forskningsmedel. Då arbetet antagit rutinkaraktär, torde det bli svårt att i fortsättningen erhalla forskningsmedel för tjänsten.

Av de ingenjörstjänster, som begäres fr. o. m. den 1 januari 1964, avses en för röntgenkontrollavdelningen samt en för laboratoriet för totalkroppsmätningar.

Enär besiktningsarbetet vid röntgenkontrollavdelningen måste öka i takt med ökningen av röntgenverksamheten, ökningen av antalet anläggningar samt tillkommande nya arbetsuppgifter såsom typgranskning av röntgenapparater och tillsyn av betatroner, behövs en förstärkning av avdelningens personalstyrka, som varit oförändrad sedan omorganisationen genomfördes 1958.

Laboratoriet för totalkroppsmätningar, som planerats i nybyggnadens källarvåning, är avsett för mätningar av radioaktivitet i människokroppen, dels vid mycket låga aktivitetsnivåer, dels vid nivåer i närheten av den högsta tillåtliga kroppsaktiviteten. De förra mätningarna torde i regel vara möjliga att inlemma i de forskningsuppgifter, för vilka personalbehovet kan tillgodoses genom forskningsanslag. Den senare typen av mätningar avser däremot undersökningar i direkt samarbete med den kärnfysikaliska avdelningen och ingår som ett led i strålskyddsverksamheten. Ansvar för samtlig apparatur i källarlaboratoriet måste anförtros en ingenjör med elektronikutbildning och god erfarenhet av laboratoriearbete.

4—5 och 7. I fallout-laboratoriet i nybyggnaden skall utföras såväl rutinmässiga aktivitetsmätningar på nederbördsprover som preparation och mätning av livsmedelsprover med gammaspektrometriska metoder. Vidare skall analyser av strontium 90 utföras. Under förutsättning att det kemiska arbetet i samband därmed kan utföras under överinseende av den kärnfysikaliska avdelningens kemist fordras för det kemiska arbetet en laboratorieingenjör samt ett tekniskt biträde i Ag 9, båda tjänsterna fr. o. m. den 1 januari 1964.

För att sköta det snabbt växande arkivet för mätningarna vid laboratoriet för totalkroppsmätningar och fallout-laboratoriet behövs ett tekniskt biträde i Ag 9 samt ett kontorsbiträde. Anställandet av kontorsbiträdet kan anstå till den 1 januari 1964.

Den kliniska avdelningen bör tillföras ett tekniskt biträde i Ag 9 vid radiumhemmets isotoplaboratorium, där arbetsuppgifterna ökat starkt. För att kunna hålla verksamheten vid laboratoriet i gång har fysikern vid isotoplaboratoriet alltmör kommit att belastas med mindre kvalificerade arbetsuppgifter, från vilka han bör avlastas genom ökning av laboratoriets tekniska personal.

8. För kärnfysikaliska avdelningens radiokemiska laboratorium har nämnden inrättat en tjänst såsom tekniskt biträde i Ag 5. Nämnden hemställer att medel anslås för denna tjänst för placering i Ag 7. Laboratoriets viktigaste uppgift är att utföra analyser i samband med kontroll av radioaktivt avfall.

9. Enligt gällande reglemente åligger det strålskyddsnämnden att taga initiativ till anordnande i mån av behov av utbildningskurser i strålskyddsteknik för olika personalkategorier samt att genom råd och upplysningar befrämja utvecklingen av goda strålskyddsförhållanden i riket. Behov föreligger numera av strålskyddsundervisning för alla stadier från icke-akademiker såsom tekniker, sköterskor och biträden till akademiker såsom läkare, civilingenjörer och studerande vid universitet och högskolor. Även undervisning av upplysnings- och informationskaraktär är nödvändig. Härtill kommer ett starkt behov av att genom både avancerade och populära skrifter på alla nivåer sprida kunskap om strålverkningar och strålskydd. Undervisningen torde ur rationaliseringssynpunkt i vad avser personal, undervisningslokaler och undervisningsmaterial i viss mån böra samordnas med den akademiska undervisningen i radiofysik och radiobiologi. Nämnden vill dock ej redan nu binda sig för ett definitivt förslag beträffande lösningen av denna fråga.

Det synes emellertid ofrånkomligt att så snart ske kan lämpligen i anslutning till professuren i radiofysik och laboraturen i radiobiologi en lärarbefattning för strålskyddsundervisning inrättas. I avvaktan på närmare erfarenhet om hur undervisningen bör ordnas bör ett belopp om 20 000 kr. anvisas för att förvärva en lämplig person för att till en början på deltid ägna sig åt de här anförda arbetsuppgifterna.

10. Förevarande strålskyddsinspektörstjänster i Ae 23 är knutna den ena till röntgenkontrollavdelningen och den andra till kärnfysikaliska avdelningen. För att förbättra befordringsgången och förhindra avgång av kvalificerad personal är det nödvändigt att ytterligare en inspektörstjänst vid var och en av tillsynsavdelningarna uppflyttas till Ae 25.

Innehavaren av strålskyddsinspektörstjänsten vid kärnfysikaliska avdelningen har medgivits åtnjuta lön efter löneklass 26. Med hänsyn till de ar-

betsuppgifter och det ansvar, som är förenat med tjänsten, bör den emellertid uppflyttas till A 25.

11. Även under det senast förflutna budgetåret har de med tjänsten som förste byråsekreterare i Ae 23 förenade arbetsuppgifterna ytterligare starkt vuxit i omfattning och svårighetsgrad. Allt talar för att denna utveckling kommer att fortsätta i stegrad takt.

12. Innehavaren av förevarande kontoristtjänst i Ae 9 ombesörjer registratorsgöromål, övervakar kansliarbetet under nämndens sekreterare samt utför kvalificerat kontorsarbete i övrigt.

13—14. Med nuvarande lönesättning har det visat sig omöjligt att rekrytera förevarande tjänster med så rutinerade och i övrigt kvalificerade befattningshavare, som är nödvändigt för att kansliets omfattande arbetsuppgifter skall kunna utföras utan onödig tidsutdräkt.

15. Särskilt inom atomenergiområdet och i vad avser åtgärder i samband med kärnvapenprov är det nödvändigt att en avsevärd del av utredningsarbetet utföres av expertgrupper dels emedan behovet av experter från fall till fall kan vara mycket olikartat dels på grund av att arbetsbelastningen vid institutionen eljest skulle bli alltför ojämn till förfång för fullgörandet inom rimlig tid av större strålskyddsutredningar. Behov av sådana grupper kan även i andra sammanhang uppkomma. Delposten till ersättningar till av nämnden anlitade sakkunniga för tillfälliga utredningsuppdrag m. m. bör därför höjas från 10 000 till 30 000 kr.

Vidare bör ett belopp av förslagsvis 200 000 kr. ställas till förfogande att efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall få användas för strålskyddskontroll, som under nämndens ledning utföres av annan än radiofysiska institutionens personal samt för brådskande strålskyddsutredningar och mätningar av sådan omfattning att de icke kan åläggas institutionen inom ramen för dess övriga statsanslag.

16. Fr. o. m. innevarande budgetår har 4 800 kr. anslagits till ersättningar till personal vid radiofysiska institutionen för jourtjänst i skyddsgrupp, avsedd för ingripande vid olyckshändelser med radioaktiva ämnen eller i vissa fall i atomenergianläggningar. För budgetåret 1963/64 bör medel anvisas för att möjliggöra gruppens utökning från en till två fysiker och från fyra till sex tekniker.

Föredraganden

Inom kärnfysikaliska avdelningens verksamhetsområde har successivt skett en stark ökning av arbetsuppgifterna. Atomenergianläggningarnas strålskyddsproblem är synnerligen komplicerade och kräver regelmässigt omfattande utredningar vid avdelningen. Med hänsyn härtill tillstyrker jag, att avdelningen tillföres två tjänster som strålskyddsinspektör i Ae 23, den ena dock först fr. o. m. den 1 januari 1964.

Förslaget om inrättande av en tjänst som fysiker i Ae 23 vid avdelningen

för klinisk radiofysik anser jag mig böra biträda med hänsyn till de krav på medverkan av fysiker, som användandet av högenergetisk strålning vid radiumhemmet medför.

På grund av riskerna för en ökning av den allmänna strålnivån till följd av kärnvapenproven och den alltmera spridda användningen av radioaktiva ämnen har de av radiofysiska institutionen utförda radioaktivitetsmätningarna i nederbörd och livsmedel m. m. ökat i omfattning och betydelse. Organisationen av mätverksamheten bör nu givas en fastare karaktär, och för ändamålet bör inrättas två tjänster som ingenjör i Ae 17 resp. institutionsbiträde i reglerad befördringsgång.

Med hänsyn till att arbetsuppgifterna för den på forskningsmedel anställde ingenjören vid radiumhemmets isotopavdelning antagit ändrad karaktär, bör för ifrågavarande uppgifter uppföras en tjänst som ingenjör i Ae 17 vid avdelningen för klinisk radiofysik.

Jag tillstyrker vidare, att för det kemiska arbetet vid det blivande falloutlaboratoriet i nybyggnaden för strålskyddsverksamheten fr. o. m. den 1 januari 1964 inrättas en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ag 9.

För att mera aktivt än vad hittills varit möjligt få igång undervisnings- och informationsverksamhet i strålskyddsfrågor avseende olika personal-kategorier m. fl. föreslår jag, att 5 000 kr. anvisas till arvode åt föreläsare. Jag vill i detta sammanhang framhålla betydelsen av att sådan information i ökad utsträckning delges allmänheten exempelvis via radio och television.

Vad angår de föreslagna löneregleringarna beräknar jag, under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor, medel dels för uppflyttning av den för registratörs göromål m. m. avsedda kontoristtjänsten i Ae 9 till kansli-skrivartjänst i Ae 11, dels ock för uppflyttning av två tjänster som biträde för skriv- och kontors göromål i reglerad befördringsgång till kanslibiträdes-tjänster i Ae 7.

Strålskyddsnämndens förslag om höjning av medelsanvisningen till ersättningar till av nämnden anlitade sakkunniga för tillfälliga utrednings-uppdrag m. m. med 20 000 kr. för tillgodoseende av i den löpande verksamheten uppkommande behov av expertis föranleder icke någon erinran från min sida. Vidare torde för att möjliggöra tillkallande av expertis i ärenden av vidlyftigare karaktär eller fallande utanför rutinverksamheten ytterligare 40 000 kr. böra anvisas under arvodesposten, att disponeras först efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t.

Av strålskyddsnämnden i övrigt framförda förslag till personalförstärkningar och löneregleringar kan jag icke tillstyrka.

De av mig förordade förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen med cirka 238 000 kr. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med cirka 153 000 kr., i vilken bl. a. inräknats medel för en av Kungl. Maj:t

beslutad uppräknning av vissa arvoden.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 323 000 + 391 000) 1 714 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för strålskyddsverksamhet m. m., som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för strålskyddsverksamhet m. m., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	185 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	118 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	916 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	473 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	22 000

Summa kr. 1 714 000;

c) till *Strålskyddsverksamhet m. m.*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 714 000 kr.

[71] 8. **Strålskyddsverksamhet m. m.: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	174 000	576 524
1962/63	193 000	
1963/64 (förslag)	225 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd föreslår, att anslaget uppräknas med 68 500 kr.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Förslag		Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar.....	56 822	50 000	86 000	+	36 000
2. Bränsle, lyse och vatten	1 516	16 500	25 000	+	8 500
3. Övriga expenser.....	26 938	25 000	40 000	+	15 000
4. Publikationstryck.....	—	3 000	3 000	—	
5. Kostnader för drift av stationer för mätning av joniserande strålning m. m.:					
a) Ersättning till meteorologiska stationer.....	11 828	7 500	9 600	+	2 100
b) Övriga kostnader.....	4 984	5 000	9 400	+	4 400
6. Inköp och underhåll av inventarier och instrument.....	50 809	64 500	60 000	—	4 500

				Ökning el. minskning
7. Inköp av utrustning för skyddsgruppsorganisation.....	—	20 000	10 000	— 10 000
8. Inköp av förbrukningsartiklar.....	27 877	40 500	42 500	+ 2 000
9. Inköp av prover och utrustning m. m. för vissa radioaktivitetsmätningar i livsmedel.....	—	(57 000) ¹	15 000	+ 15 000
10. Särskilda uppbördsmedel.....	43 190	50 000	50 000	—
				+ 68 500

¹ Anvisat av Kungl. Maj:t utöver riksstatsanslaget.

1. *Reseersättningar.* För besiktningsverksamheten behöver röntgenkontrollavdelningen 50 000 kr. och kärnfysikaliska avdelningen 20 000 kr. Vidare erfordras 10 000 kr. för resor i samband med tillsyn av institutionens mätstationer, 3 000 kr. för resor för provtagning och ev. fältmätning i samband med livsmedelsmätningar och 3 000 kr. för internordiska resor.

2. *Bränsle, lyse och vatten.* Kostnaderna beräknas stiga med hänsyn till att nybyggnaden blir klar under nästa budgetår.

3. *Övriga expenser.* De nya lokalutrymmena i nybygget ger möjlighet till starkt ökad verksamhet vid institutionen med väsentligt utökad personal, vilket medför kraftigt ökad efterfrågan på delposten. Härtill kommer att kärnfysikaliska avdelningen behöver 4 000 kr. för kostnader i samband med omhändertagande av radioaktivt avfall samt 500 kr. för vissa frakt- och transportkostnader.

4. *Publikationstryck.* I fortsättningen lär det bli nödvändigt att anlita anslagsposten i större omfattning bl. a. för utgivande av vissa populärt hållna publikationer för allmän information i olika strålskyddsfrågor.

5 a—b. *Kostnader för drift av stationer för mätning av joniserande strålning: Ersättning till meteorologiska stationer resp. Övriga kostnader.* Ersättningen till personal vid 24 meteorologiska stationer för arbete för radiofysiska institutionens mätstationers del utgör för innevarande budgetår 75 kr. per station och kvartal. Denna ersättning har höjts till 100 kr. per kvartal.

Utöver de 5 000 kr., som under en post benämnd materialkostnader m. m. anslagits de tre senaste budgetåren huvudsakligen för att täcka kostnaderna för batteribyten vid institutionens mätstationer, behövs ytterligare 4 400 kr. för att täcka driftkostnaderna för institutionens äldre mätstationer. Dessa stationer, som varit i bruk sedan början av 1950-talet, har hittills bekostats av statens råd för atomforskning, som emellertid förklarat att rådet icke längre vill belastas med dessa kostnader. Benämningen å posten bör med hänsyn till förevarande förslag ändras till övriga kostnader.

6. *Inköp och underhåll av inventarier och instrument.* I särskild framställning äskas för den nya institutionsbyggnaden anslag för nödvändig utrustning.

Under förevarande post erfordras från budgetårets början 60 000 kr.

varav för röntgenkontrollavdelningen 8 000 kr. (anvisning 1962/63 cirka 20 300), för kärnfysikaliska avdelningen 22 000 kr. (18 500), för avdelningen för klinisk radiofysik 26 900 kr. (23 000), för hälsokontrollavdelningen 1 500 kr. (1 500) samt för kansliet 1 600 kr. (1 000).

7. *Inköp av utrustning för skyddsgruppsorganisation.* För att möjliggöra ytterligare utrustningsinköp bör 10 000 kr. anvisas.

8. *Inköp av förbrukningsartiklar.* För röntgenkontrollavdelningen erfordras 6 000 kr., för kärnfysikaliska avdelningen 28 000 kr., för avdelningen för klinisk radiofysik 8 000 kr. samt för hälsokontrollavdelningen 500 kr.

Av det för kärnfysikaliska avdelningen äskade beloppet utgör 17 000 kr. kostnader för inköp av förbrukningsartiklar främst film för den självbärande filmdosimetrivksamheten.

9. *Inköp av prover och utrustning m. m. för vissa radioaktivitetsmätningar i livsmedel.* För innevarande budgetår har Kungl. Maj:t anslagit ett belopp om högst 57 000 kr. För att kunna fortsätta ifrågavarande livsmedelsmätningar under nästa budgetår, må vara med en i förhållande till 1962 minskad omfattning, behövs cirka 15 000 kr. för underhåll av instrumentutrustningen, för inköp av diverse förbrukningsmateriel samt för anskaffande av livsmedelsprover och transport av dessa. Detta belopp avser endast att täcka kostnaderna för radiofysiska institutionens del. Hänsyn har således ej tagits till de kostnader i berörda hänseenden, som kan komma att belasta veterinärhögskolan och statens jordbruksförsök.

10. *Särskilda uppbördsmedel.* Inkomsten av strålskyddsverksamhet m. m. beräknas främst genom inkomster från den taxebelagda filmdosimetrivksamheten komma att uppgå till cirka 50 000 kr.

Föredraganden

Under anslagsposten till reseersättningar föreslår jag en ökning av medelsanvisningen med 20 000 kr. till 70 000 kr. och under delposten till övriga expenser en ökning med 10 000 kr. till 35 000 kr.

I likhet med strålskyddsnämnden beräknar jag medelsbehovet till bränsle, lyse och vatten till 25 000 (+ 8 500) kr. Under anslagsposten till kostnader för drift av stationer för mätning av joniserande strålning m. m. upptar jag för ersättning till meteorologiska stationer 9 600 (+ 2 100) kr. och för övriga kostnader 9 400 (+ 4 400) kr.

För inköp och underhåll av inventarier och instrument och för inköp av utrustning för skyddsgruppsorganisation kan jag icke tillstyrka högre sammanlagd medelsanvisning än 55 000 kr., innebärande en minskning av posterna med sammanlagt 29 500 kr. Medel för ifrågavarande båda ändamål torde fr. o. m. nästa budgetår böra uppföras under posten till inköp och underhåll av inventarier och instrument.

Till inköp av förbrukningsartiklar föreslår jag en med 1 500 kr. till 42 000 kr. ökad medelsanvisning.

Med anledning av en framställning av strålskyddsnämnden om anvisande av medel för att möjliggöra för radiofysiska institutionen att i samarbete med lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök samt veterinärhögskolan företaga radioaktivitetsmätningar å livsmedel medgav Kungl. Maj:t genom beslut den 11 maj 1962, att prover och utrustning för mätningarna finge anskaffas för en kostnad av högst 77 000 kr. samt att viss tillfällig arvodespersonal finge anställas hos respektive institutioner, i förekommande fall genom överskridande av vederbörande avlöningsstat. Medel till inköp av prover och utrustning har ställts till strålskyddsnämndens förfogande genom överskridanden av nämndens omkostnadsanslag dels för budgetåret 1961/62 med 20 000 kr., dels för innevarande budgetår med 57 000 kr. Jag biträder nämndens förslag att för fortsättande av ifrågavarande mätningar under nästa budgetår anvisas 15 000 kr. för inköp av livsmedelsprover m. m.

Nämndens beräkning av anslaget i övrigt, innebärande oförändrad medelstilldelning, föranleder icke någon erinran från min sida.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit bör anslaget uppföras med (193 000 + 32 000) 225 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Strålskyddsverksamhet m. m.: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 225 000 kr.

[72] 9. **Strålskyddsverksamhet m. m.: Inredning och utrustning.** Något anslag för detta ändamål finnes icke uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Yrkanden

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor hemställer om dels anvisande av 800 000 kr. för inredning och utrustning av den för kontrollverksamheten m. m. avsedda tillbyggnaden vid radiofysiska institutionen dels ock bemyndigande att beställa inredning och utrustning för tillbyggnaden till en kostnad av 1.000 000 kr, att gäldas tidigast under budgetåret 1964/65.

Motiv

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor har genom ett Kungl. Maj:ts beslut den 19 januari 1962 erhållit i uppdrag att handhava frågan om inredning och utrustning av de lokaler vid radiofysiska institutionen, som omfattas av förestående till- och ombyggnadsarbeten.

Av föreståndaren för radiofysiska institutionen i samråd med vederbörande avdelningsföreståndare i juni 1962 till nämnden avlämnat utrustningsförslag för tillbyggnaden slutade, efter av nämnden gjorda tillägg för poster av allmän natur, såsom varuskatt, besiktningar m. m., å i avrundat tal 2 300 000 kr.

I vad gäller apparatur och materiel för kontrollverksamheten samt för forskning och undervisning har nämnden vid granskningen av utrustningsförslaget biträttts av särskilt tillkallade experter, professorn vid karolinska institutet A. Engström och laboratorn vid universitetet i Lund K. Lidén.

Experterna har i sitt i augusti 1962 avgivna granskningsutlåtande, till vilket nämnden anslutit sig, föreslagit vissa begränsningar och omläggningar m. m. av institutionsföreståndarens inköpsprogram, varigenom kostnadsbesparingar på cirka 350 000 kr. uppnåtts.

Den inom nämnden gjorda granskningen i övrigt — särskilt ifråga om snickeriinredningar och rumsutrustningar — har lämnat utrymme för ytterligare kostnadsbegränsningar på cirka 115 000 kr.

Nämndens beräkningar av kostnaderna för den erforderliga anskaffningen slutar därför — under förutsättning av oförändrat kostnadsläge — på cirka 1 835 000 kr. För anskaffningen bör därför kunna fastställas en kostnadsram, slutade å ett nedåt till 1 800 000 kr. avrundat belopp. För budgetåret 1963/64 bör därav anvisas anslag med 800 000 kr. och meddelas beställningsbemyndigande, motsvarande den återstående beräknade kostnaden eller 1 000 000 kr.

Nämnden har icke inräknat kostnad för någon institutionens egen telefonväxel, då det förutsatts, att institutionens efter tillbyggnaden avsevärt utökade antal telefoner alltfört skall anknytas till karolinska sjukhusets telefonväxel.

Institutionsföreståndaren har till cirka 750 000 kr. schematiskt beräknat kostnaderna för inredning och utrustning vid avsedd ombyggnad av radiofysiska institutionen samt anordnande av en hörsal och utbyggnad av biblioteket därstädes. Nämnden har dock ansett sig sakna anledning att redan i sin anslagsframställning för budgetåret 1963/64 taga upp frågan om inredning och utrustning för denna etapp av byggnadsarbetena.

Föredraganden

Såsom jag kommer att närmare redogöra för vid min anmälan i det följande av medelsbehovet å kapitalbudgeten under investeringsanslaget till vissa byggnadsåtgärder för strålskyddsverksamhet m. m., beräknas tillbyggnaden för kontrollverksamhet m. m. vid radiofysiska institutionen bli färdigställd under våren 1964. Medel för inredning och utrustning av de nya lokalerna bör därför finnas tillgängliga under nästa budgetår.

Utvecklingen på strålskyddsområdet leder till att alltmer komplicerad apparatur måste användas i tillsynsverksamheten, vilket medför att utrustningskostnaderna blir relativt höga. Mot utrustningsnämndens föreslagna förslag till inredning och utrustning av tillbyggnaden torde mot denna bakgrund någon väsentlig erinran icke kunna resas. Jag anser mig därför böra godtaga den av utrustningsnämnden föreslagna kostnadsramen av 1 800 000 kr. för ändamålet.

I enlighet med utrustningsnämndens förslag förordar jag att för nästa budgetår anvisas ett belopp av 800 000 kr., varjämte bör utverkas beställningsbemyndigande intill ett belopp av 1 000 000 kr. Medlen bör anvisas under ett särskilt reservationsanslag, rubricerat Strålskyddsverksamhet m. m.: Inredning och utrustning.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva att inredning och utrustning för strålskyddsverksamhet m. m. må beställas till ett värde av högst 1 000 000 kr. att gäldas tidigast under budgetåret 1964/65;

b) till *Strålskyddsverksamhet m. m.: Inredning och utrustning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kr.

[73] 10. Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	502 000	408 951
1962/63	970 000	
1963/64 (förslag)	1 196 000	

Yrkanden

Styrelsen för centrala sjukvårdsberedningen hemställer, att anslaget uppräknas med (avrundat) 181 000 kr.

	Ökn. el. minskn.
Personalförstärkningar	
1. 1 förste byråingenjör Ae 23	+ 30 264
2. Arvoden till av beredningen anlitade sakkunniga m. m.	+ 50 000
Löneregleringar	
3. 1 kansliskrivare Ae 11 i st. f. 1 kontorist Ae 9	+ 1 620
4. 2 kanslibiträden Ae 7 i st. f. 2 kontorsbiträden Ae 5	+ 2 592
5. 1 kontorsbiträde Ae 5 indrages	— 11 952
Vikariats- och övertidsersättningar	+ 7 700
Automatiska förändringar	+ 100 272
	+ 180 496

Motiv

1. Den med verkan fr. o. m. den 1 juli 1962 genomförda omorganisationen av centrala sjukvårdsberedningen (prop. 1962: 79; SU 128, Rskr. 296) innebär bl. a., att beredningen även ålagts att granska förslag till anläggningar och byggnader inom åldringsvården. Personella resurser saknas dock för den beslutade ökade granskningen för såvitt ej den förutsatta viktiga översiktliga planläggningsverksamheten måste eftersättas. Då den definitiva storleken av den erforderliga personalökningen emellertid ej kan bedömas,

innan erfarenheter vunnits, inskränker sig styrelsens förslag till en som ett absolut minimum ansedd arbetskraftförstärkning, nämligen en förste byråingenjörstjänst i Ae 23 å byggnadsbyrån.

2. I sitt remissyttrande över CSB-utredningens organisationsförslag föreslog styrelsen, att delposten till arvoden till av beredningen anlitate sakkunniga m. m. i avvaktan på vunna erfarenheter av den nya organisationen skulle för budgetåret 1962/63 reduceras från det av utredningen föreslagna beloppet av i runt tal 130 000 kr. till 75 000 kr., vilket belopp också blev anvisat. Då utbyggnaden av beredningen kan beräknas i stort sett bli avslutad under innevarande budgetår, bör posten höjas till 125 000 kr.

3. Förevarande kontoristtjänst, vars innehavare är avsedd att vara sekreterare åt beredningens föreståndare och därför bl. a. bör besitta goda språkkunskaper med hänsyn till beredningens utlandskontakter, har ej lockat någon sökande.

4—5. Högre krav bör ställas på en del av biträdena, varför två tjänster som kontorsbiträde i Ae 5 bör omändras till kanslibiträdestjänster i Ae 7. En biträdestjänst i Ae 5 bör därvid indragas, då den ehuru i och för sig behövlig ej bedömes kunna besättas med tillräckligt kompetent arbetskraft.

Föredraganden

I olika sammanhang har under de senaste åren aktualiserats frågan om möjligheterna att effektivisera sjukhusdriften med hjälp av moderna tekniska och organisatoriska hjälpmedel. För att få till stånd ett forum för kontinuerliga kontakter mellan experter på området har Kungl. Maj:t genom beslut den 9 november 1962 förordnat, att ett råd för sjukhusdriftens rationalisering skall inrättas vid centrala sjukvårdsberedningens sida. Rådet skall i första hand följa den tekniska och organisatoriska utvecklingen på sjukhusdriftens område samt taga initiativ till och främja forskning av betydelse för sjukhusdriften m. m. Ordföranden i styrelsen för centrala sjukvårdsberedningen skall vara självskriven ordförande i rådet. Härutöver skall rådet bestå av högst aderton ledamöter, vilka skall representera företrädesvis medicin, teknik och sjukvårdsadministration. Samtidigt med tillkomsten av rådet har 1961 års samarbetsgrupp för främjande av rationaliseringsåtgärder inom sjukvården m. m. upplösts.

För bestridande av kostnaderna för rådets verksamhet under innevarande budgetår har Kungl. Maj:t medgivit överskridanden av arvodesposten i centrala sjukvårdsberedningens avlöningsstat samt av anslagsposterna till reseersättningar och till expenser i beredningens omkostnadsstat.

Medelsbehovet för nästa budgetår för rådet för sjukhusdriftens rationalisering beräknar jag till 4 000 kr. för ersättningar åt ordföranden, ledamöter och sekreterare samt till 100 000 kr. för arvoden till sakkunniga och till ledamöter för särskilda utredningar. Beloppen torde böra anvisas under arvodesposten i beredningens avlöningsstat.

Av styrelsens för centrala sjukvårdsberedningen förslag till förstärkningar av beredningen för nästa budgetår anser jag mig endast kunna tillstyrka en viss ökning av möjligheterna att anlita särskilda sakkunniga. Jag föreslår därför, att medelsanvisningen till arvoden till av beredningen anlitade sakkunniga m. m. uppräknas med 25 000 kr. till 100 000 kr.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för uppflyttning av en tjänst som kontorsbiträde i reglerad befordringsgång till kanslibiträde i Ae 7.

Styrelsens förslag i övrigt, i den del de icke avser automatiska förändringar, anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Vad jag här föreslagit påkallar en ökning av medelsanvisningen med cirka 130 000 kr. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med omkring 96 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (970 000 + 226 000) 1 196 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) godkänna följande avlöningsstat för centrala sjukvårdsberedningen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	110 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	215 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	567 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	290 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	14 000
Summa kr. 1 196 000;	

b) till Centrala sjukvårdsberedningen: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 196 000 kr.

[74] 11. Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	49 000	52 874
1962/63	190 000	
1963/64 (förslag)	176 000	

Yrkanden

Styrelsen för centrala sjukvårdsberedningen hemställer, att anslaget uppräknas med 31 000 kr.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Förslag	Ökning
1. Reseersättningar	21 636	35 000	35 000	—
2. Övriga expenser	28 994	40 000	40 000	—
3. Ersättning för materialier.....	—	20 000	40 000	20 000
4. Inredning och utrustning av nya lokaler m. m.....	—	90 000	90 000	—
				20 000

Motiv

I regleringsbrevet för innevarande budgetår har Kungl. Maj:t föreskrivit, att inflytande inkomster av försålda publikationer och verkställda undersökningar vid centrala sjukvårdsberedningen — beräknade till sammanlagt 11 000 kr. för budgetåret 1962/63 — skall tillgodoföras den i riksstaten under Egentliga statsinkomster uppförda inkomsttiteln Övriga diverse inkomster i stället för att såsom under tidigare budgetår avräknas å omkostnadsstatens totalbelopp. Omkostnadsanslaget bör för den skull uppräknas med ifrågavarande 11 000 kr.

3. *Ersättning för materialier.* Den föreslagna uppräknningen till 40 000 kr. utgör det belopp, som CSB-utredningen beräknade erforderligt å anslagsposten för innevarande budgetår.

4. *Inredning och utrustning av nya lokaler m. m.* Det för innevarande budgetår anvisade beloppet av högst 90 000 kr. beräknas icke bliva helt ianspråktaget, enär samlade lokaler icke torde kunna ställas till beredningens förfogande förrän under nästa eller eventuellt efterföljande budgetår. Vissa provisoriska lokaler som komplement till beredningens nuvarande har däremot ställts i utsikt. Beredningen saknar dock möjlighet att för närvarande bedöma i vilken utsträckning anslaget kan komma att behöva utnyttjas under innevarande budgetår, varför det föreslås bli upptaget med oförändrat belopp för nästa budgetår.

Föredraganden

I anslagsberäkningen för innevarande budgetår har upptagits inkomstposter om sammanlagt 11 000 kr. avseende inkomster av försålda publikationer och verkställda undersökningar. Då emellertid Kungl. Maj:t förordnat, att dessa inkomster skall tillgodoföras den i riksstaten under egentliga statsinkomster uppförda inkomsttiteln övriga diverse inkomster, bör anslaget uppräknas med nämnda belopp.

För bestridande av hithörande kostnader för rådet för sjukhusdriftens rationalisering föreslår jag, att posterna till reseersättningar och till övriga expenser uppräknas med 3 000 resp. 2 000 kr. till 38 000 resp. 42 000 kr.

Beträffande anslagsposten till ersättning för materialier förordar jag en till 10 000 kr. begränsad ökning av medelsanvisningen.

Då förutsatt anskaffning av inredning och utrustning till nya lokaler m. m. icke kunnat ske, emedan beredningens lokalfråga ännu ej lösts, torde under anslagsposten i fråga medel böra anvisas jämväl nästa budgetår. Jag föreslår, att för ändamålet anvisas 50 000 kr., innebärande en nedräkning med 40 000 kr., och förutsätter därvid att av denna post för innevarande och nästa budgetår får tagas i anspråk ett belopp av sammanlagt högst 100 000 kr.

I enlighet med vad jag här förordat torde anslaget böra uppföras med (190 000 — 14 000) 176 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Centrala sjukvårdsberedningen: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 176 000 kr.

[75] 12. Statens institut för folkhälsan: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	4 056 000	3 739 883
1962/63	4 200 000	
1963/64 (förslag)	4 970 000	

Yrkanden

I. *Den sakkunnige för utredning av vissa frågor rörande statens institut för folkhälsan* har den 16 november 1961 avgivit en promemoria angående hälsovårdsinspektörernas utbildning.

II. *Styrelsen för statens institut för folkhälsan* hemställer, att förevarande anslag höjes med (avrundat) 1 028 000 kr.

Personalförstärkningar

Ökning

1. Allmänhygieniska avdelningen	
a) 1 laborator Be 1	34 716
b) 1 laboratorieläkare högst Ae 23	21 876
2 assistenter Ae 19	35 592
1 laboratoriebiträde högst Ae 9	10 620
c) 1 laboratorieläkare högst Ag 23	21 876
2 assistenter Ag 19	35 592
d) 1 assistent Ae 21	19 728
e) 1 kontorsskrivare Ae 13	13 044
2. Födoämneshygieniska avdelningen	
a) 1 laborator Be 1	34 716
b) 1 laborator Be 1	34 716
c) 1 laboratorieläkare högst Ae 23	21 876
d) 1 assistent Ae 17	16 044
3. Administrativa sektionen	
a) 1 assistent Ae 17	16 044
b) 1 kanslikskrivare (registrator) Ae 11	3 144
1 kontorsbiträde Ae 5 indrages }	
Rörligt tillägg å 1.—3.	137 421

Löneregleringar	Ökning
4. Gemensamt för samtliga avdelningar	
4 kansliskrivare Ae 11 i st. f. kontorister Ae 9.	2 988
5. Allmänhygieniska avdelningen	
a) 1 förste kemist Ae 25 i st. f. Ae 23.	2 376
b) 1 förste avdelningsingenjör Ae 23 i st. f. avdelningsingenjör Ae 21.	1 224
c) 1 assistent Ae 19 i st. f. Ae 17.	1 752
d) 1 laboratorieassistent Ae 11 i st. f. laboratoriebiträde högst Ae 9.	1 152
6. Statens distriktssköterskeskola	
1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibiträde Ae 7.	1 212
7. Yrkeshygieniska avdelningen	
1 kontorsskrivare Ae 13 i st. f. kansliskrivare Ae 11.	696
8. Födoämneshygieniska avdelningen	
a) 1 förste kemist Ae 25 i st. f. Ae 23.	1 356
b) 1 kostkonsulent Ae 19 i st. f. assistent högst Ae 15.	2 256
c) 1 laboratorieassistent Ae 11 i st. f. laboratoriebiträde högst Ae 9.	1 152
d) 4 laboratoriebiträden högst Ae 9 i st. f. institutionsbiträden högst Ae 5.	7 968
9. Vitaminavdelningen	
a) 1 förste laboratorieassistent Ae 13 i st. f. laboratorieassistent Ae 11.	1 272
b) 1 laboratorieassistent Ae 11 i st. f. laboratoriebiträde högst Ae 9.	1 152
10. Administrativa sektionen	
a) 1 kontorsskrivare Ae 13 i st. f. kontorist Ae 9.	1 860
b) 2 kontorister Ae 9 i st. f. kanslibitraden Ae 7.	2 088
c) 1 materialförvaltare Ae 12 i st. f. Ae 10.	648
d) 1 biblioteksassistent Ae 11 i st. f. förste biblioteksbiträde Ae 9.	588
e) 1 förste reparatör Ae 11 i st. f. reparatör Ag 9.	588
Rörligt tillägg å 4.—10.	13 901
Arvoden och särskilda ersättningar	
11. Ersättningar till styrelsens självskrivna ledamöter.	1 000
Avlöningar till speciallärare m. m.	
12. Anställning av instruktionssköterska vid distriktssköterskeskolan under 6 månader.	11 000
13. Anordnande av industrisköterskekurs.	5 000
14. Hospiteringsersättningar.	4 500
15. Speciallärararvoden.	27 000
Automatiska förändringar.	476 000
	1 027 734

Motiv

I samband med utarbetandet av 1958 års hälsovårdsstadga, vilken bl. a. innebar en vidgad skyldighet för kommunerna att ha en särskild hälsovårdsinspektör anställd, uppdrog Kungl. Maj:t åt *den sakkunnige för utredning av vissa frågor rörande statens institut för folkhälsan*, byråchefen S. E. Holmqvist, att verkställa utredning rörande utbildningen av hälsovårdsinspektörer och därmed sammanhängande frågor. Den sakkunnige har den 16 november 1961 redovisat sitt uppdrag i form av en promemoria angående hälsovårdsinspektörernas utbildning.

Den sakkunnige anför däri sammanfattningsvis följande.

I promemorian göres en schematisk uppskattning rörande utbildningsbehovet för heltidsanställda hälsovårdsinspektörer. Till grund för uppskattningen ligger bl. a. rundfrågningar hos hälsovårdsnämnderna åren 1959 och 1961. Vidare beaktas propositionen om översyn av kommunindelningen

i riket. Olika alternativ för uppskattningen ger till resultat, att den årliga grundutbildningen bör avse lägst omkring 40 och högst 68 inspektörer. En anledning till osäkerhet i uppskattningen är, att avgången av hälsovårdsinspektörer till andra yrken — vilken bl. a. är beroende på lönesättningen — är svår att beräkna.

Med avseende å utformningen av grundutbildningen föreslås, att denna utbildning såsom för närvarande göres lika för alla inspektörer. Det framhålls dock, att frågan kan böra upptagas till omprövning i framtiden vid ökat behov av specialutbildade hälsovårdsinspektörer.

Enligt promemorian skall, sedan av 1957 års skolberedning föreslagna tvååriga fackskolor kommit till stånd, genomgång av sådan fackskola — exempelvis teknisk fackskola — gälla såsom villkor för tillträde till grundutbildningskurs. På annat sätt förvärvat motsvarande kunskapsmått skall även kunna godtagas. Krav på fackskoleutbildning anses kunna uppställas först beträffande den inspektörskurs, som påbörjas närmast efter utgången av läsåret 1966/67 inom fackskolorna. I avbidan härpå anses förkunskaper lämpligen böra inhämtas genom korrespondensstudier.

För den teoretiska delen av grundutbildningen föreslås övergång i väsentlig utsträckning från föreläsningar till mera lektionsbetonad undervisning. En kraftig förskjutning förordas i förhållandet mellan lektioner-föreläsningar, å ena, samt laborationer-tillämpningsövningar, å andra sidan. Tiden för den teoretiska kursen skall enligt de gjorda övervägandena förlängas från nuvarande 4 månader till storleksordningen ett halvt år. Det totala timantalet beräknas till omkring 535 mot 367 för närvarande. Dessa förslag avser närmast undervisningen efter det att fackskola lagts till grund för hygienutbildningen men bör tjäna till ledning för utbildningens uppläggning även för tiden dessförinnan.

Den till grundutbildningen hörande praktiska tjänstgöringen har hittills i allmänhet varit i sin helhet förlagd före den teoretiska undervisningen vid folkhälsoinstitutet och har fullgjorts vid hälsovårdsnämnder. Den har omfattat en tid av 5 månader. Enligt vad i promemorian föreslås bör praktisk tjänstgöring äga rum först efter det att vissa teoretiska hygieninsikter meddelats inspektörseleven. I tjänstgöringen anses böra ingå praktik inom livsmedelshanteringen och eventuellt även hospitering vid den statliga yrkesinspektionen. Praktiktjänstgöringen skall övervakas av folkhälsoinstitutet, som även skall verkställa kunskapskontroll. Praktiktiden har tills vidare funnits böra vara av storleksordningen 5 månader; för elev, som genomgått fackskola, bör tiden i regel förkortas.

Den sammanlagda tiden för teoretisk och praktisk grundutbildning vid folkhälsoinstitutet skulle alltså bli av storleksordningen 10—11 i stället för f. n. 9 månader.

Det föreslås, att elev vid grundutbildningskurs skall kunna komma i åtnjutande av stipendium enligt allmänna studiehjälpsreglementet. Hospiteringsersättningen till handledare vid den praktiska tjänstgöringen förordas bli uppräknad från 100 till 250 kr. per elev.

Beträffande vidareutbildningen intager promemorian den ståndpunkten, att kurserna i allmänhet bör vara flera men kortare än de nuvarande å 5 veckor. En- eller tvåveckorskurser bedömes såsom ofta de mest tjänliga. Mera omfattande specialkurser kan tänkas för hälsovårdsinspektörer med specialiserade arbetsuppgifter, t. ex. bostadsinspektörer och livsmedelsinspektörer. Kurserna skulle förläggas till folkhälsoinstitutet. Förutsättning-

arna för anordnande framdeles av specialkurser vid en blivande hälsovårds-högskola i Göteborg anses dock böra undersökas.

Utbildning av icke heltidsanställda hälsovårdstjänstemän bör enligt promemorian icke ske vid folkhälsoinstitutet utan vid kommunskolan i Sigtuna och på andra sätt. Institutet skulle dock kunna medverka vid utbildningen genom viss laborationsundervisning.

Bestämda åldersgränser för tillträde till inspektörsutbildning vid folkhälsoinstitutet anses ej böra uppställas. Institutets ledning förutsättes skola tillse, att behövlig litteratur finnes för utbildningen; uppmärksamhet bör från ledningens sida ägnas åt kunskapskontrollen och vad därmed sammanhänger.

Av folkhälsoinstitutet tidigare framlagt förslag om utbyggnad av institutets undervisningslokaler till att omfatta cirka 70 modulenheter jämte föreläsningssalar understöjdes i promemorian.

Erforderlig personal för en utökad hälsovårdsinspektörsutbildning och viss annan undervisning anses — i anslutning till den bedömning institutet gjort i samband med lokalplaneringen — böra anställas på heltid vid institutet och väsentligen sammanföras till en särskild undervisningssektion. Personalen för hälsovårdsinspektörsutbildningen skulle efter full utbyggnad omfatta 9—10 tjänstemän. Den skulle förslagsvis utgöras av 1 laborator, 1 förste avdelningsingenjör, 1 förste kemist, 1 laboratorieläkare, 2 (3) assistenter (ingenjörer), 2 assistenter (medicinare) och 1 kontorist eller kansliskrivare.

För laborationsundervisningen av hälsovårdsinspektörseleverna kräves en omfattande apparatur. En ungefärlig beräkning av apparatbehovet upptager en total kostnadssumma av storleksordningen 316 000 kr. Härtill kommer fast utrustning för laboratorier och specialutrustning av undervisningslokaler. Visst belopp måste även beräknas för apparaturens underhåll. Innan laboratorielokalerna fullt utbyggt och elevernas grundutbildning i nödig utsträckning förbättrats, är dock apparatur i nyssnämnda omfattning icke erforderlig.

I promemorian göres en uppskattning av den kostnad för utbyggande av undervisningen vid folkhälsoinstitutet, vilken kan anses hänförlig till föreslagen förbättring av hälsovårdsinspektörsutbildningen utöver den standard, vilken redan nu borde föreligga. Denna merkostnad uppskattas till storleksordningen 250 000—350 000 kr. ifråga om engångsutgifter och storleksordningen 150 000—250 000 kr. ifråga om löpande utgifter.

II. *Styrelsen för statens institut för folkhälsan* anför som inledning till motiveringen av yrkandena följande.

Yrkandena utgör i stor utsträckning upprepningar av styrelsens äskanden för innevarande budgetår. Därjämte har styrelsen upptagit de ytterligare personalförstärkningar och lönereregleringar, som med hänsyn till aktuella arbetsuppgifter och den allmänna lönenivån ansetts vara särskilt angelägna ehuru begränsade med hänsyn till lokalsituationen.

I fråga om allmänhygieniska avdelningens verksamhet må framhållas, att den samhälleliga utvecklingen med ökad industrialisering och motorisering under de senare åren medfört en kraftig ökning av de omgivningshygieniska problemen.

1 a. För att det angelägna behovet av teknisk sakkunskap snarast skulle tillgodoses har en tjänst som bakteriolog-laborator vid allmänhygieniska

avdelningen ändrats till en tjänst som tekniker-laborator. Kraven på inrättande av en tjänst som bakteriolog-laborator kvarstår emellertid, då avdelningen ej i längden kan vara utan kvalificerad bakteriologisk sakkunskap.

1 b. Utformandet av avdelningens undervisningsverksamhet har varit föremål för särskild utredning, vilket medfört, att kursverksamheten i dess hittillsvarande form ej ansetts böra upprätthållas i full utsträckning. Emellertid föreligger f. n. en akut brist på såväl hälsovårdsinspektörer som tjänsteläkare, varför undervisningsverksamheten vid institutet snarast bör ökas.

Genom beslut den 30 mars 1962 har Kungl. Maj:t medgivit styrelsen att för budgetåret 1962/63 anställa en laboratorieläkare i högst Ag 23 och en assistent i Ag 19 för bestridande av undervisning av hälsovårdsinspektörer. En avsevärt större personalförstärkning är emellertid nödvändig för upptagandet av undervisningsverksamheten i full utsträckning. Med hänsyn till institutets stora lokalbrist och till att undervisningsverksamheten ännu är under utbyggnad samt till rekryteringssvårigheterna, inskränker sig styrelsen f. n. till att äska, att de för innevarande år inrättade extra tjänsterna som laboratorieläkare och assistent uppföres på extra ordinarie stat och att ytterligare en assistenttjänst i Ae 19 inrättas.

Ett rationellt utnyttjande av laboratorieläkaren kräver, att han har ett laboratoriebiträde, som helt kan arbeta för hans räkning.

1 c. Avdelningen har under de senaste åren haft en laboratorieläkare i Ag 21 och två ingenjörer i Ag 19 anställda på överskottsmedel, som uppkommit på grund av vakanser. Dessa vakanser torde emellertid bli utfyllda, varigenom den ekonomiska grundvalen för ifrågavarande extra tjänster undanryckes. Då tjänsterna är oundgängligen nödvändiga för avdelningens undervisnings- och rutinverksamhet bör de inrättas som extra ordinarie.

1 d. Ett allt större antal ärenden fordrar komplicerade kostnadsberäkningar och administrativt förberedelsearbete, varför avdelningen bör tillföras en assistent i Ae 21 för planerings- och utredningsarbete i samband med utförande av erhållna uppdrag.

1 e. En väsentlig detalj i avdelningens arbete utgöres av litteraturforskning. För att i framtiden på bästa sätt kunna utnyttja såväl det material, som hopbragts, som det, som genom det fortlöpande penetrerandet av den vetenskapliga litteraturen framkommer, är det nödvändigt för avdelningen att utnyttja hålkortsmaskiner, varigenom den ackumulerade informationen kan samlas och systematiseras. För arbetet med att kodifiera och sammanställa detta material samt göra det lätt tillgängligt för avdelningens tjänstemän fordras en heltidsanställd tjänsteman som bör vara placerad i lägst Ae 13. Ifrågavarande arbete omhänderhas f. n. av ett tillfälligt, på halvtid anställt kanslibiträde.

2 a. Vid födoämneshygieniska avdelningen behövs en välkvalificerad toxikolog för handläggning av de svårbemästrade toxikologiska frågorna.

Dessas betydelse har snabbt ökat med den stigande användningen, särskilt inom industrin, av färgämnen, konserveringsmedel, antibiotika, växtskyddsmedel m. m.

2 b. Den mikrobiologiska verksamheten inom avdelningens biologiska sektion är av särskild betydelse för livsmedelskontrollen enligt livsmedelsstadgan och kräver en laboratorstjänst, avsedd för en human- eller veterinärbakteriolog.

2 c. En av de mest angelägna uppgifterna för avdelningen är att kartlägga svenska folkets kostvanor och utarbeta anvisningar till myndigheter och allmänhet så, att en fullgod kost åstadkommes i alla samhällsskikt, åldrar och miljöer. För att genomföra kostundersökningar är det nödvändigt, att en medicinsk undersökning av försökspersonens hälsotillstånd samtidigt göres på sådant sätt, att framför allt de sjukdomsfaktorer studeras, vilka kan antagas stå i relation till kostvanorna. Härför krävs en laboratorieläkare.

2 d. För utarbetandet av analysmetoder inom födoämneshygieniska avdelningens livsmedelskemiska område fordras en förstärkning av avdelningen med en assistent i Ae 17.

3 a. Den kraftigt ökade och intensifierade verksamheten inom institutet under senare år har medfört väsentligt ökad belastning på administrativa sektionen, varför det varit nödvändigt att inom ramen för tillgängliga medel tills vidare anställa en extra assistent i Ag 15, för inköpsärenden och tillsyn över institutets fasta och lösa egendom m. m. Då arbetsuppgifterna är av permanent karaktär, bör en assistenttjänst i Ae 17 inrättas.

3 b. Ansvällningen av institutets verksamhet m. m. har medfört, att såväl kassa- som registratorsgöromålen ökat så, att de icke längre odelat kan handhas av kassören. Inrättande av en tjänst som kansliskrivare för en registrator är därför synnerligen nödvändigt. Med omfördelning av arbetsuppgifter inom administrativa sektionen kan en tjänst i reglerad befordringsgång indragas och arbetsplats för registratorn sålunda erhållas.

4. Förslaget avser handsekreterarna till tre av institutets avdelningsföreståndare och till biträdande avdelningsföreståndaren. Med hänsyn till arbetsuppgifterna och till svårigheten att nyrekrytera dessa tjänster vid vakanser bör tjänsterna uppflyttas i lönegrad.

5 a och 8 a. Tjänsterna bör med hänsyn till kompetenskraven — akademisk eller högskoleutbildning — och arbetsuppgifterna uppflyttas till Ae 25 eller samma lönegrad, till vilken tjänsten som förste kemist vid yrkeshygieniska avdelningen från och med innevarande år uppflyttats.

5 b. Med den fortsatta utbyggnaden av hälsovårdsinspektörsutbildningen kommer uppgifterna för förevarande avdelningsingenjör att helt domineras av undervisningsgöromål, avseende såväl planläggning av undervisningen som tjänstgöring som lärare vid de olika kurserna (grundkurser och fortbildningskurser). Detta ställer ökade krav på innehavaren av

tjänsten, varför det är rimligt, att han i lönehänseende jämställs med adjunkt vid yrkesskolorna och sålunda placeras i Ae 23.

5 c. Metodforskningsarbetet inom vattenhygienens område har ökat och medfört mer kvalificerade arbetsuppgifter för assistenten på vattenlaboratoriet. Arbetets art kräver akademisk utbildning i mikrobiologi.

5 d, 8 c och 9 b. Det tidigare yrkandet om ett ökat antal laboratorieassistenter för kvalificerat laboratoriearbete kvarstår för allmänhygieniska, födoämneshygieniska och vitaminavdelningarna.

6. Kanslibiträdet sköter ensam distriktssköterskeskolans expedition och är sekreterare åt skolans rektor och biträdande rektor, vilket motiverar tjänstens uppflyttning till kontoristtjänst.

7. Tjänsten bör uppflyttas med hänsyn till det för de yrkeshygieniska arbetsuppgifterna väsentliga statistiska utredningsarbete, som åvilar ifrågavarande tjänsteman. Dessa arbetsuppgifters betydelse kommer att accentueras vid planerad silikosutredning.

8 b. Tjänsten för en kostassistent är f. n. placerad i högst Ae 15, och förordnande får meddelas för högst tre år i sänder. Assistenten har till huvudsaklig arbetsuppgift att lämna informationer i kostfrågor till myndigheter och allmänhet. För detta arbete fordras, utöver långvarig praktisk erfarenhet, god teoretisk skolning. Tjänsten bör nu uppflyttas till Ae 19, samma lönegrad som för liknande tjänster vid sjukhus m. fl. inrättningar. Bestämmelsen om tidsbegränsat förordnande bör vidare upphöra att gälla och tjänstens benämning ändras till kostkonsulent.

8 d. Yrkandet om ändring av 4 institutionsbiträdestjänster i högst Ae 5 till 4 laboratoriebiträdestjänster i högst Ae 9 föranledes av att födoämneshygieniska avdelningens laboratoriearbete för varje år blivit mer kvalificerat, vilket beror bl. a. på att alltmer komplicerad apparatur och metodik måste användas i laboratoriearbetet.

9 a. Tjänsteinnehavaren har att efter anvisningar i utländsk facklitteratur utföra kvalificerade analyser av särskild svårighetsgrad. Vidare skall innehavaren bl. a. utföra statistiska beräkningar enligt varians- och kovariansmetoder, undervisa nyanställda i vitaminanalyser samt biträda avdelningens laborator vid fullgörandet av vissa administrativa arbetsuppgifter.

10 a—b. Institutet kan icke behålla eller förvärva tillräckligt kvalificerad personal för de med ifrågavarande tjänster förenade arbetsuppgifterna, om de icke uppflyttas i lönegrad.

10 c. Arbetsuppgifterna har ökat vid centralförrådet, vilket ytterligare understryker angelägenheten av att förevarande tjänst uppflyttas.

10 d. Storleken av och arbetsuppgifterna vid institutets bibliotek motiverar en uppflyttning av förste biblioteksbiträdet.

10 e. Med hänsyn till de yrkesmässiga och personliga krav, som måste ställas på innehavaren av förevarande tjänst, bör den placeras i lönegrad 11, varjämte den bör uppföras på extra ordinarie stat.

11. Skäl saknas för att styrelsens självskrivna ledamöter skall undantagas från rätten till ersättning för deltagande i styrelsens sammanträden.

12—14. Äskandena utgör en upprepning av vad styrelsen i anslagsäskanden för tidigare budgetår yrkat.

15. Institutet har stora svårigheter att med hittills utgående arvoden till föreläsare utom institutet behålla och rekrytera föreläsare vid institutets undervisningsverksamhet. Institutet måste därför kunna erbjuda den, som har akademisk eller högskoleutbildning, 60 kr. (f. n. 35—45 kr.) och övriga 50 kr. (f. n. 25 kr.) per föreläsningstimme.

Anslagsbehovet för föreläsararvoden vid hälsovårdsinspektörskurserna beräknas med utgångspunkt från sålunda höjda arvoden och med hänsyn till ökat antal föreläsnings- och laborationstimmar till 21 800 kr., innebärande ett ökat medelsbehov av cirka 12 000 kr.

Med oförändrad kursomfattning beräknas kostnaden för arvode till föreläsare vid distriktssköterskeskolan öka med 10 000 kr. Då emellertid under nästa budgetår tre i stället för två kompletteringskurser bör anordnas vid skolan, ökar medelsbehovet med ytterligare 5 000 kr.

De föreslagna höjningarna av föreläsararvodena påkallar icke någon ökning av anvisningarna för tjänsteläkar- och industriläkarkurserna.

Föredraganden

Med hänsyn till angelägenheten av att förbättra utbildningen för hälsovårdsinspektörer har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 mars 1962 medgivit, att redan under innevarande budgetår antalet undervisningstimmar utökas till cirka 450 för en kurs för 20 elever, samt att för bestridande av undervisning m. m. vid ifrågavarande kurs finge anställas en laboratorieläkare och en assistent med avlöningsförmåner motsvarande högst Ag 23 respektive Ag 19. Härjämte medgavs, att apparatur för hälsovårdsinspektörsutbildningen finge anskaffas för ett belopp av högst 50 000 kr.

Åtskilliga remissinstanser har ansett utredningens beräkning av behovet av utbildade hälsovårdsinspektörer — innebärande krav på två grundutbildningskurser årligen med 24 elever i varje kurs — vara alltför högt tilltagen. Styrelsen för folkhälsoinstitutet har anfört, att den sakkunniges beräkning är en bedömning på längre sikt och att institutet tills vidare, i avbidan på lokalutvidgning, icke kan anordna mera än en kurs om året. Under tiden intill dess erforderliga undervisningslokaler hinner iordningställas, kommer det tidigare konstaterade behovet av personalförstärkning för hälsovårdsarbetet att ytterligare ha stegrats, varjämte ett ackumulerat utbildningsbehov får antagas ha uppkommit. Det är därför enligt styrelsens mening helt orealistiskt att för framtiden kalkylera med mindre än två årliga grundkurser för hälsovårdsinspektörer och med dem jämställda funktionärer.

Då sålunda frågan om utökning av antalet grundkurser till två icke är

aktuell för nästa budgetår, kan enligt min mening denna fråga ännu stå öppen och säkrare underlag under mellantiden vinnas för bedömningen av det framtida behovet av hälsovårdsinspektörer. Jag förutsätter härvid, att styrelsen för folkhälsoinstitutet ägnar denna fråga särskild uppmärksamhet.

Enligt instruktionen för folkhälsoinstitutet ankommer det på styrelsen för institutet att i samråd med bl. a. medicinalstyrelsen och arbetarskyddsstyrelsen närmare bestämma undervisningens innehåll. Med hänsyn härtill påkallar utredningens förslag i denna del icke nu något ställningstagande från min sida utan dess förslag jämte utredningsmannens förslag i övrigt torde få närmare prövas allteftersom de aktualiseras av institutets styrelse.

Den för innevarande budgetår medgivna kursverksamheten bör emellertid fortsättas. Jag anser mig därför böra tillstyrka att de i det föregående nämnda, främst för hälsovårdsinspektörsutbildningen medgivna två befattningarna som laboratorieläkare och assistent på allmänhygieniska avdelningen uppföres på extra ordinarie stat i högst Ae 23 resp. i Ae 19. Vidare beräknar jag 8 000 kr. för halvtidsanställning av en arvodist för bestridande av sådana uppgifter, som avsetts för den föreslagna kontorsskrivartjänsten vid avdelningen.

För handläggning av de alltmer komplicerade toxikologiska frågorna anser jag angeläget, att födoämneshygieniska avdelningen tillföres en välkvalificerad toxikolog som laborator i Be 1.

Ansvällningen av institutets verksamhet har medfört, att registratorsgöromålen icke längre kan påläggas kassören. Jag tillstyrker därför förslaget, att vid administrativa sektionen inrättas en tjänst som kansliskrivare i Ae 11. I samband därmed kan en tjänst som biträde för skriv- och kontorsgöromål indragas.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för uppflyttning av tjänsterna som assistent i Ae 17 vid allmänhygieniska avdelningens vattenlaboratorium till Ae 19, som kanslibitråde i Ae 7 vid statens distriktssköterskeskolas expedition till kontorist i Ae 9, som assistent i högst Ae 15 för koststatundersökningar vid födoämneshygieniska avdelningen till kostkonsulent i Ae 19 samt som förste biblioteksbiträde i Ae 9 till biblioteksassistent i Ae 11. Föreskriften om till högst tre år tidsbegränsat förordnande beträffande tjänsten som assistent för koststatundersökningar torde i samband härmed böra upphävas.

Med hänsyn till den ändrade utbildningen av hälsovårdsinspektörer samt för anordnande av ytterligare en kompletteringskurs för distriktssköterskor torde medelsanvisningen till speciallärararvoden böra uppräknas med omkring 14 000 kr.

Av institutets styrelse i övrigt framförda förslag, i den del de icke avser automatiska utgiftsstegringar, anser jag mig icke kunna biträda.

De av mig förordade förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen med cirka 153 000 kr. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med omkring 617 000 kr. I den automatiska utgiftsstegringen har bl. a. inräknats det ökade medelsbehov, som föranledes dels av riksdagens bifall till i propositionen 1962: 195 framförda förslag rörande lönegradsplaceringen för bl. a. sjuksköterskepersonal, dels ock en av Kungl. Maj:t beslutad uppräknings av vissa arvoden vid institutet.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (4 200 000 + 770 000) 4 970 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens institut för folkhälsan, som påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för folkhälsan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	485 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	33 000
3. Avlöningar till speciallärare, experter och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	338 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	2 688 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 363 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	63 000
	Summa kr. 4 970 000;

c) till *Statens institut för folkhälsan*: Avlöningar för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 970 000 kr.

[76] 13. *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	933 000	946 325
1962/63	1 011 000	
1963/64 (förslag)	1 144 000	

Yrkanden

Styrelsen för statens institut för folkhälsan hemställer, att anslaget höjes med 930 000 kr.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar.....	41 525	79 000	127 000	+ 48 000
2. Övriga expenser.....	140 493	147 000	175 000	+ 28 000
3. Inköp och underhåll av inventarier....	183 409	135 000	540 000	+ 405 000
4. Inköp och underhåll av djur.....	49 730	70 000	80 000	+ 10 000
5. Inköp av förbrukningsartiklar.....	377 375	325 000	450 000	+ 125 000
6. Utrustning m. m. för undersökning ang. luftföroreningar.....	—	92 000	12 000	— 80 000
7. Inköp av böcker.....	13 000	13 000	40 000	+ 27 000
8. Stipendier till deltagare i tjänsteläkar- kurs.....	3 000	6 000	24 000	+ 18 000
9. Stipendier till deltagare i hälsovårds- inspektörskurs.....	—	—	22 000	+ 22 000
10. Stipendier till deltagare i distrikts- sköterskekurs.....	—	—	325 000	+ 325 000
11. Diverse utgifter.....	8 496	9 000	11 000	+ 2 000
				+ 930 000

Motiv

1. *Reseersättningar.* För att kunna följa den internationella utvecklingen inom institutets skilda arbetsfält är det nödvändigt, att tjänstemän kan beredas ökade möjligheter att deltaga i utrikes kongresser och konferenser samt att besöka forskningsinstitutioner, som arbetar med likartade problem. Reseanslaget bör därför inrymma jämväl kostnader för utrikes tjänsteresor. Kostnaderna för angelägna utrikes, icke-nordiska resor för nästa budgetår har beräknats till 45 000 kr. (2 resor à 1 500 kr. per år för envar av institutets avdelningsföreståndare och laboratorer). Kungl. Maj:ts tillstånd att företaga dylik resa skulle dock såsom hittills inhämtas för varje särskilt fall.

Kostnaderna för internordiska resor, som vid bifall till förenämnda förslag skulle inkluderas i posten till övriga resor, uppgick under det sistförflutna budgetåret till 4 200 kr. och beräknas för nästkommande budgetår till 5 000 kr. Då nuvarande anslag för internordiska resor utgör 2 000 kr., erfordras ett ytterligare belopp av 3 000 kr.

2. *Övriga expenser.* Tillkomsten av nya tjänster medför ökade kostnader bl. a. för telefoner och för skrivmateriel. Härtill kommer höjningar av samtalsavgifter samt höjda priser för de under expensanslagen förda förbrukningsartiklarna. Här nämnda faktorer medför ökade kostnader ej understigande 5 000 kr.

Med de i kollektivavtalet för år 1963 gällande lönerna kommer kostnaderna för löner till städerskor att uppgå till 73 400 kr. innebärande en kostnadsökning om 9 400 eller avrundat 10 000 kr.

Med nuvarande höga belastning på lokalerna är antalet städtimmar per städningsområde för litet. Då den genomsnittliga arbetstiden per städerska icke lämpligen kan förlängas, bör i stället lokalerna, inklusive distriktssköterskeskolans nya lokaler, uppdelas i 10 i stället för nuvarande 9 städningsområden. Kostnaderna för ytterligare en städerska uppgår till 8 000 kr.

Ökade utgifter för städmateriel på grund av höjd varuskatt och ett städ-

ningsområdes tillkomst genom distriktssköterskeskolans nya lokaler beräknas till 1 000 kr.

Institutets skrivcentral, som betjänar institutets samtliga avdelningar, är i regel toppbelastad. Det är nödvändigt, att samtliga vid skrivcentralen anställda kan disponera elektrisk maskin, varjämte minst en maskin måste finnas för tillfälligt anställd personal och som reservskrivmaskin. Två nya elektriska skrivmaskiner bör därför anskaffas för 4 000 kr.

3. *Inköp och underhåll av inventarier.* Institutets ordinarie inventarieanslag har hittills icke möjliggjort anskaffandet av nödvändig fullvärdig grundutrustning för institutets olika verksamheter.

Avdelningarna har för nästa budgetår redovisat behov av inköp och underhåll av inventarier till ett sammanlagt belopp av 435 000 kr., nämligen allmänhygieniska avdelningen 182 000 kr. (anslag 1961/62 23 000 kr.), yrkeshygieniska avdelningen 75 000 kr. (26 000 kr.), födoämneshygieniska avdelningen 104 000 kr. (23 000 kr.) och vitaminavdelningen 74 000 kr. (19 000 kr.). Härtill kommer medelsbehov dels för administrativa sektionen, beräknat till 15 000 kr. (14 000 kr.), dels för anskaffning av ett för avdelningarna gemensamt elektronmikroskop för en beräknad kostnad av 90 000 kr. (80 000 kr. för en gemensam infraröd-spektrofotometer). Styrelsen har vid sin granskning funnit äskandena motsvara föreliggande, mycket angelägna behov och upptager dem därför utan reducering som sina yrkanden.

För allmänhygieniska avdelningen föreligger behov av bl. a. ett fotomikroskop (17 000 kr.), diverse fotografisk utrustning i övrigt (29 500 kr.) samt fullständig utrustning för buller och vibrationsmätningar (40 500 kr.). I promemorian angående hälsovårdsinspektörernas utbildning har kostnader för apparatur för undervisningsverksamheten uppskattats till 316 600 kr. Avdelningen föreslår, att detta belopp — minskat med för innevarande budgetår genom särskilt Kungl. Maj:ts beslut anvisat belopp av 50 000 kr. — fördelas på fyra år och hemställer således att 66 000 kr. anvisas för nästa budgetår.

Yrkeshygieniska avdelningen begär bl. a. utrustning för mera allmän användning (24 500 kr.) samt instrument för undersökningar av dels damm (24 500 kr.), dels gaser och ångor (19 500 kr.).

Födoämneshygieniska avdelningen begär cirka 47 000 kr. för inköp av en frystork m. m. att användas vid planerade kostundersökningar, 14 500 kr. för utrustning för analysering av radioaktiva beståndsdelar, 12 000 kr. för ett autotechniconinstrument samt cirka 30 500 kr. för inköp av diverse övrig utrustning m. m.

De största posterna i vitaminavdelningens äskanden är en registrerande spektrofotometer Beckman BD för 20 000 kr., en fluorofotometer för 27 000 kr. och en flamjonisationsdetektor med skrivare för 14 400 kr.

Ur de på administrativa sektionen belöpande anslagsmedlen bestrides kostnader för inköp och underhåll av sådana inventarier, som är av mera allmän

karaktär och som icke lämpligen kan föras på respektive avdelningars inventarieförteckningar.

Elektronmikroskop har upptagits i förteckningen över erforderlig apparaturanskaffning vid institutets fulla utbyggnad. Behovet av ett elektronmikroskop har emellertid visat sig alltmer trängande. Samtliga avdelningar har framhållit angelägenheten av dylikt inköp. Det har bl. a. visat sig, att storleken av de i luftföroreningarna förekommande partiklarna har en avgörande betydelse för dessas retention i luftvägarna. Det är därför nödvändigt att bestämma partikelstorleken vid bedömandet av förekommande luftföroreningar samt att vid experimentella undersökningar kunna framställa partiklar av olika storlekar, framför allt partiklar inom det submikroskopiska området, inom vilket storleksområde elektronmikroskopet är ett oundgängligt instrument.

4. *Inköp och underhåll av djur.* Den djurexperimentella verksamheten beräknas komma att ytterligare utvidgas. Härtill kommer ökade kostnader för såväl inköp som underhåll av både djur och burar.

5. *Inköp av förbrukningsartiklar.* Institutet har att utföra utredningar, undersökningar och forskning inom vittfamnade och starkt differentierade hygienområden, vilket medför krav på förbrukningsartiklar av de mest skiftande slag. Tillämpning av moderna undersökningsmetoder och övergång i allt högre grad till experimentella undersökningar i samband med ärendenas behandling skapar större säkerhet i resultaten och möjlighet till vidgad bearbetning men medför kraftigt ökade kostnader. Vidare sker en del av institutets utredningar med hjälp av databehandling i en av institutet förhyrd mindre hålkortsanläggning, för vilken hyra och materialkostnader belastar förevarande post.

Posten har under det sistförflutna budgetåret måst väsentligt överskridas för att erforderligt material för verksamhetens fortlöpande skulle kunna anskaffas. För nästkommande budgetår måste anslagsposten komma att tagas i anspråk i ytterligare ökad grad genom intensifieringen av institutets verksamhet, prisstegringar och höjd allmän varuskatt.

6. *Utrustning m. m. för undersökning angående luftföroreningar.* I beräkningen av kostnaderna för undersökningen angående luftföroreningars inverkan på människor har för budgetåren 1963/64 och 1964/65 endast angivits behov av medel för förbrukningsartiklar m. m., uppskattat till 10 000 kr. per budgetår. Med hänsyn till inträffade kostnadsfördyringar och till viss osäkerhet rörande kommande behov föreslås att för nästa budgetår anvisas 12 000 kr.

7. *Inköp av böcker.* På grund av anslagsbeloppets otillräcklighet har för verksamheten angelägna inköp av böcker och prenumeration av facktidsskrifter icke kunnat göras. För att tjänstemännen skall få möjlighet att utan tidsspillan taga del av de forsknings- och undersökningsresultat, som göres annorstädes, bör anslagsposten uppräknas med 7 000 kr.

Föreståndaren för födoämneshygieniska avdelningen har anmält, att det för arbetet inom avdelningen är oundgängligen nödvändigt, att institutets bibliotek förfogar över Beilsteins uppslagsbok »Handbuch der organischen Chemie». Inköp av hela uppslagsverket (87 volymer) betingar en kostnad av ca 20 000 kr. Komplettering av verket sker årligen med 1—2 volymer vilka kostar 500—800 kr. per volym, vilken kostnad torde kunna inrymmas i det ordinarie anslaget, om detta uppräknas enligt äskandet i det föregående.

8. *Stipendier till deltagare i tjänsteläkarkurs.* Enligt gällande bestämmelser må styrelsen till sådan deltagare i kurs för tjänsteläkare, som under kursen icke uppbär någon lön, utdela stipendium å högst 1 000 kr. Då stipendiebeloppet har varit oförändrat sedan 1955, bör maximigränsen nu höjas till 2 000 kr.

Nuvarande anslag är beräknat för en kurs och med utgångspunkt från sex stipendier. För nästkommande budgetår avses emellertid två tjänsteläkar-kurser komma att anordnas. Med oförändrad utgångspunkt från sex stipendier per kurs erfordras vid en höjning av stipendiebeloppet till 2 000 kr. en uppräkning av anslaget till 24 000 kr.

9. *Stipendier till deltagare i hälsovårdsinspektörskurs.* Av dem, som besatt sådana grundkunskaper, att de skulle kunna antagas till innevarande budgetårs kurs för hälsovårdsinspektörer, har så många återkallat sina ansökningar, att kursen ej kommer att bli fulltalig. En av anledningarna härtill torde vara de icke oväsentliga utbildningskostnaderna. Eleverna vid hälsovårdsinspektörskurs bör därför givas möjlighet till stipendier på samma villkor, som gäller för deltagare i tjänsteläkarkurs. Stipendiebeloppets storlek bör dock tills vidare begränsas till 1 000 kr. Då antalet deltagare vid hälsovårdsinspektörskursen 1963/64 icke torde komma att överstiga 22, skulle maximalt erforderligt anslagsbelopp för ändamålet utgöra 22 000 kr.

10. *Stipendier till deltagare i distriktssköterskekurs.* Medicinalstyrelsen har föreslagit, att elever i försökskurser för utbildning av distriktssköterskor i Göteborg skall erhålla stipendier om 500 kr. per månad.

Jämväl elever i de av statens distriktssköterskeskola anordnade ordinarie kurserna för distriktssköterskor bör erhålla sådana stipendier. Utbildningstiden vid dessa kurser är 6,5 månader och skolan kan maximalt ta emot 100 elever, varför anslagsbehovet, beräknat efter ett stipendiebelopp av 500 kr. per elev och månad, uppgår till maximalt 325 000 kr.

11. *Diverse utgifter.* Under föregående budgetår har företagsnämnden vid institutet börjat sin verksamhet. Kostnaderna för sammanträden och kommittéarbete inom nämnden beräknas till 2 000 kr.

Föredraganden

Medelsanvisningen till internordiska resor torde i enlighet med styrelsens förslag böra höjas med 3 000 kr. till 5 000 kr. Övriga förslag under anslags-

posten till reseersättningar är jag däremot icke beredd biträda, varför densamma torde böra uppföras med 82 000 kr.

Under posten till övriga expenser tillstyrker jag en med 20 000 kr. till 167 000 kr. förhöjd medelsanvisning.

För inköp och underhåll av inventarier beräknar jag ett belopp av 230 000 kr., innebärande en ökning med 95 000 kr. Jag har därvid ansett mig böra giva särskilt företräde åt följande anskaffningar, nämligen vid allmänhygieniska avdelningen av utrustning för buller och vibrationsmätningar samt av apparatur för 20 000 kr. för undervisningsverksamheten, vid yrkeshygieniska avdelningen av instrument för undersökningar av damm, vid födoämneshygieniska avdelningen av utrustning för analysering av radioaktiva beståndsdelar, vid vitaminavdelningen av en flamjonisationsdetektor med skrivare samt vid administrativa sektionen av för denna begärd utrustning.

För inköp och underhåll av djur samt för inköp av förbrukningsartiklar beräknar jag en ökning av medelsanvisningen med 5 000 resp. 75 000 kr. till 75 000 resp. 400 000 kr.

Mot styrelsens förslag till medelsanvisning, 12 000 kr., till utrustning m. m. för undersökning angående luftföroreningar har jag icke något att erinra.

För inköp av böcker kan jag endast tillstyrka en med 7 000 kr. till 20 000 förhöjd medelsanvisning.

Förslagen om höjda stipendier till deltagare i tjänsteläkarkurs samt om stipendier till deltagare i hälsovårdsinspektörskurs och distriktssköterskekurs kan jag icke biträda. Enär två tjänsteläkarkurser avses skola anordnas nästa budgetår, förordar jag däremot att medelsanvisningen till stipendier till deltagare i dessa kurser uppräknas med 6 000 kr., till 12 000 kr.

Förslaget om uppräkning med 2 000 kr. till 11 000 kr. av posten till diverse utgifter föranleder icke någon erinran från min sida.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 011 000 + 133 000) 1 144 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens institut för folkhälsan: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 144 000 kr.

[77] 14. Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	6 447 000	6 128 414
1962/63	6 630 000	
1963/64 (förslag)	7 618 000	

Yrkanden

I. En inom inrikesdepartementet tillkallad *utredningsman* (byråchefen S. E. Holmqvist) har i december 1962 avgivit en preliminär promemoria angående organisationen av BCG-vaccintillverkningen m. m.

II. *Styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium (SBL)* hemställer, att anslaget uppräknas med (avrundat) 1 356 000 kr.

Personalförstärkningar		Ökn. el. minskn.
1. Bakteriologiska avdelningen		
1 assistent eller laboratorieläkare högst Ag 23.....	+	21 876
1 laboratorieassistent Ag 11.....	+	13 044
1 laboratoriebiträde högst Ag 9.....	+	11 184
2 institutionsbiträden högst Ae 5/Ag 5.....	+	19 152
1 biträde för skriv- och kontorsgöromåli i regl. bef.gång	+	9 576
2. Virologiska avdelningen		
1 laboratoriebiträde högst Ae 9.....	+	11 184
3. Produktionsavdelningen		
1 arvdestjänst (läkare för poliovaccinproduktionen) utgår.....	—	7 620
4. Epidemiologiska avdelningen		
1 institutionstekniker Ae 9.....	+	11 772
1 biträde för skriv- och kontorsgöromåli i regl. bef.gång	+	9 576
5. BCG-vaccinproduktion		
1 professor Be 3.....	+	38 280
6. Ekonomiavdelningen		
1 byråassistent Ag 19.....	+	19 728
1 byråassistent Ae 19.....	+	19 728
1 verkstadsförmän Ae 13.....	+	14 460
1 ingenjörssassistent Ag 12.....	+	13 740
1 förmän Ae 12.....	+	13 740
1 förste reparatör (kylmontör) Ae 11.....	+	13 044
1 reparatör Ag 9.....	+	11 772
2 portvakter Ae 7.....	+	21 240
1 ekonomibiträde högst Ae 5.....	+	9 084
Rörligt tillägg å 1.—2. och 4.—6.....	+	121 337
Kompensation för höjda folkpensionsavgifter å 1.—2 och 4.—6.....	+	5 644
Förändringar av tjänster		
7. Bakteriologiska avdelningen		
1 förste laboratorieassistent Ao 13 i st. f. laboratorieassistent Ao 11.....	+	1 416
2 laboratorieassistenter Ae 11 i st. f. laboratoriebiträden högst Ae 9.....	+	3 720
8. Produktionsavdelningen		
1 laboratorieassistent Ag 11 i st. f. laboratoriebiträde högst Ag 9.....	+	1 860
9. Epidemiologiska avdelningen		
1 (förste) hälsovårdskonsulent Ae 21 i st. f. hälsovårdskonsulent Ae 19...	+	2 148
1 sjuksköterska Ae 14 i st. f. laboratoriebiträde högst Ag 9.....	+	4 056
10. Kemiska avdelningen		
1 laboratorieassistent Ae 11 i st. f. laboratoriebiträde Ae 9.....	+	1 860
1 förste fotograf Ae 11 i st. f. institutionstekniker Ae 9.....	+	1 272
11. Ekonomiavdelningen		
1 kamrer Ae 23 i st. f. Ae 21.....	+	2 376
2 ingenjörer Ae 23 resp. Ag 23 i st. f. d:o Ae 21 resp. Ag 21.....	+	4 752
2 förmän Ao 12 i st. f. tillsynsman Ao 11 och materialförvaltare Ao 10 ..	+	2 040
1 maskinförmän Ae 11 i st.f förste reparatör Ae 10 ..	+	648
2 kansliskrivare Ao 11 resp. Ae 11 i st. f. kontorister Ao 9 resp. Ae 9.....	+	2 544
1 kontorist Ae 9 i st. kanslibiträde Ae 7 ..	+	1 152
1 kontorsbiträde Ao 5 i st. f. regl. bef.gång Af 2—Ae 5.....	—	—
12. Vissa tekniska biträdestjänster		
1 förste laboratorieassistent Ao 13 i st. f. laboratorieassistent Ao 11.....	+	1 416
2 förste institutionsbiträden Ae 9 i st. f. d:o Ae 7 resp. ekonomibiträde Ae 5	+	3 348
8 förste institutionsbiträden Ae 7 i st. f. institutionsbiträden högst Ae 5.....	+	8 352
Rörligt tillägg å 7.—12.....	+	18 473
Kompensation för höjda folkpensionsavgifter å 7.—12.....	+	859
Vissa arvoden		
13. Arvode till vetenskapligt biträde i biologi.....	+	1 860
14. Arvoden till elever under vidareutbildning för laboratoriebiträden	+	33 000
Vikariats- och övertidsersättningar.....	+	41 899
Automatiska förändringar.....	+	815 542
	+	1 356 134

Motiv

I. I SBL-utredningens betänkande angående organisationen av den vid SBL bedrivna preparattillverkningen, m. m. framlades icke något förslag om hur tillverkningen av BCG-vaccin — avsett för skydd mot tuberkulos — skulle ordnas. Det upplystes, att den inhemska tillverkningen av detta vaccin ägde rum vid ett av Göteborgs stad ägt laboratorium. Styrelsen för SBL anförde i remissyttrande över betänkandet, att det — med hänsyn till de mycket speciella lokaler och den personella erfarenhet som erfordrades — utan tvekan syntes rationellt, att verksamheten kvarbleve i Göteborg. Hur verksamheten borde infogas i den statliga organisationen syntes emellertid böra bli föremål för särskild utredning. I propositionen 1961:37 uttalade chefen för inrikesdepartementet sedermera, att han hade för avsikt att upptaga frågan om BCG-vaccinets tillverkning till närmare prövning.

I anledning härav uppdrogs den 21 april 1961 åt byråchefen S. E. Holmqvist att verkställa utredning rörande vilka åtgärder som erfordrades för att vidmakthålla tillverkningen inom riket av BCG-vaccin samt att, om ett överförande av tillverkningen i statlig regi funnes böra förordas, avgiva förslag beträffande organisationen och de ekonomiska förutsättningarna härför.

Utredningsmannen har efter samråd med styrelsen för SBL och företrädare för svenska nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar samt efter överläggningar med företrädare för Göteborgs sjukvårdsstyrelse och överläkaren O. S. Sievers till fullgörande av sitt uppdrag avgivit en preliminär promemoria angående organisationen av BCG-vaccintillverkningen m. m.

Utredningsmannen anför inledningsvis, att tillverkningen i Sverige av BCG-vaccin alltifrån början (1926) skett i Göteborg vid ett av staden ägt laboratorium.

Våren 1958 upptog Göteborgs sjukhusdirektion med medicinalstyrelsen spörsmålet om BCG-vaccinets fortsatta tillverkning, då det från sjukhusdirektionens sida kunde allvarligt övervägas, huruvida det vore ekonomiskt försvarbart att längre driva BCG-laboratoriet. För att emellertid tills vidare säkra tillverkningen upptog staden överläggningar med svenska nationalföreningen mot tuberkulos och andra folksjukdomar, varvid en överenskommelse träffades, enligt vilken nationalföreningen på vissa villkor för en tid av två år, räknat fr. o. m. den 1 april 1959, övertog tillverkningen av färskt BCG-vaccin. Nationalföreningen förband sig att under avtalstiden vidtaga sådana anordningar för tillverkning av frystorkat BCG-vaccin, att denna tillverkning vid avtalstidens utgång om möjligt kunde bedrivas rutinmässigt. Under erinran att nationalföreningen torde anse sig förhindrad att fortsätta BCG-vaccintillverkningen — vilken tillfälligt övertogs närmast för att utveckla frystorkningsmetoden — bringade Göteborgs sjukvårdsstyrelse genom framställning till medicinalstyrelsen i maj 1960 ånyo på tal frågan om ett slutligt ordnande av BCG-vaccintillverkningen.

Under våren 1961 träffades mellan Göteborgs sjukvårdsstyrelse och nationalföreningen — nu benämnd svenska nationalföreningen mot hjärt- och

lungsjukdomar — ett tilläggsavtal, enligt vilket 1959 års överenskommelse med vissa ändringar förlängdes t. o. m. utgången av år 1962. Nationalföreningen har sedermera förklarat sig beredd att fortsätta verksamheten t. o. m. den 30 juni 1963.

BCG-vaccintillverkningen är numera förlagd till en särskild byggnad, hörande till Göteborgs stads bakteriologiska och virologiska avdelningar inom institutionskomplexet för mikrobiologi. Byggnaden färdigställdes år 1960 och har en golvyta av cirka 200 m². Kostnaden för laboratoriebyggnaden har delats lika mellan staten och Göteborgs stad jämlikt den av Kungl. Maj:t genom beslut den 21 december 1956 godkända överenskommelsen med staden rörande statens bidrag till uppförande av mikrobiologiska institutioner i Göteborg (prop. 1956: 94; SU 129; Rskr. 286). För det nuvarande samarbetet angående här ifrågavarande lokaler gäller 1961 års avtal mellan staten och staden om lokaler för dels de bakteriologiska institutionerna m. m. vid universitetet i Göteborg och dels de bakteriologiska och virologiska avdelningarna vid Göteborgs stads laboratorium (prop. 1961: 111; SU 94; Rskr 262).

Den nuvarande personalen omfattar en läkare i lönegraden B 1, en sjuksköterska, två laboratriser, en teknisk assistent, en laboratoriearbetare och ett sjukhusbiträde. Härutöver anlitas två befattningshavare vid bakteriologiska avdelningen av stadens laboratorium för vissa expeditionsgöromål och BCG-laboratoriets djur sköts av en djurvårdare vid nämnda bakteriologiska avdelning.

Värdet vid 1961 års utgång av de av staden anskaffade inventarierna har av staden angivits till cirka 30 000 kr. och värdet av lagret av förbrukningsartiklar till cirka 15 000 kr.

Utgifterna vid BCG-laboratoriet har under tiden 1/4—31/12 1959 samt under åren 1960 och 1961 uppgått till cirka 163 000, 215 000 resp. 239 000 kr. och inkomsterna till cirka 238 000, 345 000 resp. 284 000 kr. Verksamheten har sålunda lämnat ett överskott av cirka 75 000, 130 000 resp. 45 000 kr.

Efter undersökning av frågan om ersättande av inhemsk tillverkning med import anför utredningsmannen, att i dagens läge — även vid en övergång till mera fullständig användning av frystorkat vaccin — anledning icke förefinnes att av ekonomiska skäl ersätta den inhemska BCG-vaccintillverkningen med import. Även ur beredskapssynpunkt är en svensk tillverkning att tillråda, varför BCG-vaccinet alltså bör framställas inom landet. Då staden icke är villig att i framtiden handha tillverkningen och då initiativ från enskilt håll att upptaga tillverkning icke är att påräkna, måste staten direkt engagera sig i verksamheten.

Utredningsmannen behandlar därefter principerna för organisationen av en statlig BCG-vaccintillverkning och anför därvid att vid bedömande av organisationsfrågan torde man böra utgå från att den svenska tillverk-

ningen av BCG-vaccin kommer att förbli av relativt ringa omfattning och att därför den arbetsenhet, som skall handha tillverkningen, blir ungefär som den nuvarande. En dylik arbetsenhet bör helst kunna stödja sig på en större basorganisation. Sålunda bör bl. a. BCG-laboratoriets ledande personal ha möjlighet till nära kontakt med kolleger arbetande såväl på avdelningar med forskningsuppgifter som på andra produktionsavdelningar. Av vikt är, att inom BCG-laboratoriet eller närstående organisation forskning kan utföras i ämnen av betydelse för tillverkningen. Ytterligare bör bakom BCG-laboratoriet stå en större personalkader, vilken kan tjäna som rekryteringsunderlag samt tillhandahålla vikarier och arbetskraftförstärkning vid den fasta BCG-personalens ledigheter för semester, sjukdom o. dyl. och vid akut produktionsökning eller liknande tillfällen. Om samarbete etableras med en större institution med likartade arbetsuppgifter vinnes vidare, att vid institutionen eventuellt förefintliga serviceorgan kan betjäna jämväl BCG-laboratoriet, att inköp av förbrukningsartiklar och olika slags materiel kan samordnas samt att över huvud ekonomiska krav på verksamheten kan tillgodoses bättre än vid en helt isolerad drift.

En integrering med annan institution är därför att förorda. Därvid kan verksamheten tänkas ordnad enligt något av fyra huvudalternativ, nämligen 1) infogad i SBL:s organisation med lokalerna förlagda till Stockholm (Solna), 2) infogad i SBL:s organisation men förlagd till Göteborg och driven i samarbete med göteborgsuniversitetets bakteriologiska institution, 3) ställd under egen styrelse men i övrigt ordnad enligt det föregående alternativet samt 4) infogad i Göteborgs universitets organisation.

Efter en närmare undersökning av de olika alternativen stannar utredningsmannen för att förorda alternativ 1, d. v. s. att BCG-vaccintillverkningen infogas i SBL:s organisation och lokalmässigt anslutes till SBL.

Innan BCG-tillverkningen kan lokalt anslutas till SBL är emellertid ett samgående med Göteborgs stad nödvändigt. Stadens sjukvårdsstyrelses kansli har på förfrågan av utredningsmannen förklarat, att möjlighet finnes för staden att under en övergångstid upplåta den nuvarande BCG-laboratoriebyggnaden till staten med eventuell möjlighet till fortsatt upplåtelse. Vid överläggningar med företrädare för sjukvårdsstyrelsen har staden vidare ställt i utsikt att förutom lokaler tillhandahålla även personal och andra tjänstbarheter för verksamheten ungefär så som föreskrives i avtalet med nationalföreningen, dock att läkaren-chefen skall tillsättas och avlönas av staten. Förutsättning härför vore dock att avtalstiden icke sattes längre än sex år.

På grundval av överläggningarna har utredningsmannen sedermera upprättat ett förslag till avtal mellan staten, staden och svenska nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar. Förslaget har godkänts av nationalföreningen i de delar, som berör föreningen. Det har av utredningsmannen underställts stadens sjukvårdsstyrelse. Förslaget är av följande lydelse.

Avtal

mellan Kungl. Maj:t och Kronan, nedan kallad staten, Göteborgs stad, nedan kallad staden, och Svenska nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar, nedan kallad föreningen.

1 §.

Staten övertager den 1 juli 1963 ansvaret för den nu av föreningen vid bakteriologiska avdelningen av Göteborgs stads laboratorium bedrivna tillverkningen av BCG-vaccin.

Staden åtager sig enligt vad nedan stadgas att under en övergångstid medverka för tillverkningens upprätthållande.

2 §.

Det mellan stadens sjukvårdsstyrelse och föreningen år 1961 ingångna tilläggsavtalet beträffande tillverkningen av BCG-vaccin förlänges att gälla till och med den 30 juni 1963.

3 §.

Under tiden den 1 juli 1963—30 juni 1969 skall tillverkningen bedrivas i den nu för detta ändamål använda byggnaden. För skrivrum åt läkare, bokföring, förråd och kylrum skall såsom för närvarande utrymme beredas inom andra lokaler tillhörande den bakteriologiska avdelningen vid stadens laboratorium.

4 §.

För förhållandet mellan staten och staden under den i 3 § angivna tiden gälla, i den mån ej annat följer av detta avtal, i tillämpliga delar bestämmelserna i 1961 års avtal mellan staten och staden om lokaler för bakteriologi m. m. i Göteborg, varvid BCG-laboratoriet skall jämnställas med universitetsinstitutionerna.

5 §.

Staten inlöser den 1 juli 1963 apparatur och övriga inventarier, som tillhöra BCG-laboratoriet och som anskaffats av staden. Löseskillingen skall motsvara inventariernas värde i det skick de befinna sig nyssnämnda dag. Löseskillingens storlek skall bestämmas av tre värderingsmän, av vilka styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium och stadens sjukvårdsstyrelse utse vardera en och dessa gemensamt utse en tredje; och skola härvid bestämmelserna i lagen om skiljemän äga tillämpning.

Av föreningen anskaffade inventarier övergå den 1 juli 1963 i statens ägo utan någon ersättning.

Den 1 juli 1963 befintliga förråd av förbrukningsartiklar och vaccin övergå likaledes nämnda dag i statens ägo utan ersättning.

6 §.

För den i 3 § angivna tiden är staden skyldig att i den omfattning staten finner erforderlig ställa till förfogande personal för verksamheten med undantag av läkare.

Kostnaderna för stadens utgifter för löner och andra förmåner, vartill personal, som sålunda ställes till förfogande, är berättigad enligt vid varje tillfälle gällande reglementen och andra bestämmelser, gottgöras staden av

staten. I fråga om pensionskostnader för personal, som är underkastad bestämmelserna i pensionsreglementet för arbetstagare hos staden (P 52), skall statens gottgörelse motsvara stadens kostnader enligt de beräkningsgrunder, som staden generellt tillämpar beträffande pensionskostnader för sådana arbetstagare. Därest befattningshavare den 1 juli 1969 fortsätter sin anställning vid BCG-laboratoriet och alltså övergår i statens tjänst — därvid staten för pensionskostnader belöpande på den föregående tjänstgöringstiden endast skall svara för avgifter till den allmänna pensionsförsäkringen (ATP) — har staden att återbetala vad staten utgivit till staden utöver ATP-avgifter.

Statens gottgörelse betalas efter rekvisition i efterskott per månad eller annan period, varom statens och stadens vederbörande myndigheter överenskomma. Eventuell återbetalning enligt bestämmelserna i föregående stycke regleras vid utgången av den i 3 § angivna tidsperioden.

För den händelse befattningshavare skulle avgå ur stadens tjänst utan att bli berättigad till omedelbart börjande pension, äger staten eller staden att vid tidpunkt då fråga om bestämmande av pension för befattningshavaren uppkommer påkalla förhandling rörande ändrad fördelning av pensionskostnaderna för den tid efter den 30 juni 1963, varunder befattningshavaren tjänstgjort vid BCG-laboratoriet.

7 §.

Arbetstagare, som är anställd på heltid vid BCG-laboratoriet den 30 juni 1968, äger att den 1 juli 1969 övergå i statens tjänst, därest arbetstagaren anmäler sig härtill före utgången av juli 1968 och befinner lämplig för fortsatt tjänstgöring.

Arbetstagare med ordinarie anställning hos staden skall vid övergång i statens tjänst erhålla ordinarie befattning.

8 §.

För arbetstagare, som avses i 7 §, skall vid anställning i statens tjänst gälla nedan angivna villkor.

A. Avlöningsförmåner

Statens allmänna avlöningsreglemente och i anslutning därtill meddelade föreskrifter skall tillämpas. Arbetstagare hänföres till lönegrad enligt samma grunder som personal vid statens bakteriologiska laboratorium. För placering i löneklass (lönerum) skall anställningstid hos staden jämföras med anställning hos staten.

Arbetstagare skall, om det är förmånligare för honom, vid övergången i statens tjänst placeras i den lönegrad och löneklass han innehade den 30 juni 1969. Arbetstagaren förutsättes härvid vara av staden placerad i lönegrad och löneklass enligt de allmänna grunder, som gälla för dylik placering.

B. Pensionsförmåner

Staten övertager från och med den 1 juli 1969 pensionsansvaret för personal, som omedelbart dessförinnan äger pensionsrätt på grund av sin anställning vid BCG-laboratoriet. För befattningshavare, som vid övergången i statens tjänst är underkastad bestämmelserna i P 52, skall efter övergången statens allmänna pensionsreglemente (SPR) tillämpas.

För den händelse befattningshavare skulle avgå ur statens tjänst utan

att bli berättigad till omedelbart börjande pension, äger staten eller staden att vid tidpunkt då fråga om bestämmande av pension för befattningshavaren uppkommer påkalla förhandling angående ändrad fördelning av pensionskostnaderna för den tid efter den 30 juni 1963, varunder befattningshavaren tjänstgjort vid BCG-laboratoriet.

9 §.

Därest BCG-laboratoriets nuvarande föreståndare, överläkaren O. Sievers, efter den 30 juni 1963 skulle kvarstå såsom föreståndare för laboratoriet eller förordnas att uppehålla föreståndartjänsten, åligger det staten att till staden utgiva ersättning för pensionskostnaderna motsvarande vad staden jämlikt 17 § 3 mom. P 52 i dess lydelse den 30 juni 1962 har att — enligt försäkringstekniska grunder — erlägga i avgifter för tid varunder Sievers tjänstgör såsom föreståndare. På ifrågavarande tid belöpande ATP-avgifter betalas av staden utan gottgörelse från staten.

Statens gottgörelse utbetalas efter rekvisition i efterskott per månad eller annan period, varom statens och stadens vederbörande myndigheter överenskomna.

10 §.

Inkomsterna av vaccinleveranser, som ske efter den 30 juni 1963, och andra eventuella inkomster, vilka inflyta efter nyssnämnda dag, skola tillfalla staten.

Utredningsmannen anför beträffande organisation, personal och kostnader för ett statligt BCG-laboratorium, att med hänsyn till BCG-vaccintillverkningens speciella natur och de särskilda säkerhetsfordringarna, vilkas tillgodoseende kräver en isolerad arbetsenhet, torde BCG-laboratoriet vid anslutning till SBL — både under övergångstiden i Göteborg och vid eventuell förläggning i Stockholm — böra organiseras såsom en särskild avdelning. Laboratoriets föreståndare torde, oavsett om laboratoriet blir fristående eller inordnas såsom en avdelning i SBL, böra placeras i B 3.

För den övergångstid, under vilken Göteborgs stad skall tillhandahålla befattningshavare, synes man, om produktionsförhållandena ej kommer att ändras mera avsevärt, i stort sett böra räkna med samma personal som för närvarande.

Utredningsmannen uppskattar kostnaderna för BCG-vaccintillverkning under budgetåret 1963/64 till följande belopp.

Lön till avdelningsföreståndare och vikarie.....	57 500	
Resersättningar till avdelningsföreståndaren.....	2 000	
Komplettering av inventariebeståndet	10 000	
Ersättning till Göteborgs stad för kostnader i samband med BCG-vaccintillverkning:†		
Löner, pensionsavgifter och sjukförsäkringskostnader m. m.	125 000	
Omkostnader.....	45 000	
Inlösen av inventarier.....	30 000	200 000
		269 500

Därest i enlighet med 1961 års avtal om lokaler för bakteriologi m. m. i Göteborg statsbidraget till staden för lokalkostnaderna jämkas i anledning

av BCG-laboratoriets upplåtande, kräves ökade medel under åttonde huvudtitelns omkostnadsanslag för Göteborgs universitet.

Vid en överflyttning av BCG-laboratoriet till Stockholm uppskattas den årliga kostnaden till följande belopp.

Löner, pensionskostnader, sjukförsäkringsavgifter m. m.	197 000
Omkostnader	55 000
Byggnadskostnader (5,5 procent å ett antaget värde av 500 000 kr.)	27 500
Inventarielkostnader (12 procent å ett antaget värde av 60 000 kr.)	7 200
Postbefordringskostnader (1,29 procent av en till 300 000 kr. beräknad omsättning)	3 900
	290 600

Därest BCG-laboratoriet skulle bli självständigt under egen styrelse och med fortsatt förläggning i Göteborg tillkommer arvoden till styrelseledamöter m. m. samt kostnader för kontors- och sekreterargöromål innebärande en kostnadsförordring i jämförelse med SBL-alternativet, som uppskattas till ca 20 000 kr.

II. *Styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium* anför rörande verksamheten vid laboratoriet under budgetåret 1961/62 bl. a. följande.

Totalvärdet enligt taxa av rutinprestationerna under budgetåret 1961/62 har utgjort 11 167 000 kr. Härav har värdet av avgiftsfria leveranser av poliovaccin utgjort 4 083 000 kr., övriga avgiftsfria prestationer 1 837 000 kr. samt beredskapslagring 500 000 kr. Kostnaderna har beräknats till 12 824 000 kr.

Intäkter av försålda bakteriologiska preparat av främmande tillverkning har utgjort 1 177 000 kr. och kostnaderna för inköp av sådana preparat 1 037 000 kr.

Det omorganisationsarbete, som påbörjades med ingången av budgetåret 1961/62 och som beräknats kräva fyra å fem år för att helt genomföras, har under det gångna budgetåret i hög grad präglat verksamheten vid SBL.

Det vetenskapliga försöks- och utvecklingsarbetet rörande metodiken för produktion av bakteriella vacciner har fortskridit liksom projekteringsarbetet beträffande planerade om- och tillbyggnader av lokaler jämte tillhörande teknisk utrustning.

Den rutinemässiga arbetsbelastningen bestämd av utifrån ställda anspråk på diagnostiska undersökningar samt produktion och leveranser av bakteriologiska preparat, har i stort utvisat en stegring jämfört med närmast föregående budgetår.

1. Under de senaste åren har antalet gonorréfall i landet stegrats starkt. Härvid har uppträtt bakteriestammar, som visar en ökande resistens mot vissa antibiotika.

För fortsatt metodutvecklings- och standardiseringsarbete i vad gäller gonokockdiagnostiken samt för bearbetning av det rutinemässiga undersökningsmaterialet, i syfte att genom kartläggning av de resistenta stammarnas utbredning medverka till att få dessa stammar under kontroll, erfordras heltidsinsats av en vetenskapligt skolad person, en assistent eller laboratorieläkare i högst A 23, under i varje fall cirka tre år. Med denne befattningshavare som chef bör en särskild sektion för gonokockdiagnostik organiseras. Två laboratoriebiträden kan därvid överföras från sektionen för

allmänna odlingar där de f. n. är avdelade för gonorréproven. Dessutom behöver den tekniska biträdespersonalen utökas med en laboratorieassistent i A 11, ett laboratoriebiträde i högst A 9 samt ett institutionsbiträde i högst A 5. Extra anställningsform bör tillämpas i avvaktan på utvecklingen, då en förbättrad gonorrésituation om några år kan möjliggöra en successiv minskning av personalen. Slutligen erfordras ytterligare ett biträde för skriv- och kontorsarbete.

En institutionsbiträdestjänst bör vidare inrättas vid bakteriologiska avdelningens mykologisektion, där arbetsbelastningen ökar i takt med det alltmer utbredda uppträdandet av svampsjukdomar. Behovet av institutionsbiträdestjänsten är bestående, varför den bör inrättas som extra ordinarie.

2. Den planerade personaluppsättningen för den virologiska avdelningen är fulltalig så när som på en laboratoriebiträdestjänst.

3. Enligt SBL-utredningens förslag skulle en arvodesläkartjänst, utnyttjad för biträde vid polio vaccintillverkningen, indragas.

4. Föreliggande byggnadsförslag för SBL innebär, att den epidemiologiska avdelningen skall inrymmas i H-huset, varigenom avdelningen bereds möjligheter att upptaga sådan laboratoriemässig verksamhet, som förutsattes åligga den som väsentlig uppgift vid dess tillkomst. I den ursprungliga planen till personaluppsättning för avdelningen fanns upptagna en institutionstekniker-(då preparators-)tjänst, vilken nu bör tillföras avdelningen.

Styrelsen avser att effektivisera epidemistatistiken genom vissa omläggningar i rapporteringssystemet och samtidig övergång till hålkortsmässig bearbetning av det inkommande uppgiftsmaterialet. Engångskostnaden för hålkortsanläggningen cirka 15 000 kr. avseende en stans- och en kontrollstansmaskin, en sorterare och en tabulator har medräknats i det förslag till anslag till inredning och utrustning av produktionsbyggnad m. m. vid SBL som styrelsen underställt Kungl. Maj:t i skrivelse den 13 februari 1962. För de årliga hyreskostnaderna för maskinerna, cirka 22 000 kr., föreslås i det följande att medel beräknas under SBL:s omkostnadsstat.

För biträde vid kodningsarbetet samt för stansning och körning av sorterare och tabulator behöver den epidemiologiska avdelningens personal utökas med ett biträde för skriv- och kontorsgöromål.

5. Styrelsen har på alla väsentliga punkter anslutit sig till byråchefen Holmqvists förslag angående organisationen av BCG-vaccintillverkningen m. m. I konsekvens härmed föreslås inrättande av en tjänst som professor i Be 3, avsedd för föreståndaren för BCG-vaccintillverkningen i Göteborg.

Anslagsmässigt erfordras vidare — vid genomförande av utredningsmannens förslag — dels en ny anslagspost på SBL:s omkostnadsstat för att täcka de kostnader Göteborgs stad enligt det förutsatta avtalet skall erhålla ersättning för, dels att medel beräknas på vederbörliga anslagsposter för utgifter för sjukvård och resor, hänförliga till föreståndaren för BCG-vaccintillverkningen, samt för viss komplettering av inventariebeståndet.

6. Erfarenheterna av det gångna första året, sedan omorganisationen av SBL påbörjades, har givit vid handen, att ekonomiavdelningen är klart underdimensionerad i två avseenden, dels i vad gäller antalet högre befattningshavare, dels i fråga om verkstadspersonal.

Styrelsen har därför beslutat att provisoriskt förstärka ekonomiavdelningens högre personal med en tills vidare t. o. m. den 30 juni 1963 tillfälligt inrättad byråassistenttjänst i Ag 19 för en chef för personalkontoret. Tjänsten föreslås bli bibehållen med t. v. oförändrad anställningsform och lönegrad.

De båda temporärt inrättade tjänsterna för kamrerare resp. ingenjör i Ag 21 behöver tills vidare bibehållas. Omorganisationsarbetet kräver ytterligare flera år och likaså arbetet med att planera och genomföra byggnadsarbeten och anskaffning av teknisk utrustning i samband därmed.

För att undanröja de omedelbara bristerna i vad gäller de kvalificerade tekniska arbetsuppgifterna behöver följande tre tjänster inrättas, nämligen en byråassistent i Ae 19, en ingenjörssassistent i Ag 12 och en förman i Ae 12.

Byråassistenten i Ae 19 avses under avdelningsdirektören skola centralt svara för intendentsfunktioner.

Styrelsen har medgivit, att tjänsten som ingenjörssassistent i Ag 12 provisoriskt finge inrättas och tills vidare hållas besatt dock längst t. o. m. den 30 juni 1963. Ingenjörssassistenten har avlastat ingenjören ritnings- och konstruktionsarbete, motorfordonskontroll samt åtskilliga enklare tekniska utrednings- och rutinuppgifter och visat sig väl fylla sin uppgift, varför medel för tjänstens bibehållande bör anvisas.

I den nya centraldisken uppgår personalen till cirka 30 anställda, fördelade på en enhet för bakteriologisk och en enhet för virologisk disk. Den dagliga arbetsledningen i centraldisken skall i princip utövas av ett förste institutionsbiträde i Ae 7, direkt underställt chefen för den tekniska sektionen. I realiteten svarar förste institutionsbiträdet i huvudsak endast för den bakteriologiska delen medan motsvarande funktion vid den virologiska disken fylls av ett ekonomibiträde. Som chef för båda enheterna behövs en förman i A 12, som redan från början bör anställas som extra ordinarie.

Som redan nämnts har det under det gångna året visat sig att även verkstädernas personalresurser är underdimensionerade.

Sålunda erfordras en »arbetande» verkstadsförman i Ae 13 för mekaniska, el- och instrumentverkstäderna, där den dagliga arbetsledningen hittills måst delas mellan ingenjören och maskinchefen.

För reparationer och underhåll av kylanläggningar, vilket är en heltidsuppgift för en kvalificerad kylmontör, erfordras en förste reparatör i Ae 11.

För löpande förebyggande underhålls- och servicearbeten behöver en reparatörstjänst i Ag 9 tills vidare tillkomma.

En kontinuerlig bevakning av in- och utpasserande till SBL:s område erfordras numera under så stor del av dygnet, att skifttjänstgöring måste

anordnas. För bevakningen under natten, då endast sporadiska grindöppningar kommer i fråga, avses den befattningshavare vid maskinanläggningen svara, som bebor tjänstebostad vid huvudentrén. För bevakning under övrig tid erfordras att två tjänster som portvakt i Ae 7 inrättas.

Slutligen bör en ekonomibiträdestjänst inrättas, avsedd för orderexpeditionens packrum och det nytillkommande arbetet med kontinuerlig utsändning av provtagningskärl för gonokockdiagnostik.

7. Direkt underställd bakteriologiska avdelningens chef svarar förevarande laboratorieassistent för den dagliga övervakningen av arbetsbelastning, personaltillgång och personaldisposition i vad gäller i princip hela den tekniska personalen vid avdelningen. Hon ersätter själv kvalificerad laboratrispersonal vid tillfällig frånvaro så långt hennes övriga uppgifter medger och tjänstgör tillika som instruktör för den tekniska personalen.

För att vid serologiska sektionen säkerställa reserv för förste laboratorieassistenten under semester, sjukledighet etc. och erforderlig personaltillgång för de krävande uppgifterna, som ökar från år till år, bör en laboratoriebiträdestjänst utbytas mot en tjänst som laboratorieassistent i Ae 11.

För att vid toxoplasmasektionen tillgodose det mer kvalificerade laboratoriearbetet liksom behovet av arbetsledning och utbildning i fråga om den övriga tekniska personalen bör en laboratorieassistenttjänst i Ae 11 inrättas i utbyte mot en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9.

8. Vid laboratorieenheten för framställning av virussuspensioner för poliovaccinproduktionen vid poliosektion II bör för de tekniskt mest krävande uppgifterna och för arbetsledning, instruktion m. m. en laboratoriebiträdestjänst utbytas mot en laboratorieassistenttjänst i Ag 11.

9. På grund av den epidemiologiska avdelningens centrala uppgifter i förhållande till övriga hälsovårdsorgan bör SBL:s hälsovårdskonsulent placeras i högre löneställning än motsvarande regionala befattningar.

För epidemiologiskt fältarbete har det visat sig vara av betydande värde att ha tillgång till en sjuksköterska med distriktssköterskekompetens. Under vakans på tjänster för laboratoriebiträde eller laboratorieassistent har även budgetåret 1961/62 en sjuksköterska varit anställd vid avdelningen och erfarenheterna härav har ytterligare bestyrkt behovet av och det rationella i det föreslagna tjänstebytet.

10. Laboratoriebiträdestjänsten vid det allmänna laboratoriet inom den kemiska avdelningen är vakant sedan februari 1962. Det är utsiktslöst att fylla vakansen med nuvarande lönegradsplacering, varför tjänsten föreslås uppflyttad till Ae 11.

I fråga om förslaget om uppflyttning av en institutionsteknikertjänst till tjänst som förste fotograf vill styrelsen framhålla att på fotoarbetet vid SBL ställs numera så höga krav att det torde vara omöjligt att rekrytera eller behålla en person med erforderliga kvalifikationer med nuvarande lönesättning.

11. Enligt de vid omorganisationen uppdragna riktlinjerna skall ekonomisavdelningen centralt inom SBL svara icke blott för sedvanliga statligt-administrativa funktioner utan även för tillämpningen av närmast industriella driftsekonomiska och organisatoriska principer. Styrelsen finner icke nuvarande lönegradsplacering för kamreraren och förevarande två ingenjörer svara mot de kompetensfordringar ifrågavarande befattningshavare fyller och med hänsyn till arbetsuppgifterna måste fylla.

Tillsynsmannen i Ao 11, vilken har den dagliga arbetsledningen vid djursektionen (totalt 29 personer), har successivt tillagts flera mer kvalificerade arbetsuppgifter än som förutsattes före omorganisationen.

Arbetsuppgifterna för innehavaren av materialförvaltartjänsten i Ao 10 har likaledes förändrats och utökats betydligt under de senaste åren och kommer ytterligare att utbyggas i anslutning till det fortskridande rationaliseringsarbetet.

SBL har icke någon tjänst för biträdande ansvarsman vid maskinanläggningen. En av tjänsterna som förste reparatör i Ae 10 bör därför omvandlas till tjänst för biträdande ansvarsman och därvid med tillämpning av gällande föreskrifter för sådan tjänst vid maskinanläggning i grupp 4 placeras i lönegrad A 11 med tjänstebenenämningen maskinförman.

Föreståndarens handsekreterare bör uppflyttas från kontorist i Ae 9 till kansliskrivare i Ae 11. Vid sidan av sedvanliga arbetsuppgifter har hon överinseendet över skötseln av SBL:s bibliotek m. m.

Under föreståndarens sekreterare omhänderhar ett kanslibitråde skötseln av SBL:s bibliotek. Därjämte biträder hon föreståndaren med mer kvalificerade statistiska bearbetningar av medicinska-vetenskapliga data. Med hänsyn till göromålen bör tjänsten uppflyttas till kontoristtjänst.

Kontoristtjänsten i Ao 9 för föreståndaren och arbetsledaren för SBL:s orderexpedition bör med hänsyn till arbetsuppgifterna ändras till kansliskrivartjänst. Då den ordinarie innehavaren av tjänsten sedan många år tillbaka är förordnad som bokhållare i Ae 13 och kontoristtjänsten uppehålls med vikariatslön, kan det ifrågasättas, huruvida det icke är lämpligare att en ny kansliskrivartjänst i lönegrad Ae 11 i stället för Ao 11 inrättas samt att kontoristtjänsten i lönegrad Ao 9 bibehålls med villkor att den icke får återbesättas eller uppehållas med vikarie.

Ett extra ordinarie kontorsbiträde beräknas nästkommande budgetår uppnå den tjänstgöringstid som enligt gällande regler erfordras för ordinarie sättnings av sådana tjänster, varför en tjänst som biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång bör utbytas mot kontorsbiträdes-tjänst i Ao 5.

12. Hittills har en laboratorieassistent i Ao 11 skött det laboriemässiga arbetet för medicinalstyrelsens kontrollant av bakteriologiska preparat och vid sidan därav även svarat för vissa uppgifter för SBL:s räkning. Kontrollantens arbete med preparatprovningar har emellertid successivt ökat och

höga krav ställes på medhjälparen, som därför bör uppflyttas till förste laboratorieassistenttjänst i Ao 13.

Arbetsledare vid var och en av de två diskenheterna är som nämnts under punkt 6 ett förste institutionsbiträde i Ae 7 för den bakteriologiska disken och ett ekonomibiträde i Ae 5 för den virologiska disken. Med hänsyn till arbetsuppgifterna bör tjänsterna uppflyttas i lönegrad med förslagsvis bibehållen tjänstebenenämning.

Vid SBL finns 45 tjänster för institutionsbiträden i lönegrad högst A 5. För att bereda en rimligare löneställning för institutionsbiträden med särskilt mångårig erfarenhet bör åtta institutionsbiträdestjänster nu omvandlas till förste institutionsbiträdestjänster i Ae 7.

13. Den bakteriologiska avdelningens antibiotikasektion leds av en farmakologie licentiat med deltidstjänst som vetenskapligt biträde i biologi. Arvodet har oförändrat kvarstått vid 7 620 kr. för år sedan 1958 men bör nu uppräknas till 9 480 kr.

14. Antalet elever som vid SBL genomgår utbildning för laboratoriebiträden behöver ökas redan innevarande budgetår från tolv till femton.

Föredraganden

Landets behov av s. k. BCG-vaccin mot tuberkulos har sedan 1920-talet täckts genom tillverkning i Göteborg vid ett av staden ägt laboratorium. Sedan staden upptagit frågan om tillverkningens fortsättande, har detta spörsmål gjorts till föremål för särskild utredning. Främst av beredskaps-skäl anser jag i likhet med utredningsmannen, att BCG-vaccin alltså bör framställas inom landet och att staten därvid bör övertaga ansvaret för tillverkningen. I fråga om verksamhetens utformning finner jag mig på grundval av nu föreliggande utredningsmaterial böra förorda, att BCG-vaccintillverkningen infogas i SBL:s organisation och flyttas till Solna.

I avbidan på att lokaler för ändamålet hinner iordningställas inom SBL, bör emellertid staten utnyttja det vid utredningsmannens överläggningar med representanter för Göteborgs sjukvårdsstyrelse framförda erbjudandet av staden, att tillverkningen får bedrivas i den f. n. använda laboratoriebyggnaden i Göteborg samt att staden därvid mot ersättning tillhandahåller personal utom läkare och lämnar annan medverkan i nödig omfattning.

Så snart utredningsmannens slutliga förslag i ärendet föreligger, därvid även kommer att redovisas sjukvårdsstyrelsens och svenska nationalföreningens mot hjärt- och lungsjukdomar ställningstaganden till avtalsfrågan, samt förslaget blivit föremål för remissbehandling, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att utan att ånyo underställa ärendet riksdagen träffa en på avtalsförslaget grundad överenskommelse med staden och nationalföreningen om de närmare villkoren för samarbete med staden under en övergångstid. För den händelse smärre jämkningar av eller tillägg till det pre-

eliminära avtalsförslaget härvid skulle erfordras, förutsätter jag, att riksdagens samtycke därtill icke skall behöva inhämtas.

Kostnaden för ersättning till staden för tillhandahållande av personal m. m. blir givetvis beroende av det blivande avtalets innehåll. Utredningsmannens preliminärt gjorda kostnadsberäkning för nästa budgetår torde dock icke komma att behöva rubbas i väsentlig mån.

Utredningsmannen har beräknat totalkostnaden för staten för fortsatt BCG-vaccintillverkning i Göteborg under nästa budgetår till cirka 269 000 kr. Häremot svarar inkomster, som av styrelsen för SBL beräknats till 250 000 kr. Den nettokostnad för staten av cirka 19 000 kr., som sålunda kan beräknas uppkomma, anser jag vara av blygsam omfattning i jämförelse med värdet av fortsatt BCG-vaccinproduktion inom landet.

Utredningsmannen har förutsatt, att föreståndaren för en BCG-avdelning inom SBL skall hänföras till lönegrad B 3, d. v. s. samma lönegrad som gäller för föreståndaren för SBL:s produktionsavdelning. Samma placering har föreslagits av styrelsen för SBL. Jag föreslår för min del, att tjänsten inrättas som laborator i Be 1.

Styrelsen för SBL har i sina äskanden under SBL:s omkostnadsanslag beräknat medel för att täcka de utgifter av omkostnadsnatur, som sammanhänger med ett övertagande av BCG-vaccintillverkningen och ett genomförande av på grundval av utredningsmannens förslag träffat avtal. Jag torde få återkomma till dessa kostnadsfrågor i det följande.

Vad härefter angår styrelsens för SBL förslag till personalförstärkningar m. m. för nästa budgetår anser jag mig böra biträda förslaget om inrättande av en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9 vid virologiska avdelningen.

Mot förslaget att en arvodesbefattning för en läkare för poliovaccinproduktionen vid produktionsavdelningen indrages har jag icke något att erinra, ej heller mot att epidemiologiska avdelningen i samband med en effektivisering av epidemistatistiken tillföres en tjänst som biträde för skriv- och kontorsgöromål i reglerad befordringsgång.

På grund av den stora arbetsbördan för ekonomiavdelningens högre tjänstemän har styrelsen funnit det nödvändigt att redan för innevarande budgetår förstärka avdelningen med en tjänst som byråassistent i Ag 19. Jag tillstyrker, att medel beräknas för bibehållande av tjänsten under nästa budgetår.

Den av styrelsen aktualiserade frågan om tjänsteställningen för arbetsledaren i centraldisken anser jag böra lösas på det sättet, att den vid centraldisken placerade tjänsten som förste institutionsbiträde i Ae 7 utbytes mot en tjänst som förman i Ae 12.

För förstärkning av verkstädernas personalresurser föreslår jag vidare, att laboratoriet tillföres en tjänst som reparatör i Ag 9.

Jag biträder även förslaget, att orderexpeditionen tillföres en tjänst som ekonomibiträde i Ae 5.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för uppflyttning dels av tjänsten som hälsovårdskonsulent i Ae 19 vid epidemiologiska avdelningen till Ae 21, dels av tjänsten som kontorist i Ae 9 för föreståndarens handsekreterare till tjänst som kansliskrivare i Ae 11, dels av tjänsten som kamrerare i Ae 21 vid ekonomiavdelningen till Ae 23, dels ock av en tjänst som förste reparatör i Ae 10 vid samma avdelning till tjänst som maskinförman i Ae 11.

Enligt grunderna för den reglerade befordringsgången för biträdespersonal bör ett kontorsbiträde i Ae 5 beredas ordinarie tjänst i Ao 5.

Förslaget att medel beräknas för utökning av antalet elever, som genomgår vidareutbildning av laboratoriebiträden, från tolv till femton föranleder icke någon erinran från min sida.

Av SBL:s styrelse i övrigt framförda förslag till personalförstärkningar och tjänsteförändringar m. m. kan jag icke tillstyrka.

De av mig förordade förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen med cirka 172 000 kr. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med omkring 816 000 kr., i vilket belopp bl. a. inräknats medel för en av Kungl. Maj:t beslutad uppräknings av vissa arvoden vid SBL.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (6 630 000 + 988 000) 7 618 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående förordade grunder träffa avtal med Göteborgs stad och svenska nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar angående statens övertagande av BCG-vaccintillverkningen i Göteborg m. m.;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens bakteriologiska laboratorium, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

c) godkänna följande avlöningsstat för statens bakteriologiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	758 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	218 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	51 000

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	4 317 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 173 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	101 000
Summa kr.	7 618 000;

d) till *Statens bakteriologiska laboratorium: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 7 618 000 kr.

[78] 15. *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	3 493 000	4 372 228
1962/63	3 683 000	
1963/64 (förslag)	4 382 000	

Yrkanden

Styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium hemställer, att anslaget höjes med 816 000 kr.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Förslag	Ökn.
1. Sjukvård m. m.	44 599	35 000	40 000	5 000
2. Reseersättningar	19 072	20 000	22 000	2 000
3. Bränsle, lyse, gas och vatten	305 390	350 000	350 000	—
4. Övriga expenser	184 963	160 000	185 000	25 000
5. Publikationstryck	5 813	4 000	6 000	2 000
6. Inköp av bakteriologiska preparat	1 036 835	500 000	700 000	200 000
7. Inköp och underhåll av inventarier och instrument	299 483	360 000	462 000	102 000
8. Frystorkning, fraktionering, analyser m. m.	23 173	30 000	30 000	—
9. Klinisk prövning av preparat	2 571	10 000	10 000	—
10. Inköp av humanblod	271 933	230 000	250 000	20 000
11. Inköp och underhåll av djur	967 337	925 000	1 000 000	75 000
12. Inköp av förbrukningsartiklar	1 053 748	970 000	1 100 000	130 000
13. Tjänstedräkt m. m.	27 815	25 000	30 000	5 000
14. Yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar	16 621	10 000	28 000	18 000
15. Automobiles och transporter	36 284	22 000	54 000	32 000
16. Ersättning till Göteborgs stad för kostnader i samband med BCG-vaccintillverkning	—	—	200 000	200 000
				816 000

Motiv

1. *Sjukvård m. m.* Med hänsyn till stor sjukfrekvens samt till genomförd och föreslagen personalökning föreslås en uppräkning.

2. *Reseersättningar.* Under återopande av vad styrelsen anfört beträffande

BCG-vaccintillverkningen under punkten 5 vid behandlingen av avlöningsanslaget föreslås en uppräknings med 2 000 kr.

3. *Bränsle, lyse, gas och vatten.* Utökad kylutrustning kommer att kräva en ökad förbrukning av el-ström. Förbrukningen av ånga kommer även att öka, sedan lokalerna i V-huset nu tagits i bruk. Anslagsposten bör därför upptagas med oförändrat belopp, ehuru anslagsbelastningen för budgetåret 1961/62 var lägre än beräknat.

4. *Övriga expenser.* Kostnaderna för telefon beräknas uppgå till 80 000 kr., för blanketter och formulär till 45 000 kr., för annonsering till 10 000 kr., för bokinköp och facktidsskrifter till 20 000 kr. och för kontorsmateriel i övrigt m. m. till 30 000 kr. Utgifterna är till största delen tvångsstyrda av verksamhetens omfattning och av utifrån ställda anspråk på SBL:s rutinverksamhet.

5. *Publikationstryck.* Den vidgade verksamheten vid SBL samt de ökade tryckningskostnaderna gör, att anslagsposten bör uppräknas.

6. *Inköp av bakteriologiska preparat.* Belastningen har visat en fortgående kraftig ökning under de senare åren och tendensen till ökad efterfrågan på inköpta bakteriologiska preparat beräknas bli bestående. Kostnadsökningen motsvaras helt av ökade inkomster.

7. *Inköp och underhåll av inventarier och instrument.* För löpande underhålls- och ersättningskostnader, diverse maskinhyror samt inköp av smärre apparatur m. m. beräknas 80 000 kr., en uppräknings med 10 000 kr. på grund av den allmänna prisstegringen.

I likhet med föregående år beräknas ett oförändrat belopp, 50 000 kr., för oförutsedda utgifter att disponeras först efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t.

Vidare beräknas årshyra för hålkortsanläggningen för epidemistatistiken till 22 000 kr. samt för komplettering av inventariebeståndet för BCG-vaccintillverkningen 10 000 kr.

Styrelsens förslag i övrigt, innebärande ett medelsbehov av 300 000 kr., är till övervägande delen betingat av nödvändiga ersättningsköp, ekonomiskt motiverad rationalisering samt en allmän kostnadsstegring.

Ehuru eftersläpningen i ersättningsanskaffningarna nu avsevärt återhämtats kvarstår fortfarande åtskillig äldre utrustning på gränsen till totalförslitning. Den begränsade medelstillgången har vidare medfört, att av utvecklingen inom laboratoriets verksamhetsområde betingad anskaffning av helt ny apparatur icke kunnat ske i önskvärd utsträckning.

8 och 10. *Frystorkning, fraktionering, analyser m. m. resp. Inköp av humanblod.* Ökad efterfrågan på immunglobuliner kommer att medföra ökade kostnader för fraktionering m. m. och inköp av blod, varför dels oförändrat belopp föreslås för frystorkning m. m. ehuru belastningen för budgetåret 1961/62 förefaller motivera en nedräkning av anslagsposten, dels en uppräknings med tills vidare 20 000 kr. föreslås för inköp av humanblod.

9. *Klinisk prövning av preparat.* Kostnaderna kommer att öka i och med

att nya eller med nya metoder tillverkade preparat tillkommer. På grund av osäkerhet om ökningens storlek föreslås dock tills vidare oförändrat belopp.

11. *Inköp och underhåll av djur.* Den föreslagna höjningen är föranledd av dels den utvidgade verksamheten vid virologiska avdelningen, dels de nytillkomna provningarna rörande SV-40 virus, dels en allmän prishöjning.

12. *Inköp av förbrukningsartiklar.* Den utökade verksamheten samt den allmänna prisstegringen motiverar en uppräknig.

13. *Tjänstedräkt m. m.* Med hänsyn till utökat personalantal samt allmän prisstegring bör anslaget höjas.

14. *Yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar.* Det väsentligt utökade vägnätet och underhållskrävande området vid laboratoriet motiverar en uppräknig med 10 000 kr.

Utbyggnaden av laboratoriets område har medfört, att befintlig traktor bör helt disponeras för interna transporter och vissa tyngre renhållningsarbeten samt att en särskild jordbruks- och trädgårdsmaskin, användbar även för lättare vägunderhåll, bör anskaffas. Kostnaden beräknas till 8 000 kr.

15. *Automobiler och transporter.* De löpande utgifterna beräknas till 26 000 kr., innebärande en uppräknig med 4 000 kr. närmast föranledd av det ökade transportbehovet samt stegrade reparationskostnader i allmänhet. För inköp av en ny lastbil erfordras dessutom 28 000 kr. Den nuvarande lastbilen är numera i så förslitet skick att det icke är ekonomiskt försvarbart att behålla den i drift.

16. *Ersättning till Göteborgs stad för kostnader i samband med BCG-vaccintillverkning.* Under hänvisning till vad som anförts beträffande BCG-vaccintillverkningen under avlöningsanslaget, punkt 5, föreslås att under en ny anslagspost uppföres medel för kostnader i samband med BCG-vaccintillverkning. Inkomsterna av denna tillverkning torde kunna beräknas till 250 000 kr.

Föredraganden

På de skäl, som anförts av SBL:s styrelse, biträder jag förslagen om uppräknig av posterna till sjukvård m. m. och till reseersättningar med 5 000 resp. 2 000 kr. till 40 000 resp. 22 000 kr.

För övriga expenser förordar jag en med 20 000 kr. till 180 000 kr. begränsad uppräknig av medelsanvisningen.

Jag tillstyrker vidare styrelsens förslag till medelsanvisning för publikationstryck och inköp av bakteriologiska preparat, innebärande en höjning med 2 000 resp. 200 000 kr. till 6 000 resp. 700 000 kr.

Under anslagsposten till inköp och underhåll av inventarier och instrument anser jag mig icke böra förorda någon höjning av medelsanvisningen. Posten bör sålunda uppföras med oförändrat 360 000 kr. Härav beräknar jag för löpande underhålls- och ersättningskostnader m. m. 80 000 kr., för

oförutsedda utgifter ett belopp av 50 000 kr. att disponeras av styrelsen först efter särskilt medgivande av Kungl. Maj:t, för hyra av hålkortsanläggning för epidemistatistiken 22 000 kr. och för komplettering av inventariebeståndet för BCG-vaccintillverkningen 10 000 kr.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 26 oktober 1962 medgivit, att i den s. k. virusbyggnaden vid SBL må för en totalkostnad av högst 212 000 kr. installeras fyra lågtemperaturboxar för kompressordrift i stället för ursprungligen avsedda fyra lågtemperaturboxar för nedkylning med kolsyreis samt att kostnaden härför intill ett belopp av högst 200 000 kr. må bestridas genom överskridande av förevarande anslag för innevarande budgetår.

Jag biträder styrelsens förslag, att till inköp av humanblod anvisas 250 000 (+ 20 000) kr., till inköp och underhåll av djur 1 000 000 (+ 75 000) kr., till inköp av förbrukningsartiklar 1 100 000 (+ 130 000) kr. samt till tjänstedräkt m. m. 30 000 (+ 5 000) kr.

För yttre renhållning, underhåll av vägar och planteringar beräknar jag en med 8 000 kr. till 18 000 kr. förhöjd medelsanvisning.

I fråga om posten till automobiler och transporter godtager jag styrelsens förslag om höjning av posten med 32 000 kr. till 54 000 kr., bl. a. för inköp av en ny lastbil.

Såsom framgår av det under SBL:s avlöningsanslag redovisade utredningsförslaget angående organisationen av BCG-vaccintillverkningen m. m., torde ersättningen till Göteborgs stad för kostnader i samband med BCG-vaccintillverkningen kunna beräknas till cirka 200 000 kr. Jag tillstyrker att detta belopp anvisas under en särskild delpost å förevarande anslag. Skulle det slutliga avtalet med staden och svenska nationalföreningen mot hjärt- och lungsjukdomar angående statens övertagande av BCG-vaccintillverkningen i Göteborg m. m. komma att medföra högre kostnader till ifrågavarande ändamål, förutsätter jag, att överskridande av posten skall kunna medgivas.

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet i övrigt, innefattande oförändrad medelsanvisning, har jag icke något att erinra.

Anslaget bör sålunda uppföras med (3 683 000 + 699 000) 4 382 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens bakteriologiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 4 382 000 kr.

[79] 16. **Statens bakteriologiska laboratorium: Inredning och utrustning.** Något anslag för ifrågavarande ändamål finnes icke uppfört i riksstaten för innevarande budgetår.

Yrkanden

Styrelsen för statens bakteriologiska laboratorium hemställer dels att för angivna ändamål uppföres ett reservationsanslag av 350 000 kr., dels ock att styrelsen erhåller bemyndigande att utlägga beställningar för ett belopp av högst 700 000 kr.

Motiv

Förevarande förslag är föranlett av de förslag till byggnadsåtgärder vid statens bakteriologiska laboratorium (SBL), som styrelsen i annat sammanhang äskar medel till å kapitalbudgeten för nästa budgetår.

SBL-utredningen anförde i sitt i maj 1960 avgivna betänkande (stencilerat) med förslag angående den vid SBL bedrivna preparattillverkningen, m. m., att den vid sin genomgång av SBL:s tekniska utrustning funnit, att en förbättring och utökning av utrustningen i vissa avseenden skulle medföra en inbesparing av arbetskraft och därför vore motiverad av rationaliseringsskäl. Detta gällde i främsta rummet med avseende på utrustningen för framställning av bakteriella vacciner, för dispensering av bakteriologiska preparat och för substratberedning. Dessutom behövde den tekniska utrustningen för utvecklingsarbete och forskning vissa kompletteringar.

Den utrustning, som krävdes för att genomföra utredningens rationaliseringsförslag, kostnadsberäknades till 1 250 000 kr. och avsåg enbart den föreslagna produktionsbyggnaden. Av totalbeloppet belöpte cirka 520 000 kr. på två fasta och en mobil odlingstank med nödvändiga tillbehör, 180 000 kr. på dispenseringsutrustning — den befintliga dispenseringsutrustningen befanns vara försliten och omodern och måste förnyas oberoende av utredningens förslag — 172 000 kr. på utrustning för laboratoriearbetet, 56 000 kr. på maskinell utrustning av fast karaktär och 198 000 kr. på fast och mobil inredning.

Utrustningsförslaget har sedermera överarbetats av styrelsen för SBL i anslutning till byggnadsstyrelsens projekteringsarbete beträffande om- och tillbyggnad av SBL:s lokaler.

I skrivelse den 13 februari 1962 har styrelsen för SBL framlagt det sålunda överarbetade utrustningsförslaget.

Kostnaderna för inredning och utrustning har däri beräknats till sammanlagt 1 800 000 kr. Härav hänför sig till produktionsavdelningen 1 450 000 kr. eller 200 000 kr. mera än vad som beräknades av SBL-utredningen. I övrigt avser förslaget tillkommande utrustning för den epidemiologiska avdelningen för 118 000 kr., för bakteriologiska avdelningen för 21 000 kr., för kemiska avdelningen för 36 000 kr. och för ekonomiavdelningen för 175 000 kr.

Styrelsen anför, att förändringarna i SBL-utredningens utrustningsförslag beträffande produktionsbyggnaden föranletts av utvecklingen under

de senaste två åren i vetenskapligt och tekniskt hänseende på preparatproduktionens område.

Den tillkommande utrustningen för epidemiologiska avdelningen motiveras med att utrustningsbehovet på grund av lokalbrist under en följd av år måste eftersättas. Avdelningens inflyttning i nya lokaler jämte den äskade utrustningen möjliggör en intensifiering av verksamheten.

Behoven av ytterligare utrustning för bakteriologiska avdelningen och kemiska avdelningen har framkommit vid detaljplaneringen av ombyggnadsarbetena.

Utrustningsbehovet för ekonomiavdelningen avser främst nya förrådslokaler, omklädningsrum och verkstadslokaler.

I skrivelse den 16 oktober 1962 har styrelsen för SBL hemställt, att för budgetåret 1963/64 måtte anvisas 350 000 kr. till inredning och utrustning vid SBL. Styrelsen anför, att byggnadsarbetena beräknas komma igång i september 1963 och att vissa lokaler väntas bli färdigställda före den 1 juli 1964 eller strax därefter.

Av äskandet avser 148 000 kr. apparatur inkl. montering för odling i halvstor skala och för metodutvecklingsarbete vid produktionsavdelningen.

I övrigt avser äskandet utrustningen för epidemiologiska avdelningen för 118 000 kr., för bakteriologiska avdelningen för 21 000 kr. och för kemiska avdelningen för 36 000 kr. samt utrustning för vissa delar av ekonomiavdelningen för 27 000 kr.

Då styrelsen räknar med långa leveranstider för särskilt tankanläggningarna för produktionsbyggnaden, autoklaverna och annan tyngre utrustning hemställas vidare om ett beställningsbemyndigande till ett belopp av högst 700 000 kr.

Föredraganden

Jag kommer i det följande vid min beräkning av medelsbehovet å kapitalbudgeten för nästa budgetår att föreslå att medel anvisas för dels en tillbyggnad för tillverkning av bakteriella vacciner m. m. vid SBL, dels förhållandevis omfattande ombyggnadsarbeten inom laboratoriets nuvarande lokaler.

I förhållande till SBL-utredningens år 1960 framlagda beräkning av kostnaderna för inredning och utrustning av den av utredningen föreslagna produktionsbyggnaden (C-huset) ligger styrelsens för SBL nu föreliggande utrustningsförslag kostnadsmässigt 200 000 kr. högre. Denna ökning har av styrelsen motiverats med erfarenheterna under de senaste åren av den under snabb utveckling varande forskningen på den tillämpade immunologins område. Jag är för min del beredd att godtaga detta skäl för den utvidgning av kostnadsramen, som förslaget innebär i denna del.

SBL-utredningen, som ej hade möjlighet att närmare pröva behovet av utrustning för de avdelningar, som avsågs skola bli föremål för ombygg-

nadsarbeten, begränsade sitt utrustningsförslag till att avse produktionsbyggnaden. Styrelsens nu framlagda förslag till utrustning för berörda avdelningar har kostnadsberäknats till 350 000 kr. Den föreslagna utrustningen för den epidemiologiska avdelningen fyller ett sedan lång tid tillbaka förefintligt behov, som ej kunnat tillgodoses på grund av lokalbrist. Om-dispositionerna för ekonomiavdelningen avses bli tämligen omfattande och berör sådana ur utrustningssynpunkt kostnadskrävande funktioner som förråd och verkstäder. Det tillkommande utrustningsbehovet för bakteriologiska och kemiska avdelningarna är av tämligen blygsam omfattning och har framkommit vid detaljplaneringen av lokalerna. Sammanfattningsvis finner jag utrustningsförslaget jämväl i vad avser nu nämnda avdelningar vara godtagbart.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor, som under hand beretts tillfälle att taga del av det föreliggande utrustningsförslaget, har icke haft annat att erinra mot detsamma än att vissa kostnader syntes något för högt beräknade, medgivande en marginal om möjligen totalt 15 000—20 000 kr.

Som resultat av min prövning av utrustningsförslaget har jag funnit mig kunna godtaga detsamma och den härför beräknade kostnadsramen av 1 800 000 kr.

För nästa budgetår torde i enlighet med styrelsens för SBL förslag böra anvisas 202 000 kr. för inredning och utrustning av de epidemiologiska, bakteriologiska och kemiska avdelningarna samt av vissa delar av ekonomiavdelningen. Härjämte torde såsom styrelsen föreslagit 148 000 kr. böra anvisas för anskaffning av viss apparatur m. m. vid produktionsavdelningen.

I enlighet med styrelsens hemställan torde vidare böra utverkas riksdagens medgivande att beställa viss tyngre utrustning m. m. för produktionsbyggnaden till ett värde av högst 700 000 kr., att gäldas tidigast under budgetåret 1964/65.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att utrustning för statens bakteriologiska laboratorium må beställas till ett värde av högst 700 000 kr. att gäldas tidigast under budgetåret 1964/65;

b) till *Statens bakteriologiska laboratorium: Inredning och utrustning* för budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr.

[80] 17. Statens rättskemiska laboratorium: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	1 412 000	1 275 265
1962/63	1 615 000	
1963/64 (förslag)	1 842 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppräknas med 318 000 kr.

Personalförstärkningar		Ökn. el. minskn.
1. Blodgruppsserologiska avdelningen		
1 laboratorieingenjör högst Ae 15.....	+	20 678
2 laboratoriebiträden högst Ae 9.....	+	30 374
1 laboratoriebiträde högst Ae 9.....	+	15 187
2. Kemiska avdelningen		
1 ingenjör Ae 19.....	+	25 444
1 laboratorieingenjör högst Ae 15.....	+	20 678
3. Gemensam personal		
1 instrumentmakare Ae 11.....	+	16 834
Arvode för verkstadsarbete indrages.....	—	6 000
Löneregleringar		
4. 1 assistent Ae 17 i st. f. förste laboratorieassistent Ae 13.....	+	4 290
5. 1 laboratorieingenjör högst Ae 15 i st. f. laboratorieassistent Ae 11.....	+	3 844
Vikariatsersättningar	+	4 596
Kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+	1 000
Automatiska förändringar	+	181 075
		+ 318 000

Motiv

1. Den föreslagna laboratorieingenjören i högst Ae 15 avses skola biträda laboratorn och chefen för rättsserologiska sektionen med förhållandevis kvalificerad men i viss mån rutinbetonad bearbetning av i samband med faderskapsundersökningarna insamlat material, vartill erfordras matematisk-teknisk utbildning. Härigenom kan laboratorn avlastas mindre kvalificerade göremål och i stället ägna större delen av sin tid åt avarbetande av den rådande balansen.

Den personal, som tillförts rättsserologiska sektionen för arbetet med serumgrupperingar och kriminalserologi (främst fläckdiagnostik), räcker endast till för att på en del av faderskapsmaterialet utföra Gc-grupperingar, medan utvecklingen av arbetet med Gm-grupperna fördröjes. Då det ur rättssäkerhetssynpunkt är angeläget att som rutin vid blodundersökningarna för fastställande av faderskap införa bestämning av varje ny blodfaktor, som är av ärftlig karaktär, bör ytterligare två laboratoriebiträden i högst Ae 9 tillföras sektionen.

Vid kliniska sektionen inrättades fr. o. m. budgetåret 1961/62 en tjänst som förste laboratorieassistent, vilken bl. a. skulle ansvara för undersökningar över förekomsten av leukocyt- och trombocytantikroppar i blod. För utförande av det mera rutinmässiga arbetet vid antikroppsundersökningar erfordras ett laboratoriebiträde i högst Ae 9.

2. Antalet ärenden inom toxikologiska sektionen har under de senare åren successivt ökat. Då någon anledning icke finnes att antaga, att en motsvarande nedgång kommer att äga rum, torde det vara ofrånkomligt, att avdelningen erhåller personalförstärkning, lämpligast med en ingenjör med

examen från tekniskt gymnasium, vilken beroende på kompetens och erfarenhet bör kunna placeras i Ae 19.

Fr. o. m. den 1 januari 1962 överfördes efter beslut av medicinalstyrelsen till rättskemiska laboratoriets kemiska avdelning de dittills å statens farmaceutiska laboratorium utförda undersökningarna av läkemedel eller liknande preparat, som i synnerhet av tull- och polismyndigheter överlämnats till farmaceutiska laboratoriet och som misstänkts vara behäftade med fel eller vilkas identitet, ursprung och verkan varit okänd. För utförande av det i samband med undersökningarna nödvändiga analysarbetet samt för att kontinuerligt underhålla och aktualisera det kartotek över olika slags läkemedel m. m. i tablettform, som avdelningen övertog från farmaceutiska laboratoriet, har avdelningen under innevarande kalenderår nödgats anlita extra anställd ingenjörsutbildad personal. Erfarenheten har utvisat, att en tjänst som laboratorieingenjör i högst Ae 15 erfordras för ifrågavarande arbete.

3. För avlönande av deltidsanställd instrumentmakare för service av befintlig apparatur och för konstruktion av erforderlig mindre komplicerad apparatur har ett belopp av 6 000 kr. anvisats, vilket anslag endast sporadiskt kunnat utnyttjas på grund av svårigheten att tillfälligtvis erhålla för ändamålet kompetent person. Reparationskostnaderna för laboratoriets apparatur uppgår för närvarande till sådan storlek — cirka 18 000 kr. budgetåret 1961/62 — att desamma om möjligt bör reduceras, vilket i första hand torde kunna ske, därest arbetskostnaderna minskas till att huvudsakligen utgöra lön till en instrumentmakare. En tjänst som instrumentmakare i Ae 11 bör därför inrättas, varvid det belopp av 6 000 kr., som anvisats för verkstadsgöromål, kan indragas.

4. Med hänsyn till arbetsuppgifterna — bl. a. att som vikarie för laboratorn vid rättsserologiska sektionen ansvara för riktigheten av avgivna utlåtanden i faderskapsärenden — bör förevarande tjänst omändras till tjänst som assistent i Ae 17.

5. Förevarande tjänst, vilken är inrättad vid kemiska avdelningens toxikologiska sektion, måste för arbetets behöriga gång vara besatt med person med examen från tekniskt institut. För att kunna besätta tjänsten med kompetent person bör den omändras till laboratorieingenjörstjänst i högst Ae 15.

Föredraganden

Antalet faderskapsärenden har ökat från år till år och medfört, att tiden mellan insändande av blodprov och avgivande av utlåtande uppgår till cirka sex månader. För att nedbringa antalet balanserade ärenden bör den blodgruppsserologiska avdelningens rättsserologiska sektion fr. o. m. nästa budgetår förstärkas med en tjänst som laboratorieingenjör i högst Ae 15.

På grund av betydelsen ur rättssäkerhetssynpunkt av att använda olika

serumgruppundersökningar vid faderskapsbestämningar m. m. förordar jag vidare, att rättsserologiska sektionen för arbetet med serumgrupperingar och kriminalserologi tillföres ytterligare en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Medicinalstyrelsens förslag i övrigt till personalförstärkningar och löne-regleringar anser jag mig icke kunna tillstyrka.

De av mig framförda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen med i runt tal 40 000 kr. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med omkring 187 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 615 000 + 227 000) 1 842 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens rättskemiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	70 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	1 238 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	510 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	24 000
Summa kr. 1 842 000;	

b) till *Statens rättskemiska laboratorium*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 842 000 kr.

[81] 18. **Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	445 000	540 063
1962/63	435 000	
1963/64 (förslag)	483 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppräknas med 77 000 kr.

	Utgifter	Anslag	Förslag	Ökn. el. minskn.
	1961/62	1962/63		
1. Bränsle, lyse, gas och vatten.....	19 025	25 000	20 000	— 5 000
2. Övriga expenser.....	34 902	40 000	43 000	+ 3 000
3. Inköp av provtagningsmateriel för alkoholprov åt polismyndigheterna.....	107 398	90 000	110 000	+ 20 000
4. Ersättning åt blodgivare.....	127 006	100 000	115 000	+ 15 000
5. Inköp och underhåll av inventarier och instrument.....	98 330	42 000	76 000	+ 34 000
6. Inköp av förbrukningsartiklar.....	124 050	127 000	137 000	+ 10 000
				+ 77 000

Motiv

1. *Bränsle, lyse, gas och vatten.* På grund av anslagsbelastningen under budgetåret 1961/62 föreslås ett sänkt anslagsbelopp.

2. *Övriga expenser.* Under innevarande budgetår utökad personal samt högre allmän varuskatt och höjda priser motiverar en uppräknings av posten.

3. *Inköp av provtagningsmateriel för alkoholprov åt polismyndigheterna.* Med hänsyn till inträffade prisstegringar och ökat antal undersökta alkoholblodprov bör posten uppräknas.

4. *Ersättning åt blodgivare.* Den nyinköpta kyl- och fryscentrifugen har varit i funktion under halva budgetåret 1961/62 och har resulterat i viss nedgång av erforderliga blodmängder. Å andra sidan har testserumframställningen ytterligare ökat, varjämte inköpen av förhållandevis dyrbara specialsera utökats för att laboratoriet skall vara i stånd att utföra genotyperingar och gruppering av blodgivarekomplikationer i erforderlig omfattning. Anslagsposten bör därför höjas.

5. *Inköp och underhåll av inventarier och instrument.* Vid blodgrupps-serologiska avdelningen erfordras som komplement till den högspännings-elektroforetiska apparaturen en s. k. scanner för 15 000 kr. Vidare erfordras ett tillskott av fyra mikroskop för tillsammans 7 000 kr. och tre skakapparater för tillsammans 2 400 kr.

För förvaring av det kriminalserologiska undersökningsmaterialet krävs ett kylskåp för 5 000 kr. och för möjliggörande av blodgruppsbestämning på avsevärt mindre fläckar än tidigare genom mixed-agglutinationsteknik ett preparationsmikroskop för 3 000 kr.

För att kunna genomföra en fortlöpande lagring av sera, vilka dessutom tenderar att öka, bör avdelningen vidare erhålla en djupfrysbox för 3 500 kr. och för ökad sterilfiltrering av blodserum en snabbautoklav för 4 000 kr.

Även om laboratoriet tillföres en tjänst som instrumentmakare, torde vederbörande icke kunna utföra reparationsarbeten å den mera komplicerade och känsliga apparaturen. Då spektrofotometrar, gaskromatografiapparater m. m. vid kemiska avdelningen är i behov av ofta återkommande tillsyn och reparation bör det för löpande underhåll och för inköp av smärre inventarier avsedda beloppet ökas från 20 000 till 30 000 kr., varav 15 000 kr. avses för kemiska avdelningen.

Föreståndaren för farmaceutiska laboratoriet och avdelningsföreståndarna vid rättskemiska laboratoriet har hemställt om anvisande av 12 500 kr. för utbyggande av den för laboratorierna gemensamma anläggningen för destillation av vatten. Den nuvarande anläggningen har otillräcklig kapacitet. Byggnadsstyrelsen har föreslagit till antagande ett anbud å totalt 12 500 kr för en ny anläggning. För rättskemiska laboratoriet bör anvisas 6 250 kr. för att täcka hälften av kostnaderna.

6. *Inköp av förbrukningsartiklar.* Då utökningen av de elektroforetiska arbetena medför ökade inköp av fotografisk materiel samt materiel till stärelse- och m. m. bör delposten för blodgruppsserologiska avdelningens del höjas med 5 000 kr.

Inträdna prisförhöjningar och höjd allmän varuskatt motiverar en höjning av kemiska avdelningens andel av anslagsposten med åtminstone 5 000 kr.

Föredraganden

Medicinalstyrelsens förslag till uppräkningspost till övriga expenser kan jag icke biträda, utan jag förordar härför oförändrad medelsanvisning av 40 000 kr.

Jag förordar vidare, att posten till inköp och underhåll av inventarier och instrument uppföres med 52 000 kr. innebärande en höjning med 10 000 kr. Mitt förslag innefattar en höjning av det för löpande underhåll och smärre inköp avsedda beloppet till 25 000 kronor.

Posten till inköp av förbrukningsartiklar torde böra bestämmas till 135 000 kr. innebärande en höjning med 8 000 kr.

Mot medicinalstyrelsens beräkning av medelsbehovet under anslaget i övrigt, innebärande en minskning av delposten till bränsle, lyse, gas och vatten med 5 000 kronor samt en uppräkningspost till inköp av provtagningsmateriel för alkoholprov åt polismyndigheterna och till ersättning åt blodgivare m. m. med 20 000 resp. 15 000 kr., har jag icke funnit anledning till erinran.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (435 000 + 48 000) 483 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens rättskemiska laboratorium: Omkostnader*
för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 483 000 kr.

[82] 19. *Statens farmaceutiska laboratorium: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	823 000	747 668
1962/63	896 000	
1963/64 (förslag)	1 410 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppräknas med (avrundat) 451 000 kr.

Personalförstärkningar		Ökn. el. minskn.
1. Kemiska avdelningen		
1 laborator Be 1.....	+	49 644
1 laboratorieassistent Ae 11.....	+	16 834
1 apotekare Ae 21 med s. k. apoteksklausul.....	+	28 211
1 laboratoriebiträde högst Ae 9.....	+	15 187
1 laboratorieingenjör högst Ae 15.....	+	20 678
1 receptarie Ae 15 med s. k. apoteksklausul.....	+	20 678
1 laboratoriebiträde Ae 9.....	+	15 187
2. Biologiska avdelningen		
1 laboratorieläkare högst Ae 23.....	+	32 930
1 laboratorieassistent Ag 11.....	+	16 834
3. Farmakoterapeutiska sektionen (ändras till avdelning)		
1 professor och avdelningsföreståndare Bo 3 (tillika biträdande överläkare vid medicinska kliniken vid karolinska sjukhuset).....	+	54 326
Arvode till konsult i farmakoterapi utgår.....	—	15 000
Arvode till konsult i veterinärmedicin.....	—	5 000
Nedräkning av visst anslagsbelopp.....	—	2 000
1 receptarie Ae 15 med s. k. apoteksklausul.....	+	20 678
4. Apoteksinspektionen		
1 apoteksinspektör Ae 27.....	+	38 456
5. Gemensamma ändamål		
4 ekonomibiträden Ae 3/5 därav 1 med deltidstjänstgöring.....	+	46 268
1 kontorsbiträde Af 2—Ae 5.....	+	12 338
Arvode till kontorsbiträde (farmakopékommittén) indrages.....	—	5 000
Lönereglering		
6. 1 instrumentmakare Ao 11 i st. f. institutionstekniker Ao 9.....	+	1 922
Arvoden m. m.		
7. Vidareutbildning av laboratoriebiträden.....	—	19 219
Vikariatsersättningar.....	+	21 747
Kompensation för höjda folkpensionsavgifter.....	+	6 000
Automatiska förändringar.....	+	68 824
		+ 450 523

Motiv

Utvecklingen på läkemedelsområdet har de senaste åren skett i utomordentligt snabb takt och har frambringat en stor mängd nya läkemedel med tidigare helt okända verkningar. Då allt talar för att denna utveckling kommer att fortsätta i ökad takt, har en allmän översyn av laboratoriets resurser gjorts, utvisande att upprustningen av laboratoriet icke hållit jämna steg med utvecklingen på läkemedelsområdet. Föreståndaren för laboratoriet har därvid föreslagit, att en generalplan för laboratoriets framtida utveckling skall göras. Då emellertid enligt medicinalstyrelsens mening sådan planering icke bör utföras, förrän större klarhet vunnits beträffande den väntade nya lagstiftningen på läkemedelsområdet, bör laboratoriet tills vidare givas sådana resurser, som någorlunda svarar mot de uppgifter, som redan pålagts detsamma.

Ehuru man vid bedömningen av farmaceutiska specialiteter även i fortsättningen i första hand torde få komma att bygga på fabrikantens uppgifter, när dessa stödjer på utredningar av välkända institutioner och forskare eller i viss utsträckning tillgodogöra sig resultat från utländska kontrollorgan, bör dock laboratoriet ha sådana resurser, att dess avgöranden vid läkemedelskontrollen i behövlig omfattning kan grundas på undersökningar utförda i egen regi.

1. De ökade riskerna för toxiska effekter och biverkningar gör det önskvärt att för det enskilda medlet så tidigt som möjligt kunna förutsäga dylika verkningar. Biokemiska studier över nedbrytningsvägar och verkningsmekanism är härvid av väsentlig betydelse. Även vid studiet av läkemedlens resorption och dess beroende av olika beredningsformer spelar biokemin en viktig roll. För dessa uppgifter krävs en kvalificerad biokemist, som bör anställas som laborator i Be 1. För laboratorn förutsättes ett mycket intimt samarbete med biologiska avdelningen, där också biokemiska problem och arbetsmetoder har stor aktualitet. Laboratorn behöver vid sin sida en laboratorieassistent i Ae 11 för att biträda med det experimentella arbetet.

Jämsides med framskapandet av nya läkemedel ägnas ett allt större intresse åt den farmaceutiskt-tekniska utformningen av läkemedelsberedningar och förpackningar. För att hithörande frågeställningar skall kunna underkastas en mera ingående bearbetning såväl vid behandlingen av de enskilda ärendena som i form av mera systematiska undersökningar, bör anställas en apotekare i Ae 21 med lön enligt löneklass motsvarande löneförmånerna för farmaceut å enskilt apotek, s. k. apoteksklausul, och ett laboratoriebiträde i högst Ae 9.

De förhållanden, varunder specialitetskontrollen f. n. arbetar, har medfört, att efterkontrollerna icke kunnat utföras i erforderlig utsträckning. På grund av bl. a. lagringskänslighet bör efterkontroll ske vart tredje, i vissa fall varje år. Kontrollapparatusens kapacitet behöver därför byggas ut från f. n. 400—500 analysärenden per år till ett antal av cirka 750 per år. Härför kräves att minst tre nya tjänster — en som laboratorieingenjör i högst Ae 15, en som receptarie i Ae 15 med s. k. apoteksklausul och en som laboratoriebiträde i Ae 9 — tillföres avdelningen. För innehavaren av mellangradstjänsten som receptarie med viss apoteksteknisk utbildning avses ett flertal arbetsuppgifter delvis av teknisk rutinkaraktär, som tidigare åvilat den högre utbildade personalen.

2. Ytterligare en laboratorieläkare erfordras för att biologiska avdelningen skall kunna utöva en effektiv kontroll över läkemedels toxiska verkningar i avvaktan på en mera definitiv utbyggnad av denna verksamhet. Laboratorieläkaren skall även handhava de experimentalfarmakologiska undersökningarna över läkemedels verkningar.

Det utökade arbetet med toxikologiska prövningar och nämnda experimentalfarmakologiska undersökningar över läkemedels verkningar kräver en ökning av den kvalificerade tekniska personalen med en laboratorieassistent i Ag 11.

3. Den farmakoterapeutiska sektionen har till uppgift att fastställa det kliniska värdet av nya läkemedel samt att granska läkemedelsreklamen. Även äldre läkemedel underkastas fortlöpande granskning. Jämsides med studiet av klinisk verkan måste även gå en noggrann observation av läke-

medlens biverkningar. Sektionens organisation är emellertid icke tillfyllest för att dess viktiga arbete skall bli tillfredsställande utfört. Det föreligger icke heller någon möjlighet för sektionen att bedriva aktiv verksamhet såsom utförande eller planerande av oavhängiga kliniska undersökningar, vilka i framtiden kommer att bli en ofrånkomlig del av en tillfredsställande statlig läkemedelskontroll. En avsevärd förstärkning av laboratoriets farmakoterapeutiska verksamhet är därför nödvändig.

Sektionen har så viktiga arbetsuppgifter och dess personella numerär blir efter förutsebar utbyggnad så stor, att den bör ombildas till avdelning. Chefen är f. n. anställd endast som konsult med arvode om 15 000 kr. och innehar sitt uppdrag vid sidan av en heltidstjänst som biträdande överläkare vid karolinska sjukhusets medicinska klinik. Ledningen av arbetet är emellertid så viktig och omfattande, att laboratoriet måste förfoga över en kliniker av hög kompetens åtminstone på halvtid. Samtidigt är det viktigt, att denne aktivt deltar i sjukhusvården vid en medicinsk sjukhusklinik. Medicinalstyrelsen föreslår därför, att det inrättas en befattning som professor och avdelningsföreståndare för en farmakoterapeutisk avdelning, placerad i Bo 3, och att befattningen förenas med tjänst som biträdande överläkare vid karolinska sjukhusets medicinska klinik med till hälften reducerade arbetsuppgifter, förslagsvis ansvaret för vården vid en medicinsk vårdavdelning. För arbetet vid karolinska sjukhuset synes särskilt arvode böra utgå från sjukhusets stat.

Laboratoriet har även att taga ställning till veterinärmedicinska preparat. Hittills har utlåtanden om djurläkemedlen införskaffats från en professor vid veterinärhögskolan. Det har emellertid med hänsyn till utvecklingen av de veterinärmedicinska specialiteterna alltmera framstått som angeläget att ha en veterinärmedicinsk expert fast knuten till laboratoriet, vilken under överinseende av chefen för det farmakoterapeutiska arbetet kunde ta ansvaret för bedömningen av de veterinärmedicinska ärendena. Föreliggande professor bör därför knytas till den farmakoterapeutiska avdelningen som veterinärmedicinsk konsult med ett arvode av 5 000 kr. Vid bifall kan posten »Ersättningar för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet», från vilken ersättning för hans utlåtanden hittills utgått, nedräknas med 2 000 kr.

Då på en receptarie eller farmacie kandidat skulle kunna läggas vissa arbetsuppgifter, som nu belastar laboratorieläkarna, såsom framskaffande av uppgifter ur facklitteratur främst på främmande språk, upprättande av litteraturutdrag, förande av kortregister samt en del av avdelningens korrespondens med tillverkarna av läkemedel, bör för erforderlig avlastning en tjänst som receptarie i Ae 15 med s. k. apoteksklausul inrättas.

4. Arbetsbalansen vid apoteksinspektionen har under det gångna budgetåret ytterligare försämrats. Den uttjänjning av inspektionsintervallen, som härigenom uppstått, har äventyrat den övervakande effekten, varjämte

handläggningen av ett flertal ärenden i medicinalstyrelsen försvåras genom att styrelsen icke i erforderlig utsträckning får tillgång till aktuella bedömningar. Behovet av intimare samarbete mellan apoteksbyrån och inspektionen har ej heller kunnat tillgodoses. Styrelsen upprepar därför sin begäran att apoteksinspektionen förstärkes genom inrättandet av ytterligare en tjänst som apoteksinspektör.

5. För verksamheten vid laboratoriet synes det vara lämpligt att ersätta de hittillsvarande kollektivavtalsanställda städerskorna med ekonomibiträden. Behovet av de senare uppskattas till fyra, varav en med tjänstgöringen nedsatt till tre fjärdedelar av heltidstjänstgöring. I antalet ingår ett halvt ekonomibiträde, som beräknas bli erforderligt i samband med den föreslagna utökade laboratorieverksamheten.

Vid bifall till detta förslag kan posten städning samt inre och yttre renhållning under laboratoriets omkostnadsstat reduceras från 41 000 kr. till 6 000 kr.

På grund av den föreslagna utökade verksamheten vid laboratoriet är en förstärkning med ett biträde för skriv- och kontorsgöromål erforderlig.

Enligt svenska farmakopékommitténs anslagsäskanden för budgetåret 1963/64 föreligger ej behov för sagda budgetår av det belopp av 5 000 kr., som anvisats för anställande av ett kontorsbiträde hos kommittén.

6. De vaktmästargöromål, som tidigare ingick i tjänsten som institutions-tekniker i Ao 9, ombesörjas sedan juni 1960 av därför särskilt anställd arbetskraft. Till följd av laboratorieapparaturens alltmera invecklade beskaffenhet har kvarstående arbetsuppgifter efter hand komplicerats och arbetsuppgifterna får nu anses likvärdiga dem som åligger instrumentmakare i A 11.

7. Vidareutbildning avses för oförändrat två elever på kemiska avdelningen men för endast två elever mot hittills fyra på biologiska avdelningen.

Föredraganden

Utvecklingen på läkemedelsområdet tillför marknaden ett år från år ökande antal nya läkemedel. Många av dessa nya läkemedel är kraftigt verk samma i relativt små doser och har många gånger ett komplicerat verknings-sätt, som kräver allt finare metoder för att kunna studeras och bedömas. En fråga, som kommit att röna allt större uppmärksamhet, är risken för skadliga biverkningar. Dessa framkommer icke alltid vid den djurexperimentella prövningen utan visar sig först, sedan medlen använts kliniskt en viss tid.

Denna utveckling har framtvingat den skärpning av författningsregle ringen på läkemedelsområdet, som riksdagens bifall till i propositionen 1962: 184 framlagt förslag om läkemedelsförordning innebär, och kräver också att kontrollorganisationen förstärkes.

För att möjliggöra en förkortning av tidsintervallen mellan efterkon trollerna av de farmaceutiska specialiteterna bör farmaceutiska laboratoriets

kemiska avdelning tillföras en tjänst som laboratorieingenjör i högst Ae 15 och en tjänst som receptarie i Ae 15. Jag tillstyrker, att receptarietjänsten förenas med s. k. apoteksklausul, innebärande att lönen må utgå enligt löneklass motsvarande löneförmånerna för farmaceut å enskilt apotek.

Jag biträder vidare förslaget, att för förstärkning av kontrollen över läkemedels toxiska verkningar biologiska avdelningen tillföres en tjänst som laboratorieläkare i högst Ae 23 och en som laboratorieassistent i Ag 11.

I många fall kan medicinalstyrelsen och farmaceutiska laboratoriet bygga sina bedömanden på fabrikantens uppgifter, när dessa stöder sig på utredningar av välkända institutioner och forskare. Emellertid bör kontrollorganen ha resurser för att i egen regi kunna pröva dessa uppgifter liksom ock för att göra kompletterande undersökningar. Särskilt viktigt är det därvid, att den farmakoterapeutiska verksamheten inom kontrollorganisationen har sådana resurser, att risken för att läkemedel med skadliga biverkningar kommer ut på marknaden minskas till ett minimum. Med hänsyn härtill tillstyrker jag förslaget, att laboratoriets farmakoterapeutiska sektion ombildas till en farmakoterapeutisk avdelning och att för chefen för denna avdelning inrättas en tjänst som avdelningsföreståndare i Bo 3 med professors ställning. Härvid kan arvodet till en konsult i farmakoterapi indragas.

Jag tillstyrker även förslaget, att med avdelningsföreståndartjänsten förenas deltidstjänstgöring vid karolinska sjukhusets medicinska klinik.

I enlighet med medicinalstyrelsens föreslag förordar jag, att den f. n. antidade veterinärmedicinske experten knytes till avdelningen som konsult i veterinärmedicin med ett årsarvode av 5 000 kr. Härvid kan anslagsbeloppet till ersättningar för kliniska och radiologiska undersökningar utom laboratoriet nedräknas med 2 000 kr.

Jag tillstyrker vidare, att den farmakoterapeutiska avdelningen tillföres en tjänst som receptarie i Ae 15 med apoteksklausul för avlastning från läkarpersonalen av mera rutinmässiga arbetsuppgifter.

Den nya läkemedelsförordningen medför en skärpning av tillsynsverksamheten och förutsätter bl. a. inspektioner hos läkemedelstillverkarna. Laboratoriets resurser för denna verksamhet torde därför böra utökas genom att ytterligare en tjänst som apoteksinspektör i Ae 27 inrättas. Enligt mitt förmenande bör en ökad kapacitet för inspektioner av apoteken kunna vinnas genom övergång i viss utsträckning från periodisk kontroll till stickprovskontroll.

Enligt den nya läkemedelsförordningen kommer vissa varugrupper med medicinsk användning, såsom diagnostiska medel och narkosmedel, att — i motsats till vad nu är fallet — anses som läkemedel. I regel blir de därvid att klassificera som farmaceutiska specialiteter och underkastade den för sådana specialiteter föreskrivna kontrollen. Vidare skall som ett led i den skärpta läkemedelskontrollen den hittills tillämpade ordningen med s. k.

frilistning av farmaceutiska specialiteter avskaffas. Dessa nyheter medför under en övergångstid avsevärt merarbete för farmaceutiska laboratoriet, vilket kräver en tillfällig ökning av laboratoriets personalorganisation. Jag beräknar därför under anslaget ett belopp av 140 000 kr. för att möjliggöra anställande av extra personal under nästa budgetår.

Laboratoriets föreståndare har anmält, att det för här ifrågavarande ändamål torde bli erforderligt att anställa viss arvodespersonal för en kostnad av cirka 11 000 kr. redan under innevarande budgetår. Enligt vad jag inhämtat avser chefen för inrikesdepartementet att föreslå Kungl. Maj:t att medgiva viss personalförstärkning under våren 1963 med anlitanande av arvodesposten i laboratoriets avlöningsstat för innevarande budgetår.

Vad härefter angår medicinalstyrelsens förslag att ersätta kollektivavtalsanställda städerskor med ekonomibiträden, anser jag mig böra biträda detta förslag och tillstyrker sålunda, att fyra tjänster som ekonomibiträden i Ae 5, varav en med tre fjärdedelar av heltidstjänstgöring, inrättas.

Såsom medicinalstyrelsen föreslagit torde det belopp av 5 000 kr., som anvisats för anställande av ett kontorsbiträde hos svenska farmakopékommittén, kunna indragas.

I enlighet med styrelsens förslag torde vidare medel för lön åt fyra elever, som genomgår vidareutbildning av laboratoriebiträden, böra beräknas för nästa budgetår mot f. n. sex.

Medicinalstyrelsens förslag i övrigt till personalförstärkningar och löne-reglering anser jag mig icke kunna biträda.

De av mig förordade förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen med cirka 379 000 kr. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med omkring 135 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (896 000 + 514 000) 1 410 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för statens farmaceutiska laboratorium, som påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens farmaceutiska laboratorium, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	128 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	65 000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	812 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	388 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	17 000

Summa kr. 1 410 000;

c) till *Statens farmaceutiska laboratorium*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 410 000 kr.

[83] 20. Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	234 000	223 999
1962/63	301 000	
1963/64 (förslag)	323 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppräknas med 57 000 kr.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Reseersättningar.....	9 776	13 000	18 000	+ 5 000
2. Övriga expenser.....	18 550	23 900	27 900	+ 4 000
3. Inköp och underhåll av inventarier och instrument	40 623	90 000	153 000	+ 63 000
4. Inköp och underhåll av djur.....	33 366	39 500	43 500	+ 4 000
5. Inköp av specialiteter för kontroll.....	7 563	7 000	9 000	+ 2 000
6. Inköp av förbrukningsartiklar.....	41 438	48 400	62 400	+ 14 000
7. Städning samt inre och yttre renhållning	37 659	41 000	6 000	— 35 000
				+ 57 000

Motiv

1. *Reseersättningar*. Anledningen till att anslagsposten icke utnyttjats i full utsträckning budgetåret 1961/62 är helt tillfällig. Höjningar av biljettpriserna föranleder uppräkning med 500 kr. och ökade utgifter för internordiska resor gör att delposten för internordiska resor bör höjas med 500 kr. Vid förstärkning av apoteksinspektionen med en apoteksinspektör erfordras ytterligare 4 000 kr.

2. *Övriga expenser*. På grund av prishöjningar å skrivmateriel och å facklitteratur erfordras uppräkning med 2 500 kr. Vid bifall till de begärda personalförstärkningarna beräknas utgifterna för skrivmateriel m. m. öka med 1 500 kr.

3. *Inköp och underhåll av inventarier och instrument*. Vid bifall till begärda personalförstärkningarna beräknas ytterligare minst 5 000 kr. utöver f. n. anvisade 30 000 kr. bli erforderliga till löpande underhåll och smärre anskaffningar av inventarier.

För fortsatt utbyte av lamellpersienner erfordras 6 000 kr.

Som anförts i äskandena om medel för omkostnader vid statens rättskemiska laboratorium har statens farmaceutiska och statens rättskemiska laboratorier hemställt om anvisande av 12 500 kr. för utbyggnad av anläggningen för destillerat vatten vid de båda laboratorierna. Här beräknas 6 250 kr. för statens farmaceutiska laboratoriums andel i kostnaderna.

Den spektrofotometer, som farmakopélaboratoriet disponerat sedan 1953, är numera på grund av flitig användning starkt försliten och bör ersättas med en spektralfotometer för cirka 30 000 kr.

Vidare bör medel anvisas för inköp av dels för farmakopélaboratoriet en potentiograf för 10 000 kr., dels en flamjonisationsdetektor jämte en gasströmdelare för 9 000 kr. avsedd för kemiska avdelningen.

Härtill kommer följande förslag avseende biologiska avdelningen.

För att patologen vid biologiska avdelningen skall kunna tillämpa modern histopatologisk metodik kräves viss speciell utrustning för 33 100 kr.

Föreståndaren har upprepat sin begäran om en universalskrivare med elektronisk förstärkare för 36 700 kr., ett automatiskt organband för 8 000 kr. och ett operationsmikroskop för 5 000 kr.

På grund av stark förslitning måste vissa inventarier m. m. ersättas med nyanskaffningar för sammanlagt cirka 31 500 kr., bl. a. en spektrofotometer Beckman B med flamfotometertillsats (9 710 kr.) samt ett stort antal djurburar med matkoppar för försöksdjuren (16 175 kr.).

Ehuru det är angeläget, att anskaffningarna för biologiska avdelningen snarast kommer till stånd, får emellertid medicinalstyrelsen med hänsyn till storleken av det härför erforderliga beloppet, cirka 114 300 kr., på förslag av föreståndaren för avdelningen förordas, att medelsanvisningen för avdelningens anskaffningar utsträcker sig över två budgetår och att för nästa budgetår beräknas 57 000 kr.

4 och 6. *Inköp och underhåll av djur resp. Inköp av förbrukningsartiklar.* Prishöjningar och det utökade arbetet vid laboratoriet föranleder uppräknings av envar av dessa delposter med 4 000 kr. I mån av bifall till den begärda personalökningen föreslås posten till inköp av förbrukningsartiklar höjd med ytterligare 10 000 kr.

5. *Inköp av specialiteter för kontroll.* Anvisningen bör höjas med 2 000 kr., därest den föreslagna personalförstärkningen för utökad specialitetskontroll kommer till stånd.

7. *Städning samt inre och yttre renhållning.* Posten kan nedräknas till 6 000 kr., därest ekonomibiträdestjänster införs enligt det förslag, som framlagts i personalpetitan för laboratoriet.

Föredraganden

I fråga om anslagsposten till reseersättningar och delposten till övriga expenser kan jag icke tillstyrka högre medelsanvisning än 16 000 resp.

26 900 kr., innebärande en uppräknig av vardera posten med 3 000 kr. Under anslagsposten till reseersättningar har jag härvid räknat med en med 500 kr. till 1 500 kr. förhöjd medelsanvisning för internordiska tjänstesor.

För inköp och underhåll av inventarier och instrument förordar jag ett belopp av 115 000 kr. innebärande en ökning av medelsanvisningen med 25 000 kr. Därvid har jag för löpande underhåll och smärre anskaffningar beräknat 35 000 kr., för utbyggnad av destillationsanläggningen 6 250 kr. och för inköp av utrustning m. m. till biologiska avdelningen 57 000 kr.

Jag biträder medicinalstyrelsens förslag om uppräknig av posterna till inköp och underhåll av djur och till inköp av specialiteter för kontroll med 4 000 resp. 2 000 kr. till 43 500 resp. 9 000 kr.

Den föreslagna uppräknigen av posten till inköp av förbrukningsartiklar torde böra begränsas till 10 000 kr. Posten bör sålunda upptagas till 58 400 kr.

Då jag i det föregående förordat, att för städningsarbetet inrättas tjänster som ekonomibiträden, bör delposten till städning samt inre och yttre renhållning erhålla ändrad benämning och uppföras med ett till 6 000 (— 35 000) kr. nedräknat belopp.

Under avlöningsanslaget till laboratoriet har jag föreslagit, att medel beräknas för tillfällig personalförstärkning för merarbete i samband med införandet av ny läkemedelsförordning. Denna extra belastning på laboratoriet beräknas också medföra kostnader av omkostnadsnatur. Jag beräknar för ändamålet ett medelsbehov av 10 000 kr. och föreslår, att detta belopp anvisas under anslagsposten till övriga utgifter.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (301 000 + 22 000) 323 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens farmaceutiska laboratorium: Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 323 000 kr.

[84] 21. Svenska farmakopékommittén m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	228 000	220 844
1962/63	237 000	
1963/64 (förslag)	264 000	

Yrkanden

Svenska farmakopékommittén hemställer, att för dess räkning anvisas ytterligare 27 300 kr., innebärande en samtidig minskning av det belopp, som skall belasta Statens farmaceutiska laboratoriums avlöningsanslag, med 941 kr.

	Ökn. el. minskn.
1. Arvode till sekreteraren: Till löneklass anslutet arvode.....	+ 5 300
2. Ersättning till kvalificerad arbetskraft för laboratoriearbete för den nordiska farmakopén.....	+ 19 600
3. Avlöning till övrig icke-ordinarie personal.....	— 4 056 ¹
4. Rörligt tillägg.....	+ 3 196 ¹
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter.....	— 81 ¹
6. Expenser.....	+ 1 000
7. Sveriges andel i kostnaderna för den nordiska farmakopénämnden.....	+ 1 400
Tillkommer	+ 941 ¹
	+ 27 30 0

¹ Dessa belopp skall belasta statens farmaceutiska laboratoriums avlöningsanslag.

Motiv

Under första hälften av budgetåret 1963/64 torde förslag omfattande de fyra första delarna av den nordiska farmakopén kunna avlämnas till Kungl. Maj:t, varefter ett tillägg därtill kommer att utarbetas. Laboratorieundersökningarna för tillägget är genomgående av mer tidskrävande natur än hittills varit fallet, då det rör sig om nya substanser, om vilka det endast finnes ett fåtal litteraturuppgifter. Laboratoriepersonalen bör därför tillsvidare bibehållas i nuvarande omfattning.

För att kunna möta de alltmer ökade kraven på noggrannhet i lämnade fysikaliska och kemiska data samt för att samtidigt kunna tillgodose önskemålen om enklare och snabbare arbetsmetoder behöver farmakopélaboratoriet ha bekväm tillgång till modern apparatur. Såsom angelägnast framstår utbyte av en spektrofotometer för cirka 30 000 kr. samt inköp av en potentiograf för cirka 10 000 kr. Anslaget till statens farmaceutiska laboratorium till inköp och underhåll av inventarier och instrument torde därför böra förstärkas med sammanlagt 40 000 kr. för ifrågavarande anskaffning.

1. Ökningen motsvarar den beräknade höjningen av det rörliga tillägget.

2. Höjningen är till största delen betingad av den förutsedda höjningen av rörligt tillägg samt ålderstillägg.

Därjämte bör arvodet till den i tjänsten äldste laboratorieapotekaren förstärkas med ett särskilt tillägg på 3 600 kr. Han har den närmaste ledningen av de övriga laboratorieapotekarnas arbete. Därjämte tjänstgör han såsom sekreterare åt kommitténs kemisubkommitté. Vid motsvarande tjänst inom apoteksväsendet skulle han kunnat påräkna en dylik förstärkning av lönen.

3—5. Det för en kortare tid under innevarande budgetår tillfälligt anställda kontorsbiträdet, avlönat av farmaceutiska laboratoriet, kan avvaras under nästa budgetår. Denna besparing motverkas dock av förutsedd höjning av rörligt tillägg till den övriga icke-ordinarie personalen samt av löneklassuppflyttningar, varför belastningen på farmaceutiska laboratoriets avlöningsanslag endast minskar med 941 kr.

6. På grund av de under senare år starkt ökade priserna bör anvisningen till expenser uppräknas med 1 000 kr.

7. Nordiska farmakopénämnden har beräknat kostnaderna för näm-

dens verksamhet till 75 000 kr. och för dess biologiska standardiseringskommittés verksamhet till 9 350 kr. eller till sammanlagt 84 350 kr., varav på Sveriges del faller två femtedelar eller 33 740 kr., varför anvisningen till förevarande ändamål bör ökas med 1 400 kr. till 33 700 kr. Överflyttning av generalsekretariatet från Köpenhamn till Stockholm skall ske under innevarande budgetår. Det är dock ännu icke möjligt överblicka konsekvenserna av den kommande omorganisationen i fråga om bidragets storlek.

Yttrande

Medicinalstyrelsen tillstyrker farmakopékommitténs förslag. Styrelsen framhåller, att om dess förslag om en uppräknings av arvoden för de till styrelsen knutna nämnderna vinner bifall, arvoden till ordförande och ledamöter i farmakopékommittén torde böra uppräknas på motsvarande sätt.

Föredraganden

Mot svenska farmakopékommitténs beräkning av den automatiska utgiftstegringen för sekreterarens till löneklass anslutna arvode och för ersättningen till kvalificerad arbetskraft för laboratoriearbete för den nordiska farmakopén, 5 300 resp. 16 000 kr., har jag icke något att erinra. Däremot anser jag mig icke kunna tillstyrka, att arvodet till den i tjänsten äldste laboratorieapotekaren förstärkes med ett särskilt tillägg.

Under statens farmaceutiska laboratoriums avlöningsanslag har jag beräknat den automatiska utgiftstegringen för kommitténs biträdespersonal liksom den minskning av medelsbehovet, som föranledes av att en tillfällig befattning som kontorsbiträde indrages.

I enlighet med kommitténs förslag beräknar jag för expenser en höjning av medelsanvisningen med 1 000 kr. och för Sveriges andel i de gemensamma kostnaderna för den nordiska farmakopénämnden en höjning med 1 400 kr. Jag förutsätter, att det liksom hittills får ankomma på Kungl. Maj:t att sedermera bestämma andelens storlek.

Till de nu förordade höjningarna kommer en till 3 300 kr. beräknad ökning av utgifterna i anledning av en av Kungl. Maj:t beslutad reglering av arvoden till kommitténs ordförande och ledamöter.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (237 000 + 27 000) 264 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Svenska farmakopékommittén m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 264 000 kr.

[85] 22. Statens rättsläkarstationer: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	729 000	672 144
1962/63	850 000	
1963/64 (förslag)	1 035 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppräknas med (avrundat) 209 000 kr.

Personalförstärkningar	Ökn. el. minskn.
1. Rättsläkarstationen vid Stockholm	
1 vaktmästare Ae 10.....	+ 15 993
2 ekonomibiträden Ae 3/5.....	+ 24 676
2. Rättsläkarstationen i Lund	
1 kanslibitråde Ae 7.....	+ 12 184
3. Rättsläkarstationen i Göteborg	
1 expeditiönsföreståndare Ae 13.....	+ 17 726
4. Rättsläkarstationen i Umeå.....	—
Löneregleringar m. m.	
5. Rättsläkarstationen vid Stockholm	
1 rättsläkare Bo 1 i st. f. rättsläkarassistent Ae 23.....	+ 14 208
Arvodet till vikarie för föreståndare indrages.....	— 15 600
1 rättsläkare Bo 1 i st. f. rättsläkare Be 1.....	—
1 expeditiönsföreståndare Ao 15 i st. f. bårhusföreståndare Ao 12.....	+ 2 265
1 biträdande expeditiönsföreståndare Ae 12 i st. f. biträdande bårhusföreståndare Ae 10.....	+ 892
2 obduktionsassistenter Ao 12 i st. f. bårhusvaktmästare Ao 10.....	+ 1 991
1 obduktionsassistent Ae 12 i st. f. bårhusvaktmästare Ae 10.....	+ 927
2 kontorister Ae 9 och Ag 9 i st. f. kanslibiträden Ae 7 och Ag 7.....	+ 1 579
6. Rättsläkarstationen i Lund	
1 rättsläkare Bo 1 i st. f. rättsläkare Be 1.....	—
1 kontorist Ae 9 i st. f. kanslibitråde Ae 7.....	+ 875
7. Professors namn för vissa rättsläkarstationers föreståndare m. m.	—
Arvoden	
8. 2 konsulter i rättsodontologi.....	+ 2 400
Vikarjatsersättningar.....	+ 4 635
Kompensation för höjda folkpensionsavgifter.....	+ 1 325
Automatiska förändringar	
9. Bidrag till avlönings- och pensionskostnader för två bårhusvaktmästare.....	+ 9 700
10. Övrigt.....	+ 113 199
	+ 208 975

Motiv

1. Arbetet å rättsläkarstationen vid Stockholm har ökat för varje år och arbetsbördan kan förväntas ytterligare öka undan för undan. Alltsedan budgetåret 1958/59 har en extra befattningshavare varit anställd i en följd för fullgörande av vaktmästargöromål. En extra ordinarie tjänst i Ae 10 bör nu inrättas. Benämningen bör vara vaktmästare.

Under den senaste tiden har det visat sig svårt att erhålla kollektivavtalsanställda städerskor vid stationen. För underlättande av rekryteringen bör två ekonomibiträdestjänster inrättas i stället för de kollektivavtalsreglerade städerskebefattningarna. Vid bifall till detta förslag kan posten till övriga expenser för stationen under omkostnadsanslaget minskas med 22 000 kr.

2. Rättsläkarstationen i Lund förfogar f. n. över 1½ tjänst som kanslibitråde. Denna arbetskraft är numera icke tillfyllest, sedan stationen in-

flyttat i egna lokaler i Lund. Tidigare utfördes nämligen ett stort antal förrättningar på olika bårhus i distriktet, varvid den lokala polismyndigheten ställde skrivbiträde till förfogande för upptagning av obduktionsprotokollen.

3. Rättsläkarstationen i Göteborg beräknas, efter viss försening, träda i verksamhet under första halvåret 1963, varför en tjänst för en föreståndare för expeditonsarbetet m. m. bör inrättas fr. o. m. budgetåret 1963/64. Tjänsteinnehavaren bör benämnas expeditonsföreståndare och tjänsten tills vidare inplaceras i Ae 13.

4. Sedan föreståndaren för rättsläkarstationen i Umeå insjuknat och någon ersättare icke kunnat erhållas, har rättsläkarstationen i Stockholm tills vidare fått övertaga Umeå-stationens arbetsuppgifter. Huruvida verksamheten i Umeå kan upprätthållas under budgetåret 1963/64 är f. n. ej möjligt att överblicka, men medel bör dock anvisas för befintliga tjänster m. m.

5. För att underlätta rekryteringen av rättsläkare bör en tjänst som rättsläkarassistent i Ae 23 omändras till tjänst som rättsläkare i B 1 och samtidigt givas ordinarie ställning. Vid bifall till detta förslag kan det särskilda arvudet till vikarie för föreståndaren vid rättsläkarstationen i Stockholm, som utgår med högst 15 600 kr. för år, indragas. Det förutsättes att det i avlöningsstaten upptagna föreståndararvudet på 3 900 kr. i stället skall kunna tagas i anspråk för t. f. föreståndaren.

Den vid stationen befintliga tjänsten som rättsläkare Be 1, bör ävenledes ordinarieättas.

Bårhusföreståndarens arbetsbörda har under senare år ökat avsevärt och omfattar arbetsuppgifter av såväl administrativ som kameral natur förutom de speciella arbetsuppgifter, som uppstår i samband med obduktions- och undersökningsarbetet å bårhuset. I samband med den föreslagna uppflyttningen till Ao 15 bör tjänstebenämningen ändras till expeditonsföreståndare, vilken benämning bättre täcker de med tjänsten förenade arbetsuppgifterna.

Bårhusvaktmästarna, som f. n. är placerade i A 10, har sitt dagliga arbete huvudsakligast förlagt till obduktionssalen, där de har att assistera rättsläkaren vid obduktionerna. Arbetet är mera omfattande än det, som utföres av obduktionsvaktmästare i allmänhet, varför det är befogat, att tjänsterna uppflyttas till A 12 samt att de i samband därmed erhåller den mera adekvata tjänstebenämningen obduktionsassistent. Den bårhusvaktmästare i A 10, som tjänstgör som biträdande bårhusföreståndare, bör därvid uppflyttas till biträdande expeditonsföreståndare i A 12. Denne tjänsteman är sysselsatt med arbete av enbart expeditonell natur och fungerar automatiskt som bårhusföreståndarens vikarie.

På grund av arbetets och arbetsplatsens speciella natur har det visat sig svårt att få behålla befattningshavarna å kanslibitträdestjänsterna. För att

göra befattningarna konkurrenskraftiga bör de omändras till kontorist-tjänster, därav en i Ae 9 och en i Ag 9.

6. Tjänsten som rättsläkare vid rättsläkarstationen i Lund i Be 1 bör — liksom föreslås beträffande stationen vid Stockholm — erhålla ordinarie ställning.

På enahanda skäl som anförts beträffande rättsläkarstationen vid Stockholm bör en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 uppflyttas till kontorist i Ae 9. Härtill kommer att befattningshavaren, i avvaktan på att en tjänst som expeditionsföreståndare inrättas, måste svara för registrering, diarieföring m. fl. arbetsuppgifter, som i Stockholm åvilar bårhusföreståndaren.

7. Nyrekryteringen till läkartjänsterna inom rättsläkarväsendet möter mycket stora svårigheter, varför det är angeläget, att alla åtgärder, som kan bidra till att göra läkartjänsterna mera tilldragande, vidtages. Med hänsyn härtill bör de föreståndare för stationerna, som jämlikt gällande instruktion skall genom vetenskapligt författarskap ha ådagalagt god vetenskaplig skicklighet, tilläggas professors namn i princip dock efter tillstånd av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall.

8. Under senare år har odontologisk vetenskap kommit att utnyttjas alltmera i vissa rättsliga sammanhang, och åtgärder bör nu vidtagas för att tillförsäkra rättsläkarstationerna viss förstärkning med rättsodontologisk expertis, förslagsvis så att vid rättsläkarstationerna vid Stockholm och i Lund anställas konsulter i rättsodontologi. Konsult bör erhålla årsarvode å 1 200 kr. samt därjämte uppbära ersättning för varje uppdrag enligt närmare bestämmelse av Kungl. Maj:t.

9. Jämlikt 6 § föreliggande avtal den 16 februari 1960 mellan staten och Göteborgs stad angående lokaler för patologisk avdelning vid Vasa sjukhus samt statens rättsläkarstation i Göteborg åligger det staten att till Göteborgs stad utgiva ersättning för vissa kostnader för institutionernas drift. I dessa kostnader ingår bl. a. bidrag till Göteborgs stad för två av staden anställda vaktmästare. Statens andel av denna kostnad har för budgetåret 1963/64 beräknats uppgå till 18 200 kr. eller 9 700 kr. mera än som använts under innevarande budgetår.

10. Här må anmärkas, att medel till avlöningar åt personalen vid rättsläkarstationen i Göteborg beräknats endast för ett halvt budgetår. Fr. o. m. budgetåret 1963/64 måste emellertid medel till avlöningar beräknas för helt budgetår.

Föredraganden

Med hänsyn till den ökade arbetsbördan vid statens rättsläkarstation vid Stockholm tillstyrker jag, att för vaktmästargöromål inrättas en tjänst som bårhusvaktmästare i Ae 10.

För att underlätta för stationen att anställa personal för städningsarbete bör vidare två tjänster som ekonomibiträde i Ae 5 inrättas.

Då rättsläkarstationen i Lund numera inflyttat i egna lokaler och arbetsbelastningen för stationens kontorspersonal därigenom ökat, bör en tjänst som kanslibiträde med halvtidstjänstgöring ändras till heltidstjänst.

Av rekryteringsskäl samt mot bakgrunden av den ökade arbetsbördan vid stockholmsstationen finner jag mig böra förordna, att en tjänst som rättsläkarassistent i Ae 23 utbytes mot en tjänst som rättsläkare i B 1. Anställningsformen bör dock fortfarande vara extra ordinarie. Innehavaren av förevarande rättsläkarassistenttjänst har sedan flera år tillbaka fungerat som vikarie för stationens föreståndare och härför uppburit ett särskilt arvode av 15 600 kr. Detta arvode bör nu indragas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta, huruvida och på vilka villkor det i avlöningsstaten upptagna arvodet av 3 900 kr. till föreståndare för stationen jämväl må utgå till vikarie för denne.

Medicinalstyrelsens förslag att de föreståndare för rättsläkarstationerna, som jämlikt gällande instruktion skall genom vetenskapligt författarskap ha ådagalagt god vetenskaplig skicklighet, må tilläggas professors namn torde få provas av Kungl. Maj:t efter framställning i varje särskilt fall.

Jag kan icke tillstyrka förslaget, att arvodesbefattningar för konsulter i rättsodontologi inrättas. För att emellertid möjliggöra anlitande vid rättsläkarstationerna av rättsodontologisk och annan expertis bör ett belopp av 2 400 kr. upptagas under arvodesposten i avlöningsstaten.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag vidare medel för uppflyttning av en tjänst som kanslibiträde i Ae 7 till tjänst som kontorist i Ae 9 vid envar av rättsläkarstationerna vid Stockholm och i Lund.

Medicinalstyrelsens förslag i övrigt till personalförstärkningar och löne-regleringar m. m. anser jag mig icke kunna tillstyrka.

De av mig framlagda förslagen påkallar en ökning av medelsanvisningen med cirka 60 000 kr. Härtill kommer den automatiska utgiftsstegringen med i runt tal 125 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (850 000 + 185 000) 1 035 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för statens rättsläkarstationer, som påkallas av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för statens rättsläkarstationer, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslags-*
vís

40 000

2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	138 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	600 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	245 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	12 000

Summa kr 1 035 000;

c) till *Statens rättsläkarstationer*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 1 035 000 kr.

[86] 23. *Statens rättsläkarstationer: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	156 000	147 244
1962/63	186 000	
1963/64 (förslag)	238 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att anslaget uppräknas med 56 000 kr.

	Utgifter 1961/62	Anslag 1962/63	Förslag	Ökn. el. minskn.
1. Rättsläkarstationen vid Stockholm				
a. Sjukvård m. m.	614	400	600	+ 200
b. Reseersättningar	142	2 000	2 000	—
c. Övriga expenser	42 999	43 000	26 000	— 17 000
d. Inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m.	12 000	12 000	15 000	+ 3 000
e. Kostnader för fotografering	7 000	7 000	9 000	+ 2 000
2. Rättsläkarstationen i Lund				
a. Bränsle lyse, och vatten	2 309	5 000	8 000	+ 3 000
b. Övriga expenser	8 392	21 900	24 900	+ 3 000
c. Inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m.	—	—	2 500	+ 2 500
3. Rättsläkarstationen i Göteborg				
a. Reseersättningar	—	1 000	2 000	+ 1 000
b. Bränsle, lyse och vatten	—	5 000	8 000	+ 3 000
c. Övriga expenser	—	5 000	20 000	+ 15 000
d. Inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m.	—	—	2 500	+ 2 500
e. Bidrag till underhåll m. m. av lokaler	—	—	36 300	+ 36 300
f. Kostnader för fotografering	—	1 500	3 000	+ 1 500
				+ 56 000

Motiv

1. *Rättsläkarstationen vid Stockholm*

a. Belastningen tidigare budgetår motiverar en uppräkning med minst 200 kr.

b. Antropologen å paternitetsavdelningen har anfört, att det vore värde-

fullt, om utbyte kunde komma till stånd mellan de internordiska kollegerna angående erfarenheterna av antropologiska faderskapsundersökningar. Styrelsen föreslår därför, att av de under anslagsposten till reseersättningar anvisade medlen högst 800 kr. måtte få disponeras för bestridande av kostnader för internordiska resor.

c. Posten kan nedräknas med 22 000 kr., därest ekonomibiträdestjänster inrättas enligt i personalpetitan framfört förslag. Å andra sidan bör posten med hänsyn till prisstegringar till följd av höjningen av den allmänna varuskatten uppräknas med 5 000 kr.

d—e. Med hänsyn till den inträdda allmänna prisstegringen bör posterna uppräknas.

2. Rättsläkarstationen i Lund

a. Med hänsyn till stationens inflyttning i nya lokaler och medelsåtgångerna för bränsle, lyse och vatten å övriga i drift varande stationer bör posten uppräknas.

b. Med hänsyn till dels inflyttningen i egna lokaler, dels inträffad prisstegring, dels ock höjda kostnader för städning på grund av det nya prisavtalet bör posten uppräknas.

c. Rättsläkarstationen får numera själv svara för inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m., som tidigare patologiska institutionen i Lund ställt till förfogande utan kostnader för stationen.

3. Rättsläkarstationen i Göteborg

a—b och f. Under förevarande poster anvisade medel motsvarar beräknad medelsåtgång under ett halvt budgetår. Med hänsyn till att medlen skall förslå till helt budgetårs utgifter bör de uppräknas.

c. Kostnaden för städning beräknas uppgå till 11 700 kr. per år. Fr. o. m. budgetåret 1963/64 bör därför posten uppräknas till 20 000 kr. för att motsvara det beräknade anslagsbehovet till övriga expenser under ett helt budgetår.

d. För inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m. har tidigare icke beräknats några medel.

e. Jämlikt 6 § i avtalet med Göteborgs stad angående lokaler för patologisk avdelning vid Vasa sjukhus samt statens rättsläkarstation i Göteborg åligger det staten att till Göteborgs stad utgiva ersättning för vissa kostnader för institutionernas drift. Enligt uppgift från Göteborgs sjukvårdsstyrelse har sjukvårdsstyrelsen beräknat staden tillkommande ersättning — vissa lönekostnader icke inräknade, enär de upptages under äskandena för anslag till avlöningar — för kalenderåret 1963 till 36 300 kr. Medel härtill bör uppföras under en förslagsvis beräknad anslagspost benämnd Bidrag till underhåll m. m. av lokaler.

Föredraganden

Medicinalstyrelsens förslag till medelsanvisning till omkostnader vid rättsläkarstationerna anser jag mig kunna biträda utom i vad avser poster-
na till inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m. för stock-
holms- och göteborgsstationerna samt posten till kostnader för fotografering
för stockholmsstationen.

Posterna till inköp och underhåll av inventarier och instrument m. m.
torde för stockholms- och göteborgsstationernas del böra bestämmas till
13 000 (+ 1 000) resp. 1 500 kr. och posten till kostnader för fotografering
för stockholmsstationen böra uppräknas med 1 000 kr. till 8 000 kr.

Jag tillstyrker, att inom ramen för oförändrad medelsanvisning för rese-
ersättningar vid stockholmsstationen 500 kr. må användas för bestridande
av internordiska tjänsteresor.

Anslaget bör med hänsyn till vad jag här förordat uppföras med
(186 000 + 52 000) 238 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte före-
slå riksdagen

att till *Statens rättsläkarstationer: Omkostnader* för bud-
getåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 238 000 kr.

[87] 24. Anordnande av en rättsläkarstation i Göteborg

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	370 000	48 000
1962/63	1 000	
1963/64 (förslag)	1 000	

Medicinalstyrelsen har hemställt, att anslaget — å vilket per den 30 juni
1962 fanns en reservation av 822 000 kr. — uppföres med ett formellt be-
lopp av 1 000 kr.

Med hänsyn härtill hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riks-
dagen

att till *Anordnande av en rättsläkarstation i Göteborg* för
budgetåret 1963/64 anvisa ett reservationsanslag av 1 000
kr.

[88] 25. Medikolegala besiktningar

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	60 000	36 193
1962/63	50 000	
1963/64 (förslag)	50 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Motiv

Ianspråktagandet av den nya rättsläkarstationen i Göteborg torde medföra en minskad medelsåtgång på anslaget. Å andra sidan är verksamheten vid rättsläkarstationen i Umeå f. n. nedlagd. Med hänsyn härtill och då den låga belastningen å anslaget under budgetåret 1961/62 kan vara av tillfällig natur bör anslaget uppföras med oförändrat belopp.

Föredraganden

Medicinalstyrelsens förslag föranleder icke någon erinran från min sida. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medikolegala besiktningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kr.

[89] 26. Länsläkarväsendet: Avlöningar

	Anslag
1963/64 (förslag)	2 073 000

Under rubriken Provinsialläkarstaten m. m. har i riksstaten för innevarande budgetår uppförts förslagsanslag till följande ändamål, nämligen

Länsläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar	19 300 000
Länsläkare och provinsialläkare m. fl.: Omkostnader	400 000
Bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m.	10 000
Anställande av civila reservläkare	100 000

Sedan riksdagen godtagit de i propositionen 1961: 181 framlagda förslagen till olika åtgärder för upprustning och effektivisering av hälsovården och den öppna sjukvården i landstingsområdena, har en första etapp av denna upprustning inletts i och med den under innevarande budgetår påbörjade utbyggnaden av länsläkarorganisationen.

Den 1 juli 1963 avses emellertid den organisatoriskt sett mest genomgripande delen av reformverket skola träda i kraft, nämligen landstingens övertagande av huvudmannaskapet för provinsialläkarväsendet. Då förutsättningen härför varit, att staten i fortsättningen skall lämna bidrag till

landstingens kostnader för provinsialläkarnas löner m. m. torde å riksstaten böra uppföras ett särskilt anslag härför.

Under ett antal år framåt torde riksstaten komma att behöva direkt belastas med löner m. m. åt sådana provinsialläkare, som icke förbundit sig att övergå i landstingstjänst. Av redovisningsskäl torde emellertid kostnaderna för löner m. m. åt dessa böra hållas åtskilda från kostnaderna för länsläkarväsendet, varför de nuvarande anslagen till avlöningar och omkostnader för både länsläkare m. fl. och provinsialläkare torde böra uppdelas.

I propositionen 1961: 181 har förutsatts, att den nuvarande anordningen med extra provinsialläkare icke blir behövlig, sedan landstingen övertagit huvudmannaskapet för provinsialläkarväsendet, varför anslaget till bidrag till extra provinsialläkares avlönande m. m. fr. o. m. nästa budgetår torde kunna utgå ur riksstaten.

Medicinalstyrelsen har beträffande anslaget till anställande av civila reservläkare i skrivelse den 22 augusti 1962 anfört, att de två f. n. anställda reservläkarna kommer att ha frånträtt sina befattningar före ingången av nästa budgetår. Då möjligheterna att rekrytera dessa tjänster alltjämt är mycket små och det torde kunna starkt ifrågasättas, huruvida tillräckliga skäl föreligger att bibehålla organisationen med civila reservläkare, sedan landstingen övertagit huvudmannaskapet för provinsialläkarväsendet, har styrelsen föreslagit, att det särskilda anslaget till förevarande ändamål utgår ur riksstaten fr. o. m. nästa budgetår och att förekommande kostnader för särskilda reservläkare i stället bestrides från förslagsanslaget till vissa kostnader för allmän hälso- och sjukvård i likhet med kostnaderna för reservsjuksköterskor och reservbarnmorskor. Jag biträder detta förslag och kommer i det följande att beräkna medel för reservläkarorganisationen under nyssnämnda anslag.

Erforderlig medelsanvisning avseende länsläkar- och provinsialläkarväsendet torde sålunda med hänsyn till vad jag här anfört fr. o. m. nästa budgetår böra i riksstaten fördelas på förslagsanslag med följande benämningar:

Länsläkarväsendet: Avlöningar

Länsläkarväsendet: Omkostnader

Provinsialläkare: Avlöningar

Provinsialläkare: Omkostnader

Bidrag till provinsialläkares avlönande m. m.

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att till förevarande ändamål anvisas 2 400 000 kr.

	Ungefärlig anvisning 1962/63	Förslag	Ökning
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (länsläkare och biträdande länsläkare).....	1 007 800	1 226 000	218 200
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.....	36 000	36 000	—
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	83 100	423 000	339 900
4. Rörligt tillägg.....	319 800	685 000	365 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter.....	21 300	30 000	8 700
	1 468 000	2 400 000	932 000

Motiv

Under budgetåret 1962/63 har länsläkarorganisationen tillförts fyra biträdande länsläkare (i Stockholms, Malmöhus, Älvsborgs resp. Norrbottens län) samt fyra länshälsovårdskonsulenter (i Stockholms, Älvsborgs, Värmlands resp. Västerbottens län).

Vad angår *biträdande länsläkare* vill medicinalstyrelsen, under beaktande av rådande läkarbrist begränsa sig till att föreslå, att under budgetåret 1963/64 inrättas 6 sådana tjänster, nämligen i Gävleborgs, Värmlands, Kopparbergs, Västernorrlands, Jönköpings resp. Östergötlands län. Samtliga dessa län kan uppvisa ett stort antal invånare och ett uttalat behov föreligger av att tillföra dessa en biträdande länsläkare. Vederbörande länsstyrelse har vitsordat behovet av tjänsterna och därjämte förklarat, att erforderliga tjänstelokaler m. m. kan ställas till förfogande under år 1963. Vid bifall till detta förslag skulle fr. o. m. den 1 juli 1963 samtliga län med över 267 000 invånare bli utrustade med biträdande länsläkare.

Tjänster för *länshälsovårdskonsulenter* bör så snart ske kan inrättas i samtliga län. Stort behov av dessa tjänster föreligger. Några rekryterings-svårigheter torde icke möta. Under budgetåret 1963/64 bör inrättas ytterligare 15 tjänster, vilka bör stationeras i Malmöhus, Gävleborgs, Kopparbergs, Västernorrlands, Jönköpings, Östergötlands, Örebro, Norrbottens, Kristianstads, Skaraborgs, Kalmar, Västmanlands, Södermanlands, Göteborgs och Bohus resp. Jämtlands län. Härigenom skulle samtliga län med mer än 220 000 invånare bli försedda med hälsovårdskonsulent. Jämtlands län med endast 140 000 invånare har medtagits med hänsyn till sin stora areal — 47 500 km² — som skapar särskilda problem för länsläkarorganisationen i länet.

Vad angår anslagsposten till *arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t*, räknar medicinalstyrelsen med att i de län, där biträdande länsläkare icke inrättas under budgetåret, biträdande förste provinsialläkare bibehålles med nu utgående ersättning.

Föredraganden

Under ett förslagsanslag med förevarande benämning föreslås skola i fortsättningen uppföras medel till avlöningar m. m. avseende dels de tjugo-

fyra länsläkarna i Bo 3, dels ock biträdande länsläkare och länshälsovårdskonsulenter samt arvodesbefattningarna som biträdande förste provinsialläkare.

För fortsatt uppbyggnad av länsläkarorganisationen föreslår jag, att under nästa budgetår inrättas ytterligare tre tjänster som biträdande länsläkare i Ao 26 och ytterligare sex som länshälsovårdskonsulent i Ae 19, att efter Kungl. Maj:ts bestämmande placeras i de mest arbetstyngda länen. Antalet biträdande länsläkare skulle därvid komma att uppgå till sammanlagt sju och antalet länshälsovårdskonsulenter till sammanlagt tio.

Medelsanvisningen till arvoden åt biträdande förste provinsialläkare torde vid bifall till förslaget om inrättande av ytterligare tre tjänster som biträdande länsläkare kunna nedräknas med i runt tal 2 000 kr.

För länsläkarorganisationen har för innevarande budgetår anvisats 25 000 kr. till arvoden för anlitande av särskild sakkunskap vid handläggning av vissa hälsovårdsfrågor på länsplanet. Det är ovissst, om detta belopp kommer att vara tillfyllest med hänsyn till intensifieringen av den allmänna hälsovårdstillsynen i landstingsområdena. Då emellertid underlag saknas för en närmare bedömning av medelsbehovet, föreslår jag oförändrad medelsanvisning för nästa budgetår men förordar, att arvodesposten uppföres förslagsvis och därigenom inrymmer en möjlighet för Kungl. Maj:t att medgiva överskridande vid uppkommande behov.

Den av mig föreslagna utökningen av länsläkarorganisationen m. m. påkallar en höjning av den för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår beräknade medelsanvisningen av 1 468 000 kr. med cirka 325 000 kr. Den automatiska utgiftsstegringen för länsläkarorganisationen beräknas till 280 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med 2 073 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för länsläkarväsendet i enlighet med vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för länsläkarväsendet att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän (länsläkare och biträdande länsläkare), <i>förslagsvis</i>	1 156 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	34 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	264 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	592 000

5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, förslagsvis	27 000
	Summa kr. 2 073 000;

c) till *Länsläkarväsendet*: *Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 2 073 000 kr.

[90] 27. *Länsläkarväsendet*: *Omkostnader*

	Anslag
1963/64 (förslag)	294 000

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att till förevarande ändamål anvisas 385 000 kr.

	Ungefärlig anvisning 1962/63	Förslag	Ökning
1. Sjukvård m. m.	2 000	4 500	2 500
2. Reseersättningar.	218 000	380 500	162 500
	220 000	385 000	165 000

Motiv

Rese- och traktamentskostnaderna har beräknats enligt de grunder, som finnes angivna i kommitténs för översyn av hälso- och sjukvården i riket betänkande (SOU 1958: 15, sid. 301), vilket ger följande resultat.

24 länsläkare (24 × 70 × 100)	168 000
10 biträdande länsläkare (10 × 70 × 100)	70 000
19 länshälsovårdskonsulenter (19 × 150 × 50)	142 500
	380 500

Expensutgifter för länsläkarväsendet bestrides sedan budgetåret 1962/63 från länsstyrelsernas omkostnadsanslag.

Föredraganden

Till sjukvård m. m. för länsläkarorganisationens befattningshavare beräknar jag ett medelsbehov av 2 000 kr., d. v. s. ungefärligen samma belopp som anvisats för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår.

I fråga om reseersättningar föreslår jag, att ett belopp av 292 000 kr. anvisas, vilket innebär en höjning med omkring 74 000 kr.

Anslaget till förevarande ändamål torde därför böra uppföras med 294 000 kr. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Länsläkarväsendet*: *Omkostnader* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 294 000 kr.

[91] 28. Provinsialläkare: Avlöningar

	Anslag
1963/64 (förslag)	3 000 000

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att till förevarande ändamål anvisas 3 090 000 kr.

	Ungefärlig anvisning 1962/63	Förslag	Minskning
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän.....	10 522 200	1 900 000	8 622 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal.....	3 846 900	330 000	3 516 900
3. Rörligt tillägg.....	3 244 200	816 000	2 428 200
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter...	218 700	44 000	174 700
	17 832 000	3 090 000	14 742 000

Motiv

Av provinsialläkarna har hittills 375 förbundit sig att övergå i landstingstjänst fr. o. m. den 1 juli 1963. 123 provinsialläkare har icke lämnat dylik förbindelse. Enär av dessa sistnämnda ett tjugotal kan beräknas komma att avgå före nämnda tidpunkt, beräknas antalet vid ingången av budgetåret 1963/64 i statens tjänst kvarstående provinsialläkare till cirka 100.

Under posten Avlöningar till ordinarie tjänstemän bör därför grundlönen beräknas till $(100 \times 19\,000)$ 1 900 000 kr.

Anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal kommer fr. o. m. den 1 juli 1963 sannolikt att avse endast ersättningar till vikarier för provinsialläkare vid semester och annan ledighet. För ersättningar till vikarier under semester erfordras $(45 \times 100 \times 60)$ 270 000 kr. och för vikarier under annan ledighet — beräknat efter ett genomsnitt av 10 dagars ledighet per år och tjänst — $(10 \times 100 \times 60)$ 60 000 kr., sammanlagt 330 000 kr.

Föredraganden

Som angivits i det föregående torde under ett förslagsanslag med benämningen Provinsialläkare: Avlöningar böra beräknas medel till avlöningar m. m. avseende sådana provinsialläkare, som icke förbundit sig att övergå i landstingstjänst i samband med landstingens övertagande av huvudmannaskapet för provinsialläkarväsendet fr. o. m. den 1 juli 1963 utan kommer att kvarstå i statens tjänst tills vidare.

Då tiden för avgivande av förbindelse om övergång till landstingstjänst utlöper först den 31 mars 1963, kan antalet i statstjänst kvarstående ordinarie provinsialläkare ännu icke fastställas. Det torde därför få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa antalet provinsialläkartjänster, som för nästa budgetår skall uppföras på den statliga personalförteckningen. Detta antal torde, såsom medicinalstyrelsen angivit, icke komma att överstiga 100. Jag anser mig kunna godtaga medicinalstyrelsens beräkning av medels-

behovet under anslaget för nästa budgetår, dock att anslaget torde kunna nedrundas till 3 000 000 kr. Detta innebär en nedräkning av den för innevarande budgetår för avlöningar m. m. åt provinsialläkare beräknade medelsanvisningen med 14 832 000 kr.

Under åberopande av vad jag nu anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för provinsialläkare i enlighet med vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för provinsialläkare, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1963/64:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 900 000
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	330 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	736 000
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	34 000

Summa kr. 3 000 000;

c) till *Provinsialläkare: Avlöningar* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.

[92] 29. **Provinsialläkare: Omkostnader**

	Anslag
1963/64 (förslag)	30 000

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår, att till förevarande ändamål anvisas 30 000 kr.

	Ungefärlig anvisning 1962/63	Förslag	Minskning
1. Sjukvård m. m.	13 000	3 000	10 000
2. Reseersättningar	157 000	27 000	130 000
3. Expenser	10 000	—	10 000
	180 000	30 000	150 000

Motiv

För sjukvård m. m. och reseersättningar till i statens tjänst kvarstående 100 provinsialläkare och vikarier för dessa torde för budgetåret 1963/64 er-

fordras omkring en sjättedel av medelsförbrukningen under föregående budgetår, vilken i fråga om sjukvård m. m. uppgick till cirka 12 500 kr. och i fråga om reseersättningar till cirka 156 500 kr.

Föredraganden

Erforderlig medelsanvisning till omkostnader avseende de i statens tjänst kvarstående provinsialläkarna torde såsom medicinalstyrelsen föreslagit kunna beräknas till 30 000 kr., varav för sjukvård m. m. 3 000 kr. och för reseersättningar 27 000 kr. Detta innebär en minskning med 150 000 kr. av den för ifrågavarande ändamål beräknade medelsanvisningen för innevarande budgetår.

Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Provinsialläkare: Omkostnader* för budgetåret
1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

[93] 30. **Bidrag till provinsialläkarväsendet m. m.**

	Anslag
1963/64 (förslag)	11 325 000

Yrkanden

Medicinalstyrelsen föreslår dels att 11 000 000 kr. anvisas som bidrag till löner m. m. åt landstingsanställda provinsialläkare, dels ock att 650 000 kr. anvisas som bidrag till uppförande samt inredning och utrustning av en läkarstation i Dalby för forskning och försöksverksamhet i öppen vård.

Motiv

I. I propositionen 1961:181 redovisades i anslutning till förslagen om överförande till landstingen fr. o. m. den 1 juli 1963 av huvudmannskapet för provinsialläkarväsendet och inlemmande fr. o. m. samma dag av städer med mindre än 15 000 invånare i provinsialläkardistrikt en överenskommelse mellan staten och svenska landstingsförbundet, innebärande bl. a. att statsbidrag till avlönande och pensionering för tiden fr. o. m. den 1 juli 1963 tills vidare t. o. m. utgången av år 1967 skall utgå för högst 760 provinsialläkartjänster inklusive av landsting övertagna kommunalläkartjänster i förenämnda städer, dock att från förenämnda antal skall frånräknas det antal provinsialläkartjänster, som kommer att kvarstå inom den statliga tjänsteläkarorganisationen. Överenskommelsen innebär vidare, att fördelningen av de statsbidragsberättigande tjänsterna skall ske enligt föreskrifter utfärdade av Kungl. Maj:t efter samråd med landstingsförbundet samt att för inrättande av provinsialläkartjänst erfordras medicinalstyrelsens medgivande.

I anslutning härtill har Kungl. Maj:t genom beslut den 6 juni 1962 föreskrivit, att i landstingskommunerna må fr. o. m. den 1 juli 1963 tills vidare

inrättas högst sammanlagt 753 statsbidragsberättigande tjänster, varav *dels* 612 utgöres av redan inrättade provinsialläkartjänster, innefattande jämväl de provinsialläkartjänster, vilkas innehavare kommer att kvarstå i statlig tjänst fr. o. m. den 1 juli 1963 tills vidare, samt inrättade tjänster som biträdande provinsialläkare och extra provinsialläkare, *dels* 66 utgöres av förutvarande kommunalläkartjänster, *dels* ock 75 avser tillkommande provinsialläkartjänster, som med medicinalstyrelsens medgivande må inrättas med rätt för vederbörande landsting till statsbidrag för avlönande och pensionering.

Antalet i statens tjänst per den 1 juli 1963 kvarstående provinsialläkare har beräknats till 100. Av de 75 tillkommande provinsialläkartjänsterna torde cirka 35 vid utgången av budgetåret 1963/64 kunna beräknas vara inrättade. Sammanlagda antalet statsbidragsberättigande provinsialläkartjänster för nästa budgetår skulle sålunda utgöra ($612 - 100 + 66 + 35$) 613. Med hänsyn till rådande läkarbrist samt då statsbidrag utgår endast för tjänst, som uppehållits av ordinarie innehavare eller vikarie under minst halva året, torde det dock vara tillfyllest att för budgetåret 1963/64 beräkna statsbidrag för 600 tjänster.

Enligt förutnämnda överenskommelse skall statsbidrag utgå med *dels* ett belopp per år motsvarande årslönen i lönegrad 21, löneklass 23 å löneplan A i statens löneförordning ökat med 20 procent till täckande av vikariatskostnader under sjukdom och semester, compensation för höjda folkpensionsavgifter, på provinsialläkarna fallande avgifter till ATP, m. m., *dels* i förekommande fall det belopp, som enligt viss överenskommelse utgår i lönetillägg till läkare i grupperna II—V å löneplan C i statens löneförordning.

I enlighet härmed skulle för helt år åtgå för löner ($600 \times 29\,640$) 17 784 000 kr. jämte 20 procent härå, 3 556 800 kr., eller sammanlagt 21 340 800 kr., samt för lönetillägg till läkare i grupperna II—V 600 000 kr., eller sammanlagt i runt tal 22 000 000 kr. Då statsbidraget skall utbetalas kalenderårsvis i efterskott, torde det vara tillfyllest att för nästa budgetår anvisa ett anslag av 11 000 000 kr.

II. Under de senaste decennierna har den slutna sjukvården i landet undergått en mycket stark expansion, medan den öppna vården icke i samma mån omfattats av utvecklingen.

Under de allra senaste åren har emellertid på det organisatoriska planet vissa åtgärder vidtagits för att höja standarden inom den öppna sjukvården. Försöksverksamhet har sålunda påbörjats med två- och flerläkarstationer å ett 10-tal orter i riket och en allmän översyn av provinsialläkardistriktsindelningen har verkställts i större delen av landet, varvid bl. a. centralortstanken samt systemet med flerläkarstationer varit vägledande.

Vad emellertid utbildningen av läkare för den öppna vården beträffar torde icke den specialisering, som är oundgänglig under läkarutbildningen,

befrämja den blivande öppenvårdsläkarens förmåga att se odifferentierat på sin patient. Denna förmåga är särskilt värdefull för öppenvårdsläkaren, då han i motsats till sjukhusläkaren oftast har att svara för en kontinuerlig vård av sin patient såväl medicinskt som socialt. Vidare föreligger en tendens till artificiell separation mellan undervisning och forskning å ena sidan och praktisk sjukvårdsverksamhet å andra sidan. En integrering av akademisk och praktisk verksamhet på det öppna sjukvårdsfältet skulle bidra till att hålla intresset hos allmänläkaren öppet för en fortlöpande utveckling och standardhöjning.

För utvecklingen av den öppna vården behövs därför ett forum för kontinuerlig kontakt och samordning på lång sikt mellan forskning, undervisning och praktisk sjukvårdsverksamhet — en försökscentral för öppen sjukvård — lämpligen inbyggd i en flerläkarstation. De viktigaste uppgifterna för en sådan institution skulle vara:

att ge möjlighet till fortlöpande registrering av medicinska och socialmedicinska data beträffande en viss population,

att söka uppspara orsakssammanhang inom öppenvårdsverksamheten samt beräkna individuella sjukdomsrisker,

att lämna upplysning om det totala sjukdomspanoramat, dess inverkan på arbetskapaleten samt rehabiliteringsbehov,

att pröva olika arbetsmetoder och hjälpmedel lämpliga för arbete i öppen vård,

att testa massundersökningsmetoder samt

att bidra med synpunkter av betydelse för allmänt planeringsarbete inom öppen vård.

Såväl medicine studerande som färdiga läkare skulle vid en dylik institution kunna få sin medicinska och socialmedicinska syn på öppenvårdsverksamheten stimulerad, bättre underbyggd och fördjupad. De skulle därmed även genom sin fortsatta verksamhet kunna bidra med ytterligare fakta och erfarenheter, som kan tjäna en standardhöjande utveckling.

Slutligen skulle vid en sådan central så småningom mera objektiva och tillförlitliga normer kunna skapas till hjälp för det fortlöpande utvecklingsarbetet inom den öppna sjukvården och därmed jämväl kunna tjänstgöra som prognosinstrument inom denna sfär.

Institutioner av liknande slag finns redan i ett flertal andra länder t. ex. Skottland och Finland och inom WHO föreligger stort intresse för dylik verksamhet.

Efter samråd med Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse har projekterats en institution för forskning och försöksverksamhet inom den öppna hälso- och sjukvårdens område förlagd till ett blivande Dalby provinsialläkardistrikt i Malmöhus län, omfattande Dalby, Veberöds och Genarps kommuner med en sammanlagd befolkning av cirka 8 000 invånare. Området kan anses representativt för svenska landsbygdsförhåll-

landen. Institutionen planeras som en tvåläkarstation, utbyggd med erforderliga utrymmen för forskning, undervisning, registrering m. m.

Ett principförslag till byggnad har uppgjorts av centrala sjukvårdsberedningen. Enligt preliminära beräkningar skulle byggnaden draga en kostnad av 1 100 000 kr. samt inredning och utrustning 200 000 kr., sammanlagt 1 300 000 kr. Dessa kostnader avses skola fördelas lika å staten och landstinget. Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse har för sin del godkänt förslaget som underlag för fortsatt projektering.

För sjukvårdande uppgifter avses skola sysselsättas en provinsialläkare, en biträdande provinsialläkare, en sjuksköterska och två sjukvårdsbiträden, för vilka kostnaderna skall bestridas av landstinget.

Ledarskapet för forsknings- och försöksverksamheten avses skola anförtros en till universitetet i Lund knuten, för uppgiften lämpad forskare med ett arvode av förslagsvis 10 000 kr. Vidare avses till institutionen böra knytas en rådgivande arbetsgrupp med representanter för disciplinerna psykiatri, medicin, socialmedicin och statistik. Arvodena till dessa konsulter beräknas till sammanlagt 15 000 kr. Ytterligare torde för forskningsverksamheten erfordras en kurator i Ag 15, en kansliskrivare i Ag 11 och en statistiskt utbildad assistent i Ag 13, den sistnämnde på halvtid. Kostnaderna för personalen för forsknings- och försöksverksamheten torde böra bestridas av statsmedel liksom ock arviden om 8 000 resp. 5 000 kr. till provinsialläkaren och den biträdande provinsialläkaren för viss undervisning. Personalkostnaderna för staten skulle sålunda uppgå till totalt cirka 85 000 kr.

Yttranden

II. *Medicinska fakulteten vid universitetet i Lund*, som tillstyrker förslaget, anför bl. a. följande.

Då nu en omorganisation av sjukvården håller på att ske i och med att både den slutna och den öppna sjukvården kommer att bedrivas av landstingen, är det naturligt att man vill skaffa sig möjligheter att försöksvis arbeta sig fram till organisationsformer, som avväga fördelningen av arbetsuppgifterna mellan öppen och slutna sjukvård. De stigande kostnaderna för slutna sjukvård kräver att denna begränsas till sådana fall, som oundgängligen behöva denna vård. Genom att höja standarden i öppen vård erbjuder sig en väg att avlasta den slutna vården.

Verksamheten vid den föreslagna Dalbystationen bör kunna ge värdefull erfarenhet ifråga om lämplig organisation av läkarstationer av denna typ och information av betydelse för fortbildningen av läkare.

Malmöhus läns landstings hälso- och sjukvårdsstyrelse anför följande.

Hälso- och sjukvårdsstyrelsen finner de avgivna förslagen och i ärendet framförda synpunkterna vara i linje med de förhandsdiskussioner, som ägt rum i ärendet, varför hälso- och sjukvårdsstyrelsen icke finner anledning till erinran mot vad som anförts i ifrågavarande handlingar.

Malmöhus läns landsting har vid sistlidna lagtima möte anslagit 650 000 kr. till täckande av del av kostnad för det aktuella projektet.

Föredraganden

Genom beslut den 6 juni och den 26 oktober 1962 har Kungl. Maj:t mellan landstingen fördelat 755 av de högst 760 provinsialläkartjänster, vilka fr. o. m. den 1 juli 1963 tills vidare t. o. m. utgången av år 1967 må finnas inrättade i landstingsområdena med rätt för vederbörande landsting till statsbidrag för avlönande och pensionering.

I likhet med medicinalstyrelsen utgår jag vid beräkningen av statsbidrag till landstingen för tjänsteläkarorganisationen för nästa budgetår från ett antal av *dels* 512 f. n. inrättade provinsialläkartjänster inklusive tjänster som biträdande provinsialläkare och extra provinsialläkare men exklusive det beräknade antalet i statens tjänst kvarstående provinsialläkare, *dels* 66 förutvarande kommunalläkartjänster, *dels* ock 35 under nästa budgetår tillkommande tjänster, d. v. s. sammanlagt 613 tjänster, vilket antal med hänsyn till vakanser m. m. torde kunna avrundas till 600 tjänster.

Medicinalstyrelsens beräkning av statsbidraget grundar sig på gällande överenskommelse med landstingsförbundet. Med hänsyn härtill och då bidraget skall utbetalas kalenderårsvis i efterskott tillstyrker jag i enlighet med styrelsens förslag, att till bidrag till landstingens tjänsteläkarorganisation för tiden den 1 juli—den 31 december 1963 anvisas ett belopp av 11 000 000 kr.

Såsom medicinalstyrelsen påpekat, har möjligheterna att med den sjukvårdande verksamheten förena inslag av medicinsk forskning och undervisning icke tillvaratagits med lika stort intresse inom den öppna som inom den slutna vården under de senaste decennierna. Sedan de organisatoriska problemen inom den öppna vården på sistone i olika sammanhang blivit föremål för ökad uppmärksamhet, har man emellertid också på såväl läkar- som huvudmannahåll allt klarare kommit till insikt om att ett starkare inslag av forskning inom den öppna vården såväl på det förebyggande som på det sjukvårdande området skulle kunna ge ett rikt utbyte både ur medicinsk och sjukvårdsorganisatorisk synpunkt. Av detta skäl finner jag det av medicinalstyrelsens framlagda förslaget att inrätta en läkarstation i Dalby för forskning och försöksverksamhet i öppen vård vara mycket värdefullt.

Genom att såsom styrelsen föreslagit till denna läkarstation knyta forskare och konsulter i olika ämnen, varigenom stationen skulle bli ett forum för kontinuerlig kontakt och samordning på lång sikt mellan forskning, undervisning och praktisk sjukvårdsverksamhet, kan skapas förbättrade möjligheter för rationalisering, planering och metodikprövning inom den öppna sjukvården, vilket kan komma att gagna icke blott denna gren av sjukvården utan även sjukvårdsverksamheten i övrigt.

Självfallet är projektet av den största betydelsen för vederbörande hu-

vudman, i detta fallet Malmöhus läns landsting, men på grund av forsknings- och undervisningsaspekten bör enligt min mening även staten stödja detsamma. Då emellertid staten vid utnyttjandet av kommunala sjukhus för undervisnings- och forskningsändamål som regel deltar med 25 procent i investeringskostnaderna, kan jag icke biträda medicinalstyrelsens förslag, att staten i fråga om Dalby-projektet skall inträda med större andel. Jag föreslår sålunda ett statligt bidrag med 25 procent av kostnaderna för läkarstationens uppförande, inredning och utrustning, vilket enligt föreliggande kostnadskalkyl skulle motsvara ett belopp av cirka 325 000 kr.

I fråga om kostnaderna för personal biträder jag medicinalstyrelsens förslag, att de i vad avser forskning och undervisning skall bäras av staten.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom ramen för den begränsning av statens deltagande i investeringskostnaderna, som jag i det föregående förordat, träffa avtal med landstinget angående statens deltagande i företaget.

Då uppförandet av läkarstationen torde komma att påbörjas under nästa budgetår, föreslår jag, att medel för bestridande av statens andel i byggnads- och utrustningskostnaderna beräknas under förevarande anslag. Härvid torde förenämnda belopp av 325 000 kr. anvisas i avbidan på en mera definitiv beräkning av statens bidrag.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående förordade grunder träffa avtal med Malmöhus läns landsting angående deltagande från statens sida i uppförandet m. m. av en läkarstation i Dalby för forskning och försöksverksamhet i öppen vård;

b) till *Bidrag till provinsialläkarväsendet m. m.* för budgetåret 1963/64 anvisa ett förslagsanslag av 11 325 000 kr.

G. Mentalsjukhus m.m.**[94] 1. Statens mentalsjukhus: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1961/62	178 400 000	182 460 124
1962/63	184 500 000	
1963/64 (förslag)	222 000 000	

Yrkanden

Medicinalstyrelsen hemställer, att anslaget uppräknas med 36 535 000 kr.

			Ökning
1. Personal till följd av nytillkommande vårdplatser			
Egentliga mentalsjukhus.....	4 016 528		
Mentalsjukhus för psykiskt efterblivna.....	4 380 253		8 396 781
2. Personal för befintliga vårdplatser			
Egentliga mentalsjukhus			
Läkarpersonal	1 138 227		
Sjukvårdspersonal	4 269 629	5 407 856	
Mentalsjukhus för psykiskt efterblivna			
Läkarpersonal	—		
Sjukvårdspersonal	610 931	610 931	
Kontorspersonal för samtliga sjukhus		850 599	
Ekonomipersonal för samtliga sjukhus.....		— 232 482	6 636 904
3. Personal vid rättspsykiatriska avdelningar.....			—
4. Löneregleringar.....			1 145 000
5. Vikarieavlöningar m. m.			
Löner till vikarier		1 500 000	
Avlöningar till extra arbetskraft		— 100 000	1 400 000
6. Arvoden.....			370 000
7. Generell löneökning.....			18 150 000
8. Tjänstetidsbefordran.....			35 000
9. Avlöningskostnader vid arbetshemmet för döva å Mogård.....			400 000
10. Avrundning.....			1 315
			36 535 000

Motiv**Allmänna synpunkter**

Medelbeläggningen per läkartjänst för sjukhusvård uppgick år 1961 vid primärsjukhusen till 91,3, vid de två sekundärsjukhusen till 123,9 och vid sjukhusen för psykiskt efterblivna till 138,9. Medelbeläggningen per sjukvårdstjänst på vårdavdelning år 1961 uppgick vid primärsjukhusen till 2,6, vid sekundärsjukhusen till 2,8 och vid sjukhusen för psykiskt efterblivna till 3,2. I jämförelse med år 1960 innebär 1961 års siffror en viss sänkning av medelbeläggningen, d. v. s. någon ökning av personaltätheten.

Personalsituationen beträffande såväl läkare som vissa andra personal-

kategorier har emellertid under det förflutna budgetåret varit svår, enär brist råder på sökande till vissa befattningar. Särskilt läkarsituationen har, som styrelsen anmält i skrivelse till Kungl. Maj:t, varit ytterligt besvärlig. Styrelsen kommer att närmare beröra detta spörsmål under äskandena beträffande personal till befintliga vårdplatser.

Antalet vakanta skötartjänster uppgick den 15 april 1962 till 1 721, vilket utgör 28,8 procent av det totala antalet skötartjänster. Av de vakanta tjänsterna var cirka 1 000 vakanta såsom utbildningsplatser för elever i mentalsjukvården. Vid vissa av de större sjukhusen har emellertid vakanserna varit så stora, att de vållat olägenheter ur sjukvårdsmässig synpunkt samt inneburit en betydande belastning på personalföreståndarorganisationen, som haft att söka anskaffa vikarier på tjänsterna. Vikarier har dock i de flesta fall kunnat erhållas i form av i sjukvård icke utbildad arbetskraft. Dessa har dock merendels endast tagit korttidsanställning, vilket icke varit till fördel för kontinuiteten i vårdavdelningsarbetet. Även beträffande sjukhuslaboratorierna har situationen varit bekymmersam, enär det visat sig att tjänsterna som laboratoriebiträde icke gått att tillsätta. Av 15 befintliga tjänster var sålunda den 15 april 1962 13 vakanta. Dessa vakanser äventyrar laboratoriernas drift så mycket mera som vid laboratorierna tidigare befintliga tjänster som förste skötare numera utbytes mot tjänster som laboratoriebiträden.

Gådeå sjukhus har under ett antal år fungerat som s. k. sekundärsjukhus, d. v. s. sjukhuset har icke haft egen intagning av patienter utifrån utan har mottagit patienter från Sidsjöns sjukhus. Patienterna har främst utgjorts av långtidssjuka. Under de senaste åren har sjukhuset varit föremål för omfattande renoveringsarbeten. Dess vårdplatsantal uppgår härefter till 340. Sedan renoveringsarbetena numera väsentligen avslutats, har inom styrelsen frågan om sjukhusets framtida ställning aktualiserats. Med hänsyn till sjukhusets i byggnadstekniskt hänseende goda skick samt då sjukhuset är beläget i omedelbar anslutning till Härnösands lasarett finner styrelsen, att ett fortsatt drivande av sjukhuset som sekundärsjukhus icke kan anses rationellt, enär dess kapacitet nu icke kan utnyttjas till fullo och driften följaktligen ställer sig onödigt dyr. Styrelsen föreslår därför, att Gådeå sjukhus fr. o. m. budgetåret 1963/64 erhåller ställning som primärsjukhus. Någon utökning av personalorganisationen synes tills vidare icke påkallad härav.

Efter den omorganisation av rikets pastorat, som genomfördes fr. o. m. den 1 januari 1962, skulle den andliga vården vid mentalsjukhusen ombesörjas inom ramen för den allmänna pastoratsindelningen. Härav följde bl. a., att den dittillsvarande sjukhuspredikantens befattning med sjukhusens bibliotek upphörde. Det är nu nödvändigt att företaga åtgärder för att lösa frågan om sjukhusbibliotekens framtida organisation. Styrelsen har som första åtgärd låtit verkställa inventering av befintligt bokbestånd, biblio-

tekslokaler tillstånd och inventariebestånd m. m. samt infordrat förslag till nyanskaffningar av böcker, utrustning av bibliotekslokaler samt biblioteksverksamhetens ordnande för framtiden. De inkomna redogörelserna utvisa, att sjukhusbiblioteken vid många sjukhus befinner sig i mindre gott skick. Där så är möjligt avses biblioteksverksamheten vid sjukhusen samordnas med verksamheten vid i närheten befintliga kommunala bibliotek, vilka mot viss ersättning skall handha densamma. Styrelsen kommer att nedan under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, beräkna medel till avlöning av bibliotekspersonal. Styrelsen vill i detta sammanhang framhålla, att styrelsen anser det högst önskvärt att sjukhusbiblioteksverksamheten aktiveras, enär denna verksamhet måste anses som ett viktigt led i patienternas sysselsättning och förströelse.

1. Personal till följd av nytillkommande vårdplatser

Egentliga mentalsjukhus

Ulleråkers och S:t Lars' sjukhus: Forskningsavdelningarna. Sedan 1959 års riksdag fattat principbeslut (rskr. 255) angående successiv utbyggnad av avdelningar för forskning och utbildning i psykiatri vid Ulleråkers och S:t Lars' sjukhus hemställde medicinalstyrelsen i sina anslagsäskanden för budgetåret 1960/61 om inrättande av vissa av tjänsterna för dessa avdelningar. Styrelsens äskanden bifölls utom beträffande viss sjukvårdspersonal. Enligt vad som framgår av proposition 1959: 79 avsågs vissa tjänster bli inrättade fr. o. m. budgetåret 1960/61 och återstoden fr. o. m. budgetåret 1962/63. I anslagsäskandena för budgetåret 1962/63 upptogs emellertid icke några tjänster för forskningsavdelningarna, enär bl. a. viss försening inträtt i fråga om etablerandet av dessa avdelningar m. m. Sedan numera verksamheten vid avdelningarna kommit igång, hemställer medicinalstyrelsen, att i nämnda proposition upptagna men ännu icke beviljade tjänster inrättas fr. o. m. den 1 juli 1963. Av de i propositionen föreslagna tjänsterna som biträde för skriv- och kontorsgöromål föreslår styrelsen, att en sådan tjänst vid varadera av sjukhusen ersättes med tjänst som kanslibiträde. Såsom styrelsen föreslår i det följande, bör överläkares och biträdande överläkares skrivhjälp vara kanslibiträde. Vidare behöver icke en i propositionen upptagen tjänst som överskötare vid forskningsavdelningen vid Ulleråkers sjukhus nyinrättas, enär styrelsen kan överföra en vid annat sjukhus övertalig tjänst som överskötare i Ao 12 till denna forskningsavdelning.

Följande tjänster bör sålunda inrättas:

Vid *Ulleråkers sjukhus*: 1 biträdande överläkare i Ae 26, 6 underläkare i Ae 23, 1 kurator i Ae 13, 2 förste skötare i Ae 10, 3 avdelningsbiträden i Ae 5, 1 kanslibiträde i Ae 7 och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål i Af 2—Ae 5 samt vid *S:t Lars' sjukhus*: 1 biträdande överläkare i Ae 26, 6 underläkare i Ae 23, 1 kurator i Ae 13, 1 överskötare i Ae 12, 2 förste skö-

tare i Ae 10, 3 avdelningsbiträden i Ae 5, 1 kanslibitråde i Ae 7 och 1 biträde för skriv- och kontorsgöromål i Af 2—Ae 5.

Med hänsyn till den speciella karaktär, som kännetecknar avdelningar där forskning bedrivs, är det enligt styrelsens uppfattning icke lämpligt att de underordnade läkartjänsterna vid avdelningarna vid Ulleråker och S:t Lars tillsättes på förordnande tills vidare såsom extra ordinarie tjänster. Det är synnerligen betydelsefullt, att dessa rekryteras med aktiva forskare. För att uppnå detta vore det önskvärt, att förordnandena gjordes tidsbegränsade. Styrelsen föreslår därför, att läkartjänster vid forskningsavdelningarna tillsättas endast med förordnande på viss tid men erhåller extra ordinarie ställning, i likhet med vad som gäller för vissa enligt sjukhuslagen inrättade läkartjänster.

Sjukhuset i Katrineholm för vård av psykopater. Fr. o. m. budgetåret 1962/63 har inrättats vissa av medicinalstyrelsen begärda tjänster för läkare, sjukvårds- och ekonomipersonal samt en tjänst som arbetsledareingenjör. Enligt proposition 1962: 76 beräknas sjukhuset vara färdigställt för slutbesiktning våren 1963. Mentalsjukvårdsberedningen beräknar, att sjukhuset skall vara utrustat och färdigt att tagas i bruk omkring 1 oktober 1963. På grund härav bör sjukhuset erhålla komplett personaluppsättning fr. o. m. budgetåret 1963/64.

Statens kommitté för sinnessjukvårdens utbyggande föreslog i sitt i juni 1957 avgivna betänkande angående uppförande av ett sjukhus för vård av psykopater, att sjukhuset i Katrineholm skulle erhålla 245 vårdplatser, fördelade på två överläkaravdelningar och omfattande tillhoppa 12 vårdavdelningar och två s. k. koloniavdelningar. Föredragande departementschefen förordade i proposition 1959: 87, att sjukhuset skulle få en storlek av omkring 250 vårdplatser samt organiseras på två överläkaravdelningar, den ena under ledning av en överläkare-sjukhuschef och den andra av en biträdande överläkare. Kommittén framlade vidare i sitt betänkande förslag till viss personalorganisation för sjukhuset. I samband med remissbehandlingen av kommitténs förslag riktades från vissa myndigheters sida kritik mot den föreslagna personaluppsättningen.

Med hänsyn till att förslaget m. m. avgavs redan år 1957 och att sedan dess bl. a. under remissbehandlingen nya synpunkter framkommit på såväl personalbehov som personalens sammansättning samt att arbetstidsförkortningen medfört ett ökat personalbehov, har styrelsen ansett sig böra göra vissa avsteg från kommitténs förslag till personalorganisation.

Utöver de redan inrättade läkartjänsterna — 1 överläkare och 1 biträdande överläkare — bör var och en av sjukhusets två (överläkar)avdelningar erhålla 1 förste läkare och 1 underläkare. Med tanke på dels nödvändigheten att tillräckligt antal läkare finns för att bedriva en aktiv terapi, dels den betungande jourtjänsten, bör antalet läkare i underordnad ställning icke sättas för lågt. Med hänsyn till befarade svårigheter att besätta

dessa läkartjänster föreslås, att till innehavarna — utöver lön jämte avlöningsförstärkning — utgår ett särskilt arvode med 3 000 kr.

För den internmedicinska verksamheten bör arvode beräknas för anlitande av en internmedicinsk konsult. Erforderlig läkarexpertis inom röntgen- och laboratorieverksamheten bör på samma sätt tillgodoses genom konsulter. Styrelsen föreslår därför, att för nämnda tre konsulterande läkare beräknas medel till arvode om 5 000 kr. per konsult, eller tillhopa 15 000 kr.

Antalet tjänster för sjukvårdspersonal på vårdavdelningar bör vara större än det av kommittén på sin tid föreslagna. Personaltätheten på specialavdelningen vid S:t Sigfrids sjukhus uppgick — beräknad på fastställt antal vårdplatser — till 1,69 den 1 juli 1962 och motsvarande tal för specialavdelningen vid Sidsjöns sjukhus var 1,57. Från S:t Sigfrids sjukhus har anmälts, att personalstyrkan icke kan anses tillfyllest, varför viss förstärkning begärts. Det patientklientel, som avses vårdas på sjukhuset i Katrineholm, kommer i stort sett att motsvara det på nämnda specialavdelningar nu vårdade klientelet, vartill sannolikt tillkommer vissa patienter, som nu vårdas på fast paviljong men som av olika anledningar icke anses böra kvarbliva där. Enligt styrelsens uppfattning bör personaltätheten vid Katrineholms-sjukhuset — därest effektiv vård och övervakning skall kunna bedrivas — tills vidare uppgå till 1,5. Styrelsen vill vidare särskilt framhålla nödvändigheten av att överordnad personal i nattjänst finns att tillgå i sådan omfattning att övervakningen blir betryggande även under de tider, då dagpersonalen icke är i tjänst.

Beträffande den centrala sjukvårdspersonalen bör ytterligare 2 tjänster för föreståndare i Ao 14 inrättas, varav den ena för biträdande överläkarens avdelning och den andra för nattjänst. Styrelsen anser, att en särskild föreståndartjänst är motiverad för att svara för verksamheten närmast under jourhavande läkaren under den tid, då den dagtjänstgörande personalen icke är i tjänst. På sjukhus av ifrågavarande typ inträffar nattetid då och då händelser av sådan art, ex. rymningar, överfall, suicidförsök, att en förmansperson i auktoritativ ställning omedelbart bör finnas till hands. Därutöver bör finnas tre tjänster som överskötare med nattjänstgöring. Övriga befattningshavare i nattjänst hämtas bland skötarpersonalen.

För yttre arbeten bör inrättas 1 tjänst för överskötare i Ao 12 med uppgift att leda arbetena i sjukhusparken m. m. Sjukhusets markområde omfattar 376 000 m².

Sjukhusets medicinska centrum bör tillföras ytterligare tjänster närmast för laboratorieverksamheten. Styrelsen har ovan under allmänna synpunkter berört svårigheterna att tillsätta vissa tjänster inom mentalsjukvården, däribland tjänster för laboratoriepersonal. För att i någon mån uppnå konkurrenskraftig löneställning föreslår styrelsen, att 1 tjänst som laboratorieassistent i Ae 11 inrättas. Vidare bör 1 tjänst för laboratoriebiträde i högst

Ae 9 inrättas. I avvaktan på närmare erfarenhet beträffande omfattningen av verksamheten vid laboratoriet bör det tills vidare anstå med inrättandet av ytterligare tjänster.

Med utgångspunkt från att sjukhuset kommer att omfatta 12 vårdavdelningar samt två s. k. koloniavdelningar, där patienterna skall kunna vistas under mera fria former, beräknar medicinalstyrelsen behovet av sjukvårdspersonal på vårdavdelningar till 1 överskötare och 1 förste skötare per avdelning med undantag för koloniavdelningarna, som ej torde erfordra mer än 1 överskötare och 1 förste skötare sammanlagt, samt 140 tjänster för skötare. I antalet skötare har styrelsen även inräknat för tjänstgöring under natten, i dagrum och arbetssalar samt i verkstäder erforderlig personal. Styrelsen har vid sina beräkningar utgått bl. a. från det kända förhållandet att på sjukhus med patienter av ifrågavarande slag ett visst antal patienter av olika anledningar tid efter annan icke kan förmås gå till det arbete, som tilldelats dem, utan blir kvar på vårdavdelningarna. Detta får till följd att en relativt stor personalstyrka alltid måste vara bunden till vårdavdelningarna för övervakning m. m. av kvarvarande patienter.

Sjukhuset kommer att förses med verkstäder för industriell verksamhet och avsevärda belopp kommer att investeras i byggnader och maskiner. Kommittén har i sitt betänkande betonat vikten av att patienterna beredas tillfälle till arbete av sådan art att de lär sig ett yrke av industrikaraktär för att deras återanpassning till samhället därigenom skall kunna underlättas. Styrelsen vill understryka, att syftet med detta sjukhus till stor del måste anses förfelat, därest icke personal för yrkesutbildning och industriell verkstadsdrift samt arbets- och sysselsättningsterapi finns i så stort antal, att verksamheten kan bedrivas effektivt. Med hänsyn till klientelet's art torde en yrkeslärare icke effektivt kunna handleda och undervisa större grupp än högst åtta patienter. Den bilmekaniska utbildningen synes lämpligen böra omfatta en sådan grupp och utbildningen i mekaniskt verkstadsarbete två grupper. Den mekaniska industriverkstaden beräknas sysselsätta 40 och träindustriverkstaden 30 patienter. Den övriga arbetsterapin skulle omfatta cirka 80 patienter, varav 20 i utearbete.

För yrkesutbildningen och den industriella verkstadsdriften erfordras 1 yrkeslärare i bilmekanik och 2 yrkeslärare i mekaniskt verkstadsarbete. För patienternas handledning och tillsyn inom den industriella driften bör beräknas sju befattningshavare, varav 4 yrkesmästare för den mekaniska industrin och 3 för träindustrin. Av dessa bör 2 tjänster vara förste yrkesmästare i Ae 13; den ena med placering vid mekaniska industrin och den andra vid träindustriverkstaden. Övriga tjänster för yrkesmästare bör placeras i Ae 11. Vidare bör 1 tjänst som hantverksföreståndare i Ae 11 (skrädare) inrättas för tillsyn och skötsel av patienternas kläder. Denne befattningshavare bör även kunna sysselsätta och handleda ett mindre antal patienter.

Som chef för yrkesutbildningen och den industriella verkstadsdriften finns fr. o. m. budgetåret 1962/63 inrättad en tjänst som arbetsföreståndare-ingenjör i Ae 19. Medicinalstyrelsen hade i sina äskanden — med hänsyn till befarade svårigheter att erhålla sökande till denna tjänst — föreslagit lönegradsplacering i Ae 21. Tjänsten lockade endast tre sökande, varav två återtog sina ansökningar. Den kvarstående sökanden är tveksam, om han skall tillträda tjänsten, enär han redan innehar tjänst hos annan myndighet i samma lönegrad som den sökta tjänsten, d. v. s. Ae 19. Det är enligt medicinalstyrelsens mening ofrånkomligt, att tjänsten höjs till Ae 21. Styrelsen föreslår därför, att tjänsten som ingenjör i Ae 19 utbytes mot tjänst som ingenjör i Ae 21.

Den övriga arbetsterapin har beräknats skola sysselsätta ett 60-tal patienter. För denna verksamhet bör beräknas 2 tjänster för arbetsterapeuter i Ao 9.

På sjukhus med det patientklientel varom här är fråga bör stor vikt fästas vid patienternas sysselsättning under fritid. Det är angeläget, att eftermiddagar och kvällar kan ägnas åt hobbybetonade sysselsättningar, idrott o. d. samt att filmföreläsningar, föredrag, uppträdanden av skilda slag, föreläsningsverksamhet och annan bildningsverksamhet m. m. ingår i sjukhusrutinen. För att aktivt kunna bedriva denna verksamhet erfordras särskild för ändamålet avdelad personal. Medicinalstyrelsen finner det särskilt angeläget, att yngre, studiebegåvade patienter, som av skilda anledningar icke varit i tillfälle att inhämta teoretiska kunskaper i ämnen, för vilka de har speciell fallenhet, beredes tillfälle att genom deltagande i korrespondensstudier och studiecirkel skaffa sig önskvärd teoretisk utbildning. För att leda denna bildningsverksamhet samt organisera filmföreläsningar, föreläsningar och annan likartad underhållning föreslår styrelsen inrättandet av 1 tjänst som studieledare i Ae 19. Löneställningen bör vara densamma, som fr. o. m. den 1 juli 1963 gäller för lärare för specialklasser (svårskötta elever) i grundskolan. Som kompetens för tjänsteinnehavaren bör gälla avlagd studentexamen jämte folkskollärarexamen eller filosofie kandidatexamen med en ämneskombination av förslagsvis ett modernt språk, filosofi eller psykiatri samt pedagogik. Erfarenhet från folkbildningsarbete är även önskvärd.

Styrelsen föreslår även inrättandet av 1 tjänst som assistent för fritidssysselsättning i Ae 10 med uppgift att biträda studieledaren i dennes arbete. Styrelsen förutsätter därvid, att fritidsverksamheten i största möjliga utsträckning baseras på patienternas egen medverkan.

Medel bör vidare beräknas för arvode åt föreläsare och andra inom folkbildningsverksamheten verksamma personer, som tillfälligt anlitas av sjukhuset för den av studieledaren ledda verksamheten. Styrelsen beräknar cirka 2 000 kr. för ändamålet.

Vid sjukhuset bör finnas en psykolog för erforderliga experimentpsyko-

logiska undersökningar och testningar m. m. Innehavaren av tjänsten bör uppfylla de fordringar, som ställs på en kvalificerad psykolog, d. v. s. ha avlagt filosofie licentiatexamen i psykologi. Tjänsten föreslås placerad i Ae 25.

Vid sjukhuset erfordras vidare tjänster för kuratorer. Erfarenheterna från kuratorsarbetet vid statens mentalsjukhus ger vid handen, att det straffriförklarade psykopatklientelet kräver en synnerligen stor kuratorsinsats. Det är därför nödvändigt, att överläkarens och biträdande överläkarens avdelningar erhåller 1 kuratorstjänst vardera. Därutöver erfordras 1 kuratorstjänst för arbete huvudsakligast utanför sjukhuset, främst för utförande av miljöundersökningar m. m. beträffande intagna patienter. Den ena kuratorstjänsten bör placeras i Ae 15 samt de andra tjänsterna i Ae 13. Såväl psykologen som kuratorerna bör vara verksamma i den gruppterapeutiska verksamhet, som skall bedrivas vid sjukhuset.

I proposition 1959: 87 anbefallde föredragande departementschefen medicinalstyrelsen att i samband med avgivande av förslag till personaluppsättning också ägna uppmärksamhet åt frågan om eftervården. Enligt styrelsens uppfattning bör redan vid sjukhusets ianspråktagande finnas en tillräckligt dimensionerad eftervårdsorganisation. Erfarenheterna från de nuvarande specialavdelningarna visar, att patienternas återgång till samhället är förknippad med stora svårigheter — arbete, bostad, övervakning m. m. skall ordnas — och att de bristande personalresurserna för eftervården inte sällan lagt hinder i vägen för återanpassningen. Det är därför oundgängligen nödvändigt, att sjukhuset i Katrineholm erhåller en egen organisation, som kan svara för eftervården av de försöksutskrivna och etablera ett nära samarbete med arbetsvårdsmyndigheterna. Enär sjukhusets patienter kommer från hela landet, torde de patienter, som hör hemma i orter på stort avstånd från sjukhuset, i första hand få tagas om hand av hjälpverksamhetsorganisationen vid det mentalsjukhus, inom vars upptagningsområde patienterna bosätter sig efter försöksutskrivningen. Eftervårdsorganisationen vid sjukhuset i Katrineholm bör dock kontinuerligt hålla sig underrättad om patienternas tillstånd m. m. genom kontakt med vederbörande hjälpverksamhetsorganisation vid det statliga mentalsjukhuset.

Innan erfarenhet vunnits angående storleken av den öppna vårdorganisation som erfordras, är det svårt att föreslå en definitiv utformning av organisationen. Styrelsen vill emellertid föreslå, att till en början inrättas 1 tjänst som föreståndare i Ao 13 för hjälpverksamhet och familjevård samt 1 kurator i Ae 15 och 1 kurator i Ae 13. Någon tjänst som överläkare för hjälpverksamhet bör icke inrättas, innan erfarenhet vunnits angående behovet av dylik tjänst. Någon av sjukhusets läkare torde tills vidare kunna fullgöra de göromål, som vid andra sjukhus ankomma på hjälpverksamhetsläkare.

Styrelsen föreslår sålunda, att följande tjänster inrättas fr. o. m. budgetåret 1963/64.

- a. *Läkarpersonal.* 2 förste läkare i Ae 24 och 2 underläkare i Ae 23.
- b. *Central sjukvårdspersonal.* 2 föreståndare i Ao 14 (varav 1 för natttjänst), 3 överskötare i Ao 12 (för natttjänst), 1 överskötare i Ao 12 för yttre arbeten, 1 laboratorieassistent i Ae 11 och 1 laboratoriebiträde i högst Ae 9.
- c. *Vårdavdelningspersonal.* 13 överskötare i Ao 12, 13 förste skötare i Ao 10 och 140 skötare i A 8.
- d. *Yrkesutbildning och industriell verkstadsdrift.* 1 ingenjör i Ae 21 i stället för 1 ingenjör i Ae 19, 3 yrkeslärare i Ae 15/16, 2 förste yrkesmästare i Ae 13, 5 yrkesmästare i Ae 11 och 1 hantverksföreståndare i Ae 11.
- e. *Arbets- och sysselsättningsterapi.* 2 arbetsterapeuter i Ao 9.
- f. *Bildnings- och fritidsverksamhet.* 1 studieledare i Ae 19 och 1 assistent i Ae 10.
- g. *Psykolog.* 1 psykolog i Ae 25.
- h. *Kuratorer för intagna patienter.* 1 kurator i Ae 15 och 2 kuratorer i Ae 13.
- i. *Personal för eftervård.* 1 föreståndare i Ao 13, 1 kurator i Ae 15 och 1 kurator i Ae 13.
- j. *Kontorspersonal.* 1 assistent i Ao 15, 1 assistent i Ao 13, 2 kontorister i Ao 9, 1 kontorist i Ae 9 samt 3 biträden för skriv- och kontorsgöromål i Af 2—Ae 5.
- k. *Ekonomipersonal.* 1 reparatör i Ao 10, 2 värmeskötare i Ao 8, 1 köksföreståndare i Ao 13, 2 kokerskor i Ao 6, 2 kokerskor i Ae 5, 6 ekonomi-biträden i Ae 5, 1 trädgårdsmästare i Ao 11 samt 1 telefonist i Ae 5.

S:t Jörgens sjukhus. S:t Jörgens sjukhus har under en följd av år varit föremål för en omfattande ombyggnad. Nya vårdpaviljonger m. m. har uppförts och äldre rivits. I proposition 1959: 87 framlade föredragande departementschefen en plan för fortsatt upprustning och utbyggnad av sjukhuset. Planen innefattade bl. a. uppförande av tre nya vårdpaviljonger med sammanlagt 360 vårdplatser. Av dessa byggnader är numera en paviljong, benämnd MK 3, färdigställd. I proposition 1961: 66 föreslogs uppförande av ännu en vårdpaviljong, benämnd MK 4. Paviljongen avses omfatta en vårdavdelning om 26 vårdplatser och tre vårdavdelningar om vardera 30 platser eller tillhoppa 116 vårdplatser. Samtliga vårdavdelningar kan uppdelas i två lika stora vårdgrupper.

Med förmälan att paviljong MK 4 kan beräknas vara färdigställd vid nyåret 1964 föreslår sjukhuschefen, att sjukhuset — vars platsantal 1963/64 kommer att uppgå till 640 — organiseras på tre självständiga överläkaravdelningar (mot två f. n.) ävensom en avdelning under ledning av en biträdande överläkare samt att följande tjänster inrättas, nämligen 1 överläkare, 1 förste läkare, 1 underläkare, 3 förste skötare, 9 skötare och 4 avdelningsbiträden.

Styrelsen är för sin del icke beredd att ta slutlig ställning till förslaget